ف

دیوان قصاید و غزلیات

مهدی تبریزی متخلص به شکوهی -

۱۳۲۱ ق. چاپ سنگی

دیوان قصاید و غزلیات

مهدی تبریزی متخلص به شکوهی -

۱۳۲۱ ق. چاپ سنگی

دیوان قصاید

و غزلیات ولطایف اعرف

العرفا و املح الشعرا جناب اشرف

الحاج حاجی مهدی اقای تبریزی الساکن

فی المراغه المتخلص بشکوهی

رحمة الله علیه

۲ تعالی شانه اکر بو نه حسن دلارادر	یعاقون بر کل احمر بویون سرو رعنادر
خط و خالون سنون مفتون	لب لعلون سنون میکون
صنوبر قامتون موزون	کوزون مخمور شهلادر
نه چوخ شیرینید و کفتارون	نه چوخ دلکشد و رفتارون
سنون خورشید رخسارون	تعالی الله نه زیبادور
سر کوینده هر دم جان	تاپار یوزی عشق نالان
نسیم زلفون ای جانان	مکر نفخ مسیحا دور
کل اولماز بو نزاکتده	کون اولماز بو وجاهتده
نه سن لبس بو صباحتده	که حسنون عالم آرادور
اکرچه ذات حق الحق	کورونمز هیچ کوزه مطلق
ولی آثار ذات حق	سنون حسنونده پیدادور
سنی عالمده پیغمبر	صور دایم سنی الیتر
سنی ای شوخ سیمین بر	صون خلاق یکتادور
نه شاهد شن ای سرور	که بر قول دورسنه قنبر

اونا

بسم الله الرحمن الرحیم

تعالی شانه اگر بو حسن دلارا	یعاقون برگل احمر بویون بر سرو رعنادر
خط و خالون سنون مفتون	لب لعلون سنون میگون
صنوبر قامتون موزون	گوزون مخمور شهلادر
نه چوخ شیرین دور گفتارون	نه چوخ دلکش دور رفتارون
سنون خورشید رخسارون	تعالی الله نه زیبادور
سر گوینده هر دم جان	تاپار یوز عاشق نالان
نسیم زلفون ای جانان	مگر نفخ مسیحادور
گل اولماز بو نزاکتده	گون اولماز بو وجاهتده
نه سن بس بو صباحتده	که حسنون عالم آرادور
اگرچه ذات حق الحق	گورونمز هیچ گوزه مطلق
ولی آثار ذات حق	سنون حسنونده پیدادور
سنی عالمده پیغمبر	صور دایم سنی الیتر
سنی الیوخ سیمین بر	صون خلاق یکتادور
نه شاهنشه سن ای سرور	که بر قول دور سنه قنبر

اونا چاکر دور اسکندر	اونون دربانی دارادور
گل ای منکر بر اقراره	گوزون آچ ایله بیچاره
ولی حقه نظاره	که برلون تک هویدادور
گوزون آچ شور و شیون گور	جهانی طرفه گلشن گور
زبان حال سوسن گور	نجه وصفنده گویادور
اوخور اوصافنی بلبل	تاپوپ رونق یوزیندن گل
صفای لاله و سنبل	بهار باغ و صحرادور
علی دور قدرت یزدان	علی دور باطن قرآن
اونا جبریلدور دربان	یری عرش معلادور
علیدور عالی و اعلا	علیدور والی والا
علیدور لافتی الا	علی ضرغام هیجادور
علوم اول و آخر	فنون غایب و حاضر
یانند قطره دور ظاهر	خدایا بونه دریادور
علی حاکم دو هر ایشده	امور آفرینشده

نه برحکمیله کردشده ... همین بو چرخ خضرادور
برور حکمی سماواته ... یتر علمی محباباته
دوشر مهری خراباته ... بو مولا بیله مولادور
علی ایمان علی دیندور ... علی طاها و یاسین دور
علی شوخ وشلایمن دور ... علی برماه سیمادور
کل ای شوخ ملک منظر ... منم کوکلم سنی ایستر
اکر عالم کورم یکسر ... دولی غلمان وحورادور
بوسینم طور سینا تک ... منور اولدی بیضا تک
کوکل محو اولدی موسی تک ... بو نه نور تجلادور
کل ای ساقی مه پیکر ... کتور جام می احمر
یقین بول چشمهٔ کوثر ... همان بو جام صهبادور
کوزون قربانی پی درپی ... کتور مستانه جام می
بدور بو جام می هی هی ... مکر شهد مصفادور
کل ایندی زاهد بدکو ... آیول غفلتلیسن ای بدخو

خرابات ایچره کل کوربو ... نه شورشدور نه غوغادور
صورزاهد بومولانی ... کرالسون باغ رضوانی
نظر قیل کوربو نادانی ... نجه بیعقل دنیادور
ولی عاشق صور افغان ... همیشه باغرین ایستر قان
کچر جاندان صور جانان ... عجب بیباک ورواردور
بیله سودایه عشق اولسون ... بیله رسوایه عشق اولسون
بو بی همتایه عشق اولسون ... عجب مجنون وشیدادور
شکوهی نه شکوه ایلر ... داخی بو حرکب لاغر

که چوخ رخش همته پرور
بو میدان ایچره رسوادور

ایضا در مدح حضرت امیر علیه السلام

عکسدور گلشنده ردیوندن کل کمراسنون ... عاشق بالانون اولموش بلبل شیداسنون
نی بیاض طلعتون صبح جهان آراده وار ... نی سواد زلفوه بنزر شب یلداسنون
ایتمرم هرکز ملامت حقی وار زاهدون ... حسنوه بنزر اکر جنتده برحوراسنون

لوحش الله بو نه طلعتدر که خشنوددر مدام | کسب نور ایلر بو خورشیددن آرا جهان سنون
یوزیدین عاشق قالان ایدر کور چکب یوزدن نقاب یا فقد | کوشه چشم سیاهون ایتمه بزه نما سنون
ازرکه مهوشلر منم مرشدی کوزوندر بن ایصنم | کور آچوب روز ازل کوردم جمالون ماشتسنون
قد موزونوک سنسکو شمشاد و سروه بنزدیم | شیوه رفتاری دار شمشاد و سرو دبا سنون
ده نه زیبا خلق ایدوب خلاق چل شانه | قامت موزون لبون میکون بویون رعنا سنون
خط و خالون نازنین ریحان زلفون عنبرین | کل یوزون رنکین سوزون شیرین کوزون شهلا سنون
وجهی و اطاق هلالی که زرکاهی پوزار | قاشلارون طرح جانین چکر بو کنبد مینا سنون
هانی چنی حکمیز آتی بابای مشق ایلسه | حشر اولوبجا قاشلارون کوشه‌سین اصلا سنون
چون الی آله ایدر صورتین نقش رقم | صفحه سجاده کلک قدرت مولا سنون
مظهر فیض خدای لم یزل نفس رسول | شاه مردان شیر یزدان لافتی الا سنون
هاردا ان ساقی گلچهره گل قربانونم | کوش ایدیم عشقه مدح سن بن غرض صهبا سنون
یا علی هرکز سنون تک بو نه لایق دکل | عرض ایدیم دیرنه دنیا و ما فیها سنون
سن ولیسن منکرون قونی بغری قان پلار جانلان | سونده کوک سنون دنیا سنون عقبا سنون
سن وی درن کاشنه نیب صفا فصل بهار | کل سنون بلبل سنون سنبل سنون صحرا سنون

نجه

حشمتون دشمن مسلم و کافر سنه مهمان اولوب | نغمه احسانون اولمش صفحه عنبر سنون
قسمتی هر دم حیواتون وار دو جهان قاف ارا | ریزه خوان خوان احسانون پیر عنقا سنون
علم الاسما درسین سن ویروبسن آدمه | علمون بر قطره سی دمده دور دریا سنون
سنده نه صولتدر و کیم قعر سقرده کرلنور | ذوالفقارون قورخوسوندن یا علی اعدا سنون
حشمتون دشمن حسابی سنده در یوم الحساب | آتش سوزان سنوندر جنت الماوا سنون
ای شهنشاه نجف لوح عرصه سی عدد فتنه لا | درکهون خاصه سی اسکندر و دارا سنون
سائلی درکاهوندن جبریل و میکائیل در | آری آری چون رنددر کبر استغنا سنون
ذات پاک حقیکیمی یوخدور سنه مثل و نظیر | ایتمیوبدور خلق مثلون خالق یکتا سنون

عندلیب باغ همیشه چک گلشنده فغان
الیشکوهی ایلیون حق نطقینی گویا سنون

وله ایضا در مدح حضرت امیر علیه السلام

ذوالفقارون یا علی چون فرق اعدادن کچر | پر جبریلی کسر بو سطح غبرادن کچر
کورسه رستم ضرب دست ذوالفقارون روز جنگ | کوشه خجلتده کرلنمکده عنقادن کچر
غرق اولور فرعون تک موسی کر اول سرکردان | دامنوندن دور تا از فرعون دریادن کچر

قمو بادنی گردیسون احیا اولور عظم رمیم — لفظ شیرینون لبس اعجاز مسیحادن کچر
لاله و گل فیض لطفوندن سنون رونق تاپار — هر سحر باد صبا چون باغ و صحرادن کچر
مهری قیترمکندور گر صرصر قهرون اسه — مشعل خورشید بزم چرخ خضرادن کچر
واقف اسرار غیبی سن بلورسن یا علی — هر عمل کیم قدرت خلاق یکتادن کچر
هر کیمه بر گوشهٔ چشمونله گر ایتسون نظر — شانده اسکندر و شوکتده دارادن کچر
یوخ نظیرون حسنده لیلا ندور سلما ندور — مایل حسن سنون مجنون شیدادن کچر
گورسه مجنون سنون تمثالین ای شاهد غیبی سنی — گورسه بو حسن و جمالون وصل لیلادن کچر
عاشق دیدار و مشتاق گر گویون سنون — وصل باغ جنت و غلمان و حورادن کچر
جنت المأوا ندور یا دولت دنیا ندور — حسرت یکرنگون سنون دنیا و عقبادن کچر
مهر دندان سنون عالمده هر کیم مست اولور — عارضی محشر گونی گلگرک حمرادن کچر
نقد جان ویرمک نورون گورمک اگر مقصد اولا — ای سنبه جانیم فدا کیم سیله سودادن کچر

یا علی آسا شکوهی سنده انعام ثنا
نظمی نظم گوهر در مصفادن کچر

وله در مدح و منقبت جناب امیر المؤمنین علیه السلام

کنه کونکلوم قوشی بر طرف گلستان ایستر — بلبل فصل خزان تک گل خندان ایستر
تلخکام غم ایام بودور تقون کونکلوم — طوطی کنج قفس تک شکرستان ایستر
ایلمز طایر دل روضهٔ رضوانه هوس — بر عجب روضه نی بو مرغ خوش الحان ایستر
نجه روضه که سلیمان اوهامی شوکتله — اوزینه فخریله بر منصب دربان ایستر
نجه روضه بیله روضه که همیشه داود — طرف صحنده اوزین مرغ سحرخوان ایستر
نه خوش الله بو کمون روضه سیدور که اسماعیل — سر کوینده گلوب جانینی قربان ایستر
بو همان پادشهون گونیه بنزر کرا وندان — نظر لطف هامی عالم امکان ایستر
علی عالی اعلا ولی والا دور — اونی ایستر بلی اول کیمسه که یزدان ایستر
نور قویار درگهوه لیله خوبان سندن — سر خط بنده لیک اول یوسف کنعان ایستر
قویار بو نور مطهر اگر ای عرش جناب — خاک درگاهوی لورشان سلیمان ایستر
نور قویار درگهوه فوج ملایک دایم — سندن ای کان کرم لطف احسان ایستر
اوزنی قالب بی روح گورر چون عیسی — گلوبو درگهه نور نقشله جان ایستر
نجه درگه و بو درگاه که جبریل امین — ایچری گرمکه بر رخصت و فرمان ایستر
نور قویار درگهوه نی کیه ایوب نبی — سندن اوز دردینه نور عجله درمان ایستر

ظلمت غمده ایاقی کوز سندن / خضر سرگشته ره چشمهٔ حیوان ایستر

سنسن اول مده که ایستر سنی سر باده خلیل / نار نمرودی گل و لاله و ریحان ایستر

ظلمت کفرده بیکرنه تاپار راه نجات / که سنی همکه بر پرتو ایمان ایستر

کوز اگر کور اولا آئینه صفاسین سیلور / کور وجی کوزده لب نور نمایان ایستر

ایسترم من سنی ای یار رسول مدنی / که سنی ایستینی خالق سبحان ایستر

لوتسن ناطقه از قالدی یورولسون اتا / فارس فکر هله وسعت میدان ایستر

هاردا ان ساقی گلچهره گوزون قربانی / گل که گلگوم که بر ساغر مستان ایستر

ساغر مهرویی ایچدیکجه منم اولام تشنه / گوکلم اول کس که سنی ایشه خوبان ایستر

زاهد ایستر سنی کیم سنسن الا باغ بهشت / گرچه ظاهرده سنی اول خرابادان ایستر

باطنا باخسان اگر حوری و غلمانه صور / قلبنی یار سوان اگر روضهٔ رضوان ایستر

لیک عاشق جکراو خواهش نفسندن اول / جاننی محو قیلوب خواهش جانان ایستر

یار محبوب اگر وصل صوه وصل صور / دل معشوق که هجران صوه هجران ایستر

خاک قبرهٔ دیله مجنونه بودم عشق اولسون / که نه شوریده گوگل سیر بیابان ایستر

نه ده بلبل که او بر نو گل گلزار صور / نه ده پروانه که او شمع شبستان ایستر

جانم اول عاشقه قربان که بیله جانانوت / سر کوینده اوذرین بستر و بابان ایستر

غم عشقیله چو لاله اورکین داغ ایلر
یا شکوهی کیمی مین ناله و فغان ایستر

ایضا در مدح حضرت علی ابن ابیطالب علیه السلام

زمان جمشید و دور ساقیا گتور باده / بساط عشرتی گل بردهٔ ایله اماده

اولوبدو شیشه جو بزم عیش بهشت / گتور شراب طهوری بو جنت آباده

کوکلده قالمادی بر ذره غم بحمد الله / غبار یوخدو بو آئینهٔ مصفاده

که بوبچه عنقا کلوبدو پروازه / قانات چالارنچه گور فوق چرخ مینا ده

نه فراق و وصالون تفاوتی یوخدور / فراق علیندم وصلدر بو دلشاده

با جانده هر یره تصویر حسن جانانه / گوزوم همیشه تماشاده در تماشاده

بو دلستان که منم و ایقلیم یوخدور / بهشته حوری و غلمان بو حسن زیاده

دیسم جمالوا بنزر بهار محض خلاف / نه نسبتی بو قدون نخل سرو شمشاده

سنسن بو شعشهٔ پرتو جمالوندان / نمونه در بو مه و مهر چرخ خضراده

شعاع طلعتون ای وارث انا املح / اولوبدو جلوه گر اول یوسف زلیخاده

سنون جمالوندی یا علی تجلی بخش
که اولدی موسی عمرانه طور سیناده

او نکهت نفس سندکه جان تاپوب عالم
نشان رایحه‌سی کور سنون مسیحاده

کلیم خلقه نشان ویرمدی ید بیضا
او مهر حسنونیدی کیم کورندی موساده

سن اولمسیدون اکر ذره‌سی شوی آیه‌دن
قدم قویمازیدی بو جهان ایجاده

ویروپسن آدمه اسماء کلها درسین
وارندو حق تمام انبیای عظماده

خلیله آتش نمرودی کلستان ایدون
چاقوردی صدقیله قیرسن چو یا علی تیشداده

سنون بو حشمت و جاه و جلالوی کوردی
اودورکه ویردی سلیمان بساطی باده

نسیم لطفویله نوبهار خلعت سبز
ویرور صنوبر و شمشاد سرو آزاده

سموم قهرویله شد باد فصل خزان
اچار لشکر اول الی طرف باغ و صحراده

دیون ادم نکره کیم حقیّ بو مولانون
نکول ایدر ولد الحیض یا زنا زاده

همیشه مظهر فیض خدا علیدور علی
همیشه صنع خدا کورسنور بو مولاده

نجه علی که اکر حکم ایته ارض و سما
عدم دیارنه ایلر سفر برآیاده

همان علی که کچوپ تیغی فرق مرحبدن
که کندی هم پر جبریل تحت غبراده

همان علی که او سلمانی دشت ارژنه‌ده
قوتاردی شیر الندن تیشدی فریاده

با

باغشلیان اوزوکین ثنه نماز اوسته
الان یکین پیمبردن عرش اعلاده

همان علی که بولوب اژدهانی مهدده چره
همان علی که بولوب عمرو قمی روز هیجاده

بو نوک خامه کوتوردی که نه مدد ملال
که دوشدی قصه جنگ احد کینه‌یاده

شهید تیدیله پیمبردن که دیلرینی
فضائیله دیدی کل یا علی برامداده

غبار دلدل او دم طرف دشت و صحرادان
چو زلف یار نمایان اولوب بو اثناده

تیشدی ویردی الین ذوالفقار قصه تنه
چکوب اول لشکری کفاری تیغ فولاده

ز بسکه قان توکلوپ سیل خون روان اولدی
زمین معرکه کوه ندی شط بغداده

زمین معرکه دریای خون اولوب دلدل
نهنک وار اولوب غوطه ور او دریاده

بافغاندهر کیمه باغری اوزولدی جان ویردی
نجه که صید اولور توش تیر صیاده

اولنلر اولدی قالانلار دوندی راه کریز
که قالمادی داخی جرئت او قوم ترساده

آچوب لسان کهربار او دمده پیغمبر
بویوردی بو سوزی مدح علی اعلاده

منه علی ولی ظاهر ایدوبدر مدد
مدد ویریدو کیمین انبیایه خفاده

بریلسنو که شکوهی علیدر مولاسی
نه غم چکر داخی بیسلیم هر ایکی دنیاده

ایضا

ایضاً در مدح جناب مولا

ای خدای خدا فعال فعال
وی نبی و نبی خصال خصال

ای فلک ای فلک جناب جناب
وی ملک وی ملک جمال جمال

سرخط سرخط وجود وجود
سرحد سرحد جلال جلال

فارس فارس نبرد نبرد
ضیغم ضیغم جدال جدال

وصفوه وصفوه خموش خموش
طوطی طوطی مقال مقال

مدحوی مدحوی تمام تمام
ایلمک ایلمک محال محال

لنکدور لنکدور زار زار
توسن توسن خیال خیال

عاشقم عاشقم ولیک ولیک
تاپمادیم تاپمادیم مجال مجال

ایلیوم ایلیوم مقام مقام
دامن دامن جبال جبال

دشمنون دشمنون ذلیل ذلیل
عمرینه عمرینه زوال زوال

بسته بسته هموم هموم
خسته خسته ملال ملال

درکهون درکهون بلند بلند
آسمان آسمان مثال مثال

قاسم قاسم نعیم نعیم
قلزم قلزم نوال نوال

یا علی یا علی شکوهی تک
ایلرم ایلرم سؤال سؤال

ایسترم ایسترم مدام مدام
دولت و دولت منال منال

چارپا چارپا هزار هزار
سیم و زر سیم زر جوال جوال

عاقبت عاقبت نصیب نصیب
جنت جنت وصال وصال

ایضاً در مدح جناب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام

گل اوزو صباحی الضحی فلکده شمس و قمر دوار
زلفون عطر و طراوتده چمنده سنبل تر ده وار

لب لعل نوشدا جان فدا فرح فزا دو غنچه زدا
نه بو رنگ لعلده بو صفا نه بو طعم شهد و شکرده وار

نه عطر طره خم بخم دل جان دمبدم مشامنه
که نه سوسن و سمن ارم بو اثر نه باد سحرده وار

بو یقین چو رشته لافتی هامی طلبی اوا ایدر ادا
دخی هیچ عمیمه عاشقا که فراق دردی جگرده وار

نه خجل الدی بو پیاده شه نجف نه صفه نه بارگه
که اوله فائز اولوکه هامی درد علاجی بو درده وار

دیمه خاره رد در نجف کنادده و گهر اوزی صدف
که بو قدر و قیمت و بو شرف نه زرجید و نه گهرده وار

نچه چرخ تحت و شکوه کیمه اتبدی نو دوز کیوخوس
نچه مین سکندر و قیصر و جابه بنده و برده وار

نه سکرین ایلمیوب نجم علم شهنشه محتشم
دم تیغ خسرو جم که همیشه فتح و ظفرده وار

نه غم انقلابات و نه هجوم بند و باک روسله رومدن — نه تیر او دشمن شوندان نه هیچ خوف و خطر دوده وار

اوجالاندی نعره یا علی گوزو گوکلو نوزولو منجلی — که همیشه فتح و ظفر بلی دم ذوالفقار چوشده وار

دم ذوالفقار و پیکری ایکی بولدی مرحب کافری — بچلوب ملائکه شهپری بیله قوه تانیسی شیرده وار

نه یارو قند و نشکر بدیز گوزنی دم غارتیده یالکز — نجه جوش گونی دوزولو الاودیاپا نجده سنغرده وار

رخ مده کبر شریف اولور و نه ر نوره ردیف اولور — نجه تولکی شیره حریف اولور ......

سینه یا علی دیمرم خدا اگر ایل یوزینه دیم جدا — نقدر که الی سینه من قند رخ حق نما ده بو پرده وار

بری نقطه نی گوره غلطدر بری نقطه گورمیه غلطدر — نجه نقطه فاصل بدیع ربو دقوف اهل نظرده وار

لکنه یا علی ظفر ایسترم سر کوی و اسفر ایسترم — بو شکوهیمه نظر ایسترم نظرم نسیم و زرده وار

در مدح جناب امیر الامراء العظام حاجی سعید الملک حاکم مراغه

دلبرا گلشن بو یون سرو دلارادن گوزل — ای رنگ عارضون گلبرگ حمرادن گوزل

خلق ایتدوب خالق نبی غلمان و حوردن گوزل — ستلو ن اولمازاو اسان نازل عرش اعلادن گوزل

در مه رو یو هنده زلفون سالدی ظلمت انقلابات — قصه زلفونه ترک سوای ایران خراب

خطادور نسبت آتیشک یلان لفون مشک تاتف — مختصر حسن ابراهل دنیادن گوزل

حیفدر بو گلده غزلده کالشمک کیسل — یو قویار سیرو صفایه نوجوانان جمیل

رهو صافی غیرت عینا تسنیمی چ سلسبیل — جنت اولماز بو موسم کاباغ و صحرادن گوزل

حمد لله خالق عالم قویوب بختی قرار — سرو شمشاد دیر بسر خلعت بهار

هم سعید الملکه بر تشریف عز و افتخار — قدر عشاقین بزر سرو دلارادن گوزل

بر طرفده لاله ار گلل آتش رنگ رنگ — بر طرفده صف چکر بور جوانلار شوخ و شنگ

بر طرفده ن دلشوکت گلور با فرهنگ — گورمیوب عمرنده بو جس تماشادن گوزل

وه نه بخت مسعاد تمند و صاحب اقتدار — رایبرلی نظر و کامران و کامکار

حفظ قیلسون حق تعالی شهسوار نامدار — گورمیوب چشم جهان بو قدر بالادن گوزل

منفعل یا دصبا ایسر سمند و ندن سنون — شیرغران جالاق قاچاردا ز کمند و ندن سنون

رفعت آلسر آسمان بخت بلند و ندن سنون — نظم دربار و نظام چرخ مینادن گوزل

ساخلاسون خالق بلا دن اعتصام دفتری — اوغلونی قارداشینی رنجیه والا گوهری

مجلسون اولسون گورودم ای ماه برج سروری — مردان عاقل دهشیار و دانادن گوزل

مشتری طلعت عطارد فکر و روشن صدرا — برج عز و شوکته چهره ز منور بدرا

هر راتی صادر دب بر برات قدر در
هر جا در خانه پا گوینده شیطان قویمادون
عدل و دادی ایلدون تکمیل نقصان قویمان
روز و روش کوچه لر اولمشدی کودو منجلاب
عالم و جاهل اگر شرعا ایدیدی احتساب
حکم ایدوب سکیده اولدی کوچه بازار فرش
پا کوا گیدن نجه کومشند و دار فرش
دشمنون خار و ذلیل و دلفگار و داغدار
دستگیر دون شاه مردان حیدر دلدل سوار
تا جهان دور بر قرار اولسون قرار مجلسون

صاف و روشن بلخ حلل عقدن زیادن گوزل
کلّه تیشه ایله چره گرگ تیز دندان قویمادون
ایسر و اجرون سنون خلاقی یکیادن گوزل
پا کله پاپاک لمیسان غوطه در فوج گلاب
بر مکان پا بازوی هر کز کنج اخفادن گوزل
اولدی گویا سبزه زیر خانه گل زار فرش
چوخ مزین اطلس و دیبا و فرادن گوزل
دوستدار دوش دو خندان چون گل فصل بهار
بوجهد و بر سلک شاه اولشاه والادن گوزل
عدل و دادم رحمت نقش و نگار مجلسون

هم شکوهی ایلسون دایم شه مجلسون
دلنشین منظومه در مصفادن گوزل

ایضاً در مدح جناب حاجی سعید الملک حاکم مراغه

هلالین ماه روزه چون افقدن آشکار ایلر
مه روزه گمان عشق آهنون ایلر گوزلین قاره
غمی رنگ اولدر و هر دم کورنده داغ مجلس
بحمد الله که عید اولدی دده شدی نقدن
عبادت موسمی گچدی صلوه و صوم ختم اولدی
بحمد الله که عید اولدی نسیم سرو افرازم
چخار صید ایتمکه ابرو کمانیم تیر نازیله
دیرسن بس سعید الملک دوربین پاک پردا
نهی خان عزیز القدر حسن کم خاک پایندان
سعید الملک حسن اسلم اولور گوگدن نازل
فلکده چوخ کواکب کورسنور اختر شناس اما
یاغار دریای عمانه همیشه ابر نیسانی
اوز فنده قابلیت دور نجه استاد صنعتگر
نفس حقدن اگلور حتون خوش لطفی ملدر

هلال ابرو منم دلداریمی زر و زار ایلر
که مه وش سر مرید شیخ اولوب تقوی شعار ایلر
نجه باک پرده تماشای نگار ایلر
که اهل زهد و تقوی کنج عزلت اختیار ایلر
چیر شراب صبوحی نوش جام خوشگوار ایلر
اوچوب کلچهره سیستن آفاقی رنگ لاله زار ایلر
قزل قانه بویارملین اهل عشقی زخمدار ایلر
چخوب صید ایتمکه هر اولدور اوران صلا اشکار ایلر
اوندن کحل الجواهر چشم اهل و دوه ایلر
فلک بخت سعیدون توقعدن آشکار ایلر
نه هر بر کوکبی سعدین جهاندن شمار ایلر
صدف بر قطره حسن بکدانه در شاهوار ایلر
سحر فولاد جوهر داری تیغ آبدار ایلر
سعید الملک ایدی کمه نسی ابران ملدرو ایلر

ولایت

ولایتی بخششی محفوظ اولدی سهمدن نانا که
چهار طرافی دوار اوربر محکم حصار ایلر

بحمدالله باشنده بر طلبق زر پسیح پاک ایتمز
اگر بر پیره زن قاری مزاریندن گذار ایلر

ایدر اسم شریفون تارومار الواط اشراری
شیاطین ذکر بسم الله ایله احتجاب الفرار ایلر

اگر مظلومی ظالمدن خلاص ایتدی یقین ایله
ایشون مشکلده تا فکری پروردگار ایلر

گروه خصمدن ای شهسوار هیچ پاک ایتمه
سینه رو مددکاری شه دلدلسوار ایلر

بو ایل بو عید نوروزی بزه چوخ چوخ مبارکدر
بو ایل هر ایلدن ارتوق حق شکر کردگار ایلر

همیشه احمد مرسل ثقلیندن اذکرلر تمار
که حقی حق تعالی مرکزنده برقرار ایلر

همیشه کوثره رندند قالملر ماه کنعانی
صفای فطرتی مصره ادنی بر شهریار ایلر

هوخواهون نامی گلرنگ ایچر پیمانه پیمانه
حسودون غصه دن قان کاسه زهرمار ایلر

کنه صدر جنت فکر شکوهی خاک پا یوندا
عجب لعل بدخشان گوهر رخشان نثار ایلر

ایضا در مدح جناب حاجی سعید الملک حاکم مراغه

گرک ساقی بو گون گردشده جام ارغوان اولسون
گلوب فریاده تار و چنگ و نی رقص ایلسون سطحم

می گلرنگدن نو رزم رشک گلستان اولسون
چکوب خوش خوش ترنک شور ایله نغمه خوان اولسون

گوزوم روشن قالوب ساقی گتور جام می گلگون
غذای روح و نور دیده دل گوزلشان اولسون

بو گون پیمانه اولمار مجلسه کافی می گلگون
گرک میخانه لردن نهر ایله آخسون روان اولسون

بو گون چون پیشگاه سلطنتدن خلعت گلگون
گلوب تا زیب سرو قامت رعنای خان اولسون

صدرالدین سعید الملک مد ظله العالی
باشنده سایه هما صاحبقران اولسون

فلک درگاه گردون جاه کیوان قدر صاحب صدر
فروزان اختر و فیروز بخت و کامران اولسون

همیشه قادر قدرت نمایه قویوب قانون
زمانه گلشنی گاهی بهار و گه خزان اولسون

پوزولمشدی اگر گلدی احمدخان مرحومون
الهی سکنی باغ بهشت جاودان اولسون

بو افسرده گلستاند اچولدی غنچه بختون
امیدیم وار دوباره رشک گلزار جنان اولسون

بحمدالله دیسه چراغین ایلدون روشن
خداوند اولمادی راضی که نام و نشان اولسون

گرک اهل ولایت ایلسون چوخ شکر انصافا
گرک قوم و قبیله خدمتونده جانفشان اولسون

گرک خال و برادرهامودن چوخ فخر ایتسون
گرک عم و بنی عم هامودن چوخ شادمان اولسون

گرک سعی ضرورت وقتی ملک و مالدن کچسون
گرک سفلس دعاگو لامحاله مهربان اولسون

دعای لیک عمرون همیشه خلقه واجبدر
ولایت اهلنه گیمدور سنون تک مهربان اولسون

گرلر دور چشم ابون بو گون گوز تک ایشقلانسون
گرلر دور دشمنون خشخاش تک گوزدن نهان اولسون

بو گون بر گوندر جهان اولسون گرک عیش و نشاط ایتسون — بو خلقه اولسون غصه دن دشمن بر باغری قان اولسون

بری شاد اولسون حسدن ابری قان اغلاسون حیران — سیجسون ... دشمنلر گرک بد امتحان اولسون

بو صفحه اعتبار ایتمه کیمیت اذراتهوه یار اول — سنه هرگز کوجی چاتماز قوی بر پهلوان اولسون

رسوم عدل و داد ایله برین گده زبرین اولدور — خدادن غیر باک ایتمه اگر شیر ژیان اولسون

سکوهی یاز مادم بیله دلکش تهنیت نامه — که چشم خصمه گلگون ناوک تیر سنان اولسون

بو چرخ دلکشده وار اشعاره چوخ بیر شنده گفتاردن
سکوهی غالب بر شعر شیرین زبان اولسون

در مدح و تهنیت ورود حاجی حسام الدوله بحکمرانی مراغه

گتور تی قدح کیم باغ و صحرا لاله زار اولموش — مبارک عید سلطانی همایون نو بهار اولموش

چمنده سرو سنبل لاله و گل قمری و بلبل — ده اندر ده صد اندر صد هزار اندر هزار اولموش

پریر باغ و رعنا گلزار و در گلزار ... آچمش — گور اول دشت و صحرادن قطار اندر قطار اولموش

زلال جویبار غلتیا تسنیم و سلسبیل آسا — چمن جنات تجری تحتها الانهار اولموش

سلسل چشمه چون بجوشن نقش صفحه گلشن — بو اوصاف جهان روشن براقدر که روزگار اولموش

نوار پیر و جوان یکسر گیتمش رخصت گوناگون — بر آواز که عید تازه خلق تجدید اولموش

مگر ایتمش قدم رنجه امیر اعظم و افخم — که خاک پایینه اهل مراغه جان نثار اولموش

قدم باسدو قجه همواره معطر ایلر آفاقی — مگر جاروب خاک پاینه زلف نگار اولموش

بحمد الله گنه گلدی ویجه فریاد مظلومان — دعالر مستجاب حضرت پروردگار اولموش

یوزی گولدی گونی یاندی چراغی یاندی جهانیون — جهان ربع مشکون کواکب سعد کرون تار اولموش

گوگول سرور گوزه پرنور بخت دور دشمن کور — دلک حاصل المش این ایا زهمدم بخت یار اولموش

زیارت ایلدیم بیر بده قربن شیخ مرحومون — زهی همت که بو آثار سیزدن یادگار اولموش

اگرچه بو حکومت فی الحقیقه کسرشان نوردور — که اجدادون ایامی بو حکم ایران مدار اولموش

سن اول اخ ابن خان ان کیم بیز سنون پناه ... — کنه الحمد لله کیم پناهون کردگار اولموش

هما چون فلک تربیت کتبانه دردن صدور اولمدان — پناه باد ایران صفحه سنده یادگار اولموش

سنی کر بو حکومت ایلسون لیست دینک حقون وار — بلی جولان بیت پیره زن شهسوار اولموش

عدالتده وارثسون باس کسر بین و کده بیرن اولدی — خدادن غیر سندن ایتمه ک ایلیه مگه اولموش

حسام الدین و دولتسن سنه هر سیف اولان تیغ — قلیچ لا چوخده ذو المدد بیری ملک ذوالفقار اولموش

یوری دشمنلرون قاره وطنلرن مقصد وارد — دل بدخواه صد پاره ذلیل و خاکسار اولموش

بو نظمی سکوهی جان خصمه زهر قاتلدور — ولکن بزم احباب ایچره در شاهوار اولموش

جوان و پیر وجدندن بو گون رقص ایتسه عیب اولماز
اودور کیم طفل تک فکر شکوهی نی نوا اولمش

ایضا در مدح جناب حاجی سعید الملک دام اقباله درورود دهلو رمت ارمیه

ای میر نیکه نام که چرخ احتشام ما | ای ما همه غلام تو گردون غلام ما
باشد صلاح کار تو از زده دل مباش | این شورشی که سر زده از خاص و عام ما
صراف چرخ زد بمحک قلب و صاف را | تا بلکه شد بدفتر اخلاص نام ما
تنها چو شیر سوی عدو حمله بر آر | یار تو بس دعای همه صبح و شام ما
دستی برار دست ترا کند کان بکیسه | در دست اقتدار تو باشد نظام ما
صد شکر خصم زار و زبون شد حسود کور | ساقی بنوش باده بر افسر و جام ما
حاجت روا و مراد میسر دعا قبول | مطرب بگو که کار جهان شد بکام ما
خواهیم کرد عشرت شاهانه بعد از این | افتاد خجسته سر همای سعادت بدام ما
صد مرحبا بکلک شکوهی که رد رقم | یعنی ز شعر خواجه نجتم کلام ما
چندان بود کرشمه و ناز سهی قدان | کاید بجلوه سرو چمن و برخرام ما

ایضا در مدح اقای حاجی سعید الملک دام اجلاله

بیگلربیگی نشان خلد نشیمن | غملی بیله هم صحبت و رضوانیله همدم
اورجال حیا شده سلاطین سلفدن | بو ملک ایله غمده اونا اولموشدی مسلم
اول خان فلک رتبه قدم چکدی جهاندن | بو مملکت اوضاعی اولوب درهم و برهم
بیگانه ایدوب ملک سلیمانی تصرف | کچدی نیجه کیم اهرمن انگشته خاتم
وار هر چمنون گاه خزان گاه بهاری | شب روز یله هم غم اولور عیشله توام
بو سلسلده ایستدی بر شخص اولا شخص | تا ایتدی سرافرازینی خالق عالم
البته گرک شکر ایلیسون قابل و برادر | پیوسته گرک فخر ایلیسون عم و بنی عم
عهد و نیجه اوز نامه حکمون کیمی مضبوط | حکمون نیجه او زپایه عهدون کیمی محکم
تدبیر مهماته سوزون عقل مصور | دیوان حکومتده اوزون عدل مجسم
بیچاره و درویش کوکلده نه کدورت | بر نقطه اگر محو اولا مجرم اولو محرم
هر کس نیه قادر دو گرگ واجب و لازم | تا بذل ایده راهوند اگر بیش و اگر کم
مفلس نیچه راهوند اگر باشه چاندان | منعم ویره غیرت کونی دینار ایله درهم
نعش ضعفا یوز دوتا درگاه خدایه | صد قیله دعا ایلیه پیوسته دعا دم

در حینیکه موکب همایون حضرت اقدس شهریاری مظفر الدین شاه غازی روحنا فداه در ایام ولیعهدی بمراغه آمده بود همین مدیحه از جانب اهل مراغه در حضور مبارک خوانده شده

شگفت اولدی گلبرگ خندانمز — دونوب غنچه باغ وبستانمز
ثمر ویردی صد شکر نخل امید — نه رنگین گل اچدی گلستانمز
مراغه اولوب رشک باغ ارم — ایدوب جلوه سرو خرامانمز
مراغه مگر کشور مصر دور — مشرف قیلوب ماه کنعانمز
مراغه اولوب قبله گاه جهان — قدم باسدی شوکتلو سلطانمز
مراغه بلند آسمان دور مگر — طلوع ایتدی خورشید رخشانمز
مراغه مدینه ویا مکه دور — اولوب نازل ایات قرانمز
مراغه مگر چین وماچین اولوب — قدم قویدی فغفور وخاقانمز
دوروب رود صافی کنار زنده خضر — گوروب وار بزیم آب حیوانمز
تاپوب میر تختی نه عز وشرف — وروب بارگاهین سلیمانمز

هلاکو نچون یوخلیوب قرده — که سیلر گلوب شاه شاهانمز
دوروب سلطنت سیرین ایلیوب گذار — اولوب ملک چوخ عهد فرمانمز
ایاغون توزون ایلروق توتیا — اولور روشن چشم گریانمز
اوستم سمندون دکن ریزه سنگ — بزیم پربها لعل ومرجانمز
علی شاه مردان سنون یاورون — نجه خصم اولور رزمیدانمز
سن اول سرخ زه هیچ باک ایلمه — رکابونده اخوان بزیم قانمز
چکوب سدون اسلامه محکم حصار — که محفوظ اولوب دین وایمانمز
نثار قدوم سعادت لرندم — محقر بو نقد دل وجانمز
بزه مجلس عشرت اولدی جهان — قمر مشعل انجم چراغانمز
مبارک یا غزلن نثار فدا — خیال ایلمه یوخدو قربانمز
گوکلش دطالع قوی بخت یار — که پر گنج اولوب گنج ویرانمز
دلک حاصل اولدی دعا مستجاب — یتوب جسمه جان درده درمانمز
غیاب حضورنده دردور بزیم — شکوهی کمی بر ثناخوانمز
خدایا اوزون لطف قیل گیتسون — دل آزرده غربتو مهمانمز
خدا حفظ ایده دولت وشوکتون — تصدق بزیم مالمز جانمز

در مدح نوّاب والا شاهزاده امامقلی میرزا

سپهر سلطنت ایران مدار خاقاندور … شهنشهی که یری گلشن ظفر ضوندور
بلند درکه وجم جاه ناصر الدین شاه … اولسنن جلالتده مهر خشاندور
بو اسمان اقبالان شاهزاده کانی عظام … ستاره تک بو یره بر بجدن نمایاندور
بوشاهزاده آزاده جمله دن آرتوخ … همیشه برج سعادتده ماه تاباندور
اتاسی خسرو والا گهر ملک قاسم … ملک شان و ملک شیوه و ملک شاندور
نجه که علمه مجری اولوردی فرمانی … بهشته بنده فرمانی حور و غلماندور
امامه قول ویروب آدین قویوب بمقلی … غلام حلقه بگوش علی عمراندور
سعید بختی شرفنده غیرت برجیس … بلند درکهی رفعتده رشک کیواندور
بو عدل و داد بو کونی داوربو امن و امان … بو روزنامه بو اختر بو ملک ایراندور
پلنک همدم آهو عقاب مونس کبک … گرسنه کرگ قوی پنجه میشه چوپاندور
بصیرت اهلی بو امنیتن بلور قدرین … بو عدل و داد حقیقتده لطف یزداندور
تشکر ایلمین کمسه دن عجیبدر کل … صلاح کاربنی بیلمز کسی که ناداندور
سجر او باطلی جعلدن اینمی خایندن … وقوف صاحبی اهل نظرانی ندور

بو قدر چوخ قدالکیت ای شیخ کرمه یندیره … بیلور نه شعبده اهل خرقه بجره پنهاندور
کو کون بلاسی دیه کرکه چوخ یری بور کوب … بو نقلدن هامی پیر و جوان هراساندور
همیشه حفظ ایله مظلومی ظلم ظالمدن … غم ایتمه حافظون اینه شاه مرداندور
باسوب کسوب دوتوب اولدورسن اتیمه ذره چه … نه حکم ایکیه سن طبق حکم یزداندور
دعای یرد خوبندور براوزکه حصن حصین … بو خانوادۀ عظمایه رکنهیاندور
هزار شکر دشاد هزار حمد خدا … سیرتن بو قدرت ذهنوره عقل حیراندور
بو امری نخجیبی بیلور سنور که بو شکوهی زار … شرارت اهلی دکل برفقیر نالاندور
سالوب کمینده بو اهل مراغه دن بعضی … او ده رکه برایکی ایل و ازیراپریشاندور

باک

اگر بو حقلقون الندن اونی خلاص ایده سنور … براوزکه زاد عوضی یوخ مکر دعاخواندور

مادۀ تاریخ در تهنیت و تاریخ طومی منصور السلطان فرزند رجمند امیر الامراء العظام آقای ظفر الدوله دام اقباله العالی

هزار شکر جهان صحن گلشن گل باشد … که گردش فلکی حسب خواهش دل باشد
امیر ظفر الدوله کرد مجلس سوری … که هم تفاخر گشت و هم تجمل باشد

هزار شکر ز درگاه حق بکوری دشمن
بسان گوشهٔ جنت نشست اینچه صوری
ز بسکه مشعل و شمع و چراغ گشت فروزان
چگونه شرح نمایم وفور نعمت او را
چگونه وصف کنم قصر و لوز و قند و نباتش
اگر نبود همه طبخ او غذای بهشتی
ز شام تا بسحر با هزار چشم کواکب
ترحیب منقل سوزان مهر کرده فروزان

هزار مراد که میخواستیم حاصل ما شد
مگر همین بود سعادت نصیب حاصل ما شد
که مهر و ماه هم از جملهٔ مشاعل ما شد
که وحش و طیر همه ریزه‌خوار محفل ما شد
بهر مجالس انسان دمبدم تنقل ما شد
چرا صفای دل و قوت حاصل ما شد
ز بام چرخ تماشاچیان محفل ما شد
فلک ز شعبده بازان طرف منزل ما شد

کشید گوهر تاریخ او بنظم شکوهی
گلی گلشن شاهی انیس بلبل ما شد

در عروسی جناب مستطاب آقای حاجی میرزا رضا آقا سلمه الله

جناب حاجی میرزا اکبر آقا چون
نهار و شام همه مرغ بره کبک و مزعفر
بناز و نعمت آسا رسید همچو بهشتی

نمود در خلف طرفه بزم سور و عروسی
بسان سیل روان جای لحم و شکر روسی
عدو بر آتش حرمان بسوخت همچو مجوسی

روح

عروس خیر قدم بود سال اندیشش را
نوشت کلک شکوهی قدم بخیر عروسی

تاریخ سرای جناب حاجی مجتهد آقا سلمه الله تعالی

جناب مجتهد آقا که باشد
عجب تعمیر کردی خوش سرایی

نگهدارت خداوند تبارک
شود معمور فی الدارین دارک

بود تاریخ سال ابتدایش
سرای دلکشت بادا مبارک

تاریخ سیل آمدن تبریز

روزی که سیل آمد و تبریز شد خراب
تاریخ او بنامهٔ شکوهی چنین نوشت

از انهدام گنبد افلاک بیم بود
سیلی نبود وه که بلای عظیم بود

تاریخ دعوای روم و روس

در جنگ روم و روس چنین نقل میکنند
از دولت شهنشه ایران شنوده ایم
تاریخ او بنامهٔ شکوهی چنین نوشت

در هر نفس بنقل رسد بعید دلنفوس
در بزم یار دلشده شد از کنار بوس
ما را چه حاجت است ز دعوای روم و روس

تاریخ وفات جناب رضوان جایگاه آقا میر محمود طاب ثراه مرا عم

میر محمود آنکه اندر بحر فضل و کمال	سینهٔ او بود درج گوهر مقصود ما
رفت و ماندند از فراقش جمله زان خونجگر	شاهد حال است اشک چشم خون آلود ما
مصرعی کلک شکوهی خوش بتاریخش نوشت	شد از این دنیای فانی عاقبت محمود ما

در تاریخ فرزند خود حسین میفرماید

حسینا بر تو تاریخ تولد	نهادم شهر شوّال المکرّم

در تاریخ فرزند خود حسن میفرماید

شد شب جمعه غرّهٔ رمضان	قرّة العین من حسن مولود
غرّهٔ ماه گشت تاریخش	الف ولامی ولی برو بفزود

تاریخ تولد فرزند خود جلال

چارشنبه خمس و عشرین رجب بعد از زوال	شد شکوهی را جلال از مقدم سعد جلال

تاریخ

تاریخ تولد فرزند خود جمال

بفضل خدای جهان درگذشت	ز سنّ شکوهی چو پنجاه و هشت
خدایش کرم کرد طفلی که شد	سیه چشم او رشک آهوی دشت
رقم زد قلم خوش بتاریخ او	جمال جمال عالم افروز گشت

در تاریخ دختر خود سارا گوید

مژده ای نور چشم من سارا	چون رسید از تولدت ما را
پس شکوهی یکی دعایت کرد	که بتاریخ هم کفایت کرد
روز روز عمرت افزون باد	لیک اندر حساب باد زیاد

در تاریخ دختر خود شهلا گوید

ای دختر من طلعت زیبا داری	فرخنده قد و قامت رعنا داری
دیدم که برهنمائی صنع خدا	از عالم غیب عزم دنیا داری
تاریخ همین مصرع آخر آمد	شهلا چه عجب نرگس شهلا داری

گرامی

کردند حساب بر شکوهی گفتند   یک سال چرا زیاده اش داری

در تولد دختر خود رعنا گوید

بو رعنا طلعتی چو ان ولدی ای رعنا جان   او لوپ تاریخ تولیدن او در بدر طلعت رعنا

در تاریخ تولد دختر خود طاوس

ان دختر من گل عذارش بینیم   انگشت پای چپ دو چارش بینیم
تاریخ همین مصرع اخر آمد   طاووس ز پای ترسارش بینیم

در تاریخ تولد نواده خود مهدی گوید

هزار شکر زمن وجود مولودی   خدای خواست که ماند علی الدوام شکوهی
نوشت کلک قضا مصرعی تباریخش   شد از تولد مهدی زنده نام شکوهی

ماتاریخ دیگر

چون تمام کرفته شده تم   صرف تاریخ گشت او قاتم

ناله از گوشه شکوهی گفت   بنده ماتم بمردن حاتم

تاریخ دیگر

پاشا که عمر او بسر آمد در این زمان   بس مرد پیرورش سفید قبیله بود
تاریخ او بنامه شکوهی چنین نوشت   اندر قبیله حمار طویله بود

شل

تاریخ دیگر

زمان آمدنت را حلیمه خوانوتا   نوشت کلک شکوهی عروس خیر قدم

تاریخ وفات میرزا علیمحمد المتخلص بضیا

امروز ضیا مرد   کذر از دل ما برد
تاریخ همین آمد   امروز ضیا مرد

در تاریخ وفات دختر خود رعنا

گذشت دخترک شوخ و ماه سیمائیم   وفات او شده داغ دل غم افزائیم

نوشت کلک شکوهی پی تاریخش ... بشد ازین چمن افسوس سرو دیر قیام

تاریخ وفات حاجی آقا علی سیف العلما قاضی بناب

حاج قاضی کبیر چون فقیهی بود جهان ... کرد بر سوی جنان طی ره و دست طیران

طرفه تاریخ بر و کلک شکوهی بنوشت ... حاج سیف العلما شد به گلستان جنان

تاریخ سرای جناب حاجی میرزا اکبر آقا مد ظله

سرای نوز آثار کبیرم ... صفای صوفی صافی ضمیرم

ز نیمم تاجران یابد فتوحی ... که فتح باب او لا میرم

غریبان و فقیران را شب و روز ... من ایمن مکت حاضر و مهمان پذیرم

بپای دوستان یکمشت خاکی ... بچشم دشمنان یکجعبه تیرم

بصحنم روید البس لاله و گل ... که من گلزار جنت را نظیرم

بتاریخم شکوهی دقتی کن ... که من البس نو شکاف و نکته گیرم

بتاریخ من مطلع تمام است ... سرای نوز آثار کبیرم

این

در تاریخ وفات حاجی اسمعیل نوجوان مرحوم

السی

سه دفتری که جهان را خراب کرد و رفت ... دو چشم ها در خود را پر آب کرد و رفت

نوشت کلک شکوهی بنامه تاریخش ... یکی جوان دل ما را کباب کرد و رفت

در تاریخ مکه رفتن خود فرماید

راه حج دشت خشک و باد سموم ... تا چه گویم من از شکوهی دل

آتش او است آفتاب تموز ... شد کباب این غزال کوهی دل

چه شرافت مرا ازین تاریخ ... اشرف الحاج شد شکوهی دل

در هجویات

هرچند بر نفر سن میرزا علی محمد ... بر با دیه نفر سن میرزا علی محمد

یا بر طویله خر سن .... بلکه زیاده تر سن ......

ها رداد لور بو اخر حیوان با تفحص ... نادان با فراست عریان با تشخص

کونی حیا تلقب اعمی ضیا تخلص ... هیچ کیم دکل مگر سن ......

هم شعر دور شعر روان نه شعر شعر باطل ... هم زهره رسقلون نه زهر زهر قاتل

مرد استمز وجود دون نه مرد مرد عاقل ... از بسکه بد گهر سن ......

الا

اهل جهانه نظمون برجلد حرف هذیان
روح روانه نطقون برجبخانه سوهان
هر اشکی مسیحا هر حرسی خضر کورهن
هر مجلسه و کردی سن کفشکنده دورهن
اولماکسیل چون باش جیفوند باکه جانور
قولسون ایونده منفعیه قلیان چای نان وار
اخرزیم کانه کلدون دیکه سوخدون
شکر اوله ساقط اولموش صوم و صلوه اوستندن
برکس توقع ایتمز خمس و زکوه سندن
اهل تصوفیه پنهانلی صحبتون وار
احباب مرتضایه بغض و عداوتون وار
هم مور هرص وارزون هم موشه نسبتی وار
بد میمنت وجود ولی باقوشه نسبتی وار
کرچکه بحس سکلون بیت الخلاده لاعش
پچمار اکشله سنده هرگز تفه در خاش

هم کام جانه سرون برزهر حنظلستان
نی نی که سن تبرسن ......
مرشد تصور ایتدون ارذیچه چوخ اولکورهن
چوخ کیمیا نظرسن ....
غافل نه الکلسون بر وسیه ده شیلاو ار
نه بیسلیه نیجیرسن ......
چوخ صاحب هنرسن ......
هم عشق و هم طهارت هر برو ای جنابتندن
سن نخشی نخورسن ......
اعدای دینه دایم میل و محبتون وار
معلوم ....
مکان خوب اچشمون اخرکوره نشتی وار
برطرفه جانورسن ......
برکس تعوظ ایتمز ماضر چوب قراش
قورغار که سن برسن ......

باک

باک ایلمز سئوهی کرش عرادل هامی | داشاقمه دکل هسخ فاتیله جامی
اخرزکسه و سعدی فردوسی و نظامی
سن خود که دیبسرسن ......

هجو دیگر

دکان بو دکان چار طرف موبنک مردار	هر طبله ده ادویه کم فضله بسیار
نصرالله عطار	نصرالله عطار
برکوشه ده اوزجولک و برگوشه ده منقل	کون اشتی اوت تو سه و سی القصبه طولان
برکوشه سی مزبل	نصرالله عطار
عطار راولان برده نولور عطراسی و اصل	هر برده که کس الکشوسن ایت ایسی قالمی
اماکه نه حاصل	نصرالله عطار
دورت جانوره بتر عجب دال و قواقون	توسباقه و قورباقه کرتنکله و مار
هم باش و ایاقون	نصرالله عطار
دورت قوش کیمی منحوس ای بمیده خوان بوم	اطعامده برکرکس و کردارده بر سار
دی قارقه کمی شوم	نصرالله عطار

دورت

بلا حورت جانوره بیرسن بحر صده چاپوش
دی خوابده خرگوش

نقاش و پروپ نقشوی بالقرایله دوده
وشددن بونموده

دورت متعدنیا آتشلدوب زولیدا اولن گین
دل قربله تخمیر

بیهوش ماتار کوچه ده وار برسک لاغر
تریاکیه بنزر

هجودن دیمکه ایلدیر بنده نه مامور
اولدوم بیله مجبور

ای جیلکه سی چون روبه دوی ردی کفتار
نصرالله عطار

ویردی یه شیغیدابنه تنجرف نه ر گفتار
نصرالله عطار

زرنیخله زنگون اری زجیله گوزودن دار
نصرالله عطار

چون عیب چسندن که دیم گن سنه اوز خشیار
نصرالله عطار

داشاقیمی کسمه دکولم فاعل مختار
نصرالله عطار

نامهٔ که براجی نوشته

کسمه امیدمندن ای راجی
چوخدا مغرور اولما شهر توه
باسارا واز چنگ وتاری مذم

ای دغل بازاو لوتما ایلاجی
دی کیت ای وزن شعر محتاجی
نالهٔ ضرت ضرت هلا جی

داغدوب پایه سین قالوب مفلس
گرسنون تک دیوب زوب داغدام
ایلرم شهرده بیله شهرت

ماتاری دوکسون بوزند خراجی
برجه ایل انتهای معراجی
که ایدنمز دودنده ای راجی

جواب راجی

سن بیله بیلورسن کیم راجی سنی آز ایستر
عالمجه سنی اما ای اینه سنز ایستر

در هجو مشتاقان

بوایل سلیم نچون اهل صنعت عجبه راولدی
کوروب یاندی اوجاق سندی داغلدی بوته توبراغی
ازل هر شدبره سدورکیم اولمحرامزاده
بزه ظلعون باشین قرچوب بیوب احمد تی کوبکیجه دی
اونوچون کار ینی خلق آنلادی نور قوی بر کنده
دیدی کوردبول ازل منده صاحب اکسیرم
بری ملا علی برف اونون اخولنه یاندیم

قیامت کلهم شتقه کویا آشکاراولدی
ایس عشق اهل مشق کلاماتر دها راولدی
دین اوستاقوبوب تحلیل تجربه باتز عرود قاراولدی
اوعشق ولوش او ماباکره اخرزهر هاراولدی
گروب بردخمیه تپاک اتوب تمت وجماراولدی
کوروب لوصاب ایکیرمانه کوچک چ ود اراولدی
دکوزبک بتیو برجه آج اصلانه سکاراولدی

چکوب ناله دیردی ایسدی نعدیغم پولار | خدایا رحم قیل جانم بیان درده چار اولدی
بری ملا امین الله امان الله امان الله | اونون فسقی بو ایل یاران نجه خیو تجاره اولدی
کتوردی حاجی بیچاره نی سکدردی عبا آتی | امین الله نجه کوربا امین نورکار اولدی
بری سید محمد دور عجب اوندا دیانت وار | هامی بو ایشدن ال چکدی اولکن برقرار اولدی
توکز یبیق بادمجانه اگر یردن کوموش تبرنون | کرک ایتمک زر عشتیچون گرفیش تجدیدی بهار اولدی
برسی ایمیش سکدور بنده خان بولی قورتولمش | چیخیب سید ورکه یرتلمش نجه شعریان وزار اولدی
بری آقا محمد دیر اولوب کرده نوکر | جلالین مید آتلاندی مرشد خبر اولور اولدی
کونیده بردن اولمادی بو ایل حاجی بابا آ | طلبکارلار الینده اهل تیمون سنک زار اولدی

برسی بوشکو هید ورصور روشنائی پیچ احوالین
اولوب برعلس لاشی دائی زر اقچه یار اولدی

دیگر

حاجی ... ویرما شرعدن لاف ایتمه تماشا دانی | که سنده شرعدن آثار مذهبدن خبر هانی
الهی حاجی نیچون کوزلری توپراغ ایله دولسون | ادیشچی نون که سنده ایکی اسکیک والنون ایمانی
نجه اهل شریعتسن که اسلام بولده ایلعون | دیر قوییوبسن و قالموان برمسلمانی
نه اهل عشقسن برکونده برگلچهره خواتونی | کتوردون مجلسه بدنام قیلدون ...

سنون عقل و کمال فکر و تدبیر و بدنه لوسدور | که گیتدون کنده لدن ملا چوپ دادیب دگرانی
قانون ساچشمه شیرینی شوره شوری ایر سنه | سو سوزدان اولدور و پسن بالتمام ایه و دزن حیوانی
قولاغی قیلی ... دن تقلیس ایلیان پاک اولماز | گرک کسن یکک عیال ایلیک چخچخ شکر یزدانی
بابون ... نفعی کون نک اشکار اولور | باخرچی نون قازانچی اشکار اولدور به پنهانی
بهار ایامی چایلاق دا چمنلرده اولور جمنتلک | بیردی نان نیر جمت کردی نغمه ها دمانی
هاچان شیخی مجالسده تعارف ایتمیش بنلر | دوبار محکم سالور بنده بو زارخمار هیچ قلیانی
هاچان شیخی تعوط ایلیوب مجلسده شام اوسته | که بیر نجبت ایدوبدور شاعدن ارجمع مهمانی
هاچان شیخی سنون نک کیم آلور رد و نجس ایدرد | ترازوده که میلن مثقال ایله خور نور الو باکانی
صغیران ...... ه بخشی ناظرسن | صغیر آتغزین سکوب خرجه چچوب پان کمند ودکانی

....

نچون کاسن یار بوسان ایراشکه بر هجو طولانی

در هجو آقا عبدالشکور مراغه وکیل مرافعه

اگر کلسه جولانه عبدالشکور | وزیر شیر غرانه عبدالشکور
ایدر جنگ شیرانه عبدالشکور | سالور ولوله جانه عبدالشکور

بویار عالمی قانه عبد الشکور

اونون نکته‌سنی بریل نامدر ندور کیو دکو دزر سفند یار	برازنده دور قدنه کارزار قاچار زال زر رستم ایرفرار

اکر کرسه میدانه عبد الشکور

قوی پنجه دور شیردن بردن برمی اولسه قورتولماز اوجبردن	سلمانی قرق ایلمز کبردن سکر روحنی قالنی قبردن

چکر شرع و دیوانه عبد الشکور

اونی فاطمه بنت خیر البشر فدک باغنی ترک ایدردی	اوزینه وکیل ایلسیدی اکر اکرچه کشاولوردی تبر

اوریانه ریانه عبد الشکور

اکر اولسه فرعونه مطلق وکیل تصرفدن آرتوخ نه محکم دلیل	دوتار ربع مسکونی بیقال وقیل ایشتمز اکر یالوارا جبرئیل

آلور مردم مردانه عبد الشکور

بنی آدمون سعیین ایلر هدر قاچوب هر بری بر دیاره کیدر	قویار آدم اولادینی دربدر سنجان بن جنادن ابراید

[illegible]

وکیل اول شیطانه عبد الشکور

وکیل اولسا مامونه اول بیحیا کوزندن دوشر بارکاه طلا	دکشر قیل وقاله امام رضا بوتون وقفی یاقی ایدر ادغا

درار اوت خرمنه عبد الشکور

نه رعهر قازما قدا حقاک دور تقلبده چوخ صاحب ادراک در	تمسک قایرما قدا چالاک دور درست نادرست پاک ناپاک دور

دیوب رحمت ....

اونون حکمی نافذ دور امری روان اوزی پیر دور ذوق وشوقی جوان	فلک امرنون نهینه ناتوان هنرور مبارز قوی پهلوان

ایدر حمله شیرانه عبد الشکور

غرض لوطی صاحب عمامه دور حقی باطل ایتمکده علامه در	محاسن سفید وسیه نامه در نه شور ونه غوغانه هنگامه در

سالوب کلک ارانه عبد الشکور

مجوب غفلتا شیر تک خشمناک شکوهنی ازقالدی ایتسون هلاک	ایتش دادمه‌ای خنداز پاک ایدوبدور او بیچاره‌نی زهره چاک

سالوپدور بیت باغچه عبد الشکور

دیکر

نقل ایدرلرکه وار ایمش بر کرک | نجه بر کرک بلا شیر بزرک
دایم الوقت او کرک درنده | چوخ خسارت وارردی برکنده
قویدی نه برشتر نه برجامیش | نه خر و اسب وکاو قالدی نه میش
بسکه صید ایتدی توخلی و بره | قطع نسل اولدی میش بالمره
قویمادی برجه رأس بزغاله | قویمادی برجه رأس بزغاله
کیجه کوندز قویون قوزی سوموکی | اولدی روباه وکرکسون دوموکی
هر بزوکیم فهیم ایدی دانا | پیه دن چیخوب اولوب دانا
نیست نابود کله و ناخور | ایت یاتاقی طویله و آخور
اولدی خانه نشین قویون کوپکی | بر شبان قالدی چولده بر طولکی
دولانوردی ناخرچی آواره | ایلمزدی قازانج او بیچاره
یغلوب اهل ده غنی و کدا | ایتدیلر دفع کرک ایچون شورا
عاقبت قوردولار او کرکه تله | بلکه صید مراد کلسون اله
نصف شب کرک مثل شیر ژیان | ایتدی اطراف کندی بر جولان

چکدی

چکدی ناکاه اونی کمند قضا | تا کندر کاهی اولدی دام بلا
کوردی برطرفه دنبه لرزان | شسته و رفته منفعه دارزان
دیدی بختم بونی منه یتروب | قسمتی کورنجه چکوب کتوروب
آغزین آچدی هجوملن کیتدی | تله ناکاه برجرنک ایتدی
برالی دوشدی اول زمان تلیه | کوکلی تشویشه جانی ولوله
بله چرتوپسی اوجالدی همان | هر طرفدن توکولدی اهل کمین
دوتدیلر ایتدیلر او کرکی اسیر | بوینونا ویردیلر آغیر زنجیر
دوتدیلر سالدیلار اونی بنده | کتوروب تاکه کشان کنده
باشنه مرد و زن تیغشدی تمام | اولدی آماده طرفه مجلس عام
بری سولردی یا خدنکیلن | اولدوررون یا بونی تفکیلن
یاچکون تیغ تیز اغصاسین | ایلیون ریزه ریزه اعضاسین
عاقبت مصلحین خیراندیش | دیدیلر کیدور ایلیک بر ایش
تخم بد اکمه بد ثمر ویرسون | بخشی تخم اکن که بخشی بر ویرسون
بخشیدور ایلیک بو کرکی خلاص | هم مشخص ایدک ایلدکک بر اجرت خاص
بوبرده دایما شبان اولسون | کله و میشه پاسبان اولسون

بو ایشون

بو ایشوڭ وار نقدر منفعتی　　طرفینوڭ هزار مصلحتی
اولا خواطره ندر دراولماز　　بیسبه بیکاره هرزه کرد اولماز
ثانیًا ایلیه بو دور حرکت　　اولور کسب حلال اوچون برکت
هم تاپار قدر و قیمتی مایه　　هم ایغار بر حلال سرمایه
اولور ارتدوقچه دولت و ماله　　فخر اقرانی رشک امثاله
چونکه بی تقعد در بونوڭ دفعی　　قالسا آرتوق یتر بزه نفعی
اولا بزدن اسیتمز دکنک　　نه چارق نه چورک نه بر کپنک
دریسی کورنه پوستین دور عجب　　قویروقی تازیانه تاء دیب
ثانیًا سهمی وار صلابتی وار　　جانورلر ایچنده شهرتی وار
خواطرین هر سباع ایدر محفوظ　　که قالور کوسفندیمز محفوظ
ناکهان اول زمان شکوهی زار　　ایدمی بر ستمدن او بزمه گذار
ایدی اهل قریه مصلحتین　　اونلارون چون ایشتدی شورتین
سولدی کرکدن شبان اولماز　　خصم بدذات مهربان اولماز
رنج بیهوده چکمیون مشکل　　برتور شوره زار لاله و گل
نه اولور کورکوزده ناز و عتاب　　نه کچل باشنده کاکل پرتاب

دل کافره حقدن اولماز نور　　هیکل اهرمنده طلعت حور
بازوتیهو نه شرط صدق و صفا　　شیر و آهو نه رسم مهر و وفا
صعوه نی یا قناره نی کربه　　صید ایدر هر بری تیر قربه
مشکله نکی آتش سوزان　　نه بیلور بو کراندور اول ارزان
عاشق زار و بوسه دلبر　　نه ایدر احتیاط اذن پدر
جوجه نی کورسه صید ایدر شاهین　　ایلسون پیره زال یوز نفرین
کرکی عاقل شبان ایدر سوره　　برینی اولدره برین سوره
بی تفاوت بو ایش نیه نبزر　　............
.... اولدی　　بو اونون مالنه امین اولدی
چون ایلشدردی دولتپه چنکلین　　سکدی مجموع وارثین ایکین
آلدی بخشی عمارت علی　　بخشی زنکین کناره و قالی
تاجر ایتدی تمام قورقودوغون　　مکینه بولادی قودوخ مودوغون
عجب دور روزکاردنی　　تاجر ایتدی بو ایشک ایشلدنی
بالتاچی اوغلی مفلس و محتاج　　یازلور ایتدی آدی فخر الحجاج
طمع خاملن مثنی کوردی　　.......

یین تومان پول منه ویروب بشره
منی چکدی کمند تدبیره

سالدی اوچ یوز تومن بنی ضرره
کتدی سرمایم الغرض هدره

ایندی سولرکه یوخلادون کوچومی
نجه کوردون باشوندا اولکوچومی

مالنی ایلیوب منه هیبه
هیچ بورجوتما ویرمشم دیبه

اولدرون اولدرون بوکرکی امان
کرکی ایتمزلکو سفنده شبان

اولوراخر بودا اونون مثلی
اولدرون نانجیب دور اصلی

اولدورون نقص اولرکمالنده
بوییوب هشتر ومحی لنده

عاقبت کرک زاده کرک شود
کرچه باآدمی بزرک شود

دیکر

مرحبا باب بیت ...
برکسه یوخدور اوردا اذن دخول

واردور توپ کله سی کیمی قفلی
براوکوزکله سی کیمی قفلی

نه قاپو مثل سد اسکندر
قلعهٔ قندهار پیشا در

نه قاپو مثل باب خیبر دور
اونی اچماق مگر میسر دور

خوش الله نجه حصار بلند
نه تیرزدبان اونا نه کمند

راهرو مثل زلف خم درخم
قاپوچون عهد دوستان محکم

باغلودور مثل بخت دختر زشت
نجه کافر یوزینه باب بهشت

اچا بیلمز کسی باسانی
سخت و مشکل چو شعر خاقانی

اونی اچماقلق دکل قادر
دیریلوب قبردن کله نادر

برکون اخشامه کیمی دق الباب
ایلدیم برکنیز ویردی جواب

دیدی کیمسن جواب ویردیم من
میهمان دلیر و قلعه شکن

دیدی حاجی نه بخشی کتمه مسن
نه عجب ترک زحمت ایتمه مسن

دورماکیت هیچ سعیون ایتمه هدر
برکنیزوق بوایوده التی نفر

فضه دور خوش قدم دوکل چهره
قمراست و عطارد و زهره

قاپونی تاپشوروب بزه خاتون
اچمز روقیه اولسون افلاطون

حاجی جان هرسنون کیمی آدم
قویا بیلمز بوخانه یه قدم

برنچه میهمانه وار رخصت
کلور آقا بیله ایدر خلوت

برنچه میهمان خواص الخاص
که ایدر آقا چوخ اونلارا اخلاص

نچه مهمان که چوخ مکرمدور
اونلارا آقایه خیلی محرم دور

جمله سندن بری بویاقچی کریم
بورکچی محمود کورکچی ابراهیم

کده

کوره روق مجره دن تیشدی خبر / بو کجه وار قوناق بیش آلتی نفر
کوره روق چوخ آدرک شایان / دورشنور صحن فرش اولور ایوان
بزنور صحن وخانه چون گلشن / شیر وخورشید لاله دن روشن
طنبی بس مزیّن ور مکین / صفه وغرفه چون بهشت برین
قدح وشک چینی و بلور / شربت وافشره شراب طهور
دوزلور حلویات نقل ونبات / دیره روک خرجه نخشی تشریفات
دوزولور میوه های گوناگون / چکلور طبخهای بوقلمون
هر تنعّم تمام امیرانه / هر تجمّل تمام شاهانه
گجه چون شمعلر اولور سوزان / محلسه بر به بر گلور مهمان
کوره روق برطلس تکن گلدی / یا برا وزکه قودوخ سکن گلدی
بیله فکر ایلروق که خان گله جک / نه بیلک صونراچی زمان گله جک
بیله فکر ایلروق گلور قیصر / گلور بر میهمان گل پیر
اولو بو احترام شاهانه / برسو یاقویروقی قوپاردانه
نه بیلک بربو نازو بو نعمت / اولاجاق بر النکیه قیمت
الغرض بیله بزم جنّت اثر / کوره روق اولدی بر طویله خر

برلیسی الکشور چولاغ کیمی / برلیسی انقرور الاغ کیمی
برینون وار بلنده بر قلیجی / اوروکیم الکشو پدویا نقلیجی
بری یولداشه نسلور تحکی / اوبری غفلتاً چکر ششکی
بری چلتک چالار ترنکه دیر / بری دستان دیر طعام یر
عاقبت چونکه مجلس اتمامه / یتشور اکل وشرب انجامه
داغلوپ چون گیدرلر او فرقه دون / گلوپ آقایه عرض ایدر خواتون
گلیم ایدی بو گروه شوم کثیف / ایدر آقا بو نوعله تعریف
بری قصت بدور بری جرتاپ / رفقای محمّد سرخاب
بری دلاک رستمون دده سی / بری حلّاج اوغلنون گده سی
بری وقتنده چوخ قوا گوزیدی / یعنی رحمان یانندا توگسوزیدی
بری قاپان دننده بالتاچی دور / برلیسی کانبا ماندا صونراچی دور
بری میرزا فلانه ناظردور / بری هر مجلس اولسا حاضردور
صدرده اکلشن او سقلی / بیلمسن برجاهلدو چوخ الّی

تازه
اکلشن صاق طرفده جوان
جدم مرحومی تولکیچی قربان

ایضا

برشکوهی زبسکه جور و جفا   ز اهل نادان بشتره دگذشت
ز هر چشمی همی ز چار طرف   لبکه بکریت هشت رود گذشت

صرافیه

شکوهی دیرچون قصاددن منم   مراغه اولوپ عاقبت مسکنم
اولوپ قسمتم شیوهٔ تاجری   یاشین اوتلی عمریمون آخری
دیدیم من اگر نیت صاف قلسن   ایدم داد و ستاد صرافلن
اولور مایهٔ اعتباریم منم   دوشر رونقه کار و باریم منم
مبادا اوبو رکار شیطانمش   سر انجامی بر آفت جانمش
اوگوندن که صرافه اولدوم اسیر   الندہ بر عورت کیمی دستگیر
نه بر صدق مطلب نه بر قلب صاف   سوزوم چاپ و چوپ اولدی لاف و گزاف
ایدردم او ناخوش خیالی لیسی   تملق لیسی غایه مالی لیسی
دیردیم منم وارد و چوخ ملکتم   دوتوب صفحهٔ عالمی دولتم
مراغه منم باغ و بستان منم   بوتون چشمه و کندکان منم
زر و سیم اولور هر طرفدن روان   منم یانمه کاروان کاروان

کلور سیم و زر دمبدم بار بار   بریم ایوده بر نیچه انبار وار
نه صراف بر شخص عالیمقام   ولی النعم واجب الاحترام
یارشماز خداوند کارا یازام   یری وارد و پروردگارا یازام
ادین ذکر ایدم حمد و صلواته   کلم یا ننه بخششی سوغاته
منه اوندان اظهار کبر و غرور   اونا منّدن عجز و تملق ظهور
بولور اگر قرانه صرف یوخ   گرک عرض ایدیم منده بر حرف یوخ
بوچوخ مسئله‌دور فنانم سنون   وجودیم سنون باشون جانم سنون
سنون همتوندن منه کردگار   ویروپدور حقیقتده چوخ اعتبار
الوراسان او تنزل کیم ماه و سال   سنه شیر مادر تک اولسون حلال
دوتوب لطف قدجان الده بر بنده‌ام   الی بوش یوزی قاره شرمنده‌ام
ایدردم هزار ایه تفسیر اونا   نه حاصل که ایتمزدی تاثیر اونا
برسم حواله یازوب صورتی   حضورینه گیتدیم تاپام فرصتی
اولوپ بر طرفده یریم گوشه   گوزوم یاشی مرجان کیمی توشه
بری سولدی بر بویانه چکل   ویاندن بورو خلان بوتیدان اکل
یاقان اکل گیت داداش گورمسون   سنی اولدورر گورسه کاشر گورمسون

نه لوزدیم یازلماز خوالم منم / چخوب عرش اعلایه نالم منم
نیه شیون که می اختیار ایلدیم / ویروب باشه چوخ آه زار ایلدیم
مبادا اکچرمش عمل صبر ایله / بو توفیق یزدانمش جبر ایله
مکر اولدی پاک اعتقادیم سبب / منی ایلمادی تنک صاحب طلب
خدای جهان لطف لاریدن / میه بخششی ایتدی مدد غیبدن
طلبکاره آرام ویردی دورم / یتردی اوزی نقد ویردیم اوریم
خداوند عالم ایدوب لطف خاص / کبیم حلال اولدی جام خلاص
قویوب باشه زرین کلاه اوینارام / کهی ایلرم خنده کاه اوینارام
اچولدی بو کلشنده بز خوش کلوم / دی قوی منده بز خوش دیم خوش کلوم
اولوب بختمون کوکبی مشتری / نچون ورمارام من داخی سوز ششتری
خدایا قوروموش منم کوز یاشم / دوین یوخ سوین اوز الیم اوز باشم
کرکمز داخی زلف افشان منه / نه لازم دور نهنک نه کرشان منه
ایشی لمشام بخششی نظم اوسته من / نچون چالمارام چلنک و دسته من
که صرافه ایمدی عبور ایلرم / کوروب اغنیا بیز عبور ایلرم
عبور ایلرم ایندی دامن کشان / یری وار ویرم جیب بریندن نشان

نچون ایتمرم شکر معبوده من / ایکی نساده اولدم آسوده من
خدایا بوا وضاع ایامه باخ / بو ویران اولان شهر اسلامه باخ
او شهرون رباخوار اولا تاجری / نه قالدی یسون فاسق وفاجری
اویرده که عاقل قومار اوینا سون / داخی رند جاهل نه وار اوینا سون
دیمه خالقه مکر و آل ایلرم / حرام ایلمشدی حلال ایلرم
سنون حیله وی خالق جان بیلور / نه بلکه اونی طفل نادان بیلور
ربانی بیمه حیله شرعیله / دم خوکدور اصیلله فرعیله
بیورسن اکر سنده وار معرفت / اوبر معصیت در بو بر معصیت

ربانی حلال ایتمکون فعل بد
او فعل بدوندن بو مکروهی اشد

میمونیه

بو نقلی نقل ایدر بر شخص ناقل / ایشت عبرت کوتور ای مرد عاقل
که بر میمون اهل زهد تقوی / فقیه فارغ التحصیل و دانا
مقامی کعبهٔ ارباب حاجت / زیارتکاه اصحاب ارادت
اولور کوز خیره ابیض جامه سندن / چخار یوز کونیک آق عمامه سندن

بدن اق جامه و دستار ایچنده
نمایان ناز نا یاتمش قار ایچنده

عمامه پیچ پیچ و پایه پایه
دوشر تحت الحنک بالای خایه

دوتوپ خوز هد و تقوا ایله ابلس
دیلر آدینه شیخ مقدس

کیجه کوندوز ایدر از بس عبادت
کوزنده ریچ یوقدر خواب راحت

دکل شام و سحر بر لحظه بیکار
اوخور ادعیه و اوراد و اذکار

دیرور تجدید دایم دستمازه
اولور هر نصف شب قایم نمازه

نمازی وصف زلف یاره بنزر
نماز جعفر طیاره بنزر

دیرور بر نو عجیله طولی قیامه
که باغلار ظهری عصره عصری شامه

همیشه فکری اظهار فضیلت
بیان علم و آداب شریعت

جنابت بابنون علمنده کامل
نجات بخشنده شخص فاضل

دیر تفصیل اقسام نجاست
ایدر تعلیم احکام طهارت

ایدر تطهیر چون تحقیق کافی
قیلدن یاد بردن موشکافی

دیرور که مبطلات صومه تفصیل
نجه تفصیل شرح و بسط تکمیل

دیر مبطلدور اکل و شرب مطلق
منه بو مسئله اولموش محقق

اکر اولسون نباتی یا جمادی
اکر عادی اوله یا غیر عادی

که عادی مثل آب و نان و حلوا
نبات و قند و جوز و لوز و خرما

کباب و کوفته یخنی و قیماق
پنیر و دوغ و روغن شیر و قیماق

چنانچه غیر عادی مشک آهو
سم روبه دم خربال یا بو

زر و سیم و عقیق و لعل کوهر
خدنک و نیزه و شمشیر و خنجر

دکل جایز یقیناً اکل آتش
که ایلر صومی مغشوش و مشوش

خصوصاً سم فاره زهر قاتل
منم رایمده ایلر خیلی باطل

یمامندور اکل غایط ایها القوم
اونون مثلی هیچ یوقدر مبطل صوم

بری مخصوص انزال منی در
بو فعلون فاعلی محض ارمنی دور

اکر خاتونی اولسون یا غلامی
حلالی ایستر اولسون یا حرامی

که ایستر عمداً اولسون یا که سهواً
که ایستر جبراً اولسون یا که لهواً

داخی بو حکمه داخل وطی خردر
ولکن وطی ایک اوندن بتردور

خصوصاً ماه روزه شخص معقول
ایدر ترک اولماز استمنا مشغول

که بی تحصیل کس بی منت کون
جماع تنگ دستی جلق صابون

خلاصه نکته دانی بیقرینی
لکی نه قاضی مسند نشینی

نفاذ امری حکم پادشاهی
نه بلکه ناسخ حکم الهی

نه صورت ایستون ایلر مجسم — شریعتدور الندده موم ومرهم
ایدردی بر کون اول جان جهانی — قضاوت مسندنده حکمرانی
که ناکه وارد اولدی ایکی کربه — مقام معدلت اثار قتده به
شریک لطف قدر و قیمتنده — ولی عاجز قالوبلار قسمتنده
بولوردی اونلار اسرکار قاضی — سنزی من ایلرم ممنون راضی
بودم لازمدر میزان عدالت — که اولسون عدلله فسخ شراکت
ایدوب حکم اولدی حاضر بر ترازو — اچلدی اول مبارک دست بازو
ترازوده اوکان عدل وایمان — ایکی قالب پنیری ایتدی میزان
باخوب کوردی اوبونکولدور بونکین — اوسنکین قالبه بر باخدی انکین
نقدر آغری دوتار بر دیشکو توردی — بر ایکی چینه‌دی بردن اوتوردی
که قویدی ترازویه بر پاره — ایدوب دقت کوزیله بر نظاره
باخوب کوردی بوسنکین دور اوتونکل — اولور تقسیم شرعی خیلی مشکل
بو دفعه اول برینه وردی ذندان — قالوب برشنده سی اما نه چندان
هر ایکی کربه مبهوت اولدی حیران — بو اوضاع شریعتدن پشیمان
بری عرض ایتدی ای سرکار قاضی — برا ولدوق دستی وصلحه راضی

اکرچه چوخ جابر ندور دلیری — بزه لطف ایله بو باقی پنیری
بو میزان عدالت بر بلادور — که تقسیم ایتدیکی جزوه هوادور
کسرشس رزقی میزان عدالت — خوش تقسیم چنکال جهالت
خوش یغمای خوان یخنی و یخ — شکار مرغ بریان کنج مطبخ
یماندور حکم الشرع دار انور — بزی ایتدی فقیر وزار ومضطر
بولوردی سیر عجب اندان جاهل — رسوم شرعدن بالمره غافل
خلاف شرع فعلون وار کناهی — کرک مجری اوله حکم الهی
کچوبدور مدعینون ادعاسی — قالوبدور حکم شرعون رضاسی
کرک اندازه تقسیمه کلسون — بو میزان عدالت بر دور اولسون
شریعت امری بازیچه کوتورمز — سیزون راضی لغو بر ویچ تیرمز
هر ایکی کربه تکریم ایتدی تعظیم — اولوبلار قورخودان آرام تسلیم
کنه قاضی برسم دستکیری — قالان باقی ایکی پاره پنیری
ترازویه قویاردی هی مکرر — چکوب دیشلردی کلمزدی برابر
ترازو عدلچون محکم دلیلی — پنیرون قالدی بر جزء قلیلی
باخوب چون کربه ثانی بوحاله — یاپشدی دهنندن چکدی ناله

بزی چوخ ناامید ایتمه پشیمان
بو بر جرم قلیلی ایله احسان

که چوخ زحمت چکوب ایتدوق کسبی
شفقت قیل بیزه آخر نصیبی

بو یوردی بیزده یوخ فهم قباحت
مگر لازم دگل حق قناعت

منم قاضی نه بر هرسز نه بر دزد
روادور من اولام حمّال بیمزد

مگر من عاشق گفت و شنیدم
سیزه من بر غلام زرخریدم

منه جزو حقیری چوخ کورورسوز
بو بر ذرّه پنیری چوخ کورورسوز

سیزه حق اعتقاد صاف ویرسون
داخی بیلیم تاری انصاف ویرسون

هرایکی مدعی زار و دلفگار
ایاغه دوردولار لابد و ناچار

ایشکده اونلاری چون کوردی خادم
گیدیلر چوخ پریشان خیل نادم

هرایکی دامنین چکدی کناره
الیله اونلارا ایتدی اشاره

الی بوش کیتمیون هیهات هیهات
هانی خواتونه بوندان یخشی سوغات

در اجماع بزازان مراغه و مانع شدن انها به بزازی نمودن شکوهی در عهد حکومت شاهزاده عمید الدوله

روز اول بو چرخ کج رفتار
منه چون ایلمیشدی شعر شعار

چوخ سخی و کریمی مدح ایتدیم
چوخ خسیس و لئیمی قدح ایتدیم

سعیمی کوردوم عاقبت هیچ
چون دیلسون یوز قصیده غرّا

نه اونا هیچ بر کس ایلر گوش
نه آلور بر فلوسه سنزی فروش

عاقبت با امید دور و دراز
کلوب اولدوم مراغه ده بزاز

طعن اقوامه دوزمیوب قاچدیم
ملک غربتده بر دکان آچدیم

یتمه مش بر زیان و سود منه
صنف بزاز اولوب حسود منه

مالیاتی ایدوب بهانه غرض
نعشوب باشمه اوا اهل مرض

ایتدی شورش تمام اهل حسد
کایلسونلر منی خراج بلد

اوزلرینه ایدوب بو مطلبی فرض
گتدیلر ایتدیلر حکومته عرض

شاهزاده رئیسه ایتدی رجوع
که او دور هر نه اولسا اوردا وقوع

بری دو توپ چکردی شالمدن
بری دو سوک ویراردی دالمدن

من زاری کشان کشان کتوروب
اول مکان مغنه یتوروب

خلقه ایتدی رئیس چون کت
اولدیلار جمله ساکت و صامت

اظهار تظلم نمودن بکی از بزازان

پس حاجی...... آهسته
کلدی کفتاره زار ودلخسته

دیدی واضحدوروی زردیمدن
نه دیم ای رئیس دردیمدن

هرسحر کوشه دکانمده
چون اوتورام من اوز مکانمده

کاملانه مودب وسنکلین
شخص وباوقار وباتمکین

شسته ورفته مسند وجامه
الده تسبیح وباشده عمامه

ایدرم ذکر خلق ایچنده ولی
اولوذکریم همیشه ذکر جلی

کاه یاحق وکاه یاغفار
کاه لاحول وکاه استغفار

که حسین ناتمین سالوب یاده
کلم آهسته آه وفریاده

اغلیوب زار زار اولوب خسته
قویارام باشمی دیزی اوسته

جکریم قانیله اولور لخته
خاصه اول مشتری کلن وقته

قوزارام بر یوخاریه باشمی
سیلم آهسته اوندکوز یاشمی

دیرم آه یاحسین شهید
لعنت حق بتابعان یزید

بوجهانون بقاسنه لعنت
روزکارون ذفاسنه لعنت

یاحسین یاحسین اولوب ذکریم
دوغری سوز کربلا دور فکریم

حیفدور بر زیارت اتیمیه سن
ایلده بر کربلایه کیتمیه سن

غرضم وار که خانه کوچ کیدم
بوایل آسوده بر زیارت ایدم

مالیمی ایمدی من چوله آتورام
اودو وجهی اوجوزادجوز توتورام

ایلیون صحت وآشنایه خبر
جمله اقوام واقربایه خبر

کلوب آلسونلا بو دبستردن
بوادجوزه نو ظهور چیتلردن

هر کسون نقدی وار بوجه حلال
خواه مجدیه خواه انپریال

ستورام مفت مفت اطلسی من
زری ومخمل وبنارسی من

ستورام بزیرینه مدت لی
خلقی بوستردن ایدون حالی

اولماسون اوزکیه بو خیر نصیب
الده دوشمز بو نوع وقت کتیب

چون اولور مشتری لبس امخته
مایل ورام سکت وپخته

دیر ای حاجی خجسته مقام
مرحبا ای امام اوغلی امام

ایمدی کیم بختم ایلیوب یاری
کوکب طالعیم مدد کاری

داخی لازم دکل نه قیل ونه قال
بزیله ایمدی ایله رئس المال

جکرم سوزناک اودم بر آه
دیرم منده وار نه بخت سیاه

بونجه شغلدر نجه پیشه
بونجه فکر دور نه اندیشه

یوخدو نار جهنمه تابیم
قهر خلاق عالمه تابیم

بلکه قویدوم سیزیله بیله قرار	سهو و نسیانیم اولدی بر دیار
تاری بو خلقدن چکنده حساب	سنه محشر گونی ویریم نه جواب
ویرا ولام فدا امر تو ه	صدهزار آفرین بو دقتوه
جزویات اولماسون وبال سنه	ایلرم من اونی حلال سنه
اونی محکم کمنده چوک لام	نیم زرعی اودم اله الام
نیم زعیم المده تیغم دور	ادمنم تیغ بیدر لعنم دور
اتارام ال او تیغ برآنه	ویرارام بو ینونی دلیرانه
جانی مالی منم حلالیمدور	ایلرم ایله که خیالیمدور
تا پارا ایله مظنه مال فرنگ	شال کشیری سندرور شش رنگ
چون کونوز راه مشرتی ورارام	گیدرم ایوده شو شرتی ورارام
لیک بو ایل که بو دکانی آچوپ	مشتریرده بعض بعض قاچوپ
خلق دفع محنته طالبدور	بیله اشخاص قتلی واجبدور

احتجاج بزاز دیگر

گلدی گفتاره چون ...	ایتدی درد دلین بو وضع ادا

عرضمه ای رئیس برگوش ایت	بو هامی سوزلری فراموش ایت
خلق ایچنده منم آدیم یوخودی	هامی گوردی موشدی برزادیم یوخودی
کنج دلاله دن مکانیمیدی	برخرابه منم دکانیمیدی
کهنه پالتار آلوپ ساتاردیم من	گیجه لر آج سو سوزیا یاتاردیم من
چون قمار اهلی ایله اکلشدیم	شیوهٔ برد باختا اورکشدیم
طرفه یردور بزیم حوضخانه	کردکر جمله ملک ایرانه
برعجب منزل دلارادر	هم عرق هم ورق مهیادور
دف طنبور و شیشه و باده	نرد شطرنج جمله آماده
اورا هر میهمان که داخل اولور	همه سرمایه مداخل اولور
اونی مست ایلرم شرابیله	فرشی تخت اولور کبابیله
اوتارام من قمار وقتنده	خاصه مست و خمار وقتنده
اوتوزور نقدینی اولور نالان	رخت و پختین من ایلرم تالان
اولور اوردا صغیر و کبیر	شام وقتی غنی و صبح فقیر
اوردا چوخ مایه لر قویوب خانلار	واریوخ ندان کیچوبدو سلطانلار
چوخ اولوپ اوردا دانی و عالی	بدنی عور و کیسه سی خالی

مالنون اوچ رسد حاجی اسدین — من یدیم اوزکه خلق بر سدین
ایوینی ایل دیر فلک یخدی — لیک من ویردیکیم کلاه یخدی
نقدر حاجی زاره تولامشام — اوی من اوزاویمده اولامشام
منه جور اولدی هر نجه ماجر — اولدی عالمده فاسق و فاجر
اوزینی یخشی لمشام کیره — چلکشم من کمند تدبیره
بر کیجه اولدی بندیه مهمان — مایه قویدی نقدر نقد قران
سویارام من بو خلقی ماتاقم — بر نفردن کچم قوردماقم
...... بو هنر توچندور — سنی هر چند بنده دن چو خدور
کچمر الیشن جنکیله جدالیله — نه کوجیله نه سن وسالیله
هامی بیلور غنی و گدای عالم — که اونی بنده ایتمشم رسوای
چون اونون طرفه سرکذشتی وار — یخشی نظم ایلیوب شکوهی زار
الرسالدیم غرض جوال جوال — لیره و اشرفی و اپیریال
ایمدی بر دلکش مکانیم وار — هامودان معتبر دکانیم وار
ایمدی تبریزدن کوترم مال — چون بو اشده دیمدر او کزحیل
تاکه اولسون شریعتم کامل — قلبم آسوده مطلبم حاصل

شکایت کرن بزاز دیکر

.... شاقی کردی میدان — اتی بر کتوردی جولانه
سولدی ای رئیس آگاه اول — ایشدوب دردیمی هواخواه اول
نچه ایل وار که بنده بزازم — بلکه بزاز ایچینده ممتازم
عاجز و زار و خسته اولمشام — ظاهرا اور شکسته اولمشام
لیک بر کیمه دن که مال آلورام — ویرمرم هیچ کیت کله سلورام
ویرورم اول قدر قرل من زار — که اولور صاحب طلب بیمار
ویرورم اول قدر دودک باری — که ایدرم صورناچی طلبکاری
طلبین المقاد کلفت در — دیرلوب قبردن کله نادر
بعض صاحب طلب بونی بیلمز — کنه زنقجه مندن ال چکمز
هی کیدر هی کلور هامن اکرم — دایانوب دور آردین اسکرم
سینه مندن ویروب انجلانام — کیدوب عرض ایتسه حاکمه دانام
ایدرک چون مرافعه قاضی — اونی بر مبلغه ایدر راضی
صلح ایدن وقته مطلبی نجرم — ویرمرم بر فلوس اندا یجرم

لیک قلبم کنه فغ نه کلور
بو شکوهی الندن جانه کلور

دردیمه حق اوزی اولور عالم
که کسوبدور امانیمی ظالم

جواب داد آقای رئیس التجار تبریزی

اچدی اولدم رئیس پرده راز
سولدی ای جماعت براز

من بو شهره رئیس تجارم
یوخدو تاجر اگرچه ناچارم

چکرم غم که هیچ یوخ تاجر
بد و بو قوم فاسق و فاجر

ظاهرا بو اوطاق محکمه دور
باطنا بر دکان مظلمه دور

ایلرم هر نه مدعی تحریک
نه که ال اولور منمله شریک

وقفیات امرینه وکیلم من
مالیات امرنه دخیلم من

هاردا بر زاد ساتولسا دلالم
هاردا بر مجلس اولسا نقالم

یغشور باشمه تهی دستان
دیرم نقل رستم دستان

هر کس اول بو شهرده مرحوم
اولورام من عیالنه قیوم

مالنه ملکنه منم وارث
هر ایکی وارثه منم ثالث

صاحب حکم و اهل فتوا ایم
منده بر بیواد ملایم

رشوه الآم بسزا رشوه ایله
کچیرامریم مدام رشوه ایله

منه یوخدور نه خیری نه بهری
غلط ایلر بو نوع هم شهری

بونچه ایلده وارنه پایی منه
کلمیوب هیچ قند و چایی منه

ای اوشاخلار کلون بو شنبه باخون
اپارون بیش تومن آلون یوزالون

آدم صاف قلب و صاف سخن
ایلمز بی سبب جلای وطن

چون منم تک اوده پلا بونی
شهر تبریزدن قوده پلا بونی

بو کلن ایل حیات باقی اولا
کنه بو خلقون الفتقی اولا

عالیاتون تمامسین بوندن
آلورام بنده هاموسین بوندن

الغرض عاقبت او فرقه شوم
من بیچاره اوسته ایتدی هجوم

کوردولر بوندن اوزکه یوخدور علاج
کایلسونلر دکانیمی تاراج

پس حاجی مهدی کلدی امدادم
رحمه کلدی ایشتدی فریاده

قلبی احوالمه منم یاندی
خلقه بر غیضله اجخلاندی

دانیوب خلقی ایتدی شرمنده
اولدولار بربه بر پراکنده

قادر ذو الجلال و ذو الاعزاز
خالق کارساز بنده نواز

ایلسون عمر و دولتینی زیاد
بمحمد و آله الامجاد

درست

هجو دیگر

...... می نگویم زینهار
اجداد تو بس بزرگوارند و کبار
مشهورترینشان همین هشت و چهار
موش و بقر و پلنگ و خرگوش شمار
زین چار چو بگذرد نهنگ آید و مار
حمدونه و مرغ و سگ و خوک آخر کار

در خصوص مباحثهٔ لیل و نهار که با شعرای معاصر خود نموده

بو حدیث لیل و نهار اگر رخ و زلف یاره اشاره دور
نه که بو بهارده گوگلومی ایله بر جفاره برنجیدن
منی غم ایدن او که بو پیچه ده اگر الدیرسه ره ایلدیم
دل سوزناکمی اوستاشرر جفا بیلیه بذر و ب
سن او جام باده صاف دی ایچه قیادیر دوب اوز کیمه
بری سجمیه حق باطل بحث حق که لیل و نهار تک
هامی ابنبها ده اولیا تحقین بنگارایده بیلمیوب

دخی شاعران من بیلیم رخ و زلف یاردن انجیدیم
من او سرو و سوسنی گوسترپ گل و لاله زاردن انجیدیم
ایکی پول بو نون منه نفعی یوخ قوری قیچیاردن انجیدیم
من او بیلیو جام من اوپر جفا او توستم شعاردن انجیدیم
نا کوزیله دیم منه دیر مدون که من انتظاردن انجیدیم
دخی زهری من دیر م اومانن او شیخ رعنا اردن انجیدیم
من بیلیو انجیم داخی بیله روزگاردن انجیدیم

جواب ازهری بابای شاعر که بجهة مناسبت نوشته شده است

بو ماتیسین شعر اگه بیلسه طرفه کاردن انجیدون
قولی پادشاه اگر ایسته او بو کر غرور جاهی فرار ایلدر
گل و سرو و نسترین ایلن غم نیش خاردن انجمن
گلیناسی فی مجلسو که حریفی سن کیمی خام اولا
سنه دوستان اگر انده کی ستم ایلدی نه غم ایلسون
منه زهری سویلیه استم که بو مزه ذوق اولان طور

بو نه لاف عشق دور عجب که وصال یاردن انجیدون
سنه خانه بو نه شمار دو کیم نو خوش افقی چیاردن انجیدون
بو نه باغبان تیله سون اگه سن گل و لاله زاردن انجیدون
هامی مست باده صفا اولو بیس خماردن انجیدون
بو نه نشئه کار تو ایدی سن بو صلاح کاردن انجیدون
ایکی نور نجمو ریحیده سن نه شیخ غفاردن انجیدون

بو حدیث لیل و نهار اگر رخ و زلف یاره اشاره دور
بو نه شرط مهر و وفا دور سن رخ و زلف یاردن انجیدون

درباره خود فرموده

گردکندم مگر شد عزران زنهار
بس ندامت بود از خوردن ذاتیشش
خوردچون حضرت آدم شد بیرون از بهشت
گشت رسوای شکوهی زنکه دانستنش

در حالتیکه بالعلی واتی تماشای لسیری میکردند بداهة گفته

زدو چشم لعلی زیک چشم اهی
همین کامل افتد بر دیت نگاهی

غزلیات

غزلیات

هرچه ویردوم بربره گلشنده من چمن اکلی
گورمدیم هرگز گل رویلون کیمی رعنا گلی

عشقله من حسنله سن ایلدوک بخشی خجل
بلبل شوریده نی من سن چمن آرا گلی

حسنه گلمز بهار اخر گوردوم رخسارووا
گلستانون لاله حمراسی تنزریا گلی

دمبدم هر عاشق اوز معشوقین اسیر ستمدور
من سنی پروانه شمعی بلبل شیدا گلی

ایتمرم هرگز ملامت حقی واردور زاهدون
گرگل رویلون مگتا ولسا جنت الماوا گلی

وه دمادم ساقیا عکس عذار ندن سنون
شیشه می لاله گوندورساغر صهبا گلی

اشک چشمده اولور عکس عذاردن جلوه گر
باخ شکوهی گور عجب اولموش عیان دریا گلی

پیرمیخانیه باخ جمده نه وار گیده نه وار
نجشیره ایلیه جامده نه وار طیده نه وار

برقدح سالدی ایاغدان سنی بیچاره حریف
بی ایار گورمن ایچن جام پیاپی ده نه وار

گورملی گوشه چشم سیه جانانه
نه بیلور گوشه میخانه ندور میده نه وار

نه قدر وارنفسم چکمیوم افغان نیلوم
برقوری ناله دن اوگه دی گوروم منده نه وار

جانیمی الیمی الدون داخی ظالم السدور
بو شکوهی دیدیکون مفلس لاشیده نه وار

گل رویوا او سنبل مشگین نقاب اولور
یا اینکه ابر ایچنده نهان افتاب اولور

اول چاک پیرهن نیه تنزرکه گورسنور
گونلهدن عاشقه برفتح باب اولور

دوربرسویون لب سوی قوی سنیلیه
بیمارگوزلردن کنه برمت خواب اولور

سینیون اچولپ گوکلوم ایدرجنت ارزو
صبح اچلاندچونکه دعا مستجاب اولور

وصلون کیمی بهشتده یانسی نعیم وار
هجرون کیمی جهنمده یانسی عقاب اولور

برگورمدیم حسنی منلن بردیوب گلن
ظالم ها ایله عاشقه ناز وعتاب اولور

هجرون دیمه اماندورالدرسوموگلریم
براودت ده شربو جانیمه بلغریم کباب اولور

ساقی گیورسون داخی بعد جام می من
گوکلوم شراب عشقله مست وخراب اولور

ناز وعتابی ترک ایلیکیم بوندان ارتوجاق
گوکلومده نه شکیب نه تمده تاب اولور

کویونده ناله چکسه شکوهی عجب دگل
بزم طربده ناله چنگ ورباب اولور

بوگوکلومی الما قد ندورشانه کنا هی
ثابت ایدرم زلف پریشانه کنا هی

یازمش نچون اول خال دخطون قتلمه فرمان
یازما زلا نقدرا ایلیه دیوانه کنا هی

یاندرمامنی چوقدادونوم باشوا بدور
الی شمع جمالیم ندوپروانه کنا هی

گوزگوردی گوگل سودی منم جانمی الدون
بوعاشق بیچاره نون آیا نه کنا هی

ساقی منی مستانه کوزونک لدی ایاقدن
بر دور که نه مدرسه و میکده زاهد

نه دار و قدح جرمی نه پیمانه گناهی
یوق یوق غلط ایتدیم که نه میخانه گناهی

خالین سوه نی وصلده قویماز لا شکوهی
جنتده قوار آدمی بر دانه گناهی

مجلسده که ساقی گل رنگلر اوینار
خوشلر ایدر خنده پریچهره لر عشوه
مطرب بسیس ویروکه تار کهی چنگ
قور تولدی قفسدن سونور مرغ دل اوچقان
زلفونک گل رو یوندا کلور رقصه هوادن
خشمینله منه بیله باخار نرگس مستون

شوریله مغنی لر او خور چنگلر اوینار
نازیله کوز آرده لالو رشکلر اوینار
کنای چکر ناله نه خوش هنکلر اوینار
وصلیه یتشوپ عاشق دلستکلر اوینار
گویا که دو تشوپ چنته بزنکلر اوینار
قان توکمکه یردن دیه سن چنکلر اوینار

پیمانه یا خدو قچا کلور رقصه شکوهی
قلیانی کورنده نجه کیم بنکلر اوینار

سالمانی بو محنت هیجرانه همیشه
کوکلوم سنزلفوندا چکر ناله دمادم
کورسم اولورام زلف پریشانی پریشان

یاندورمامنی آتش سوزانه همیشه
سوره کلور زنجیرده دیوانه همیشه
چکن زلف پریشانه پریشانه همیشه

اولآم که قربان کوزونده یوخلاماقی
برارخ یارون نه چکون سیلمک آخرون
جان آلما قاخنجر چکر اول نرگس مستون
بو سوزیله قوی برچه هر نوم باشو کورسون
بلبل گل ایچون ناله چکش اوچ کون چکراماقی

گردشده گر کدور اولا پیمانه همیشه
می میکده دن مجلس رندانه همیشه
اسککلی باخار عاشق نالانه همیشه
یانسون منم احوالمه پروانه همیشه
گتدون منی سن ناله و فغانه همیشه

توکر اشکوی ای چشم که واراوکر شکوهی
دوندیر اوزین طرف گلستانه همیشه

خ

اول زلف پریشان دور ایدن کوکلومی ویران
اولدوم نه دیم دردیمی بر یاره دین یوخ
عاشق دلنی اوزکه نه انلار برآوزوم تک
نه بیله چکوپسن یوزه اول زلف سیاهی
زلفون یله ویرمه که ویرور عمریمی باده

ال شانه اله زلفوی برداره دین یوخ
نیلوم که بو بیچاره یه بر چاره دین یوخ
یوزیمن دلسیله بالوارا یالواره دین یوخ
گل ویرملکن جنتی کفاره دین یوخ
چوخ ویرمه هوا بیله خطاره دین یوخ

بیچاره شکوهی سنی اولدوردی ظالم
صدآه بو کیفیتی سرداره دین یوخ

اگرچه شاه تابان یوسف زلیخا دور
گوزلر بچهره او مشهور اهل دنیا دور

ولیک حسنده اوندان سنون چوح اضعافا ... قرادو قاش و کوزون قامتون دلارا دور
بو یوزون کوزل روشون لستان لبون شیرین ... لکاهیون آفتاب کاکلون سمن دور
یوخ اوندا غمزه و ناز و عتاب و غنج دلال ... سنه بو قاعده دلبری مهیا دور
سنون بو طره زلفوندا کان عنبر وار ... اونوندا زلفی اگر ظاهرا مطرا دور
بو سوزدن انجمه ای بنواز لیلیجا کل ... دیمه بری شعله اوز یاری شوخ زیبا دور
بو بارده سن اوزون منصف اول کلانی کوروم ... بو ایکی سرو قددن هانسی ماه سیما دور
جماعیله اونی سن سحرده کتوردون اله ... سنه وصالی فرحبخش و راحت افزا دور
ولی بو ماه وشی نقد جان زاریله من ... اله کتورسم اگر خیل بخشی سودا دور
زمانه هر کسه او قدریجه ویرور قسمت ... کورایمدی بو کوزله یوخون نه همت دور
نه عشوه سنده که زنده نه سن اونکی لدون ... بونی سونتره زندن غصه ها وا دور
او بر پیمبر بدی رسم دل وفا کستر ... همیشه پیشه سی مهر وایشی مدارا دور
بو بر ستمکر و عیار و شوخ و عاشق کش ... بت فسونکر نامهربان و ترسا دور
هنر دکل اونی سومک اگر هنر ور سن ... قدم بو عرصیه قوی کور نه شور و غوغا دور
نه زلف کردن عشاقه مشکبار کمند ... نه قاش جان و دل زاره تیغ بران دور
نه عشوه راه زن عقل و دین و ایمان دور ... نه غمزه الحذر ایت بر بلای عظما دور

ادلان

ادلان کوکل چمنده سکو بیا تاشی
بنفشه خط شمشاد قدو بالا دور

کزای کوزلری مفتون سنه مفتونم من ... زار و محزون دکر کون و جکر خونم من
نولو بر لطفیله دیندرمسنی خوش نودایله ... گرچه رسواله سندان کته ممنونم من
رسمدور شققه زنجیری قرار دیوانه ... ویرمشم زلفوا دل کو زنجیر مجنونم من
الیسترم چوخ سنی جانمدان عزیز جانو نچون ... اندیلچم جانو ناحق یره ملعونم من
بوشه لطف قیلوب الدون عوض نقد دین ... الا اوز بوسوی ویر جانمی مغبونم من

جان

کوزیمون یاشی کیمی توکمه ایاغه منی ناب
ساقی جان تشنه لعل لب میکونم من

السر ناز غبغبون آخره سیبدور ... هانسی مریض عشقه بو آخر نصیبدور
بیمار دور همیشه چشمون ایا عجب ... یوز اهل عشق دردینه اما طبیبدور
جلاد ناز و غمزه دن عجب جان تانمش ... عیار چشم مستون عجب دلفریبدور
کتیمشدیم ایندی بول که سنون پایی بنده ام ... زلفون خیالی مایه صبر و شکیبدور
کوکلوم کهی سوزدن کهی اوزدن کهی یوزدن صبور ... که طوطی کاه قمری و که عندلیبدور
قربان کویون اولمشکوهی عجب دکل ... جان مضایقه سندن عجیبدور

یوخدور

یوخدور ای طلعتی ماه سوش همسون — سن کیمی ناله سوزن آه سوش همسون

بر کیم الهی سوه بنده سنه رحم ایلر — سن دکلسن کدا الهی سوش شاه همسون

بر کیمی شاه سوز خلق اونی سومز ایلر — سوزم من سنی ای شاهان سوش همسون

کبر کون خنجر خون ریز قاشون تیغدو تیز — قتل عام ایتمکه جنگاه سوش همسون

گاه ایله دین گاه دل و جان الکون — کونده بر طرز ایله دلخواه سوش همسون

هجر ایله اولدور دوسن وصل ایله کلدور دوسن — عاشقین گاه دوین گاه سوش همسون

خانمانی منیم بخشی دیر وبسن باده — دی کل ای خیمه و خرگاه سوش همسون

پرخ تماشایه شکوهی کلور اول شاه بتان
ای تماشایه سر راه سوش شاه همسون

اوایل که ناشی تخلص ملنمود کوشه

بو قبا اکنوه ای شوخ نه زیبا یار اشور — نجه تعریف قیلوم کیم نه دلارا یار اشور

کردیسم قامتنو سرو عجب دور دیدیکیم — ناز سرو کبی منته بو خت مطلا یار اشور

لوحش الله بو قد و قامته بو خلعت ناز — نه عجب وه نه کوزل دلکش و زیبا یار اشور

رخت پاکیزه یار اشمار قد نازیبایه — کیمنه سندس و استبرقی حورا یار اشور

ای وکون جسنونهر لحظه تماشایه چجار — ان نگاه دار جر اگر ایتسه مسیحا یا اشور

کاکلون توک یوزه ای سبز خط و غنچه لبم — آغا چون قاره دور سبز ایله حمرا یار اشور

یری بوش اولمیسون عشاقدر کویونده — کلشن تازه کلوم بلبل شیدا یار اشور

بلبل ناطقه ناشی زاروان دایم
باغ وصلوند تخصیص اولاکویار اشور

یورد لاله دلیسم لاله حمرا صونور — بو بو یا سرو دیسم سرو دلارا صونور

او فراکوزلردی نرگسه اخشام اگر — فخر دن کلشن ارا نرگس شهلا صونور

نقد جاندن کچوپ ایتدیم گل رخساره نظر — تاجر عشقون ایدوپ نفعی سوده صونور

مسکه بر مفلس غمقم قوی اموم لعل لبون — دوشسه مفلس الله لعل مصفا صونور

عاشقون کور نجه دیوانه دو کیم کردننه — دولاشور سلسله زلف چلیپا صونور

صونور دل لب کوشینوی کورجک نجه کیم — رند شوریده کوروپ ساغر صهبا صونور

چون کوروپ نرگس مستانوی اکو کلوم صونور — کوریسوپ غمزه قاتلوی بیجی صونور

نجه کور وصف جمالوند اسون ناشی زار — کنه بر تازه غزال ایلیوپ انشا صونور

کنه نه عطر دو بو دشت و کوه سارا کلور
مگر اچوب سر زلفین او ماه پاره کلور

دونوپدو صفحهٔ ایران دیار چینه
گر صبا دگرا اول زلف مشکباره گلور

گورنده قاشلارووی سجده قیلیوم ثنیلوم
که کج گوزیله یاغان رهت ذوالفقاره گلور

یوزون گورنده دل وجان فدا قیلیم
بوجان ودلدی گوروم بش گونده کاره گلور

یذندو خاطروی آه و ناله اینجیتمز
که من چکیپنده فغان داغ ودرش اره گلور

بو رنگ ورویه غرور اولما ای گلوم آخر
اسر خزانیلی بو گلشن بهاره گلور

وصال باغنه ای سرو قد گلشن ناز
رقیبی قویما که حیف منم اوماره گلور

یوز عاشقین الوبر تیر نازیلن جانین
تعجبم منم اول نرگس خماره گلور

وصال حسرتی ثیلین اولور شکوهی زار
خیال ایلیه کیم بر ده روزگاره گلور

ای اسغیداب صبح رخساری
خالی مشکی وخطی زلفری

چکه بیلرسنوک کیمی صورت
مانی ای بی نظیر دلداری

چون سنون حسنوه چکوبدور قسم
کلک تقدیر ایزد باری

سیرنیم سیرا ایدوپ گل دیون
ایدوپ ابری اوطره تاری

لبلرون ایلیوبدو مرجانی
عارضون ایلیوبدو گلناری

حلک لاجورد رنگ کیمین
دوتموسان شیوهٔ دل آزاری

هیچ خون سیاوش ای ظالم
توکسن خون عاشق زاری

داغ حسرتدن ایتمسن سیلی
سینهٔ عاشق دلفکاری

بو کفاره گل اولما ای تماشی
که بونون نقش ورنک وورگاری

بیله اقرار ایلدیم مونس ودمساز لره
ویرمنیم دل که داخی دلبر طناز لره

جان فدا ایلیم شوخ ونظربازلره
ایتمیم سینه نشانه قدر اندازلره

اولمیم عاشق اولان حسنده ممتازلره

زاهد اشکلم عقله باخارام داخی سوزه
قویمارام مردم چشم اشک بجارنده اوزه

باخمارام حیرتیله من داخی گلشن یوزه
داخی میل ایلرم نرگس خماره گوزه

ایتمرم توش گوکل مرغنی شهبازلره

سر زوادورکه اولام قافله غم جرسی
تیشه ناله وفریاد یمون افلاکه سسی

اولمارام بلبل شوریده لرون همقفسی
اولمارام رند خراباتلرون هم نفسی

ایتمرم فاش گوکل سرینی همرازلره

لیک گوسترمه رخسارین اوده پاره گرک
اول شهی قاتیله کلمیه رفتاره گرک

یعنی یوسف مکت اورین سالمیا بازاره گرک
یوخسا جاندن چکه ال عاشق بیچاره گرک

نجه اولور دوزمک اولا یار ایلین یار لره

نجه الکلشمک اولوب کت و آرام جموش ‌‌ ایده رفتار لوکه زلف آچه لعل لب نوش
توکنور صبر کیدر دل داغلور عقلیله هوش ‌‌ داد فنیاد ایدرم ایلرم من داخی کوش

من بر سوایه کلن طعنه لو اوازلره

وجهی وار عاشق اولان کوه بیابانه کیدر ‌‌ یا که پروانه نجه آتش سوزانه کیدر
عشق دور عشق تشارینی سالوب جانه کیدر ‌‌ زمرکسی بر هم اولور هر بری بر یانه کیدر

بر جه طرلان تیشه کوکده کیدقان لره

چو خدا فکر ایله بیهوده کل ای عاشق زار ‌‌ سال کوز وندن بو جهان ایچره کوزدم هر نه کی وار
بالیقین نقطه پرکار جهان یار دو یار ‌‌ دل و جان نقدینی اخلاصله کل ایله نثار

ناشی زار کیمی سرو سرافرازلره

شکر صد شکر که خالق سبحان منغه ‌‌ قسمت ایتدی نه وصل رخ جانان منغه
ویردیلر یوسف کنعانه مبالغ زر و سیم ‌‌ من کیتوردوم اله بر خسرو خوبان منغه
بو من مفلس لاشی بو لب لعل نگار ‌‌ مگر عالمده اولوب لعل بدخشان منغه
امرم من لب جانانی ویرون خضره خبر ‌‌ که نصیب اولدی مگر چشمه حیوان منغه
من ویروردوم بر ایچیم میدن اولور جان نقدین ‌‌ ایمدی کل کورکه ویروب قیمت ان منغه

ساقیا بهر کلور میکده دن بو بزمه ‌‌ که اولوبدور سوکیمی بادهٔ ریحان منغه
چین خم چینه دکر بر تلی مشکین زلفون ‌‌ بخشش لدی اله بو عاشق نالان منغه
دین و ایمان سر زلفوندا سنون بیقیمت ‌‌ گوشهٔ چشم سیاهوندا دل و جان منغه
قورخان حشرده کورسنی جوسنده خلق ‌‌ هیچ کس السته حوری و غلمان منغه
کنج قارونه یوزون بر باخشی مفتد و مفت ‌‌ دلیدور دور ینه اکر بو دل نادان منغه

ناشیا بوسه ویروب جان الا بو تازه جوان
مفته دور تا پموسن آل مفته دور او غلان نقص

کوزلریمدن توکلور بو دل مضطر قانی ‌‌ بیله ناحق یره کل توکمه کوزوم هر قانی
کو نده یمرعی شقی اولدر سه خدنک نازون ‌‌ کوکلمون چوخ سنه ظالم که فنر قانی
طرهٔ گوشهٔ چشمون ایله قانیله خضاب ‌‌ خوش اولور شهپرلا چینده کبوتر قانی
دیشلدیم لعلوی ای قانی سوقان او لدی ‌‌ سنده توک قانیمی دوت قانه برابر قانی
نهیین کرلدور او لمست کوزون چونکه سلور ‌‌ قانلونون قانبه باعث اولو خنجر قانی
قمچی جان دور ایکه سن دوره کوزون قربانی ‌‌ که دولدور ویر ایچم اول نجه ساغر قانی
ایچرم قانوی بو عاشقه زاهد از او جش ‌‌ چون مسلمانه هدر دور توکه کافر قانی
زر فغان ایلدی کیت قانی دولموش عاشق ‌‌ ایشیدور یار ستمگر که ایلر قانی

جان ویرن عشقده بر سن دگوسن ای ناشی
چوخ نومید ایدندا آخوب نازلو ایکیستر قانی

قویدون متحیر کنه اهل نظری سن — ره خورده نسان نه ملکسن نه پری سن
سه پاره اودن سرودیسن بلاج سری سن — مهلچهره‌لرین دلبری سن عشوه‌گری سن
شمس و قمری روشن ایدر نور جمالون — شمس و قمرون اما که شمس و قمری سن
غمزیله کمنده نه عجب اهوی رعنا — نازیله روشده نه گوزل کبک دری سن
بلبلیدی پرمی لوسنی گلزار ارمده — بلبله میسن غنچه‌ی خنده شکری سن
ایستدون لب و دندانوی تشبیه ایتردون — بو نسبتله قیمتیه لعل و گهری سن
ویرجسنده اول یوسف کنعانه خجلت — تبریزدن اول جانب مصره سفری سن
گر او زرکه گوزلر یارانوب آیله گوندن — گر شهد و شکردن یارانوب شکری سن
زلفی ایچره گوروندی کنه اول طرفه‌ی نازکوش — ایچدون شب یلداده نه روشن سحری سن
سودوم سنی بر وقت که ایتر حجی خطون — الدون نیه کیج باشه من بیخبری سن
گل عشقده چوخ منع منی ایلمه ناصح — مولایه باخ ال چک نیه بیله ..
قی سنه قربان کنه برجامله قورتار — غمدن من شوریده و دستانه سری سن
عاشقی گتور نالیه رخساروی جانان ت — جلیزه گوترکنه بلرک تری سن

گوکلوم ایوین ایتدون سنه نازیله تسخیر — قوی براو یوم اول خال لب آلو حجری سن
اول کعبه رویوندا گل ای کردنی مینا — کسدون بو دل زاره‌های رهگذری سن
اسکیمی روان رویمی رزدای شه خوبان — ایتدون کنه ویردون نه بویم وزری سن

سن وصلیله هجر ایله بو ماشی زاردن
عیش و غم و نفع و ضرر و خیر و شری سن

اولوبر جهاندگوروم هالسی لاله زار گلی — سنون یوزون کیمین ای یار گلعذار گلی
لبون نه لعلیمی پیکردون نه برگ سمن — بویون نه سرو چمن عارضون نه نار گلی
جهاندروزازلدن ویروپدیر قسمت — منم عاشقه‌تسنی بر بلبله همراز گلی
بو خط و عارضیله قوی قدم گلستانه — بنفشه‌دار گنه ایله شرمسار گلی
اگلعذاردی قوی بلبل خزان گورسون — که دوشمسون یادنه برده نوبهار گلی
منه بو کنج قفسده همیشه خوش دقفان — نیچه چمنده گوروم همنشین خار گلی
غرور اولماکلوم بلبلون چوخ انجمه — قویار رهگر بوطراوتده نوبهار گلی
اذا یه ناله گل ای عندلیب غنچه صفت — صبا دایلیه دلتنک آه دار گلی

بو گلدی هر برده گلگون ترسکوان ای ناشی
اجوآدی گورنجه صحرا و کوهسار گلی

غفلتده وار ای دل نه هنگام خواب	ایول اولما خوابه مست و خراب
اولور ایمدی وقت نماز سحر	که ایستر آچه یار اوزیندن نقاب
کوتوره اکر پرده رخساردن	چیخار ناکهان شرقدن آفتاب
آلوم آب چشمیله قوی دستمار	قیلوم ایکی رکعت ایله صد اضطراب
ایشقلاندی اول صبح طرف جبین	اچولدی شب زلف پر پیچ و تاب
طلعتده دور الله اکبر کنه	جمالون جهانه اولوپ انقلاب
بودور نیتم ایلیم جان سپر	اکر چکمیسن تیغ ناز و عتاب
سنون خدمتوند اقیام ایلیم	نه امردن اولا بندیه قیل خطاب
دیوم حمد خالق یوزا خلاصله	که اولدوم وصالوندا من کامیاب
رکوع ایلیوم رسمدور باش اکر	کدا کوره سه بر شاه حشمت مآب
سجود ایلیوم یعنی ایمدی اولوم	سنون زیر پایونده همچون تراب
قنوتمده ذکریم بودور ای خدای	منی ایتمه هجرانله دل کباب
نه هجران که برنار سوز انمش	ترحم قنا ربنا من عذاب
شهادت قیلوم یوخ نظره که حق	کوزلردن ایتمش سنی انتخاب
او روی دل آرایه صلوات ایدیم	یالمسون او صلواته یوزمین ثواب

سن

سنه غیرله ایلیوم من سلام	منه بازیله ویرکلن سن جواب
بو اعماللده سهو و نسیان غلط	کرک ایلمک شکلدن اجتناب
عباد ایچون قاشلارون سجده کاه	مسائل ایچون خال خطون کتاب
منه بیکه و تسبیح صد دانه دن	او بر دانه خال لب لعل ناب
سنون وصلوی ایسترم ایتکلن	دعامی منم ای خدا مستجاب

شکوهی کوره چاک پیراهنون
یوزینه بهشدن اولور فتح باب

می کلکون ایدر قیمتی هر چند درده درمانی	برای مصلحت بکانه لردن ایله پنهانی
مدرا اچای رنکین ایله ناچار ایکیک سکیده	دور ایمدی ساقی چالان اولام کوزوندن قربانی
می کلکون ایچون چشم جکلوم قوی چای دم حکمون	کرفتار اولدی کوکلوم باده ملک ویرانی قلبانی
سماور تنزر عشق اهلینه آتش خانه دور کوکلی	سرلاد شور عشقیله چکرهم آه سوزانی
سوشیرینی کوکلوم وارثم من عشق فرهاده	ایچوپ ای لب شکر جرعه شیرین ایله فنجانی
نه لازمدور شکرجه ما سورد شیرین اوزدن شیرین	سنون براحجی چایون اهل عشقون شکرستانی

کوزون قاطلو یاشین توکمه ایاغه ای شکوهی سن
مدرا ایله چایله یوماز لار رشتیلین قانی

دلبرا مرغ دل زلف گرهگیر سنون
صید پابسته سنون رشته تدبیر سنون

کوکلومی لعل کچوندن دیرم ایله اخلاص
دل دیوانه سنون حلقهٔ زنجیر سنون

عاشقی اولدره ابروی کچون یوخدی سوزی
عرصهٔ عشق سنوندر اولو تقصیر سنون

کوردی کوز سودی کوکل من نچیم منده نوار
چون دل و دیده سنوندور دم شمشیر سنون

کوکلمون قانی مژگانیله توکمون نه سوزوم
دل سنون زخم سنون سینه سنون تیر سنون

کموز بلبلی گلشنده فغانه گلمیش
ای گلم منده کچه بو نطق و ا تقریر [illegible]ن

زهر هجران لبون شیر و شکر تک ییرم
جان سنون تن هم سنون شهد سنون شیر سنون

لشکر نازیله چاپ چاپ ایله ویران شهری
سوز سنون حکم سنون دار سنون گیر سنون

ها می یرده کورورم حسنی اشیمس جمال
دوشن آیینه ذراته بو تصویر سنون

سن کبی سن صنما منده نه منم منده سنم
من و سن هانسیدو بو فرق و بو تعبیر سنون

هم دو ابروی دو خطون و [illegible] ییلر
بو سکو بیده سنون خامه تحریر سنون

برزه گلدوق برذان هی بو گلستان سیرینه
لاله لر گل ترمتش سینه ریحان سیرینه

چون گلوب بو عرصه ده جولانه چوخ چابکسوار
برده بز بو بو سیب چخدوخ بو میدان سیرینه

جزو جزو اشیائی کوردوم سوره توحیده دور
عالم اکوانده کل آیات قران سیرینه

ک

آیه یاتات عالمنده ایدوم سوره تما
گل و شرب ایله کیدم باغ و بستان سیرینه

با ختام کیم بلمیرم قصد و رغلافی ایتمه وصف
آچ کوزون دعواگونی گل تیغ عریان سیرینه

اوزکه عالم سیرین ایله الغی کس خلقدن
یعنی با پنج محجبون کیمی کوه و بیابان سیرینه

چشم و گوش ایلدولوپدور زمزمه خطی و خطوان
گتمرم بهمعرفت برجمع حیوان سیرینه

چون بو خلقدن اولوپ صحبت الی عرض و غرض
گلمشوق کوکلمی محبتده بو عرفان سیرینه

زاهد بو اشک چشم و خون دل بسدور منه
گیت گلن چینده کس یاقوت و مرجان سیرینه

ایلمه یار ابهار ایامی سیر لاله زار
قانلو باغر یداغنم گل داغ هجران سیرینه

جبهه و دستاره باغماشتن معنایه باخ
ماین اولما طفل تک اشکال الوان سیرینه

ملدولی گلچهره لر عشقنده کسلدی لاله ابد
لاولان بلمه حوری و غلمان سیرینه

گلن بردور گیدن بردور قالان بر
گلن قالمز گیدن گلمز عجب سر

بر اول وار بر آخر وار دیتر
بو بر سوزدور نه اول وار نه آخر

اچار مین بازی محبس دمادم
تماشایه قورولمشدور بو چادر

قال کفر و ایماندن خبر یوخ
نه فرق ایلر بو مومندور او کافر

طراز خامه سندن توک یاسلمز
تعالی الله عجب استاد ماهر

رحان

یمان گتدی جوانلوق من قوجالدیم | پری کونیده بر دیو اولدی ظاهر
نه حاصل زور زردن جز تأسف | دریغ گنج خسرو جنگ نادر

شکوهی اولمنجه بو طلسمی
دگل سندرماقا بر کمسه قادر

دیمکه دردیمی تقریریم یوخ | یازماقا قوه تحریریم یوخ
اولسا بر یار وفاداریم اونا | جان نثار ایتمکه تأخیریم یوخ
هر نه جور ایتسه فلک شاد اولام | بونلدن اوزوق داخی تدبیریم یوخ
بو مراغه منی دوستاق ایلر | گرچه بر ذره جه تقصیریم یوخ
نججه سلیم بو خراب اولموشدان | گرچه بر کنده و زنجیرم یوخ
منه بر اولمادی توفیق رفیق | نیلیم خنجر و شمشیرم یوخ
زر آچار مشکلی زور ایله دگل | آه کیم صنعت اکسیریم یوخ
حقی وار ایل منی ملعون بیلسون | شیخ ملعون کیمی تزویریم یوخ
یاندرور آهیم اودی نه درقون | انفلاک صانما که تأثیریم یوخ
بختمی قاره یازوب کلک قضا | نیلیم چاره تقدیریم یوخ
گوزلرم گلمز او بر اولموش اجل | قوه طالع بی پیرم یوخ

برگون قلبنه دوشمز عکسم | هیچ آیینه ده تصویریم یوخ
نه قاباخدان یارندیم نه دالودان | کاش اولمیدی زبر و زیریم یوخ

آچلور گل آچیلماز گوکلم
بو شکوهی کیمی دلگیریم یوخ

نه ساقی دهر هر دم ویرور | نه قانیله لبریز پیمانه
مراغه نه مرای غمدور منه | که هر منزلی ظرف غمخانه
نه تحصیل روزی که دل مرغنی | گرفتار ایدوب دامی و دانه
ندور شعر ویرمز کسی گوش هوش | دیرسن نه خواب آور افسانه
بو دردیله اولدوم که درده یتن | نه وار آشنانی نه بیگانه
چول اولموش مراغه نین خلارمنی | مگر چولده لازمدور دیوانه

شکوهی نه بایقوش کیمی تاپمادون
که بو شهردن اوزگه ویرانه

رقص ایلدیم گشت ایلدیم میخانه دن میخانه یه | تو کدوم شراب لاله گون پیمانه دن پیمانه یه
عشق عذار مهوشی یاندردی بو مجنون کشی | مر ایتمیش عشق آتشی پروانه دن پروانه یه
ساقی تیز اول کچدی کیچه فرداسی گلمز و بجه | ال کاسه نی ویر گوزه نی مستانه دن مستانه یه

قربان اولسون زلف و مار یوخ بیلیر کیمین سیسله   ای چلوری بالالنور دیوانه دن دیوانه
قان اغلاسون آلوده ارشاد ایناسون آسوده لر   مال جهان بالکه قالور بیگانه دن بیگانه
گلشن ویرلدی طبه قونسون او گلدن بو گله   قسمتده بایقولری ویرانه دن ویرانه

واعظلون ترک ایتمدون بر معرفت درک ایتمدون
ویردوون شکوهی گورسن عجب افسانه

جانه گلدیم بو شهر ویرانده   چورودوم بو کنج زندانده
ای کوکل غفلت ایتمه خیج سیره   گورنه وار بو جهان ایکانده
مهراختر دکل طلا خط ایله   یازلوب طاق چرخ گردانده
جان من ساکت اولما ایله سفر   گورنه وار شرق و غرب دورانده
دولانور چرخ سن دولانمیه سن   آقاروب سقالون دکرمانده
عمردی چوخدا ویرمه لعنیمایه   بیله که ایوده کاه دکانده
می صافون نیش سی خمده   لعل نابون نه قیمتی کانده
یوسف اولمازدی مصرده سلطان   گر اولیدی مقیم کنعانده
ترک دنیانی ایتمیه زاهد   ایلمز سیر باغ رضوانده
سوکه بر یرده قالدی خیل زنان   اولوبد طعم کام انسانده
سوسن و لاله و گل و سنبل   حذر اولور طرف باغ و بستانده

گورموسن هیچ یار یار النده   ویره بر دسته گل گلستانده
بو مشخصده وار نیها گیتوزور   نار سمنان ذیره کرمانده
ناله چنگ و مطرب خوشخوان   ویر عشاقه بزم رندانده
گر موافق دکل هوای حجاز   مختلف حال قالما چوخ آنده
چکمه فریاد قیل عراقه گذر   شوقیله شوره گل صفاهانده
بر مثل خیل خوش بو معناده   شیخ سعدی یازوب گلستانده
پند پروانه دور که کدور اونی   یار نشان صفحهٔ دل وجانده
بو جمال و جلال و شعشعه   که وار اول آفتاب رخشانده
ایشیتدیمی هیچ گورموسن بر کس   او ماعاشق اولالوده دونده
چونکه مانند یار هرجائی   خلقی قویماز بلای هجرانده
خلق اونا هیچ وقت عالمده   مایل اولماز مگر زمستانده
چون زمستان اولور نیجه گون   که دوتار چهره سینی پنهانده
یوزینه اوردن نقاب چکر   چون رخ یار زلف افشانده
حسرتندن مدام پیر و جوان   الکلشور کنج بیت الاحزانده
وجهی واردور بویوردیغی شهید   ابن سعید لعینه میدانده

منی یول ویرکلن فرنگه کیدم … رحسم یوخدور بو قوم نادانده
سنه یعنی شکوه‌یا هرگاه … ظلم اولا کشور مسلمانده

کیت فرنگه که بیله ظلم سنه
اولماز البته کافرستانده

اختیاریله قبول ایتدیم اگر … پس ازلدن منی نادان یارادوب
اختیاریم یوخمش خالق جان … که منی عاجز و نالان یارادوب
بلکه مختار اوزیدور حق بودور … هامونی بندهٔ فرمان یارادوب
بدو لا حول ولا شهد ل … آفرین کورنجه برهان یارادوب
چمن آرادور اوزی مثل بهار … عالمی طرفه گلستان یارادوب
سوسن و نسترن و لاله و گل … سبزه و سنبل و ریحان یارادوب
خاره‌هم لازمه گلشن ایمش … بلکه بر رونق بستان یارادوب
داخی بحث ایتمه که گلشنده نچون … زاغ نیشومی پرافشان یارادوب
زلف و کاکل قد و قامت خط و خال … چشم و ابرو لب و دندان یارادوب
نظر عاشق عارفده اونی … خط و خال و رخ جانان یارادوب
اوزی خورشید جهان آرادور … اوزکه نی شیشهٔ الوان یارادوب

بلکه انسان حقیقی دور اوزی … عالمی هیکل انسان یارادوب
خلق اعضا و جوارح کورونور … دست و پا سر و سامان یارادوب
تا عقابه ویره بر مژدهٔ صید … کبک کهساری خوش الحان یارادوب
دنبه منیشی ایدوب چوق و لطیف … گرگی چون خنجر دندان یارادوب
گوشت دراجی الذ و الطف … اوزینی عاجز نالان یارادوب
گربه‌نی چابک ایدوب پیر چالاک … موشی‌نی عاجز و نالان یارادوب
شاهبازون دم منقارینی تیز … چنگلین خنجر بران یارادوب
اونی بالفعل قوی پنجه ایدوب … بونی بالطبع هراسان یارادوب

کاتبی هیچ دکل بی حکمت
صانما بر ذره‌جه نقصان یارادوب

چکدی چمن سبزه سر و خرامانمز … گلراچوب لاله اطراف گلستانمز
گلشنه ویردی صفا باد صبا مرحبا … اولدی نه عنبرفشان سنبل و ریحانمز
شور کلوپدور کنه کورنجه خوش هکله … اوزکه نوا باشلیوب مرغ خوش الحانمز
قیددن اولدم خلاص دنیا ایام حرم … گوزنه گوزل گورسنور راه بیابانمز
هارد قالوب چولرده قوشلاری آهوی … همدم مشکین نفس یار هم افغانمز

جان ویردی عاشقون حاضر و آماده دور — گل که ایاغونده وار گسمکه قربانمز

صبحه تک [illegible] تکیه ایلرام — اولسون اگر ایاصنم برگجه مهمانمز

بو برده قدم بزمده قیل گلبه الغرانه گل — شکر خدا وار بزم قهوه و قلیانمز

مخمس

تعالی الله نه زیبا گل بو گلزار شباب آچمش — اولوب شوخ و دلاین پرده شرم و حجاب آچمش

زهی گلچهره سنده سنبل پرپیچ و تاب آچمش — بوگون دلدار گلچهرم که یوزدن نقاب آچمش

دیرسن سمت مشرقدن یوزینی آفتاب آچمش

دهان یار سرینده ایدرویم بحث زور شب — بو پنهان نکته‌دن سوالدیم ایت وقف ای منی یارب

بحمدالله بوگون یاران کنه کشف ایتمکه مطلب — گلوب نازیله گفتاره گوردن اول یار گلین لب

ایکی یاقوت احمردن در خوشاب آچمش

دیلوک قیلغندرسولب طاو جام زرنیون — دمادمدور که گیجون چلچراغی ماه پروینون

که اولموش کشف نیمتش زمان خواب نوشیرون — نشون بستر موتی ایلن لحافون لطف پرچینون

اوزینه فسگر مستم نه زنگین خطو خواب آچمش

اماند و رسوم چه گرمستانه ای کافر — گتورمه گردشه نازیله ایتمه کوکلومی مضطر

شکار غمزیله قویما شقه زلفینده احسیون بر — گورون دوریده مژگانون کوردپ کوگلوم قوشی تر

نجه تاب ایلسون تیرهوسیم چیکلین عقاب آچمش

یقلمش زلف و خال خط عجب اول روی زیبایه — عجایب دشت ریدور برتماشا ایله غوغایه

چکوب صف لشکر مژگان اولوب سرمست دعوایه — ویروب ترک سیه مستون کونکل ملکی نغمایه

دیرسن ملک ایرانه الین افراسیاب آچمش

بونی بیلمزله ذوق اهل های سرگشته دور حیران — اسکوبی‌دن صوررو شماکیم اولوب مه‌رخ جانان

اوزرون تحقیق ایله بونکته‌نه ای مرسته قربان — گورینده اول مهون عاجز مغنز لقیدور افشان

دیا گلزار جنسته برین شکلین غراب آچمش

فی التجنیس

گل ای صبرداری باده ویرن — رقیبه دونوب جام باده ویرن

گل ای ایتمین هیچ یاد عاشقین — قویان بزم وصلینه یاد عاشقین

گل ای هر زمان بیله آل ایلین — گوروم یاشنی بیله آل ایلین

رقیب اولدی چون باده نوشون سنون — گوروم اولمسون باده نوشون سنون

روادورسن اغیار ایله غمزده — قالوم من مصیبت کش و غمزده

سن اول غیر ایله همنشین ای گلوم — گوروم من کهی اغلیوم که گلوم

سنه خوش کلور عاشقون شیوه نی   دکل بخشی ترک ایله بو شیوه نی
فراقوندا سیر ایلدیم هر چمن   یوزوم کولمدی ایلدیم هر چه من
کوکل داغ اولور لاله داغی کیمی   دولار قانیله لاله داغی کیمی
چکوب سیر هر مرغزار ایرم   چکوب ناله هر مرغی زار ایلرم
فراقونده اودشه کوزوم سوسنه   بو چشم تریمدن تیر سوسنه
اگر سندن آیری کورم یاسمن   باتور آم هامی عالمی یاسه من
ساوشدی کلوم کچدی یاریم منم   اولدن قرا کلدی یاریم منم
معلم کوکل قیل وقال ایستمز   که هر سیم صاف اول قال ایستمز
قویوب ناخلف نام اب و جدمنه   ایدن وقته تعلیم ابجدمنه
اوخورسان کوکل اذ که درسی نیه   کوکل عشق درسینی در سینه
هانی اذ که درس کتابیم منم   کتابی صراحی کتابیم منم
هانی ساقی آخر ایاغون سنون   الون کل اوپوم هم ایاغون سنون
صبا دا که پیمانه یاریم کله   لبالب کتور بلکه یاریم کله
دیمه زاهد افسانه ایدل اودون   که ایتمز او نا هیچ تأثیر اودون
مکر کومی جاناندوار دور قصور   که ایلر همی وصف حور و قصور

خور وخوابه تحریص ایدر من سنی   که بیلمیر یانوب عاشقون خرمنی
چوخ عاشق ازل اولدی همره منه   چوخ عاشق نشان ویردی همره منه

سنکوهی قویوب کچدی یولداشلارین
وروب باشنه جمله یولداشلارین

بو گلزاره کلدیم که بر گل کورم   سنون کلمکون خوشدو بر گل کوردم
بو مجلسده بر ایچدیم باده من   که ویردیم محبت عمریمی باده من
یانوندا بو مجلس که شاهانه دور   بو اغیار ریشوم شانه دور
کچر خوش کونون یادله یادله   منی بر باده سالمسان یادله
بوزلفون او غورلار نچوا جان و دل   ازلدن سنه ویرمشم جان و دل
خطادور سز زلفوه چین دیمک   بهشت برینده ور کرک چین دیمک
قاپوندا بو درویش شهناز ایدر   مکر بیله درویشه شهناز ایدر
فراقوندا چکدیم قیش و یاز غم   بو غمدن خلاص ایت منی یار غم
ویردیم سالم بر کمندە سنی   مهر اوچی بر او بلکه همنده سنی
منه عشقده ناصح ایلر هاپند   اوزی مکتفی ایستر ایتسون هاپند
نه وقته دین ای کافر ناخدا   اولوم شک دریاسنه ناخدا

بو یارقانه اول قاره کوزلر منسی
کوزلر مکر عاشقین یوخلاماز
قول اولدوم که بلکه یار الامنی
ویرور مژده بوی زلفون نسیم
لبون لعل و مرجان دیشون انجیدور
نجه رشته ربط سندن کسیم
قاپوندا اسنون یوزکون آه ایتمشم

چکوب خنجر ناز کوزلر منسی
که سن بیر کیجه عاشقون یوخلاماز
چک اول خنجردن کل یار الامنی
اونا عاشقون جان باغشلار به نسیم
ندن لبس دلون عاشقون انجیدور
که یوخ سندن اوزکه منیم برکسیم
باغشلا اکر یوز کناه ایتمشم

بو کون سنده دور خیر شرمنده دور
شکوهی الی بوشده شرمنده دور

بو بیوفا بو بیوفا دنیایه باخ دنیایه باخ
دوش مهدینون سر قنه کل نیکجه قبا قنه
کل برنجه ههرازی کوردنیکچی ایدن نازی کور
عورتلری صدرنشین کشیلر ترک ایدوب ایشین
مجلده دورلوب خلق اسیر بیین بیین
بو شبو یایه ایتمه نظر الحذر قارداش الحذر

سالدی منی مجنون کیمی صحرایه باخ صحرایه باخ
طویله لر بوج قنه غوغایه باخ غوغایه باخ
عاشق الینده سازی کور صوزنایه باخ صوزنایه باخ
کورنجه اغاردورد شین ملایه باخ ملایه باخ
یاری ساماندا یاری پیدین شوبایه باخ شوبایه باخ
الچنده براوردک اوزر دریایه باخ دریایه باخ

بو مجلسه عزم ایلدیم شوربا ییوب هضم ایلدیم
او ندوم بونی نظم ایلدیم سود اباخ سود اباخ

بعضی ابیاتی که در میان طائفه شقاقی حسب الخواهش انها کفته شده

لوحش الله بو نه حسندور جمال
دهانون چشمه شراباً طهور
هیچ پری سن کیمی عشوه کر اولماز
کوزلکده سنه برابر اولماز
واعظ برکوستر اول خط و خالون
اولونجه ایلسون وصف جمالون
جل الخالق بو نه کوز ذوزه مژکان
زاهدسنون اولسون روضه رضوان
سودن ای دل کنه یار ما نین

مکر سن دلستانی بهشتون
حسن رویون کلستانی بهشتون
هیچ ملک سن کیمی لبشکر اولماز
نه حوریسی نه غلمانی بهشتون
کعبه رخسارون طاق هلالون
دی قوی ایتسون ادو ثنانی بهشتون
قدرتین کوستروب خالق سبحان
بیله کلچهره سی هانی بهشتون
بو کیجه سنلن اولدی همنشین

الحمد لله رب العالمین
شکوهیدور کامرانی بهشتون

برده یولوم دوشسه یارا و طاقه
منم ایشم هامی کسدن رکچر
ایشه دوشر دیوپ دلنشوپ کلمک
آرآلقدن یوزمین ارک و نار کچر
کل کله سوکشوب لالیه لاله
قسمرلر بلبلر چکله ناله
ساقی بو موسمده کتور پیاله
برازکچمر یاز کلور یاز کچر
ساقی دولاندرسون جام کلزکی
دورلسون مجلسه لاله مردنکی
اوخوسون خوانندە اوناسون چنکی
خیالمدن ستارکچر سازکچر
یبرلیون کهسار آتی دو باره
تفنکی ویرون کلمشم زاره
من ایسترم برده چخام شکاره
چوخ دیلر بوکوشندن قارکچر
ارمنم باغرمی قانیله دولدور
دردون بو جانمده هموداره یولدور

دیلر کوکلدن کوکله یولدور
شکوهی کوکلوندن نیه ارکچر

بلبل کمی بو کلشنه کلمشم
لاله کوروم سنبل کوروم کل کوروم
دیلر سنده وار چوخ عشوه خنده
برجه کلمه دانش کوروم کل کوروم
بریول کوردوم یخدون خانمانمی
ایتوردون عالمده آدوبنمی
برده یوزون کوستر کل ال جانمی
کلمشم تاریه تو کل کوروم

منی

من ضررسیم هرنه اولسا مقدر
ظلمون شکوهیه خوشدور شکر

بومن بو باشسن بو یول بوسن بو خنجر
رحمت چکوب باغه دور کل کوروم

عبث عبث چکمه زحمت سودوکوم
وبرمه زلفیت خطا و خاله بربیله
اوکوندن کیم سنه عاشق اولموشام
ایتمشم کل جماله بربیله
من ساقی جان بو سودادن دورمام
کل یوزفا تماشادن دویمارام
من بو میدان بو علیادن دونمارام
نه دوداغ چاق بر پیاله بربیله
باشنی قویموشدوم استانون داشنه
رحم ایتمدون کوزلریمون یاشنه
منی سندن ایرانون باشنه
کوروم تاری برداش سالر بربیله
شرعله من سنی قویمارام ظالم
ایسته سن ملادن حکمنی آلم
سن منم ملکوم سن منم مالم
وار المده بر قباله بربیله
مجلس عشرتون خلوت اولاندا
رقیبلردا غلوب فرصت اولاندا

وصلون شکوهیه قسمت اولاندا
اونا ایله لاحاله بربیله

الیسترمنی آیری سالسون
چرخی دونموش فلک خسندن

بلردن

لبلردن وارد و شکری
تللردن مشک عنبری

سنه گلمز حور و پری
گوزل اولماز ملک سندن

قربان اولوم او قامته
بویون بنزر قیامته

دونوبدور باغ جنته
بو خرابه گلک سندن

سنی برشاه گلرقان من اوزومی دیلنجی گوردوم
سنی بر نورسته جوان من اوزومی علیل گوردوم

یاریانوندا اگلشندن
آلدیم یوزیمن بوسه سندن

اوزون دوندر مدون مندن
من سنی چوخ جمیل گوردوم

همستوی گوردوم عالی
دردیمدن ایلدیم حالی

لبلروندن قند و بالی
سیل سویکیمی سبیل گوردوم

من ایسترم سنی بیلیم
دلون دوداقون چیینیم

اجلقدر اخرینلیم
بو ایلی یلان ایل گوردوم

اریبدور جسم و جانی
قالمیوب تاب و توانی

شکوه سی بینوانی
بو قاپویه دخیل گوردوم

بردین یوخدور ادیماله
عاشق بالاان گلسون گلمسون

حسرتی چوخدور بزم وصاله
بو دیده گریان گلسون گلمسون

عاشق زارون گلشن تازه
گلوبدور سندن ایسترجا تازه

بویوربر گوردوم ای گل تازه
نه اولدی قربان گلسون گلمسون

عاشقون سن سیز دیده گریاندور
لاله تک باغری غنچه دن قاندور

هرنه حکم ایتسون بنده فرماندور
ای شه خوبان گلسون گلمسون

عاشقون سن سیز بریوزی گلمز
اولونجه سندن ال چکوب گیتمز

هیچ کیم اوزیارین بیله سن سیتمز
ای سنه قربان گلسون گلمسون

بلبل زارون روز الستدن
ناله چکمکدن دوشدی نفسدن

ها ایله بیله گنج قفسدن
ناله و افغان گلسون گلمسون

چوخ یوباندرما گل سنی تاری
خاک درونده ماشی زاری

دی قورتار گاه بو بیقراری
اولدی سلمان گلسون گلمسون

سنه قربان اولوم بوسیت لولی
گیدنده بوش گیدر گلنده دولی

بالاما گیدر و فرادان دونی
دردیمون درمانی ای ... الی

کوزلرون قربانی اولاکوز بالام

فی المقطّعات والحکایات

کورسه واعظ بو ماه سیمانی
کوی جانانه دوشه بر گذری
عاشقه کوی یار اولا قسمت
لب نوشین یار اولا قسمت
گر زلیخا بو دلبری کورسه
لوحش الله سنی نه آفت جان
بونجه قاش و کوز چکوب دیه سن
داشدور قلبون ایلمز تأثیر
نه اولور بر مزیّن ایلیه سن
تا ایدیم شوق اوزیله پاینداز
حرمتیتون گرگ بولار مذور
هر نه جور ایتسن ایتکلن آقا

ترک ایدر وصف حور و غلمانی
ایستمز طرف باغ رضوانی
زاهده باغ جنّت ارزانی
خضر ایچمزدی آب حیوانی
ترک ایدر عشق ماه کنعانی
یار ادوپدور خدای سبحانی
ترک خونریز تیغ برّانی
عاشقون سوز و آه افغانی
کنه بوخ نمان ویرانی
پرده چشم اشک ریزانی
هر کمون کافر اول مهمانی
برجه ترک ایت بلای هجرانی

نولو رحم ایت فراقون ای کافر
سن سیز ای گلعذار چشم تریم
گریه دن ازجا قالدی غرق ایتسون
بیلورم من بو دیدهٔ گریان
کهراتی بهرلیون کیتورون
گجه گوندز ییوپ گمینده یاتوپ
اوزونی اولدوردور بوچردوتمش
داغیدوپدور چادرو پابندی
یاز گونی هی خس ییوپ بونجا
هی چکر شیجه هی الشر دایم
اونی بر نوعیله گمینده آلون
نجه که اول کمند زلف کفار
کیتورون بر بهرلیون تا من
دور افلاک بیوفا کورونور
ایمدیکه فصل نوبهار کنه

آخر اولدردی بر سیلانی
ایتدی شرمنده ابر نیسانی
منی دریای اشک طوفانی
ایلمز هیچ دردہ درمانی
برده من سیر ایدیم بیابانی
بر موتاله دونوپدو هر یانی
براقاچدن کورنده یادنانی
سرخود ایلر گمینده جولانی
قیش گونی منفعه آرپا مانی
در زماغیله بو سطح غبرانی
گرچه ممکن دکل باسانی
دستگیر ایتدی بو دل و جانی
دولانوم طرف باغ و صحرانی
کورورم کوت ویرن بو دنیانی
داغ ودانشه ایدوپ گل افشانی

کی کله سوکشوب چچک چچکه / بویرون دارنه چوخ گلستانه
گلچون شرح عشقدن بلبل / باشلیوبدور هزار دستانه
چوخ دیللربو کوشنون واردور / صیدیچون طایر فراوانه
گمشه بلکه کبک دوراجه / نه گونه سلام بوطرلانه
صورم تازیئون تماشاسین / یورشا قاقواندا دوشانه
هانی اغراد نقره بند تفنگ / گتورون براو آتش افشانه
تا وروم من کبابچون براو / ایدون اماده نار سوزانه
نجه صیاد چشم مت کفار / اولادی جان زار و نالانه
نجه کم تیر غمزه‌سی پران / دلوبن باغریمی آقاردقانه
سیرزه‌ای خادمان ایدون پکار / قایدوب من کلنجه قلیانه
نجه که هجراودندا ایتدی کباب / بودل زاری سیخ مژگانه
ارتلوا اوت ساللون سماوار / ایدون اماده چای وچایدانه
سولویون صحن کوچه‌نی سوپورون / دوشیون فرش بله شبستانه
چرخ چارمده چون کچه دتر / مشعل آفتاب رخشانه
یاری برمشعل ایلیون شوران / روشن ایتسون بوصحن ایوانه

درودیوار و سطح صحنی تمام / دورنتا دور ایدون چراغانه
هسی دوزون لاله ایله مردنگی / ماهی ایدون بزم عیشی نورانه
فلکین صبحه دین تماشایه / چخا پردین و ماه تابانه
سنده تا من کلنجه‌ای ساقی / ایله آماده جام صهبانه
منی ایت سلسبیل وار سبیل / مجلسی ایله جنت ثانه
پرتو آفتاب جام شراب / ایلسون بزم عیشی نورانه
جام گلگون دیمه خیاله سالور / می نوشین لعل جانانه
سن مغنی سه تاری سازایله / عاشقا سنده بوغله صورانه
کف زنان دف زنان داخی پکار / قوییون مطربان رقصانه
ورانا هیدو مشتری باهم / بام افلاکدن تماشانه
باشلاسان گاهی مغنیا شهناز / گاه شدیله بر عشیرانه
فن موسیقنی تمام ایله / گله شاد ایله روح موسانه
فلک چارمده تیور سسوی / ویر مسیحایه فیض روحانه
گله خرج و انبارف ایتچون / اچون اول سرسپهر هیمانه
چکرم دخل و خرج فکرینی من / یترندور جناب ربانه

ایتسکلو و شربونی یاد ایدل
چکمه دنیای دون غمین ایدل
نجه کم زلف یار یاده دوشه
ای لب دولدوروب بو خاک سیاه
ایمدی اوندن چمنده نقل ایلر
خاک شوم الماسیدی عاریتاً
لاله نون بیله رنکی هارد ایدی
دیمه بو سرو دور چمنده بردور
بوی چکوب خاک تیره دن موزون
ساللماس قلزم فنایه فلک
نه امیدیله اختسار ور غواص
بو جهان دهر دوردیروب باده
جام جمشیدی سرنکون ایتدی
نجه اولدی او خسروان کیان
نچون اخر سکندر و دارا

ایت ولاتسرفوده نسیانی
کتوروردم بدم پشیمانی
کتورور عاشقه پریشانی
کاسه چشم مست خوبانی
نرکسون طرز چشم مستانی
زلف و رخسار نازنینانی
سنبلون بیله زلف افشانی
که دوتوپ طرف باغ و صحرانی
خوبلارون قامت خرامانی
لب و دندان ماهرویانی
بحرارا کوهریله مرجانی
شوکت و حشمت سلیمانی
قویدی ویرانه طاق کسرانی
او جلال واو منزلت هانی
ایتدیلر ترک روم وایرانی

نیه بوشش قویدولار بو سیدنی
نیه ترک ایلدی صفاهانی
الدی هندوستان تورانی
عالمی صیت شوکت وشانی
خلق ایچینده نه آدی نه سانی
شال کشمیر و خز و دیبانی
اعزالار جسم عریانی
روز هیجاده شیر غرانی
ایتدی چون کوسفند قربانی
ای لبا نازپرورانی
لاله نون وار لباس الوانی
دولانار غزال رعنانی
قیادیرمی مصعانی
عمر بیهوده اولمسون فانی
که توکه اشک چشم کریانی

لشکر سلم و طوره لبس نه کلوب
شاه عباس او خسرو صفوی
هانی نادر جهان کمدن او تور
ای لبا محتشم که دوتموشیدی
ایمدی اوندن نشان ویرن یوخدور
ای لبا کم بکمز یدی
اولدی پیچیده بر چورک کفنه
ای لبا تیغ زن که سانماز دی
اونی قصاب وار اخر اجل
ایتدی خوراک مور و مار فلک
هانی یغماکر خزان کلسون
قوی ما بو چولده رحت الصیاد
ایمدیکیم عالمون و فانسی یودور
بلکه دنیاده بوبیش اوج کونلوک
جانم اول عاشقون فداسی اولا

بر بت کافره اولوب مایل	ایلیه یاد شیخ صنعانی
اولا زنار زلفنه پابند	ویره یغمایه دین وایمانی
ای خوش اول عاشقه که مضمون	اولا بر نوع مات وحیرانی
بیلمیه هیچ جان ومال ندور	اوتورا هر نه اوله امکانی
ای خوش اول رند کیمی ایچون	رهن ایدوپ در کتاب ....
هر نه وار تحت چرخ مینا ده	ترک ایدوپ غیر جام مینانی
کنج میخانه ده دوشوپ سرمست	حسنم ایا غنده خاک یکسانی
اوزی بر یانده خرقه بر یانده	صورم بیله رند عریانی
بیلمز اصلا مدام بو فلکون	گاه آخر نه نوع دورانی
دایماچون شکوهی بیباک	اتمز اندیشه نار نیرانی
اوزینه روز حشر حصن حصین	ایده حب علی عمرانی

قطعه

دنیادن ایدرسنی چرخ کج تیز	ویرمزله سنه غیر از اوچ آرشین بیز
بو دولت و ملک و مال و املاک ندور	بو دولت و ملک و مال و املاکه حیز

چو لو غنم چکیه وار چوخ حسن سنده	عقیقون نخجی سین ایتلیه گنده
کچل غنم چکیه زلفون یوخدی سرده	که اولماز زلف خورشید قمرده
باشون کچل کوتون قسقی تولو یدی	باشون کوتون کوتون باشون اولیدی

بدخبر کله یزی گفته شده

شکر لبانه چکر قسمه قاشون ششیر	آلون ویروپ سنه شکر طوبلیده شیر
زبس یوپس ایا گله پس قرنی کله	اودو که آهوی چشمونده وار دو شیر

عید قربانده اگر خلق قویون قربانلی
کسلکس سنده عاشقی بویون قربانلی

سحر که گل اچار گلشن اچره رنگارنگ	اسر نسیم چکر عندلیب خوش آهنگ
تو هم زمن بشنو ای جوان گلرخسار	بخوان چو مرغ چمن این غزل نشمه چنگ
دده پدر ننه مادر اوغول پسر سوز حرف	اوکوت نصیحت آجی تلخ همچو باده جفنگ
پایز خزان قاودون خربزه پچاق چاقو	اوشاق کودک قوز گردکان داش سنگ
گلین عروس قاری پیره زال قیز دختر	چپیلسی کرم بودکن فراخ دار چوشنگ
آیی و توکی و دونقوز و اصلان و قپلان	چوخ خرس ما شد درو باه و خوک و شیر و پلنگ

یالان دروغ دیدی گفت پیزدک دیوس … که گلمدی چو نیامد یوباندی گرد درنگ

تپک لگد یومورو دخ مشت بوغما پنجه زدن … سیرتمه ودگنک چوب بت اوخ چو خدنگ

اوکوز چو گاو قوددوخ گره ردسه ما کندی … سو آب و چشمه بولاغ رود چای گوزه سبوهنگ

اتشک اسب خر ارکک دیشی نر و ماده … پیه طویله اریخ نغی لاغر خساح لنگ

نچون چرا دلی دیوانه اما آز نادان … نه اولدی گتدی سوسه چه شد و رفت تحنگ

اوزون دراز قمش نی بود دودک صورنا … هرای داد چاخر باده باشد دیله نیک

قولاقی بیسیح قوجا پیره مرد چرکین زشت … گوزل وجیه ایکیت نوجوان دخوب قشنگ

اوترکه باز گوگرچین کبوتر اوردک لط … کلاغ قارقا طوروق مرغخانه دورنا کلنگ

چنانکه اند قسم ایچدی خورد آندی فروخت … بهاگران اوجوز ارزان پارچه تال و تنگ

دیگر

سوکه یاراق سفید گوک فستر به … چون حنک شوخی و گلش خندان

کچمک بازی واوپوش بوسه … رخ لیعاق لب دوداق و دیش دندان

یاز بهار اولدی شد اچلدی شگفت … گل چچک اوت علف یاغش باران

قار دبوز برف و یخ دامی دوزخ … قیش شتا چور ورم قوناخ مهمان

چون ایاخ پای دان و پای رسد … هم کوکل دل بدن و دل چوبان

ساقی نامه که هر فردش هزار معنی دارد

ای ساقی خوش نوا نوایی … برخیز و بیا بکش صدایی

زن قحبه حریف سخت شست … غلطید پیاله شیشه شکست

خیزید که شیخ در نماز است … امروز در بهشت باز است

ناگاه دران میان جوانی … افتاد بدست پهلوانی

گویند که این سخن دروغ است … امانه دروغ بیفروغ است

تاگوش بنالد وفسم شد … سررشته مطلب از کفم شد

ما در زن عابدین هسلاج … مانده است بیکفلوس محتاج

آن چیست که او نه جسم دارد … نه کیف و کم و نه اسم دارد

خوبان همه گل فشاند اینجا … بگذار سخن بماند اینجا

تازی خوش و پارسی متین است … ترکی که تکلمش چنین است

قار است سفید و قیر رنگین … کاه است خفیف و کوه سنگین

جد تو غریق رحمتش باد … لب رحمت حق بتربتش باد

دزدی که رفیق کاروان بود … بس اهل وقوف و کاردان بود

زیر طبقی شکر فروشی	گربه بچه گرفت موشی
شد باز بهار عالم آرا	برخیز بیا محبّب یارا
شد قوتش قنج زار پیدا	عوج ابن عنق ز قبر پیدا
القصه بحکم شاه ایران	در معرکه جمع شد دلیران
تا از شه روم باج گیرند	از کشور چین خراج گیرند

این شعر که درج شد شکوهی
حکمت همه درج شد شکوهی

در اظهار واضحات

اجید در فصلی دشوار دوزی	گرمدور آتشی سویو خندو یوزی
هرکسی اولسه ایلمز حرکت	بیلوپ قورتولاندی نوح برکت
اسب تازی روان یرور خردن	اشرافی تمام کج کردن
ایلیوپدر بو شهری شاه آباد	ایکرمی بیش لیدی برپناه آباد
اشکه هوش دیله باقیه خخ	گربه پیش دیله هم ایته چخ
هم بهار دور دو شابدن باله	سیزده بوزخدن اولون حالی
اب حوض خزینه تا بکر	چون زنی غوطه بکنزد از سر

گون چخار عالی ایدرر دشن	کچه لر قیر گون اولور کوکشن
شرعه گترزه بر پیاز اوسته	هیچکس اونیا مار نکار اوسته
چقماقی قوندر ده پلا یای اوسته	کورپونی سالدره پلا چاپی اوسته
بر چه سن باغ بوستگر و تدبیره	دورت اقاچ لوله دردر عجب شیره
خسلوقول الی اسا دجور لوق اولور	چشمه لر اولماسا سوسوزلوق اولور
همیشه ملکه چکری شوشکی	خلق تالماز عبث یره سنجکی
لوشک بناری چکوب ادچیا	قوللار اگر اتمن گیمه ز قوجیا
قولی یردن مناره نی کوکدن	اپاره پلا غرض الیشی اوکدن

ار آلوق شهر ادیان لوبیا اچ لکه
اولکه دن اوزگه یرده وار ملکه

اسباب سفر

التی زاد چولده اولور آدمه لازم نسنه — ایکنه دوربیر و پچاق چقماق و داش و غیره

سفرنامه

سفر رخت و بختین گیمیدیم سحر	سحر چخدیم ایودن بعزم سفر
تعال خیال مدن ایدی خطور	سسرا همه پردم ایدردیم نظر

که تا کیم کلور حالتندن اونون
طلوع ایتدی تا که سرکوچه دن
بوی سرو ایدی لیک بر سرو ناز
سمن چهره نی سراپا سمن
همه عشوه و ناز و غنج و دلال
نه لپستان سینه نجه وصف ایدیم
لباس قماشی کیوب نک نک
صفا سینه سیدی حنا کرد نه
اسرچون نسیم سحر زلفنه
زمشلین کوروب دیده روزگار
لب لعل تابین قیلوب درشان
دیردی او غور خیر دور عشقا
نه خوش ساعت خرم ایتمس مرحبا
سنه بو مبارک سفرده منم
سا المش یوزوندلر شکون کیمی

حال سفردن بیلوم بر خبر
چو خورشید بر دلبر سیمبر
یوزی برگ گل لیک گلبرگ تر
شکرلب نه بلکه لبالب شکر
سر تا بپا و زپا تا بسر
که نور علی نور ایدی مختصر
چو طاوس جنت اولوب جلوه گر
یوزی کعبه خال سیاهی حجر
دکر قلب عشاقه ایلر اثر
نه نقاش چین ایله صورت چکر
ایدوب قلبیمی درج لعل گهر
لحمد حافظا اولسون سفر بیخطر
مقابل دوروب مشتری با قمر
امیدم بو دور نفع کلی بیتر
که تحصیل ایدرسن لب سیم و زر

نه بخشی سوقات باری کتور
دیدم ای نکار مسیحی نفس
ملکسن بحسن با دریم یوخ منم
کتوردم یا نمجا یاقون توردن
سفردن غرض نفع ایمک دکل
کتوردم سنه توشه بجرا اندا چون
خدا حافظا ایتدیم اولیلی وشی
دوتوب راه صحرا اولور موش ولی
زبس چکدی نقش غدارین خیال
سرکویلی نک اولدی سوزنم
فروش و خریدیم حجب المراد
قد سرو لیموی پستانی تک
کوکلشد و مسرور بازاد راه
که نه برنچه کون کچندن صورا
که نه من بجسمان نیت و عزمله

که چوخ دارتو جاخ نفسون اولسا اکر
ایا لعل سیمه آب خضر
بو حسن و وجاهتده اولسون بشر
ایدیم تا که یولاردا کحل البصر
سنی کورمک آرزونقده دور نکر
دوزر لعل و مرجانه خون جکر
کوکل آتش هجردن شعله دار
سافر چو مجنون بشوریده سر
کل و لاله دن دولدی صحرا و بر
لبا دلکشا و لبا خوبتر
لبا کامران و لبا بختور
نهال امیدیم کتوردی ثمر
غرض ایلدیم من رجوع سفر
سفر عزمنه باغلادیم من کمر
همان کوچه دن چونکه قیلدیم کذر

همان یرده ناکه کلوپ قارشوما	مقابل بر عفریته بد گهر
کسی کوریموپ بیله ستر غریب	مذکر عجوز و مونث ...
زنخ خایه قوچ یوز گون بوز	دهن کس کاد بو دون کیر خر
ایکی خیک لپستانی تکتشی یوخ	بو اوندن یمان او بوندن بتر
کوزی تنک سوراخ شعب کمی	زبانی چو سوهان دیشی چون تبر
لب زیر وبم هر زمان کم اچار	اولور خانه عیش زیر و زبر
لیشم وطمع کار مانند کس	شریر و بد و بیحیا چون ذکر
من آب دهاندن اتدیم حذر نک	اولمنت رخسارین ایتدی سپر
بدامروکرک اولما سون مرتکب	که اوندن شیاطین ایدر الحذر
اگر اوله تکزین ایدنمز سوال	نه وار اوندا جرئت نه بونده هنر
اوزنکی وشی چونکه کوردوم چو کوپ	بو آیینه قلبه زنک کدر
دوشوپ کوزاشعدان کسلدی نفس	که از قالدی کیچیون چراغ بدر
بیر آن وترسان ولرزان اولوب	گریزان وگویان این المفر
ره مقصد اولدی چو راه جحیم	لاان التفر قطعه من سقر
منازل بعیر و هوا از مهریر	کسلمزدی بر لحظه برف ومطر

نیچه کوینده بر غزللی طی ایدوب	لصبد رنج چون مرغ بی بال وپر
تیشدیم غرض چونکه سه منزله	منه اولدی بر کنج زندان مقر
کوکل دردناک اولدی جانم مریض	شتاعم کساد اولدی سیم هدر
فروشنده یوخ بر جه دینار نفع	ایدوب غارت اشیائمی نسیه بر
بو یولکی سفرده منم باشمه	کلوب الغرض مین قضا و قدر

تیشدی منه درد بالای دزد
زیان بر زیان وضرر بر ضرر

نامه که از طهران بفرزندان خود نوشته

نور چشمانم ای حسین وحسن	یوزوزی برادلور کورم کوره سن
خلق تکلیف ایدله هرچه منه	کهرم سیزدن آیری هر چمنه
کوکلوم اچماز نه گلشنم نه گلوم	سیزدن آیری نه دانشم نه گلوم
سیزدن ایری کورنده یاسمنی	باتور در درد وغصه یاسمنی
کوکلوم ایستر حسین من حسنی	دایم الوقت علی الخصوص حسنی
یاحسن یاحسین دور ذکریم	کیجه کوندوز یانوز واد ور فکریم
غربتون چوخ زمانی جانه دکر	سیزی کورمک ایکی جهانه دکر

غربتون نفعی ده خسارتمش   نه تجارت که عمره غارتمش

سیز دیون دانشون کلون شب و روز   من چکیم آه و نالهٔ دلسوز

سیزنی هیچ بیلمیون یاده   من کلیم سیزدن اوتری فریاده

قادر ذو الجلال حق ذو الاعزاز   خالق کارساز بنده نواز

شه بدر حسنین خواطرینه   حسنیله حسین خواطرینه

اوزی چکسون بو امره بر انجام   تا ایچیم بزم وصلدن بر جام

قطعه که از حجاز بفرزند خود جلال نوشته

کعبهٔ من روی همچو ماه جلالی   حسنید حرم اهوی نگاه جلالی

موسم وصلش همان که شیخ نوشته   اول اردی بهشت ماه جلالی

حاجی و خوف عرب افزون راهش   ما و غم طرهٔ سیاه جلالی

رو بپیه جان کنم نثار معطوف   گر ز حجازم برد براه جلالی

نامه که بقاضی شترود نوشته

نولو بر ایله ایها القاضی   منی بر التفاتله راضی

بو ایل اخر منم بو دور فلک   ایلومی ایلیوب خرابه هلاک

بوخود بختم ایونده آرالیش   نه کشایش منه نه آسایش

بسکه دوشدوم حبسده کشمکشه   رضا ایسم بنده یا کیدم حبشه

چمن اهلی منه اولوپ یاغی   اهل دراج و قارقا لیغا سقی

قوشلار دا بورونوز کارمنی   قوشدی نا اهله ایتدی خارمنی

پارلرده دلسیلم آواره   دل محزونیم اولدی صد پاره

ده کذاریم دوشنده کل تپیه   سرم خاک باشه کل تپیه

اق زیارتده قاره اولدی کونوم   عرشه چقدی چو بو قلودا توتم

یاسد قم اولدی شرشردن داشی   شرشرا آد قوپ کوزدم یاشی

قوری چالی بو دیده پرخون   یری دار دور که ایلسون جیحون

نجه بو حالیله تاپوم فرصت   تا که دلدار یلن ایدیم صحبت

نجه بو حالیله ایدیم کذران   که کسوپدور امانی رمضان

کیجه لر حمله روم و روس یاتار   ایت یاتار قورت یاتار خروس یاتار

هیچ ویرمز منه امان یاتماز   که بو نقچه بر زمان یاتماز

بو حامی ازد حام بر یانه   هامی وردیم تمام بر یانه

منی بو میرزا ابوالقاسم   ایلیوب نارضا ابوالقاسم

دلبریم جانم الدی عشوه ایلن … بسکه عادت قیلوپدور رشوه ایلن

قاضیا خواهشم بو دورسندن … التفاتون کم ایلمه مندن

اونا بر بند ایله نامه ایله … منی تا یشور زبان خامه ایله

بو شکوهی سنه ثناخواندور … دایم الوقت بنده فرماندور

نامه که بعبد الله سلطان حیدر اغلو نوشته

ای فلک رتبه آفتاب نشان … عمده سلطان حضرت خاقان

سن حاجی اوغلوسان حاجی زاده … حکمران و دلیر و آزاده

الون اچوقدو همتون عالی … اکون کن سخاوتون عالی

شعرایه همیشه سلطانلار … ویرور انعام جایزه خانلار

سیزدن انعام خلعت ایستمرم … بوندن ارتوق محبت ایستمرم

که نه وار چاره یا نه بر منکم … دارو دنیا ده وار بر اینکم

بونه انصافدی نه مروتدور … نه زه صاحب شریعتدور

حاجی الهوردی غصب ایتسون … اوزینه مال غیری کسب ایتسون

سیزه هرچند ونون غرابتی وار … هرنه حکم ایلسوز اطاعتی وار

ایمدی بر خواهشم بو دور سیزدن … التفاتون کم ایلمه بزدن

ویرسون الله او قلبوون دلکین … ال کلین ویر شکوهنون ایکین

دولتون عزتون فزون اولسون … دشمنون خانه ویرلون اولسون

کاغذی که بعنوان سلکاری ارشادات نوشته

زبده دودمان آل رسول … مختصر وار بر عرضم اوله قبول

بونه ایلدور که سترو حکمتی … فهم قیلماز تمام اهل عقول

نه شکوهی شکوهدن دوشموش … مات ومبهوت وغمکسار و ملول

نه دکاننده بر عرق فروش … طلبندن نه بر فلوس وصول

هر اوکده وار ارچوخ طلبی … دندرنده دیر دانشما فضول

بو یقین دور جناب عالی بلمک … ایده جکدر سالانداتنکه نکول

بو قیشی یا زیدن چوخ آز او لا جاق … افت جندور افت محصول

نه ویرور سائله کسی لب نان … نه قوناق وار برایوده خانه نزول

خسته یا زاردن چخار درویش … ورار ازبس قدم تهی کشکول

ایلمز کمسه جمع آذوقه … هرکس اوز دردینه اولوپ مشغول

مژده ویرشاهیه کیم بزیم یرده — رسم اهل فرنگ اولوب معمول

بو هامی عرض حال ایتمکدن
یوخدی براوزکه مطلب الاصول

در سال بارنده کی که تمامی محصول باغات و دهات بباد فنا رفت فرموده اند

باریش نه هامی حکمت خلاق جهاندور — باران بلا دربو که بیله سیلاندور

باغ صاحبنون باغنی برکوردوقاندور — باغبان دیر آلله بو مصیبت یماندور

ال یاش ایاغ اکمک یاش بدن یاش — مو یاش اوزوم یاش دربیاش سر بیاش

یر یاش هوا یاش [illegible] ودزن یاش — کورلر یاشی هرگوشه دن آرسکه روان دور

باغ صاحبنون صدآن آشوب محنتی آغلار — آرسکه گیدو پیدو رهده رحمتی آغلار

بیچاره کشی نوحه دیر عو تی آغلار الوای — باغ بزم عزا صاحبی بر مرثیه خواندور

اجماز بو یاش غش قالدی هوده کورزوم الوای — دولدی دوزن مصرفه گلمز اوزوم الوای

کلفت تخته بیم بو ایل اولم اوزوم اوای — بو آفت محصول دکل آفت جاندور

قویدی منی شرمنده بیچه چرخ ستمکار — ایتدیم نه عجب وعده بیراهن و شلوار

خواتونه آپاردور فلانیم اطلس گلدار — چوخ اهل وقانون الیشی فریاد و فغاندور

اخرینه نیلرا و طلبکار قوروماق — ناز قورتماق ایله عطار قوروماق

داشقمی کسنرله نیم وار قوروماق — صد شکر که ملاکرایوی دارالاماندور

چوخ باغ بیه سی ایرلین احد چیلاق — باکسندنه واربورک آیا غذانه باشماق

بیچاره خزینه اغلارا او قوروماق — تخواهی کروار ولسا هماندور که هماندور

بو ایل نجه ایلیدور هامی باغلاردا شاواشور — چارطاقلار الکیمه نه شور بانه لوش وار

گر دیله شکوهی که فلان باغدا نه شور
الا نماکه شاعر سوزی البته یالاندور

در وصف شهر مراغه

زهی شهر مراغه چارسمتی باغ و بستاندور — سراسر لاله اندر لاله گل در گلستاندور

کنار رود صافیده زمکو منحانه عشرت — سراسر جرکه جرکه جوقه جوقه بزم مستاندور

کنار رود صافیده رمکرمکها به بازی — سماورلر دوزلمش هر طرف قیناق ترانه خشخاش زندور

کنار رود صافی باغ جنتدور که سیرانه — چیخار برنجه مه پاره که رشک حور و غلماندور

کنار رود صافی سبز و خرمدور بوموسمده — گوتور ساقی قدح باک ایتمه کیم حاکم صمدندور

خجبش کنه پوش و جوان پاک طینتدور — کرم و بر شیشی درگاهی کان فضل و احساندور

کنار رود صافی طعنه ایلر بزم جمشیده — حضور صاحب تختی غیرت تخت سلیماندور

اوباندرفع غم بلبلر ایلرکیم چکر ناله — لولو یاندو دودم عبدالکریم غزلخواندور

مهیا قندر ایسی چای لمسه عطری تنباکو — بهشت عدنده در هر نعمت عطا وارداندور

چوبوق پرکار و آتش تیز مجلس کرم صحبت خوش — ایوی اباد عطارون عجب بریا کی سوزاندور

دیسم تجربورایا کی گوزمش باغ جنتدن — سوزوم حقدر که دار المؤمنین البته کاشاندور

اگرچه زاهد قویون ایفیون کشان ایچره — کلور کلسون چوبوق بر ذره دور گرلتمک شاندور خاندور

بویل ام مراغه آتوجاق عیش و نشاط ایلر — بحمد الله کرانددر سبزه چای و قند ارزاندور

کلور ایام روزه ایلیون تعجیللن عشرت — بساطی لعبیون دوردن ابوی کیم شعباندور

گلستان عشرتن اندور نه دیبازار دکاندا — که آه وزار ایوی بازار محنت گانی دکاندور

مه روزه دمادم دور تیش فیزیلر دمیه رب — منم هر بر کونوم غربتده بر شام غریباندور

امام جمعه آقا همین زینبده دور روزه — نه کل و شربه پایه دورونه معتاد قلیاندور

من بیچاره مسجده اوتورام هر چه کون تا نماز — قرلمایب چخماز جان ایام فریاددا فغاندور

نه حاصل گونده تا روزه ملا علی اکبر — تمام اولمازدیر سن بس حدیث لعفریاندور

مه روزه کلور کلسون تاکم واریتر باشه — چوخ آسهل جهیله چون بادوریم تو قیوز دهاندور

بحمد الله والمنه یازوب کیم یک نجوم املی — اگر تحت تیستیاری تخرجسی ایر ایچره پنهاندور

دکل قلیانه مبطل حکم ایدن ملایه تقلیدیم — گرک افیونه کرمک دود مطلق حکمی یکساندور

شکوهی ملکت ماله طالب اولمادم غنیمتدور — کلن عریان کلور دنیایه التبر گیتیون عریاندور

در هنگام مسافرت حج در تعریف علیه اسلانبول

من بو شهری مثل روضه رضوان گوردوم — بسکه هر کوشه و قومدن لولو مرجان گوردوم

هر چوله سیر ایلیدیم سنبل و سوسن تاپدیم — هر بره گشت ایلدیم لاله ریحان گوردوم

نرده قمری کله بلبل قوتوب ایلر فریاد — گه ویروب سس سه چو خر زاغ خروش الحان گوردوم

قهوه لرده گجه کوندور لغلوب ترک و عجم — جوق جوق عشرتچون تیاترس زندان گوردوم

گاه برطایفه نی جام شرابیله خراب — تازه گل تک اچلوب خرم خندان گوردوم

گاه بر جرگه نی سر گرم قماره که زنبق — یا توپ اون دورتده حریف الملی تالان گوردوم

نه علیه مثل جنت اعلا در بو — بسکه هر سمتده بین حوری و غلمان گوردوم

یا گلستان ارمدور که پریلر یریدور — بین پری طلعت یار طرف گلستان گوردوم

یا عجم کشوریدور بین بت شیرین حرکات — که ویرور عاشقی فرهاد کیمی جان گوردوم

یا عرب بادیه سی بین صنم لیلا وش — که ایدوب عشق اهلی مجنون بیابان گوردوم

یا خطادور که دگر طره خوبانه نسیم — مشکیله عنبری بو شهرده ارزان گوردوم

یا بدخشان چولیدور عاشقیه تا قوت روان — هر پریده نه لعل لب خندان گوردوم

شیخ صنعانه بو یر خطه گرجستاندر — نیجه کافر قزی غارتگر ایمان گوردوم

یا عرب ویه سی یمن صنم لیلا وش / کیم ایدوب عشق اهلنی مجنون بیابان کوردوم

یا خطا دورکه دکر طره خوبانه نسیم / مشکینه عنبری بو شهرده ارزان کوردوم

یا بدخشان چولیده در شته یاقوت روان / هر پریوش ده یه لعل لب خندان کوردوم

شیخ صنعانه بو یرخطه اکرچه یاندور / بچه کافر قزی غارتکر ایمان کوردوم

کلن پیدا مبولر لازمدر که اسلام بوله / بنده بو شهرده کنده کیمی نادان کوردوم

کوردم برصنمی نازیله پایتون ایچره / با دلن هودج بلقیس و سلیمان کوردوم

دوان ایکی بربیدن ارتوقده ویله وردکی / نقد دلی ویره مه جهر رخشان کوردوم

قارشوده کورپوده واپورده دریا / چوخ آهو کیمی جمعیت خوبان کوردوم

چوخ پری چهره طنازه تماشا قیلدیم / چوخ سهی قامتی نازیله خرامان کوردوم

بر مسیحی نفسون پر چمنون هر تکه / باغلا نو پدور بچه ملی عاشق نالان کوردوم

چار سوی حرمی ایلدم مصره قیاس / که او بازارده مین یوسف کنعان کوردوم

فهم قیلدیم سبب تسمیه بهشن داشی / بسکه چوخ تخت کو کل دلبرقان کوردوم

قاضی کوینده کیدوب دیلیه مان باده / عقلانیدنی افسانه و دستان کوردوم

اسکودارین نه دیوم آه هواسن کوردوم / ایچدم لمرتل چشمه حیوان کوردوم

لوحش

لوحش الله نه بک ابدعلی کرکاشانه یحجوب / شوکت سلطنت قیصر و خاقان کوردوم

هر قصورنده که برذره جه یوخ اونده قصور / علم الله نه قدر حوری و غلمان کوردوم

اختیار ایتدی خطاب ونده نه ماهوشی / دیدیم ای ماه لقا بو سنوری بهتان کوردوم

اختیار ایم اگر اولسیدی بو کوکلوم قوشونی / نیه پابند سرزلف پریشان کوردوم

چوخ عجب شهردور آما غربانده اونون / کینه و بغض و حسد بیحد و پایان کوردوم

نه عجمدور کوروین ایل عجمه استهزا / اوزون عثمانلو قلایرمش کوردوم

ظاهرا شیمه ده قوندرا و لباده / باطنا چون نظر ایتدیم کوت دیگران کوردوم

ی تمانه نه که غربتده پایار خرج ایلر / بیتوا عورتی محتاج ایله برنان کوردوم

یار اشوربر بچه اشخاصه بو غربت الحق / کاونلاری معتبر صفحه دوران کوردوم

اسمده رسمده قانون تجارتده تمام / جمله سین ناموز خطه ایران کوردوم

یاری حفظ ایلسون اول حاج حبیب آقانی / اوزیمی برنچه کون من اونا مهمان کوردوم

مجلس آراسته و شام نهاری مرغوب / دمبدم حرمت بیحد و فراوان کوردوم

الین اوچوق اکلین کن اورکلین همتلو / تتبع صاف اد داپسن خانه جان کوردوم

سروریم تاج سریم حاج حسن افندی / اونی من دلده و ستانده مسلمان کوردوم

سردیم

طبع

سروریم حاج محمد حسن یا هبازی
عاقل و کامل و حراف و سخندان کوردوم

ظاهراً اوج ریاسته ایدر خفض جناح
باطنا طبعنی نزاان کیم برآن کوردوم

چوخ ازوم یکت مونمی قیاس ایتدیم اونی
یعنی .... کوردوم

بعض ظن ائمدو بو بارده استغفار ایت
الشکوهی سنی من لایق زندان کوردوم

محرم شخص دور الحق حاجی ملا مهدی
ناموداان ارتوق اونی صاحب ایمان کوردوم

غالبا کورمش اولا بعض کتاب عربی
اونی هر برده که کوردوم عربی خوان کوردوم

چوخ بکندیم حاجی میرزا کریم آقانی
نجه خوش طینت و خوش طبع بران کوردوم

حقی وار ایلدی دیدمنی حاجی رحیم
بسکه من اوردا خرد کاوی فراوان کوردوم

هشترودی کوروم آبادایده خلاق جهان
وار کمالی نقدر اهل دهستان کوردوم

باخوب چون نظر دقت ایله
رزو باده اونی رسم دستان کوردوم

ظاهرا جثه قوی حیف که معناده ضعیف
خالی از مغز سیرن گنبد گردان کوردوم

واریدی بر نفر آقای محمد تقی نام
صحبت ایتدیم اونی سر حقه عرفان کوردوم

یخشیلار ایتدیم اولور حالی پریشان مطلق
چون باخوب طره خوبان پریشان کوردوم

فهم قیلدیم فلکون سفله نواز اولدوغونی
چون نجوم ایچره باخوب نحس کیوان کوردوم

ای بو بلبل شوریده گرفتار قفس
زاغ بیشومی گلستانده پرافشان کوردوم

ای بو گردن مه پاره یه گردن بند
گوهر لفافه ار لؤلؤ و مرجان کوردوم

نه گوزل شاعر غرا نجه رمزی بابا
نظمنی در و گهر سینه عمان کوردوم

معرفتدن بوکه بر رمز قیلوم استفهام
خدمتسنده اوزومی طفل دبستان کوردوم

اورونی روح الامین لفظینی وحی منزل
اونی بردحیه کلبی تک انسان کوردوم

الشکوهی اولوب الله زه دن ارتوق بو کلام
چونکه بو قافیه نی اسهل و آسان کوردوم

اتدقوپ چخما زیدیم سیره بوگون هر کیمی
یخشی قوردوم که چون دعیت ایلان کوردوم

دیگر

این بیدق ما که چتر فرق ناس است
چون ظل ولیعهد فلک کریاس است

باشد زجواد ثابت ایمن که مدام
در تحت لوای حضرت عباس است

نصیحت حسبلالی

بو نقلی شخص صاحب عقل و تدبیر
ایدوبدور فی الحقیقه یخشی تقریر

بهار ایامی بر گون کیم زمانه
صفا ویرمشدی باغ و بوستانه

نه عالم باغ و صحرا سبز و خرم
محبت عالمی تک اوزگه عالم

گلستان صفحه سنده کلک تقدیر
ایدوبدور کیف یحیی الارض تحریر

اچار نرکس عجب چشم نظاره | باخار انار صنع کردکاره
مدد آب روان اشجار خامه | هوا کاتب چمن اسرارنامه
چخار هر حرف تر خندن کتابی | عیان هر سوره ایچره آفتابی
قانیله چکوب کلزاره جدول | نباتیله یازوب شرح مفصل
چکردی ناله بلبل صبحگاهی | ایدردی ذکر تسبیح الهی
خزاندان باغری داغلو لاله داغ | چخوب ایتسون تماشا باغ وراغه
کیمش سبز خلعت بید وشمشاد | صبادن قصه کلشن سرو آزاد
کل سوری عجب سلطان خوش بخت | اونا لعل وزمرد تاجدر تخت
زهی جزم زمانه روح پرور | هوا صاف وجهان خوش چو معطر
چکر هر مرغ بر هنکیله فریاد | ایدر هر بر کل اول معبودینی یاد
زهی نقاش نقش حیرت آثار | اونا لازم دکل شنجرف وزنکار
زهی صراف که اوندن هر کل تر | اولور فصل بهاران مبلغ زر
زهی نساج مخمل باف ودیبا | که بر مسطره سی کلبرک حمرا
زهی خیاط اولور صنعندن ایجاد | قبای سبز سرو و بید وشمشاد
زهی عطار که اوندن مشک عنبر | آلور ریحان وبید و سنبل تر

زهی

زهی صباغ باغ ایچره بهاران | بویار رنکین حله رنکا رنک الوان
زهی عاشق که ایلر ابر ناله | دکل بیهوده هر کز داغ لاله
زهی معشوق بلبل مست شیدا | کورر عکس جمالین کلده پیدا
زهی کاتب که ایلر کلک تقدیر | چمننده کیف یحیی الارض تحریر
مدد آب روان اشجار خامه | کلستان فصل فصل اسرارنامه
قانیله چکر کلزاره جدول | نباتیله یازار شرح مفصل
چخار بر حرف تر خندن کتابی | عیان هر ذره ایچره آفتابی
اکر اشجاری چکسن تیغ تیزه | کالتسن ذره ذره ریزه ریزه
نه بر شاخ و کل و برک و ثمر وار | نه هر کز خصه ده شکل شجر وار
تعالی جل شانه حق قادر | که ایلر غیبدن وقتنده ظاهر
اکر بر بیضه یه التسن نظاره | اکر بر نطفه کورسن آشکاره
نه اوندن بر نشان بال و پر وار | نه بونده اشکل انساندن اثر وار
ویرور آخر اونا بر طبع طیار | مناسب بال و پر چنکال و منقار
بونا حسن جمال و چشم و ابرو | قد و قامت سرو زلف و کیسو
بر اونا تیدم بو سرکش بهب قامی | چخوب بولاندن چکوب قرری لجای

غرض

غرض تمشدی فروردین جهانی
نشاط انگیز چون عهد جوانی

اودم بر تند خشم و تیز پرواز
قوی چنگال و صید انداز شهباز

چکلمش شهر طایرنک سمایه
چخوب جولان ایدر اوج هوایه

هوادە کاه ماهی تک او زردی
چالاردی که قانات کاهی سوزردی

کچردی کاه او باشه که بو باشه
باغاردی باغ ورهه داغ و داشه

کوروب بر سس کلورتا ایلدی کوش
قراری کتدی الدن اولدی مدهوش

زور دیپ بر دم درت ایتدی نظاره
کز ر دشت و طرف کوهساره

کوروب بر کپک خوش الحان که کهکه
وار ر بر پاره سنک اوسته قهقهه

دیدی نحسی اولور چون یار جانی
اولا شخصون رفیق مهربانی

رفیق ایلر هواخواهی و نیکی
یمان کونده اولور دردوکن شریکی

خصوصا کپک تک مشکین حمایل
که بر خوش لهجه دور شیرین شمایل

رفیق اولسون کرک طلعتده بر حور
اگر خوشه ورسی نور علی نور

اگر کتسم رفیق اولام یکانه
کتورتم ایلرم هم آشیانه

دیدی دلدن توکلت علی الله
انوب کوکدن یره کپک اولدی آکاه

ازل دسکندی بر تر قاچدی داشینک
که اولدی چون پناهی جثه سنک

یمان بیچاره نون باغری یارلدی
نفس سکه دوشوب اولدی دلدی

غرض فی الجمله کلدی اختیاره
شکاف سنکدن قیلدی نظاره

نه کوردی براجلدرنا کهانی
یره ینمش بلای آسمانی

دیدی ای روزکارین قهرمانی
جهانون اولوب نو پهلوانی

مبارک آستانوندا قوتوش
غلام زر خرید و حلقه برکوش

بزه نسبت مکر فرمایشون وار
بو کلمکده نجه لازم ایشون وار

منی اولسا شکار ایتمک مرادون
مهیا دور غلام خانه زادون

ولی مرغ ضعیفی ایلمک صید
سیزه لایق دکل هیچ اولمسون قید

کرک کوبنوکوزن اولسون شکارون
شغال و کرک و روبه ریزه خوارون

دیدی خوف ایتمه ای کپک خوش الحان
اولوبدور آرزون قابله الوان

خیالم محض الفتدور رفاقت
محبتدور مودتدور صداقت

بو خوف و احتیاطی پیشه ایتمه
داخی منبعد هیچ اندیشه ایتمه

تفکر ایلیوب باتما ملاله
سوزیمه باور ایت چونما خیاله

منم حقمده هیچ اولما کچ اندیش
لبادا هنسوه کلسون تو لیسوش

که کویا ایلرم من فکر و تدبیر
سنی صید ایتمکه بر مکر و تزویر

زمن بر عابدم تدذیر پیشه | عبادت داغی الندر همیشه

پیشنحم مگر ایدم اهل جهانه | حکم سجاده می آب روانه

سزا بد مکر ایله خلقی ایدم رام | المده سبحه صد دانه دن دام

بحمد الله نه چنکالمده وار عیب | نه منقار و پر و بالمده بر عیب

مزاجمده نه بر درد و مرض وار | خیالمده نه بر قصد و غرض وار

دد و تویدور داغ و دشتی کور و آهو | تذرو و قمری و دراج و تیهو

شکار ایتدم بوکون ارسسحر کاه | که اولدی میهمانم کرک و روباه

شکار اتمکده من شیر دلیرم | ولیکن بو خدد میلم چشمی سیرم

بوکون شکریم منم ای ماه طلعت | رفاقتدور رفاقتدور رفاقت

دیدی ای دستگاهان پای تختون | بلند اولسون همیشه تخت و بختون

عنجا هد شاه الندہ سن شکاره | سک و یلوریله چخون مین سواره

بوکون سیمرغده واردور لیاقت | سنیله ایلسون لاف رفاقت

چاقور طاوسی وار دلکش جمالی | لکاریس پر و بال و خط و خالی

همای استه قدری پایه لنسون | سنون سایونده کلسون سایه لنسون

سن افلاک آشیان سن کن خاک | چه نسبت خاک را با عالم پاک

سلیمانه نیست الفت مور | رفیق مهر رخشان مونک کور

کبوتر با کبوتر باز با باز | کند هم جنس با هم جنس پرواز

دیدی عذرون سنون مسموع مقبول | حکیمانه کلامون رهنه معقول

ولی شور محبت بر بلا دور | بر اوزکه عالم حیرت فزادور

ویرور قمری کوکل بر سرو نازه | ایدر رجانین فدا محمود ایازه

زلیخادن آکور جان ماه کنعان | ساتار ترسایه دینین شیخ صنعان

سالور عشق عاشقی دشت بلایه | قول ایلر پادشاهی بر کدایه

اکر سیمرغ ایدیم ای شوخ رفتار | که دام عشقوه اولدوم کرفتار

اکر شهبلو شهباز سفیدم | سنه ایمدی غلام زر خریدم

دیدی ای سرفراز سایه کستر | یکانه نامدر بنده پرور

مقام جلوه کاهون چرخ اطلس | کمینه طعمه خوارون زاغ کرکس

اکر اولماز فضولی و جسارت | مناسبدور دیسم من بر حکایت

که بر ملای مکتبدار کامل | هنزور بر مدرس شخص فاضل

یتورمشدی او بر شهزاده عشق | هلال ابرولرین ایلردی سرمشق

کسردی کاه بیکه رهکذارین | چکردی وقت بیوقت انتظارین

اگر کورسیدی اول خرگاهی   اولوردی زرد شنار ور سیاهی
کلوب آخر ظهوره عشق ترکش   بلی گرلنده قالماز دود آتش
اولوپ غمخوار اونون چون روی زردی   که دولتخانه ده فاش اولدی دردی
وراردی هاردا کورسیدی اول   قواردی ایت کمی هر دم قرادل
تماشاچیلر ایچره که دواردی   کهی بر گوشه ده بوینین بورار دی
کوروپ فراش اونی کاهی ورد چپ   اولوردی حمده‌کی کاهی لکدکوب
اولوپ صدپاره جامه زیر جامه   گدردی غارته کفش و عمامه
غرض شهزاده نی اعیان درگاه   ایدوپ ملانون احوالندن آگاه
بویوردی امدلر درگاهه حاضر   حضورا اولدی اول شیدایه ناظر
کوروپ شهزاده اول شعشعانی   حریف کهنه رند و لاابالی
کوروپ عمامه‌سی یوخ باشماقی یوخ   اولمدن قورخوسی یوخ قاشماقی یوخ
بویوردی شیخی المعدن علم   ایشون پیوسته ذکر و فکر دور حلم
اوزون بر اهل تقوی شیخ فاضل   سوزون آیات و خبار و فضایل
سنون حقنده ایلر فضولی   که هرگز قلبمون اولماز قبولی
دیرلر بعضی سوزلر ناموافق   آدون مذکور اولور ملای عاشق

یقیندر بو سوز جرد و هوا دور   سنه هرگز یاراشماز افترا دور
قویار کوندون اودا بو قوم شیطان   ولی مطلق یالاندور محض بهتان
دیدی شهزاده ای روح روانم   او شهلا کوزلرون قربانی جانم
منه چون عشق درسین وردلر یاد   منی اطفال مکتب اتدی آزاد
اولوپدور از برم چون عشق حرفی   اوداسالدیم کتاب نحو و صرفی
منه عاشق دیرسن بر ملادی   داخی مس مس دینجه مصطفادی
بو کون بر کمه دن یوخدور هراسم   ایلش ایشیدن کچدی دامدن دوشدی طاسی
دیدی عشق آهلیدور اوچ قسم مشهور   که هر قسمی بر اسمه مشهور
بری مطلق اولور دیدارده مایل   نگاه حسن روی یاره مایل
جمال یاره محض ایلر تماشا   براورکه فکر ایده قاش و کلاه
ایکنجی چون یتر وصل نگاره   اولور قانع همین بوس و کناره
می لعل نگاری محض ایدر نوش   براورکه مطلبی ایلر فراموش
اوچونجی فرقه شوم و ناکس و دون   ایچی مکار و بدکردار و ملعون
خبیث و بد عمل الواط پیشه   یوزی قاره کج اندیشه همیشه
سنون سکون مذکورا وضاع حالون   بیان ایتماملورم قدکمالون

دیدی بنده رئیس قوم ثالث — منم سردفتر اهل خباثت

سنه بر عاشق لنفانیم من — اسیر شهوت حیوانیم من

نا نه عالمده بیچاره منم تک — سر افکنده یوزی قاره منم تک

منم بدنیت و بدفعل و کردار — گنه کارم گنه کارم گنه کار

خوش اشب صحبت یار دلارام — سحر کاهان خیال غسل حمام

غرض حکم ایلدی اول صاحب تاج
اونی تا شهردن ایتسونلر اخراج

مبادا اولسون السلطان غازی — سنون عشقون اتلانلک مجازی

جگر خمیازه اچ کرک درنده — زنگه عشقی وار دور کوسنده

کمین ایلر یاتار چوخ کربه بیهوش — اولور چون عاشق پابسته موش

همیشه سنده وار بیله تعشق — دیکل بو عاجزی ایله تصدق

دیمک لازم دکل واضحدر کوبک — که مجبوبون سنون در آجدر کیک

بو آب چشم سوز آهه بر باخ — با شولان تنده دون اللهه بر باخ

فقیرم بینوا جانمدن ال چک — کل ایمدی بر قاشوق قانمدن ال چک

بو ایش دو تمار چوخ صرار ایله کل — دی دور لطیفا یار اولما معطل

دیدی

دیدی ای یار خوش رفتار دلبند — بت شیرین نفس شوخ شکرخند

اگرچه هم بو کون اهل نیازم — اگر رندم ولی بر پاک بازم

سنی گوردوم فرخناک اولدی کوکلوم — هوای نفسدن پاک اولدی کوکلوم

محبت شیوه سین بر مشق دوتدوم — ازل سن گوردوگون رسمی اونوتدوم

ازلکی حالت ایمدی فی الحقیقه — که کیچمز خاطریمدن بر دقیقه

گوزوم هرچند وار دور عاشق گوزنده — ولی گوزدم سنی قارداش گوزنده

داخی ازلکه حالت یوخدر منده — قزل اولسه خیانت یوخدی منده

دیدی ای جلوه کاهون چرخ اخضر — اگر نار ایچره قورخوندان سمندر

اولوب سیمرغ سهموندن هراسان — که قاچدی کوه قافه اولدی پنهان

رسوم عادتی ترک ایتمک اولماز — قراقالتی ترک ایتمک اولماز

دیلر گوزر بر حکایت سنه فرض — ایدیم اجرای تمثیل ایلیوم عرض

بر عورت برکشی برکنده مهمان — چخوب ایودن گدردی دشتدن

دکتمشدی کشی بورکین چو خاسین — گیمشدی هم عورت طوی لباسین

برابر چون کنده گلدن اولوب دور — نمایان اولدی بر ایتلو قولدور

یوزی قرخ یلقی بورما جوانی — قوی هیکل لهندر پهلوانی

کنجی

کشی قولدوری کوردی نجه دایاندی — مگر بیچاره یاتمشدی اویاندی
یتشدی باغلادی اول دم قوچاق — کشینون الن ایاغین قطع قوراق
آلوب اخلاقین بوزکین چو قاسین — ایاغدان باشه دین سویدی لباسین
یتوب پیراهن و شلواره نوبت — کشی داد ایلدی ای بیمروت
لباسم هر نه دار مخصوص مالون — که اولسون شیر مادر تک حلالون
کل الما بو ایکی پالتاری مندن — بو بر کوینک بو بر شلوا الوفی مندن
دیدی بند اولما چون قیشدر اقباقدا — پایزدور آلمه الیش وار قباقدا
ایو مده بر ایکی عریان بالام وار — اگر کورسن کوزندن اودیار لار
الوب بیچاره نون کوینک تومانین — قاییتدی عورتین کیدی امانین
نقدر اغلادی عورت یالواردی — ایشتمزدی بو قونیین آختارردی
ایچکدی چادر و شال و عرقچین — سویولدی کفش و شلوار و کمرچین
چخوب پیراهنیله زیرجامه — که هم کرک کورندی هم شمامه
او عورتده اگر اولمازدی هرلک — ایاغندن یقلین چخمازدی ذرلک
کوروب بر قرلی قولی نازلین دور — عجب اوچاق قوجه قندی کلین دور
دیرمش درس حکمتده فلاطون — اولور ساقزن همایه مجنون

کوشدن اق توپوق بر پارچه بلور — که با انخاصیه ماهی سقنقور
چول اولسون اتوچاتکوش هدر اولسون — حرامی اولماسون برزاید اولسون
جنود عقله شیطان اولدی غالب — کوروب مطلوبی خاطر نفس طالب
خدایا نفس ناغفران المنده — اسیر ایتمه بزی شیطان المنده
او بر صیاد بر شیاد چارن دام — منم محتاج دانه مرغ ناخام
منم بر عاجز نالان خدایا — کرم قیل قوت ایمان خدایا
نجه قبره کیدر بو شمع انور — اثر من شد تیله باد صرصر
مگر لطفوندن اولسون یارکاری — ایده فانوس حفظون پرده داری
غرض یخدی یره اول کلعذاری — هر ایکی قیچلارین کوتدی یوخاری
او بیچاره کشی محزون و خسته — یاخاردی برطرفده دست بسته
دیرردی کوزلرین مانند مرده — نگاه ایلردی اول آوردودیروه
غرض چون ایلدی اول بیحیا درد — جماع کاملی بی رشوه و مزد
مراد و مطلبین چون حاصل ایتدی — او جمله رخت و بختی کوتدی کیتدی
هم عورت هم کشی حیران و عریان — دو توپ یون کیتدیلر نالان و گریان
کشی مبهوت ایدی چون هوشه کلدی — کلوب گفتاره دردی جوشه کلدی

[illegible] رت بو امر ناگهانی   اگرچه برقضا دور آسمانی
سنی عالم بو ایشده ایتدی مجبور   که اولدون ظاهر صورتده مغرور
ولی غربال وچشم خم نه لازم   لب خندان دل خرم ولازم
دیدی بو بارده ای مرد احمق   منه تسبیح ایله ایراد ناحق
کچوب عشر اتمشم بو شیوه نی درک   برعمر ایتدم کچردم تا ایدم ترک
نیجه غنج ودلال ونازو ارکین   ایدیدیم بریاریم ساعده برکین
منم مخصوص طرز عادتم وار   نیجه حمدا اولوم اخر غلط کار
نیجه ایلر ایدیم بو شیوه نی خو   قویوم بردن بره انصافه دربو
وحال آنکه سنده ای ذلیعادت   علی الفطره طبیعی دوربو عادت
پیمبر اول شهنشاه حجازی   بویوردی باره اکورده بی نمازی
اونی براره لعین بازوره بازور   نمازه ایلیون البته مجبور
اوکس عادت دوتاردایم نمازه   اولور تا عمری وار قایم نمازه
که برقرخ کون نمازه ایلر عادت   داخی ترک ایلمز ایلر عبادت
دیدی ای عندلیب دستانم   خوش الحان طوطی شیرین زبانم
نه بر کافر اولور هرکز مسلمان   نه بر مشرک تاپار توفیق ایمان

[illegible]

قایماز راه حقه رند گمراه   نبی حکم ایلمز توبو الی الله
نه هرگز رام اولور یار ستمگر   نه ایلر طفل ترک شیر مادر
بو سودا دهسنه بوخ منفعت وار   دیلسم بر بر هزاران مصلحت وار
ازل نفعوان بوددر منزلن برابر   کزرسن ملک ایرانی سراسر
محمد مصطفی تا ایتدی هجرت   چو خورشید ایلدی عالمده شهرت
سفردن تاپدی کوهر قدر کامل   سفر ایلر هلالی بدر کامل
بیلنمز یوسفون کنعانده قدری   چوخ ازدور زیره نون کرمانده قدری
نه کوچک سوز دیوب الحق ارنلر   بلور چوخ یاشیاندن چوخ کزنلر
کوررارس هوای کرملن سرد   اولور پخته بلی مرد جهانگرد
فلک کردشده دورسن ایوده تماما   که سقالون دکر ماندا اغبار تما
سقامحمد ورمنم برقشلاق   که اوردا اکرلنور خورشید شفق
اگر اولسه الونده دوربینی   کوررسن مشرق ومغربی یعنی
دابانون قوزابرا ادل یراقلی   کورنسون نصف شب خورشید رخشان
عیانده ربع مسکون وبدالارض   خطا جغرافیا دور کوره ارض
دقرلات دورتماشا ایله بردش   کمانه باغلاسون دریه برباش

سونجگدن اگر اتسون هوایه ‏ ‏ ‏ دگر بورگون سنون سقف سمایه

ایارام من سنی کیت ایله سیران ‏ ‏ ‏ که اول صنع خدایه تات حیران

هم ارتا تا غنیا عیش ونشاطون ‏ ‏ ‏ داخی برکسدن اولماز احتیاطون

ثمر ویردی سنون نخل مرادون ‏ ‏ ‏ هزاران شکر مشهور اولدی آدون

بلند اولدون رفیق آشنادن ‏ ‏ ‏ سچلدون جمله خویش واقربادن

بزرگ وشه شناس اولدون مجلل ‏ ‏ ‏ رجال دولت ایچره شخص اول

دوتالا دهر متون اشراف اعیان ‏ ‏ ‏ چکلر حسرتون امثال واقران

سنه ایلر اطاعت خصم سرکش ‏ ‏ ‏ دیه بیلمز یرون کجدورد دوزا باش

بری باش اکمه ویرم خراسین ‏ ‏ ‏ بری کج باخسا یاندرام اتاشین

سنه حتی عقاب پادشاهی ‏ ‏ ‏ نه حدّی وار دورتسون کج نگاهی

چالرب چنگال قلام پاره پاره ‏ ‏ ‏ سورام هر توکین من بردیاره

بحمد الله که مهر اولدی قباله ‏ ‏ ‏ دلک حاصل برات اولدی حواله

اوچو مجی نفعون اماتسن کوکل قوی ‏ ‏ ‏ سنه من ایلیوم هر کونده بر طوی

عرب دن ایسه تسن لیلی جمالی ‏ ‏ ‏ عجمدن استه سن شیرین مقالی

کلدوب چالام اونی قیناتمه مفت ‏ ‏ ‏ سنه زورا کتورم ایلرم جفت

پری کیت کور گلستان ارمده ‏ ‏ ‏ اونله خاطر قیلم قصر حرمده

کسر اطرافوی چوخ مه جبینلر ‏ ‏ ‏ اولوریارون سنون چوخ نازنینلر

دمادم ایلسون خوبان طنّاز ‏ ‏ ‏ بری عشوه بری غمزه بری ناز

بری خنده بری جلوه بری رقص ‏ ‏ ‏ که بزم عشرتونده اولماسون نقص

اگر بو حالتی ایتسن تصور ‏ ‏ ‏ ایدرسن مین یول اللهه تشکر

بقیه نسخه عمرازیم دربیت حاشیه بدبت نیاه

مناظره عقل وعشق

بسم الله الرحمن الرحیم

بونقلی حکیم قصه پرداز ‏ ‏ ‏ بو طرزله ایلیوب حج آغاز

اول وار ایدی جهاندبر شاه ‏ ‏ ‏ خورشید کلاه آسمان جاه

اوصاف حمیده ذاتی ممدوح ‏ ‏ ‏ مشهور جهانیان اوی روح

امر علمنه امیر عالی ‏ ‏ ‏ هم غیب محالکنده دالی

مشهور بنام عقلن عشق ‏ ‏ ‏ هر فنده هر هنرده پرمشق

عقل آدلوسی باکمال ودانا ‏ ‏ ‏ آثار سعادت اوندا پیدا

عقل ادلوسی شوخ مه شمایل ‏ ‏ ‏ آناکه برازجنونه مایل

[illegible]

عقل اهل کماله اولدی طالب   هر عالم و فاضله مصاحب
عشق اولدی حریص جام و باده   هم صحبت کل رخان ساده
روح عقلده کوردی لوتش وجد   اوز ملکنه ایلدی ولیعهد
چون عقله معادن اولدی بختی   ویردی اونا روح تاج و تختی
باشه قویوب عشق تاج شاهی   محکوم ایتجکی ماه و ماهی
عشق اولدی جهانده صاحب الامر   عشق اولدی حریف دائم الخمر
بر کوشه ده قالدی عشق بر مست   بیعرضه و عاجز و تهی دست
هر شام سحر حریف اوباش   بیکاره و هرزه کرد و قلاش
چون عقل اونی کوردی مایه ننگ   مأمور قیلوب برایکی سرهنگ
تا اولدرلر اونی نهانی   آفاقدن ایتسون آدسانی
چون عشق بو ایشدن اولدی آکاه   تغییر لباس قیلدی ناکاه
بر نصف شب اولدی سر سواری   برنچه علاملن فراری
بیچاره دوتوب ره بیابان   چوخ منزلی طی ایدوب شتابان
کسر حد دیار عقلی کچدی   رمن صفحتنه تیشدی
هم برطرف اولدی احتیاطی   هم قلبنه اولدی انبساطی

اول دالی ملک ارمنستان   بر شخص ایدی چوخ نجیب دوران
بو واقعه نی ایشدتی والی   امرایدی اعاظم و اعالی
پس ایتدله پیشواز عشقی   لبس خرم سرفراز عشقی
عشق اولدی ندیم انیس والی   هم صحبت و هم جلیس والی
چون والیه کردکار عطیه   ایتمشدی وجیهه بر صبیه
مستوره خاندان عصمت   محبوب قلوب آدی محبت
اول بانوی کلرخ سمنبر   شهزادیه همدم اولدی همسر
چون والیه عشق اولدی داماد   بو امردن عالم اولدی دلشاد
برنچه زمان که کچدی دوران   ناکاه چنانچه رسم افنان
اول والیه ایسدی صرصر مرک   اشجار حیاتین ایتدی بی برک
چون رحمت حقه یتدی والی   قالدی غرض عشقه ملک و مالی
عشق اولدی اونون یرنده سلطان   سلطان دیار ارمنستان
عشق اولدی مصاحب محبت   بر طرفه ثمر ویروب او وصلت
خلاق جهان ایدوب کرامت   بر دختر خوب ماه صورت
بر دریکانه [illegible] نایره [illegible]   مشهور بنام حسن طناز

برسینه‌سی صبح طلعتی بدر — برزلف سیاهی لیلة القدر

جاندورپوزی بوجهان ایچنده — بینی برالف دی جان ایچنده

زلف ورخی طرفه راغلن باغ — اول باغ جنان بوعنبرین زاغ

ده وه‌نه کوزل چکوبدر نقاش — بوصورته قاره کوز قراقاش

جان الماقاش دکوز قراسی — نه وسمه نه سرمه اوز قراسی

وارظلمت ایچنده آبحیوان — مشهور غلط بزرک بهتان

بوجهه وغبغب و بناکوش — دریاچه نور بولب ولوش

اما بوطرفدن عقل دانا
عقد ایتدی بحکم شرع غرا

اوزدخترعم بر کرامی — محبوب نجیبه نفس نامی

سنکوکسی اولدی اول دلارام — اولدی او نجیبه دن سرانجام

زیبالیری وجیه وخوشکل — شکرایتدکه قوبدولار آدین دل

کریش سفید کاه دایه — تاحد بلوغ پایه پایه

کاه ایلدی تربیت مدرس — تااولدی برآفتاب مجلس

هرعلم وعملده قابل اولدی — هرفضل وهنرده کامل اولدی

برکون دل او حکمران والا — برمجلس خاص ایدوب مهیا

اوج محرمین ایستیوب او بزمه — اولدلرنظر وخیال ونغمه

صحتر ایدوب او اوج مصاحب — شهزاده حضورنه مناسب

کاهی نظر ایتدکین دیردی — که نغمه ایلدکین دیردی

هرطورمقوله‌دن کلامی — برشوقدن آلدی ذکر نامی

توصیف جمال حسن رعنا — بالآخره اولدی مجلس آرا

ایتدی بری قاشلرکوزین وصف — ایتدی بری زلفین یوزین وصف

تااولدی او نغمه خوش الحان — وصفنده بونوعلن غزل خوان

غزل

ای مظهر قدرت الهی — وی کوهرتاج پادشاهی

کوسترپوزوی برایله مجنون — سال چوره شیخ خانقاهی

کورقانلوکوزوم یاشین یوزومده — درددلیمون بودورکواهی

کوربرکونی قاره وارمنم نک — سینهٔ فلکون نه مهرو ماهی

ترک وطن ایلدوم نه‌چارش — صحرالره عشق شاهراهی

بوعاشقون اوله رسن اولدر — آتادی کوروم نه دور کناهی

عسکری بودی عاقبت شکوهی	هجر دنده تخلص ایتسون الهی
دکر اولدی لکا رمه شمایل	شهزاده ندیده اولدی پامال
چون بو غزل اولدی در گوشی	بالمره داغلدی فکر و هوشی
برنچه کون اولدی بیخور و خواب	بیطاقت و بیقرار و بیتاب
ایتدی کنه اوج رفیقین حضار	هم انلرا درد ین ایتدی اظهار
ایا بو دور رسم مهربانلوق	یا من سیزه نیلدوم یا نلوق
بو جور و جفا مذور که ایتدور	سالدوز منی بو بلایه کیدور
توصیف جمال حسن سرکش	بو جانمه سالدی یاخشی آتش
احزا اولورم بو دردیلن من	خون دل روی زردلن من
تدبیر مذور بو آه و زاره	سیزدن اولور اولسه درده چاره
ایتدی رفقای محرم دل	اندیشه چاره عشم دل
هرچند مقوله اولدی بسیار	تدبیر بو اولدی اخرکار
تمهید بو درد جان کدازه	الماق کرک عقلدن اجازه
برسیره نگار ایدک بهانه	وصل رخ حسن دلستانه
ازبسکه خیال چوخ هنزور	دانا ایدی زیرک و سخنور

کوندور

کوندردله بارکاه عقله	بلکه ویره تمشیت بو نقله
چون اولدی خیال بوسه کاهی	درکاه جلال پادشاهی
عرض ایلدی ای بلند افسر	جاروکش درکهون سکندر
عالم سنه بارکاه فیروز	خورشید قاپوند مشعل افروز
میرزا نظر اول طبیب کاشی	لقمان جهان حکیم باشی
شهزاده ده اول مسیح انفاس	بو جزو نکتر ایلر احساس
تغییر هوادیر علاجی	وار سیر و شکاره احتیاجی
شهزادیه ویرسه شاه اجازه	دنیایه ویروب حیات تازه
برنچه کون ایلسه اکر کشت	سیر چمن و تفرج دشت
اول جزو نقاهتی اولور رفع	ظلام بلا دهم اولور دفع
القصه خیال تاپدی رخصت	شهزادیه قرخ کون آلدی مهلت
تا اینکه بحکم شاهزاده	کوچ ایتدی سواره پیاده
جمع خدم و حشم مجلل	اتلاندی مسلح و مکمل
یاران مصاحب دل آکاه	شهزادیه هم رکاب و همراه
قطع اولدی معابر و مراحل	طی اولدی مسالک و منازل

سرحد دیار ارمنستان / تا اینکه او دم اولوب نمایان
اوردوی جلال برچمنده / بر مرتع سنبل و سمنده
با دبدبه و شکوه و اقبال / القصه ایدوب نزول اجلال
پس اولدی مصاحبان دلریش / آراسته لباس درویش
اندام برهنه زلف مرغول / بر پوست پلنک و شاخ و کشکول
همره قیلوب اوج رفیق جانی / شهزاده نی خلقدن نهانی
یول باشلادلار قلندرانه / بر نیجه کون اوله لار روانه
چون اولدی سراغ حسن مشهور / بر باغ وصال ایچنده مذکور
چون باغ وصال اولوب نمایان / امانجه باغ باغ رضوان
بر باغ مزین و منظم / اشجار شمار سبز و خرم
بر سورۀ حمد دور مسجل / هر طرفنده بر قنات جدول
بر بزمده و باغ شاهد گل / اول بزمده همقرین بلبل
هر غنچه شکوفه بر جواهر / گیم خازن قدرت ایتدی ظاهر
بر شده لعلدر شقایق / تاج سر پادشاهه لایق
بر باغ لبان باغ مینو / حوری کبی اوندا حسن بانو

الوان کیسنه بزردی باغی / مهوشلرین گزردی بالی
چون باغه یتشدی شاهزاده / دروازۀ باغ دلگشاده
امر ایلدی نغمه خوش آواز / بر بخشی قصیده ایتدی آغاز
چون حسن لشه نی برخوش الحان / انلاره طرف اولوب خرامان
کلدی در باغ باصفایه / تا ایلیه گوش او خوش صدایه
کوردی نیجه بر غریب درویش / اما بری بر نجیب درویش
هرچند کیوبدی کسوۀ فقر / طاهردی یوزنده دولت و فر
آثار نجابتی هویدا / شهزاده لوق عارضنده پیدا
کورجک او جوانی بی تأمل / اول شوخ تعارف ایتدی برگل
چون حسن او آفتاب آفاق / شهزاده یه باکه ایتدی اشراق
دوندی اونی سطوت جلاله / تأثیر تجلی و جماله
بالمره وجودی دوندی آتش / بیچاره یخیلدی ایلدی غش
رنکی نسار اولوب دوشوب نفسدن / استر چراغ جان قفسدن
شهزادنی نغمۀ خوش آهنک / بر باغرنا باصدی اولدی دلتنک
کاهی نظر ایتدی اشک جاری / کاه ایتدی خیال بیقراری

چون کوردی بو حالی اول پریوش — اوزرلفی کمی اولوب مشوش
بر ایلدی لطف لعل نوشی — انلار ایدوب شکر فروشی
چوخ ایلیون بو قدر تشویش — تیز یاخشی اولور بو شاه درویش
هیچ یره ایتمیون تأسف — اختصاص سنه جن ایدر تصرف
هر چند بو بریان مرصدور — هر نه دیلر بو تون غرض صدور
ایتمه ایده جک بو درده درمان — الله اوجاق شیخ صنعان
قرین ایارون طواف قیلسون — برنچه کون اعتکاف قیلسون
یا اینکه کشیش اوچ کلیسا — تاثیر نفسده بر مسیحا
هر جن اوله ایلر اول هنرمند — ابریشم هفت رنکلن بند
یا قاره کشیشون اوزد عاسی — هر بر مرضون اودور دواسی
پس کلدی حضوره دایه سی ناز — عرض ایلدی اینکار طناز
دور ما کون اوکونده بو حرارت — تا اینکه کتور مسون حرارت
سن کاخ حیاده بر دلارام — بو نلار بر ایکی کدای بدنام
کن شاه عزیزد شاهزاده — بونلار هامی مست بنک و باده
بالله سنه ای نکار کرکنک — بونلاریله صحبت عار ودر ننک

حسن ایلدی چون رجوع منزل — درکاهده قالدی بی نوا دل
برکوزلرین اچدی اول بلاکش — کوردی داخی یوخدر اول پریوش
بر نوعله کلدی آه و زاره — کیم داغلمه داش کلدی زاره
اغلار کوزی ابر آهی بر برق — سیلاب سرشکنه جهان غرق
ویرمشدی اونا کلی که دلدار — هردم اوکله باخوب ایدر زار

غزل

دلدار النده اولسه هر کل — کلردن اولورا و نجه تر کل
کلدر رندور بو عارضون تک — نه آل نه تازه دور نه تر کل
بروانیه بلبله جمالون — هر شام چراغ هر سحر کل
آئینه ده برکون امتحانا — کل کوزه شکوفه‌لن کلر کل
زلف رخوی سالور خیاله — هر سنبله کیم اسر دکر کل
کلزارمنی همواید ر یوزندن — بر عارضه رنک آلوب کر کل

خوناب سرشکون ایشکوهی
بویر یوزین ایتدی بر بر کل

شهزاده خلاصه وردی چادر — اول درکه اولدی بر مجاور
بالین اوتانسنک سندی نوت — هر شام و صباح ذکری یادوت

ناگاه رقیب نام سردار   بو واقعه دن اولوب خبردار
پایتخته اوزرینه سالوب او بدخواه   اول خسرو عشقی ایتدی آگاه
گلیم عقل دیارتون سپاهی   استردو تیه ملک پادشاهی
ایتمش سپه اداره دل   الیوم فلان گچیده منزل
برنجه على الخصوص جاسوس   درویش لباسی ایله ملبوس
اول باغ وصاله برنجه وقت   استرتا پایول او قوم بدبخت
تا ایلیه لر اسیر حسنی   برفتنه دستگیر حسنی
ورسونلر خدا اگروه بزرگ   بند وربزه حشر اولنجه بو ننگ
او قاتی عشقدن ایلدی تلخ   از قالدی که عمرین ایله سون سلخ
حکم ایلدی غیرت آدلو سردار   برفوج سپاهن او خونخوار
اول لشکره تیز اوزرینه یتورسون   شهزاده دلون باشین کیتورسون
هر مملکتن چاپوب داغتسون   عقلی دوتوب اولدوزوب قاتیسون
مهرادلو غلام حسن فاتون   بر زیرک دهر چون سلطان
تاپمشدی حضور شهریاری   هم اوردو واریش اورکه کاری
بو قهر و غضبدن اولدی آگاه   تعجیل تمام ایلدی شتابگاه

یتدی درگلشن وصاله   بو مطلبی اندروب خیاله
شهزاده چو آگه اولدی تسلیم   ایتدی او غلامه چوخ زروسیم
اول کوی بلادن اضطراری   یلن خوفله اولدیلار فراری
اوردویه یتیشدی شاهزاده   کوچ اتکی ایلیوب اراده
چون لشکر خصم غیر محدود   اوز قومنی گوردی جزو معدود
چون اختر سعد اولدی رجیع   جمعیت الشرفنده اولدی واقع
تعجیل ایله غیرت وفادار   جمعیتی بر سپاه جرار
سرحد دیار عشقی کیچدی   شهزاده دوشنیه یتیشدی
مطلب اونی واضح اولدی کاشف   تعجیل فرار ایدوب مخالف
حکم ایلدی لشکر تطاول   سالدی او دیاره بر چپاول
پامال مسالک و مراتع   تاراج مساکن و مزارع
اولقوم کسیبی و تلاشی   بیحد غنائم و معاشی
چون هر بیری قتل غارت ایتدی   سردار اگری قایدی کیتدی
چکدی دل عشق شعله کین   فی الجمله بو قصه ویردی تسکین
عقده بو قضیه فی کما هی   عرض ایتدیله عرشه چخدی اهی

حکم ایلدی سروران لشکر
اولسون هامی حاضر و مهیا
تا ویرسلم اوت چوقار روشانک
صبرآدلو وزیر باکمالی
برتجربه‌کار بادیانت
عرض ایتدی اودم کہ ایجاداوند
اکحال کہ لشکر خزانی
شمشدو چنار باغ بی برک
دی قیلدی مزاج عالمی سرد
شایسته بو فصله مجلس گرم
عالم هامی گرم بزمه طالب
اول صاحب هوش عقل و فرهنک
بوزی قویون بهاره قالسون
بیلدی غرض اول فلک جلالت
امرایتدی وزیره و امیره

افواج عساکر مظفر
عهد ایلدی رحمتیم حرم حجاب
اول عشق دیاری یاسمین پاک
براهل وقار کهنه‌سالی
برصاحب حلم و استقامت
شاهنشه عادل و خردمند
یغمایه ویروبدو گلستانی
اطفال چمنده حالت مرک
اوراق جهانی سبزایکن زرد
همصحبت خاص پوشش نرم
سیزعرصهٔ گرم رزمه طالب
تعجیله هیچ ایلمز جنک
خوش ساعت روزگاره قالسون
بو مصلحتی صلاح دولت
مستوفی و مشرف و دبیره

التوی پیاده جمله لشکر
سلطان چمنده اولدی نور
شهزاده دل اول بلاکش دهر
کوزلردو لی قانلن پیاله
اندیشهٔ چشم مست دلدار
دلداردن اوزکه یوقیدی فکری

باموجب ثبت و ضبط دفتر
حاضر کرک اولسون دورنادور تمام
هجران پیوب ایچدیکن اید و زهر
باغ ندا هزار داغ لاله
بیچاره‌نی المشدی بیمار
بو طرفه غزل اولوبدو ذکری

نه سنده بو قدر عتاب اولیدی
نه منده بو اضطراب اولیدی

ای کاش اولیدی ثبت دردم
ایکاش نه بوکونه دوشیدوم
ایکاش او قدر اغلیایدوم
زیاده جبالوی کوریردم
بو دردفراقه دوزیدوم
خورشید پرستا ولورشکوهی

هر قصه‌سی بر کتاب اولیدی
نه عمر بو حباب اولیدی
بلکه بو جهان خراب اولیدی
برلحظه کوزمده خواب اولیدی
بر ذره چه منده تاب اولیدی
رویون کمی افتاب اولیدی

دردو غمله اولوب او مهجور
بالاخره بستری او رنجور

برمجلس مجمع الاطبا — آراسته ایلیوب احبّا
اول مجلسه بنده‌کان عالی — اوتخمر وعقلی ایتدی حالی
شهزاده‌دیلون حکیم باشی — بیلدی مرضی بدندو ناشی
پس حکم ایدوب اول طبیب حاذق — برچاره مزاجنه موافق
نکاو زبان وسپستان — برکام زبان وسیب وپستان
نوش لب خندودر علاجی — واربانع وصاله احتیاجی
درمانده بونه سنبل الطیب — برسنبل بوستان تحبیب
القصه بوقصه‌نی کماکان — چون اتلادی پادشاه دوران
هم باعث ازدیاد محنت — جنگ عزمنه هم مزید علت
سلطان بهار پادشاه قادر — قوردوردی چمنده سبز چادر
هم لشکر سبزه دسته برکه — مجبور ایلشدی جرکه جرکه
باخوددوزه ییل صنوبره — آراسته ایلیوب سرودبر
گلزارده غنچه‌دن گل تر — الدی النه عمود شش پر
معلوم چمنده چون عساکر — اولوقت معین آولدی حاضر
برشوکتلن که چشم بددور — ایتدی حرکت سپاه منصور

چون اطلدی بهار عسکرلرا
[illegible]

شهزاده دل اول جوان رنجور — همراه حضور باهر النور
اوردوی جلال عقل کامل — بردامن دشت قیلدی منزل
اما بوطرفدن عشق شاهی — فهم ایتدی بوقصه‌نی کماهی
ایتدی هامی لشکرین فراهم — کوچ ایتدی مجلل ومنظم
افواج پیاده وسواره — بیحد وحساب چون ستاره
اولدی قوی حسن هم رکابی — همراه گوتوردی آفتابی
چون قد مقابله یتیشدی — برقابل جنگ یره دوشدی
اول گیجه عقل پادشاه دانا — آراسته قیلدی بزم شورا
جمیع اولدی دلاوران لشکر — صاحب هنر کمران لشکر
چون صحبت صلح وجنگ گیچدی — ذکر عزم وعار ننگ گیچدی
ثبت اولدی بحکم عقل نامه — مجلس داخی یتدی اختتامه
اول نامه‌نی پادشاه عشقه — گوندردی‌له بارگاه عشقه
ایچدی اوخودی حکیم باهوش — ویردی اوزنه عشق هوشکن گوش
دیباچهٔ نامه نام معبود — خلاق کریم وحی وموجود
اوز قدرتین ایلین نمایان — اوضاع جهانه عقل حیران

برجام جهان نماده جمشید — بر ذره یه صفاده خورشید
برداننده صد هزار سنبل — بر تخمه‌ده برک و شاخ و گل
اول یارادان وجود عقلی — آفاقه خبر ویرن بو نقلی
پس نور رسول حق منم من — پس اول ما خلق منم من
وصفمده بویوردی ایزد پاک — لولاک لما خلقت الافلاک
انسان بنلن اولور معظم — من ایتمشم عالمی منظم
هر اهل رشاده هادیم من — هر پیشه‌نون اوستادیم من
طراح جهان مهندس شهر — نقاش نگار خانهٔ دهر
هر کامله فیض مطلعم من — آیینهٔ طلعت حقم من
هر کمسنیه من اولمشام یار — برکاره یتوبدر آخر کار
مندن اوکسونکه یوخ نصیبی — اوز کشورنون اولور غریبی
مینبر نجه شاه و شاهزاده — اوز ملکلرون ویروبدو باده
مردان حاردن قیاس ایت — مستعصم زاردن قیاس ایت
ایتسم بو قدر واریمدی امکان — سلطانی گدا گدانی سلطان
نادر که اتاسی پوستین دوز — ایتدوم اونی پادشاه فیروز

سندن نه تیر بجز مرارت — باشندن ایاغنه شرارت
اولمش بری اوز ایونده خندان — احمق سن اونون غمنده گریان
ایلر بری نازلن شکرخواب — سن بیر گیجه صبح اولونجه بیتاب
سالماز بری کیم سنی خیاله — ایلر سن اونون غمنده ناله
گلزارده یار خاریلن گل — بیجا چکلمش فغان بلبل
هجرانده اولوب چوخ عاشق زار — معشوقی اولوب نصیب اغیار
نور محنت اولور بر عاشقه نوش — معشوق رقیب ایله هم آغوش
بر ذره جه یوخ حفاظ سنده — یوخ بیر سر مو لحاظ سنده
شیرین که هزار ناز ایدردی — خسرو اونه نوز نیاز ایدردی
فرهاد اونا اولمشون عاشق زار — ایله بو ایشون نه نسبتی وار
بیچاره نی بینوا و بی برک — بیجا یره ایتمدن جوان مرگ
ها نسون دیم اولمادی زلیخا — عشق رخ یوسف ایله رسوا
یا ایتمدی بر کفار ترسا — صنعانی نه بیجا ور کلیسا
سالدی اود آخر نه سین او گمراه — قرانی دیم نعوذ بالله
یا ایتمدی طرف دشتی گلگون — لیلا غمیله اشک مجنون

نه خمس و زکوة و دین و اسلام / نه صوم و صلوة و حج احرام

نه مشهد لسن نه کربلایی / بر فاسق و فاجر و هوایی

بر رند و گناهکار و خاطی / بر زانی روسیاه و لاطی

هم کاشه لوطیان سرمست / هر شام خمار و هر سحر مست

عالم های دلکباب سندن / چوخ ایولر اولوب خراب سندن

چوخ دولت و خاندان اباد / چوخ چشمه و باغ و وقف اولاد

چوخ حاصل کوشش اب و ام / او ضایع تجمل و تنعم

اندوخته هزار سال له / بر ناخلفه اولور حواله

بردمده او خاندان عالی / پامال کروه لاابالی

بر لحظه ده صرف جام باده / حق القدم نگار ساده

بالاخره لات و لوط عریان / مشهور بر عارف غزلخوان

یعنی شعر و غزل ایدیدر ازبر / هر فردنه بر محرک سر

شایسته دکل سنه ستیزه / کیت باشوی سورتمه تیغ تیزه

دیوانه کمی قسم بدو عنوان / قانیله مکر دولوبدو بینوان

مجموع مزاجه کثرت دم / تولیده جنون ایدر مسلم

آخر بزی خاک روسیاه روم / بر خارجه ملت اجنبیه مرحوم

ویرپندمه کوش هیچ کوش اولمادی / گل اوپ الملی ایاغیمه دوش

یوخسا دوشه سن یمان بلایه / آخرده گچیر باشون جدایه

چون نامه او خوندی خسرو عشق
لیس ایلیدی بر و پیر پرشیق

یازدوردی لسان در صافی / اول نامیه بر جواب کافی

چون بیتدی جواب نامه عقله / حضار ایله کوش ایدوب بو نقله

آغاز سخن بنام یزدان / رحمن و رحیم حی سبحان

ملکنده زهی خدای قادر / هر لیلی دشب سیاه چادر

بر قیدور آفتاب رخشان / صحرای محبتنده عریان

کور کنج حدیث کنت کنزی / وارث ان جلالتنده رمزی

احببت بویوردی ایزد پاک / تا شرقی بلبون اهل ادراک

اول حب که غایه جهاندور / محبوب خدای انس و جاندور

اول حب مقام اولیشم / نه بلکه غلام کمترینم

آرایش باغ روزگارم / گلزار جهانه بر بهارم

هر برشابا دوشمیدی برشور — اولماردی بو کارخانه معمور
مضمون کلام عارف روم — بو بارده مثنویده مرقوم
حسّاد برخ کشد سیاهی — تا بو مدش عارض چو ماهی
من خلقه صد اقتمده خلص — صاف اولماقی قلبمون مشخص
نه مهرو فای یاره مسرور — محض عین رضای دوست منظور
محض اهل صداقتم غرض یوخ — قلبمده سنون کیمی مرض یوخ
من من دکلم او دور سراپا — من لفظی بر اسم بیمسا
اولدم که منه کتوردی ایمان — صنعانی من ایلدیم مسلمان
تدویر دریایه ویردیم آتشی — ایتدوم اونی صاف پاک و بی غش
زر بوته ده یاندی خالص اولدی — نار ایچره خلیل شاخص اولدی
نار ایله کلیم اولور معزز — وار آتش ایچون علوم مرکز
ایشیخ بلخه بورویانی — یاندرسنی ناری بوریانی
فرهادی بر اوستاد کامل — ایتدیم اونی خسروه مقابل
سغلوک عجوز ایکن زلیخا — من ایلدیم جوان رعنا
مجنونه لوای شهریاری — من ویرمشم بو اشتهاری

اولدی نجه کون اگرچه نادر — من زنجله پادشاه قادر
من بنده نه ز اینم نه لاطی — واردور اوز ایون بو احتیاطی
نفس اوز حرمون قویار او بانو — که پشت زینه کاه زانو
بر موسی دشت ایمنم من — بر یوسف پاک دامنم من
قربانی کعبه وفایم — نه بلکه حسین کربلایم
چوخ حاجی صاحب اعتباری — معروف جهان بزرگواری
چوخ صاحب هوش و اهل مدرک — دانا و دریکار زیرک
هر بر بلدین تجارتندن — الّا هدور اوز مجارتندن
هر نوع قضیه دن خبردار — لمذندن علیه دن خبردار
صرف عدسه برات تقلیس — نقل ایتمگه خلقه بر مدرس
صراف حساب فن و درفرع — صراف مقام حیله شرع
ظلامه مدام حیله آموز — حکامه همیشه رشوه اندوز
مفتی لره لایق مراتب — معطی وضیفه مناسب
بر باغی ایدر تق صله ضبط — بر چشمه نی اختصاص ایله ضبط
یا محکمه لرده وار سؤالی — یا حاکم اوینده قیل قالی

اولمسه دور اوز اول ایسباب کچه
یوخ کورکمز دالدی آچ و قنی

سیم و زر بیشمار ایدر جمع — سرمایهٔ اعتبار ایدر جمع
ناگاه اجل ییتر او ظالم — بیچاره هنوز غیر عالم
بر ویرمز امان او بیمروت — کو کلنده قالور هزار حسرت
اولدم تقشور عزاده تانلار — قلباً کلوب اوزده آغلیانلار
آش و پلوون نه قرب قدری — دنیانی دوتار برنج صدری
ملتذ هزار گونه خانلار — کملر او کناردن باخانلار
گتدی اوزی سینه‌سنده ویلی داغ — قالدی کمه کند و چشمه و باغ
تاراجه گیدر او ملک و مالی — تحصیل حرام یا حلالی
هر یرده گمان کچر زر و سیم — میدانه چخار دور اهل تقسیم
موجود اولا خواه غیر معدود — معدود اولا خواه غیر موجود
بر ثلثی حلال عالم شهر — بر دهیکی مال حاکم شهر
هر مسئله‌دان ایچون نصیبی — هر شعبده باز ایچون کسیبی
قدری علمایه خرج اجلاس — وجهی وکلایه رفع افلاس
از بسکه سالور جهانه افساد — قرینه چرز یرنده داماد
خواتون جمیکه‌سی سرانجام — بر شوخه کفیل خرج حمام

بر لحظه‌ده خانمانی برباد — بو فردی نه خوش دیوب براستاد
دانی که چه کرد اشرف خر — او مظلمه برد دیگری زر
ویرمه منه پند سودمندی — گیت ویر اوزوه بو نوع پندی
عالم بیلور من نجه دلیروم — بر گوزلری قانلو تره شیرم
من حاضرم الده تیغ بران — سن گل بو منم بو باش بو میدان
باشدان گچرم که پاکبازم — نصب اولسه جدایه سرفرازم
یک مدذ و حیاته ممتم — ابله داخی مرگدن نه باکم
چون عقلده یوخدو غیرت و ننگ — باعث اودور عاقل ایلمز جنگ
احمق سن ایدون نجه تدبیر — من گگوتی ایلرم سن ازیر
بو جنگ و جدله اولمه مایل — ایت تیغی بو نیوا حمایل
گل قاپوما کچ عداوتمدن — بر قسمت آپار سخا و تمدن
من رزمده شیر جان ستانم — هم بزمده شاه مهربانم
میدان بلاده صاحب رخش — اورنگ صفاده مملکت بخش

القصه سحر چو اولدی رخشان
خورشید چو یکه تاز میدان

چون رخش سپهره اولدی رکاب
عشق اول صف دشمنه برابر
برقده دوردی حسن رعنا
سر سلسله کاکل عنبر
هر ایکی طرفده زلف پرخم
بردسته تسی فوج مجمر اندور
سر بازمژه نگاه یاور
ابروی کج و سیاه سرهنگ
اول غمزهٔ مست امیر تومان
اول طره نیقچی قل لیا ولی
سالار اوسیاه چشم خونخوار
خط باشی مشیر اجودان لب
بو سمتدن عقل او شاه جمجاه
اوصناع و تذرکی مجلل
الهام وزیر بی نظیری
کرلندی جماعت کواکب
بر نظمله ایستدی غرض لشکر
تا ایلیه دشمنه تماشا
سردار عساکر مظفر
ایل قره داغدن منظم
بر سلسله سی بهادران دور
سلطان اوکرشمه دلاور
آراسته و مصمم جنگ
بر تیپ چهار فوج مژکان
اول خال سیاه برقاول
اول قامت نازنین علمدار
برکار ذخیره طوق غبغب
خورشید ضمیر آسمان جاه
جمعیت لشکری مکمل
اقبال امیر قلعه گیری

شهزاده دل اول صنوبری قد
ایتمش دل شاهی شاد و مسرور
هم میمنده خیال سردار
بر طایفه پیشن جنگ ترذیر
اول شیخ ریا افندعلام
ثبت ایله دل جهاد فرمان
کافر اولوب عشق قتلدر فرض
القصه اولغمزه سلحشو
میدانه قاباچه کردی قامت
کلدی نظر اول شجاع بیباک
رد و بدل اولدی نخچه سنسره
کشتی دو توب اول ایلی ولاد
بر طرفة العین ایچنده چون شیر
اولدم بو طرفدن عقل شاهی
بربیره دکوب هر ایکی لشکر
اول قلبده قلب یکسه موید
منظور حضور باهر المنظور
هم میسرده نظر هوادار
بر فوج کمینده فکر و تدبیر
تقوی اوجناب شیخ الاسلام
مجموع نفوس یقدی اعلان
جمیتی مفسدین فی الارض
غوغامه کمه تروی طبل و شیپور
میدانه امان اولوب قیامت
دیسه سرتک غضبناک
چو ... گرم اولوب عرصهٔ ستیزه
اما نظر اول یل سنر در
رخشنده لبان برق شمشیر
ماهور ایدوب جنگ سپاهی
اول عرصه ده دشدی شور و محشر

باشلار کسوب توکولدی قانلار　　چوخ قانه بلشدی پهلوانلار
قان توکدی زبسکه تیغ برّا　　دریای محیطه دوندی صحرا
مانند نهنگ بحر دلاور　　اول بحرده اولدی برشناور
هم غلغله دوتدی بو جهانی　　هم گرد و غبار آسمانی
ظلمتکده ایتدی عالمی گرد　　گرد ایچره نهفته مرد و نامرد
برسمتده غمزهٔ دلاور　　گه تیغ وراردی گاه خنجر
برسمتده اول سپاه مژگان　　اعدانی ایدردی تیرباران
سرکردهٔ عقل شیخ تزویر　　اول دمده ایدوب براوزکه تدبیر
برسخت مکان گریوهٔ کوه　　ایتمشدی کمین گروه انبوه
یورقویدی او شیخ که گریزه　　که مصلحتاً ایدوب ستیزه
اول قومی کشان کشان گتوردی　　اول معرکه معبره یتوردی
جمعیت لشکر از کمینگاه　　با خنجر و تیغ چیخدی ناگاه
اول طایفه بر محیل غدّار　　بو طایفه بر صداقت آثار
جمعیت حسن زار و نالان　　اول شدر ایچنده مات و حیران
اطرافی دوتدی اهل نیرنگ　　لعل لب نوشر اولدی دلتنگ

زلف اولدی شکسته و پریشان　　بربره دگوب سپاه مژگان
هم قانه بلشدی چشم مفتون　　هم غمزه غریق لجّهٔ خون
تل قالدی او گیسو دار ایچنده　　خال اولدی نهان غبار ایچنده
بو حالته عشق ایدوب نظاره　　بیچاره چکلدی بر کناره
عرض ایتدی خدای دلنوازا　　رحمن و رحیم کارسازا
رحم ایت منی عاجز ایتدی دشمن　　بو فتنه یه تاب ایتمرم من
بر بنده عاجزم خدایا　　رحم ایله کمکسزم خدایا
اول لم رخ لاله رنگلی من　　باشسا قلامارام بو ننگلن من
یوخ هیچ منه ره گشایش　　آز قالدی تاپام شکست فاحش
یارب تعهد ایلرم من　　بو جولده شکست تاپسه دشمن
هیچ ایلرم سیاه بختین　　ویرتم که عقله تاج و تختین
مجموع اسیری قلام آزاد　　احسان ایله قلبین ایلرم شاد
آتمامه یتشمش کلامی　　بو یرده تحوش دیر نظامی
از دامن دشت اوج آن سنگ　　گردی بنمود توتیا رنگ
از پردهٔ آنچنان غباری　　رخ ره نمود شهسواری

ناگاه جنون آدلو سردار — جلاد غضب دلیر خونخوار

آن ادلو یانجه نوجوانی — بیمثل و نظیر پهلوانی

چون خصمه تیشدی چکدی شمشیر — هم نعرهٔ سهمناک چون شیر

هر فوجه یتوب او شیر غران — برحملهٔ ده ایتدی قانه غلطان

اول لشکر خصم پرشکسته — یوز قویدی فراره دسته دسته

عشق ایتدی هزار شکر یزدان — چون اولدی سپاه غنچه خندان

که چشم سیاه ایدردی قیقاج — ایلن کافی برخدنگه آماج

که غمزه الینده قانلو خنجر — در آن بر آن صدور خنجر

محبوس ایدی قامت خرامان — خوب اولدی خلاص سهل و آسان

تذیریا ذلیل و خسته — بر عالم ایونده کرودی بسته

یوز خسته دل ادش هزاده — قوتش اولدی او عرصهٔ بلاده

افلاکه تپشدی آه و زاری — ازبس اونه یتدی رستم کاری

صالدی سر زلف اونی کمنده — بیچاره دوتولدی اودوشدی بنده

پس ایتدی هجوم لشکر عشق — اول طایفهٔ مظفر عشق

عقله یتوب او فلک بساطه — اطرافنی ایلیوب احاطه

عقل

عقل ایلدی جنگ سلطنتدن — ال چکدی تمام مملکتدن

تا چین الدالدی چکدی باشین — دولدوردی کوزینه قانلو یاشین

یلن عجز ایله اولدی بوسگاهی — درگاه جلال پادشاهی

چون رخصت پای بوس تاپدی — اذن شرف جلوس تاپدی

عشق عهدنه ایلیوب وفایی — دردی دل زارنه صفایی

دل تنگ کوروب گشایش ایتدی — حالین سوروب نوازش ایتدی

درگاه جلالته پس عقل — چوخ باج و خراج ایلیوب نقل

مجموع او نقد و جنس تکمیل — اولدی مهنای شاهه تحویل

باسکه و غیر سکه کافی — برنجه کرور سیم صافی

صافی و تمام عیار و احمر — برنجه کرور بدرهٔ زر

فیروزج و گوهر بدخشان — الماس و عقیق و لعل و مرجان

یاقوت زمرد و زبرجد — اکلیل و جواهرات بیحد

اشیاء نفیسه و دفینه — انواع غریبهٔ خزینه

حکم ایلدی عشق اول شهنشاه — جمع اولدی مقربان درگاه

سرکرده و سروران لشکر — اعیان و جلالتان کشور

هر عالم عمده ممالک
حکام سواحل و بنادر
ثبت ایلدیلر بر عهدنامه
تا فصل بفصل نچه مطلب
اول بو که نام نامی عشق
اولسون یراوزنده زیب منبر
دویم بو که ایتسون عقل راهی
سیم و زر و در و لعل و کوهر
سیم بو که اولدی عقل باهوش
هنگام ضرورة و تقاضا
النحا تمه بین آل احفاد
اولسون بو شروط عهدنامه
چون اولدی وثیقه بس موثق
انعام و جوایز و وظیفه
عقلی بخصوص ایدوب مقرر

هر فاضل زبده ممالک
اول مجمع عامه اولدی حاضر
فاش اولدی تمام خاص و عامه
اولدی او وثیقه ده مرتب
تمجید له اسم سامی عشق
آرایش سیم و سکه زر
هر ایلده خراج پادشاهی
هر ساله کما هو المقرر
عنبعد غلام حلقه در کوش
العبد و ما له لمولا
بر سند و سید اوله بو بنیاد
معمول جهان الی القیامه
اوضاع زمانه تا پدی رونق
بذل اولدی وضیفه و شریفه
عمامه ترمه خرقه خز

امانجه اولدی بینوا دل
ازبسکه یتوبدور خشم کاری
بیچاره اسیر زلف و کاکل
ذکر ایتدی مناسب خیالی

یوز دردو بلایه مبتلا دل
نه طاقتی وار نه اختیاری
پابند و شاخه و سلاسل
بو بر غزلی زبان حالی

کلشنده جکر منمه ناله
بلبل کله من او کل جماله

ایتدی منی حشر اولنجه سرمست
انکشت نمای خلقم ازبس
وار قانلو کوزوم یارالو باغرم
هر پرده مصور عکس رویدن
اطفال دالو مجه دسته دسته
چکدوم نقدر بلا تیشه دم

ساقی او ازل ویرن پیاله
بو ضعفله سبزه زرم هلاله
غم کلشنیم بو کل بو لاله
محرم منی عشق ایدوب وصاله
باج شهر جنونده ابر جیلاله
صد شکر بو سر حد کماله

صبر ایله که صبر ایدر کوهی
بر چاره بو محنته لاله

چون خسته بو بیقراری دل
معلوم اولوب آه زاری دل

بر نصف شب اول نگار طناز — بر نیچه یا نیچه محرم راز
مهرادلو قوللی وفا کنیزی — اول دایه‌سی نازک نغزی
رندانی لسان دشت ایمن — انوار جمالی اتدی روشن
دل اولدی بو حاله مات حیران — براز که عوالم ایتدی سیران
بی نطق و بیان و قیل و قالی — چوخ اولدی جواب چوخ سؤالی
اندام ضعیف و عارض زرد — غمازلکون کاشف درد
بی گفت زبان گفتم لب — کشف اولدی هزار گونه مطلب
حسن ایلدی چون رجوع منزل — قالدی نیجه آه و زاریلن دل
جان گتدی خلاصه جسم قالدی — یا جسم ده گیتدی اسم قالدی
ادکچیسنده صادر اولدی ناگاه — فرمان مبارک شهنشاه
عود ایلسون عقل و دل موافق — اوز کشورنه برسم سابق
دل جسمدن اولدی چون مرخص — یوز درد فراق ایدوب مشخص
خاک دربارگاه شاهی — بیچاره نون اولدی سجده گاهی
عرض ایلدی ای بلند اختر — اقطار جهان سنه مسخر
هر صاحب تاج و لشکر و گنج — نسبت سنه مثل شاه شطرنج

ایوان جلالکونده بهرام — شب تا سحر قمر اول بام
هر جور و جفا که ایتسه دوران — اسانده مگر بلای هجران
بر بنده عاجز و ذلیلم — درگاهکا یوز قویوب دخیلم
حکمون منی چکسه تیغ تیزه — قهرون منی ایتسه ریزه ریزه
هیهات گیدم بو آستاندن — یا ال گوتردم بو آستاندن
چون عشق اونی گوردی خیلی قابل — اخلاص ارادتنده کامل
ایتدی اونی بزم وصله محرم — هم صحبت حسن شاد و خرم
ترتیب گوتردی بزم سوری — آراسته مجلس سروری
مجموع نفوس شاد و خندان — هر شهر و دیار اولوب چراغان
بو سنده نه شو قدور شکوهی — بر تازه نه ذوق دور شکوهی
بر قصه اولماچوخ فسانه — اتمامیه تتور برسم ایجاز
بو عصرده اولدی شعر باطل — کام عقلایه زهر قاتل
هر شعر اوله ذکر بزم جناب — احبابه اولور فسانهٔ خواب
بو مطلبی چوخدان ایلدوم درک — بالمره بو فنی ایتمشم ترک
تأثیر عطارد اولدی باعث — یا اوزگه موارد اولدی باعث

یا باشمه دوشدی تازه بر عشق — بو نقلی خیال ایلدی مشق
هر کیمسنه بر محل ایراد — بو شعرده تا بسه چکمسون داد
بیچاره ایتمسون هیجومی — قاینار سون اوویر دو کی سومی

وصف
حال شکوهی
سلمه الله

بسم الله الرحمن الرحیم

الندن فلک داد الندن فلک — فلک داد بیداد الندن فلک
سا و شدی کلوم کیچدی یازیم منیم — که اخر قرا کلدی یازیم منیم
جوانلوق کیدوب بیلمدیم قدرتنی — نجه کور مدیم عارض بدرنی
که فرصت فلک بر زمان ور مدی — منی تر قوجا تدی امان ور مدی
کچوب فصل گل بر چمن کورمدم — جوانلوق نه تز کیتدی من کورمدیم
و بجه کلر ایمدی بو فریاد و داد — بو فردی نه نخشی دیوب اوستاد

بر

به پیری رسیدم در این کهنه دیر — جوانی کجا رفت یادش بخیر
کوزوم اغلار اولدی چوخ اولدی یشم — چوخ اولدو قجه یا شم چوخ اولدی بی‌شم
کهولندو شیخوخیتدو رهرم — قوجالدو قجه دردو جوردور درم
بدن خسته کوز خیره اندام سست — وجودمده یوخدور بر اعضا درست
بو کون وار اکر افتضاحم منیم — بو کوندن بتردور صباحم منیم
اولوب عمرمون چار فصلی تمام — قالوب نه عین فرعی اصلی تمام
کچوب عمر بیش کون زمستان قالوب — بیتوب مجلس آتمامه دن قالوب
زمستانده افزون اولور رنج و درد — جهان برف اولور بیخ هوا خشک و سرد
اغاردی منیم هر توکوم برف وار — محاسن سفیدم سیه روزگار
سفید اولدی اول خط مانند مشک — مزاج اولدی کافور تک سرد خشک
کیدر قیش کونی بلبل طرف باغ — کلور گلستاندن صدای کلاغ
ایدوب مرغ خوشلحن نطقم فرار — اوددورایلرم زاغ تک قار قار
زمانی که یاتیقولکی با نار آرام — اورزدم نطقه تکلم اوروزوم انارام
نانی چشم بینا بو جسمی کوره — بو سحره با خا بو طلسمی کوره
هار اکتدی رضوان باغ بهشت — پرنده عیان اولدی بر غول زشت

ایدوب

ایدوب جادوی چرخ سحر پدید — پری نیزلین روندی دیو سعید
ازاله گل روی خندان ها نی — تانی دررو المآس دندان ها نی
زبانیله دندان نه تیر و تبر — اولوب بینی و چانه زیر و زبر
بدن بر مثال چنبر کمان — بورون ناودان تک توکر سو یکان
مکردار دنیانی قورغار انجام — فلک قدیمی اکدی زحمت چخام
فلک بیوفا دورکه داد ایلرم — اونادال چورم غاد ایلرم
منیم زار و عاجز ضعیف استخوان — زیلمن دیو آدم خور منغتوان
اولوب چون بو ایل موسم نوبهار — جهان سبز و خرم زمین لاله زار
کسب تاثیر اردی بهشت — گل و لاله دن ایدی رشک بهشت
ایدوب بزم صبا سنبلی سنبله — که لاله دکوب لالیه گل گله
ایدوب بزرکالشنده بلبل سرود — چکوب نغمه مادر الغضو رود
زبس طرف گلشن گل اولدی چچک — گلدی نسیم صبایه کچک
دوروب منده گیتدیم چمن سیرینه — گل و لاله سرو و سمن سیرینه
الده عصا عاجز و خسته من — چکوب آهی آهسته آهسته من
دوشوب سکرینه که چخمار نفس — چورک بر جنازه قودی رقفس

اولوب بر طرفده یریم گوشه — گوزوم یاشی مرجان کیمی توشه
گوروب لوحش الله نه مه پاره لر — نه آهو خشلو گوزی قاره لر
های اهل عشرت های اهل ذوق — کمی دسته دسته کمی جوق جوق
کمی گلشنی سیر ایدر نازیله — غزلخوان اولوب دور خوش آوازیله
کمی لاله تک الده جام شراب — کمی گل ایا غنده مست و خراب
ویروب ال اله نچه نورس جوان — گزر نازکه مهربان مهربان
چکوب آه حسرت من ناتوان — اولوب خون دل گوزلریدن روان
ایدردیم نظر هر یوزی لالیه — گلوردوم نچه رشکدن نالیه
گوردیم ایدر خنده بر گلعذار — ایدردیم نچه گریه من زار زار
خرامان خرامان گلوب بر جوان — سر زلفی سنبل یوزی ارغوان
معطر سیه طره سی مشک تک — منی گوردی بر پیر خشک تک
گدازه گدوب محو اولوب پیکری — سراپا بدن بر سوموک بردری
دیدی گمسن ای پیر پشمینه پوش — گوزونده ایشق یوخ قولاغنده دمش
گلورسن گوزه بر سویدای محض — بلاسن نه سن ای هیولای محض
نه سن یل دمنده یونه بنزرسن — اوجاداغ باشنده اکونه بنزرسن

دیدیم بن سنه عاشق مستمند　　سکوب قاه قاه ایله اول نوشخند

دیدی بر کورن نادری تخته باخ　　نه فکره دوشوب کور بو بدبخته باخ

اوتان عینکیله عصادن اوزون　　الونده ایاغون جبنده کوزون

اوروسلو قده سنون تن سنون آلتی دون　　بو یوک زنزله یادو کلسه یوز

یقیناکه یوزدن کچوبدور یاشون　　اسراللردن کوره تتربا شون

ایدوب چرخ گردان بداحوالی　　اغاردوب دکرمانده سقالوی

سوزون لغو بیهوده سوهان روح　　اوزون کهنه تاریخ ایام نوح

الوندن اوپر سول آدم سنه　　عموی عزیز و مکرم سنه

قراکونکون چرمدوریا ادیم　　بخارانی بورکون اوزندن قدیم

خرد مجلسی معرفت کاسبی　　جغنک ایشلردن شاه طهماسبی

نه اغزون سوی هر طرفدن قتار　　کوزون حسرتیله نه بیله باخار

نچه ان کشته کرک کهنه سال ایک　　مویزه باخان مرد حمال کمک

کس ایمدوی اسن هارامن هارا　　کل ترهارا بام کلخن هارا

نه کفتاره اتو اولور هم نفس　　نه زاغیله بلبل کرک هم قفس

نه وار ظلمتین نسبتی نوریله　　نچه اهرمن یار اولور حوریله

اگر حکم سلطان اولا بر احد　　سنی چکرا غوشنه الا لحد

حلاوتهانی سنده ای زهرمار　　مگر قرودن آتمنده حلوادهوار

مگر کوردی مطلق وجودون حکیم　　که بودار دنیایه سولر قدیم

الکثت جهنمده ای کهنه سال　　اوزون تک بر عفریته کهنه سال

سنونکه تو تار پیرفرتوتیله　　جنازه نماسبدو تابوتیله

خیال محال ایتمسن فکر خام　　نه بخشی دیر شاعر خوش کلام

چو باد صبا در کلستان وزد　　چمیدن درخت جوان را سزد

دیدیم فاره دور بسکه تنجم منم　　نه دقتمدور اوغلان نه وقتم منم

اولنده کریم خان گیتی فروز　　دکلدی منم تیغ بریم ترتهنوز

توکن نزله دور دردندانمی　　بوکن غصه دور قدچوکانمی

دیدی آری آری سنون بار غم　　اکوب قدوی بلکه انبار غم

کوروب کم سنون تمکین اس مزار　　نبیره نتیجه هزاران هزار

غرض اول بت شوخ شیرین کلام　　منی شرمسار ایلدی والسلام

ولی مرد زارع خزان و بهار　　اولور جد و جهد ایله مشغول کار

ایدر جمع آذوقه تسین الشگونی　　که بر استراحت ایده قیش کونی

منم

منم تک ها نه عاجز ناتوان — اولوب عمر بون نوبهاری خزان
یاتوب غفلته یوخلادیم ایش گونی — المدن نه کلسون بو دورش گونی
یوردوم عزیز عمری انجه من — محاسن سفیدم سیناه مه من
نجه قاره ریشم که اولدی سفید — سیناه مه دن اولمازام ناامید
اگرکم دکل برگناهم متسم — اولور کارکر برگون آهیم منم
که چوخ قلبه تاثیر ایدر آه پیر — دگر چون نشانه کمانیله تیر
سکوهی قالوب گتدی یولداشلاری — باشی قالدی یول قالدی یولداشلاری
خزان وقتی شمشاد و سرو چمن — گل و لاله وارغوان و سمن
اگرچه اولور جمله بی بار و برگ — چمنده اولور ظاهر آثار مرگ
گلور سال اینده فصل بهار — یتر موسم لطف پروردگار
خدای جهان لطفا ایلر پدیدن — دوباره کرمخانه غیبدن
ویر دلرکشته خلعت رنگ رنگ — اولور شاهدان چمن شوخ و شنگ
گیر خلعت سبز شمشاد و سرو — ثناخوان اولور عندلیب و تذرو
اگرکت تحمله جسمیم منم — پوزولماز بو دفتردن اسمیم منم
اورنی وردگین آله غم دگل — الآن گمسنون قدرتی کم دگل

اوزی وردگین آلماز آلاتیم — آلور وجهی وار اول خدای کریم
آلور دانه سنبل بردیر دُر — آلور قطره در دو گوهر ویرور
ازل گون گمنده بو دنیایه من — اوزومدن گتوردوم نه سرمایه من
نلر وردی لطف و کرمدور عطا — عطادن آل اوزمک خطادر خطا
بوگون سنده دوزخ شرمنده دگ — سکوهی ایلی بوشنده شرمنده در
اگر خاک اولا نسبت اولیا — زر ایلر او توپراغی چون کیمیا
اولور سبز تخم مرادیم منم — بودور حاصل اعتقادیم منم

نیز در وصف حال پیری گوید

اوبویوک زلزله ایا گیجه یا گوندورمش — بیلورم اوندا سنون آینده سنو دونمش سن زرو
نه کس ایرانه گلن وقتده شاید یورمش — نادری تخته گورلس بو محقق سوزدوش
گورمیوب سن کیمی آدم بو خلایق

بودهرده

نه گلورسن دالو مرجه بو دل تنکویله — خفقان سینویله بورقان رنگویله
دوتمسان الده عصا بو قدم انگلویله — اوزانوب نی کیمی بورنون دوشور انگویله
ایلیوبدور سنی انجوبه عالم و خالق

ایلیوبدور توجالق قامتوی دال کمی — ری کیت کیر یروابندوی تابال کمی
نه شکار خطا ردسان کرک کهن سال کیمی — تاجان حسرتله کشمه حمال کیمی

ینه لو فنکر محاله کسنی هردم قوجالق

سس ها را من ها را ظلمت ها را نورها را — کل کلزار تماشاسی ها را کورها را
شوخ طنازها را زوایه کورها را — دیو میشوم ها را جلوه که حورها را

جمعه ورسنده بکون هم دلک هم قوجالق

کیت بر اسنده ده او صورت احوالو باخ — بر بوچوکانه بو کوهانه دونن دالوا باخ
قیل کیمی بو بنوی کورپون کیمی سقالو باخ — اوز او زندن براوتان شنوه کالوا باخ

ایلیوبدور سنی بر مرگ مجسم قوجالق

کوزلرون یوخ کوره سن طلعت خشنده دور — عینکون ها رد اپچر عارض فرخنده دور
قوز ابرباشوی کور قد برازنده دور — رو لهیکل بیلور عشوه ندور خنده ندور

درد و چوردور ورم و نزله و ماتم قوجالق

افیونیه

اول دفتر بنام حقه سوزان — نوردل آرام قلب قوت ایمان

طوبی دخشخاش راجز این نبود فرق — کان بجنان روید این نکلشن کاشان
تاجر کاشی نیامده است به تبریز — یوسف مصری است کامده است بکنعان
سوره الحاقه است این دلیل ثبوت — حقه بود حق بنص آیه قران
میکشد آن دیکری و میخورد این یک — نشاء خود می برند عاقل و نادان

شبی تأمل ایام کذشته میکردم

ور عمر افیون یا کشیده تاتف میخوردم — واین جبهها را مناسب حال خود میکفتم
هردم از حقه میکشم نفسی — چون نکه میکنم نمانده بسی
ایکه افیون نخورده درخوابی — مکر این پیچ و زه دریابی
لوله در هر صباح اکرچه کمست — تا بتدریج میکشی چه غمست
مشکل از لوله چو نکشاید — دوده حقه برکشی شاید
دوده نابکار دوستمدار — دوستی را نشاید این غدار
سیخ کم کشت و حقه چون بشکست — کو بشوی از حیات دنیا دست
هرکه تریاک اصفهانی ساخت — دوده آتش را بدیکری انداخت
واندکر زد بدوده آتش نفسی — دوده آتش را نبرد کسی
چار درویش یکی و سرکش — چند روزی شوند باهم خوش

گر بافیون یکی شود طالب — باشد آن بر سه دیگری غالب
هرکه افیون ز ذوق پیش کشید — وقت نشئه‌ش خوش بباید چید
لوله را کشیده‌ام امروز — اندکی ماند خواجه غره هنوز
ای بهشتی دست رفته در بازار — ز تسمت نشئه مدد عطار

لاجرم مرد عاقل و کامل
نه نهد جز لب بر افیون دل

ازنان

نکرده دوستان امشب هنوز نشاء کها — الا یا ایها الخادم ادر حقه و ناولها
ببوی نشاء کاخر صبا زان طره بگشاید — ز تاب دود شکنیش چه خون افتاده در دلها

جان من افیون کشان باد ای عزیزان خوشا — ای فنر و خ حسن ما از روی ازل خوش شما
اب بینی ور نخ جابیست خوش کلک کشت — ابروی خوب ما از چاه زنخدان شما
ماکه افیونی شدم از ننگ بیزار آمدم — صوفیان باد و صد لعنت بقلیان شما
قوت جان آرام دل افیون کا شاید کنند — زینها آرید دستان جان من و جان شما
حاصل بنده دگر آن خسرو و دردسرست — به کرانه کشند این هر دو بکشان شما

رها نمیکند ایام در کنار منش — که داد خود بستانم دمی بدم روشش
بهار شد همه افیون کشند در صحرا — صبا بشهر در آورد بوی سوختنش
خوشا کشیدن تریاک خاصه در کاشان — که برکند دل مرد مسافر از وطنش
به کنج باغ بکش حقه و مکن حرکت — که پایمال کنی ارغوان و یاسمنش
فدای همت آن مبتلای افیونم — نه کفش هست بپا و نه جامه در بدنش
خدا را مشکن حقه رفیقان را — که مبلغی دل خلقیست زیر هر شکنش

رسد چو کهنه افیون به تربت سعدی
عجب مدار اگر نعره آید از کفنش

افیون فروش ده بدکانم نمی دهد — بخت از دهان یار نشانم نمیدهد
در دیدی چو یافتم جای جعه ر — دولت خبر ز راز نهانم نمیدهد
از بهر لوله بگرو میدهم قبا — اینم نمی ستاند و آنم نمی دهد

قدری بگیرم آمده اما چه فایده
حافظ ز آه و ناله امانم نمیدهد

چون حقه کسی بدست گیرد — بازار قدح شکست گیرد
کامل شده نشئه‌ام ز افیون — کو محتسبی که مست گیرد

دستی است که می فروشد افیون — دستی که هزار دستگیرد
پنجاه نفس کشیدم افیون — تا یار مرا الشست گیرد
عطار بذره ز تریاک — از دستمن انچه هست گیرد

افیون شده شیوه شکوهی
حافظ ره می پرست گیرد

بیا تا دوده افیون ز گردون بر براندازیم — فلک را سقف بشکافیم و طرح دیگر اندازیم
بیا ای خادم بدرویت افیون از بزم — به پیمانه زده سکی کلد بر نغو اندازیم
چو روزه لشکر انگیزد که خون عاشقان ریزد — من و خلوت بهشتم سازیم تیبادش بر اندازیم
بیا موز یلدوز شب حیا با ما یاران — که دست افشان غزلخوانیم و پا کوبان سر اندازیم
ز کنج روزه خواران احتیاطاً رو نهانی باید — بود کان شاه خوبان را نظر بر منتظر اندازیم
بهشت عدن اگر خواهی بیا با ما تو در خلوت — که از چاهی و سماوات تحفه کوثر اندازیم
رفیقان میخورند اخر کدامین روزه مردم — بیا کاین داوری پیش داور اندازیم

فرنگی زاده کان روزه نمیگیرند دیا رس
بیا حافظ که تا خود را بملک دیگر اندازیم

این چند بند در مرثیه راجی علیه الرحمه گفته شده

اولموشی

اولموش قدملردن نجه متعارض دردغم — کسدون امید رشته‌سین ای تیغ بجا ایک قدم
ای پیک بد خبر ملک الموت سن نه سن — بی نطق ایلدون منی بی اختیار هم
وار دور نه شرح محنت عظما بو نامه ده — کیم دوداهله بو نا غوان اولور رقم
کاتب نجه بو نقل جهانسوزی ثبت ایده — کاغد الشیوب عجبا یانموب قلم
راجی غریق اولدی شکوهی نکر سنون — طوفانه گلدی کوز چشم ترون دانم
زهر اولدی بو حیات ثانی شربت اجل — قیلدولدی بو وجود خوشنا کوشه عدم
سن اب بچنده ایدون اگر غوطه را حیا — من رشته دار اتش هجر اندیچ و خم

سن سنبل نجه بهار بز رچهره گلی
مشاطه نسیم دار از زلف سنبلی

گل چاک ایدر غمونده مگر پیرهن سنون — یا سون دو تا چمنده مگر یاسمن سنون
بلبل غمین بنفشه حزین لاله داغدار — بزم مصیبت مگر اولموش چمن سنون
باغ بهاری یوسف یوخ حصال من — درد فراقون ایلدی بیت الحزن سنون
از نس ویر در منمله بوکلشنده بس سه — بلبل گلون هواسی ایله خسته من سنون
اب یچره برگ گل که دو شرخ تار و رسنی — ایتیر یقین جنازه اولسون کفن سنون
هجر ونده اغلار ار جهان گشت گویا — افاق اولوب مصیبتوه انجمن سنون

فریاد

فریاد و آه نالهٔ منم اولسون عجیب
سوسن سنین بنفشه شیون لسترسنون

سن سیز کلونه نالیه فریاده تار رخچنک
دلخون اولور غنچه نده سنون جام لاله رنگ

سن سیز چشم یارده قورناز و عتاب
زلف نگارده نه طراوت نه پیچ و تاب

چحسون گوزوم نجه یردی کوش گوردوم سنون
گوریاشم ایتسون کنه میخانه لر خراب

چشمیم کیمی دولاری دار قانلی قدح
کوکلوم کیمی یانه عجب نارلی کباب

اولسون شکسته شیشه و پیمانه سنسز کون
اخسون گوکلده گوزدن قانلار کیمی شراب

اولسون بلند ایتمگه ذکر مصیبون ن
بزم طربده ناله فی نغمه رباب

مطرب کلاله زلفی تک اولسون سیاه پوش
ساقی پیاله چشمی تک اولسون غریق آب

بزم نشاطه سالدی فلک سنسنک تفرقه
اولدی خراب میکده چون خانه حباب

راجی دکل بو یاره وفادار شیوه سی
بیگانه لر ساقیدور اغیار شیوه سی

سالدون بلایه محنت هجرانلی منی
ایتدون هلاک آتش سوزانلی منی

سن غرق بحر محنت اولدون ایلدی
دریای بحر چشم تریم قانلی منی

سن گلشن بهشتده خنداش و دمان
قویدون جهانده دیده گریانلی منی

یراب

سیراب کوثر اولوب حسرت ایلدون لن
جام وصاله یولب عطشانلی منی

ازبس غیور سن مثلین کیمدون گوزدن
گورسون مبادا حوری وغلمانلی منی

سن سیز یقین که گوشه زندان اولوبدیریم
یا رتبه چرخ یوسف کنعانلی منی

مشغل یاننده ا خیا خوبان روزگار
سن سیز کمند زلف پریشانلی منی

صبر ایتمدون بو قید حیاته اچم یکلیم
بردور زمدون که منده ذلونجا گام کلیم

فکریم بودور که باشه فراهم قلوم کنون
تخال خطون حیاسنه لشکر فزون

هم پیشکهده تیغ چکوب قهرمان عشق
هم پشت سرده پرچم اچوب رایت جنون

هر خصمه اوزچو رستم اولام گرچه پیس خنگ
هر سمته عزم قیلسام اولا بخت رهنمون

تن ملکنه یریش ایار روم ماکه ایلیم
غم لشکرین شکسته علم آهی سرنگون

یا سم یچیم داغدیم ایلیوم خراب
هجران بی اماننه ایدیم زار و هم زبون

بو چایمی نه بیله بو ظالم ایدوب
بو کوکلومی نه بیله بو بیرحم ایدوپدر خون

زندان جسمدن دل وحشی ایدیم خلاص
بولسون هامی که چوقدر سکوهی دکل جنون

یا اتیم بو باره ده مردانه همتی
اولمازمنه فراقدن اصلا فراغتی

د

در مرثیه جناب علیین آرامگاه حاجی میرزا محمد حسن آقای شیرازی مرحوم طاب ثراه

ملجأ اسلام اولوبدور دیده گریان قالمشوق
رکن دین ویران اولوبدور زار نالان قالمشوق

حیفدور خاک ایچره اول گنجینهٔ صدرون سنون
تیر غروب ایتدی اصد افسوس شمس رخ بدرون سنون

کوهر یابدون نیز بلیدوق قدرون سنون
ایمدی افسوس ایلروق زار و پشیمان قالمشوق

ای مبارک صدری علمون بحر اندازه سی
شیر قبله مغز یکسر دوتان اندازه سی

سید شیراز کمی صحف دین شیرازه سی
کس قدم چکدون جهاندن نابسران قالمشوق

جانب دارون دوستاروپ پیشوا نیز نیلیون
جمله احبابون جهاندن مقتدا نیز نیلیون

بو بلالو چولده اخر رهنما نیز نیلیون
اغلاروق پیر ن مبتلای درد هجران قالمشوق

لاله سین کوردوم بو باغین عزی قاندور عاقبت
چشم نرکس دهر النده خون چکاندور عاقبت

گلستانی افسرده باد خزاندور عاقبت
عندلیب لال تک مبهوت و حیران قالمشوق

شیعهٔ مخلص بو ماتمده گرک زار اغلاسون
بو جنابون فرقتندن بس دلفگار اغلاسون

گل شکوهی ناله و فریاده حضار اغلاسون
شمع تک بزم عزاده سینه سوزان قالمشوق

مراغه رفتن شکوهی دفعهٔ اول در ایام جوانی

یاران کنه بر حکایتم وار
بر طرفه غم روایتم وار

بر کوشش ایلیوب بود استانه
تا من کوروزوم بودم بیانه

بو چرخ ستمگر و جفاکار
بی رحم و مروت و دل آزار

باشیمه کورون نه لر کتورمش
نه اوتلارا جانیمی یتورمش

بر کون من دلکباب نالان
من سوخته جان و دیده گریان

فکر غم روزگار ایدردیم
حددن فزون آه و زار ایدردیم

فکر ایلیدیم قیلوم نه چاره
درد و غم چرخ کجمداره

بیلوم منه بر شاهی کلور یوخ
کون کوندن اولوبدو حرجم ارتوخ

ایام بو طور اولوبدو فاسد
بازار بو طور اولوبدو کاسد

بازارده بر کلوپ گیدن یوخ
یالان یره برجه دندرن یوخ

هر کیم دلیسه کوکده مشتری وار
رشوه ویرجانیمن اهل بازار

یوخ فایده سی بو کسب و کاردن
کل اولما عیشی یوغدو خاردن

کوردوم بو غمون یوخ انتهاسی
دوشدی باشیما سفر هواسی

فکریم بو اولوندی کیم سفرده
بر چاره اولور یقین بو درده

فکر ایلردیم گیدیم ها یانه
تبریزده گلدیم ایمدی جانه

عقلم دیدی گیت گلن عراقه — گوگلوم دیدی دوزمرم فراقه
یعنی که عراق اوزاقدور چوخ — هجرانه منم دوزمکیم یوخ
زیدیم گیدرم گنه مرنده — قورخدوم که دوشم من اوردا بنده
بری دیدی اردبیله گل گیت — مقصودده مراده مطلبه یت
بری دیدی اردبیل سویوخدور — برسی دیدی اهر یووخدور
بری دیدی گتمه قاره داغه — اما نجه گیتمیشدور مراغه
بر شهر عجیب دلکشا دور — رخطه پاک باصفا دور
چوخ غنچه لب و پری وشی وار — چوخ قامتی سرو دلکشی وار
چوخ حوری دمه لقاسی واردور — دلبرلری یوخ وفاسی واردور
بریردی مراغه چوخ اوجوزلوق — نه اجلوق اولور نه سوسوزلوق
ال برجه قسلوسه اق دوشبلن — یه دوکلن آت کنزه قابیلن
یاریم شاهلوق آل اوردا انگور — یه دوی قالایلن جواله دولدور
اوردا نجه چوخ اوجوزدو قیماق — قیمه قدان اولورمی هیچ دویماق
بی قیمت اولور اورادا الما — آل المالیسن اوزگه میوه الما
بوستانی یمشینه قیمت اولماز — باغ میوه لرینه حرمت اولماز

ایلر ایله یرده بیله پیشه — بازاری رواج اولور همیشه
القصه منم بوگفتگولر — عقل ودلیمی اپاردی یکسر
دوردوم من ایاغه شاد وخندان — بازاره طرف اولوب شتابان
گیتدوم من اوکاروانسرایه — ایتدوم اوچ اولاغ اودم کرایه
اولاغلاری من ایوه گتوردوم — تعجیل ایله یوکلرینی دوتدوم
چاتدوم ایکیسینه بار خانه — ایتدیم اولاری یولا روانه
اما برسی اولاغ خردن — قالدی که اونا سوار اولام من
اما نه اولاغ که برجه یسار — یوزیاشلو ولی سوپایه وخشار
براغزی کوپوکلی بورنی فرتیخ — برزنگی قرخ یالانی یرتخ
ایکی کفلیدی پاره پاره — کلّا بدنیدی یاره یاره
کلّا بدنندن ای جوانلار — هرلحظه یره اخاردی قانلار
القصه من ذلیل ونالان — اولدوم اونی کوریجکن هراسان
یارب گوره سن دیدیم بوخرداک — یابرچه خربه جانوردور
ایتدور بو اولاغدورندورلو — شکدور بوچولاقدورندورلو
چون گیتمشدی قاباقجا باریم — ایوده داخی گلمدی قراریم

باچار قالوب منوب اولاغه — دوندوم اوزمان ره مراغه
اول کون او حارلن من زار — بر طوریله ایلدوخ چوخ قرار
کوکوچک اوشاق کلوب قیامه — یا نازلو کلین کیدر حمامه
اولکون یوله شامه کیمی گیتدوق — القصه که سردروده یتدوخ
البته کوروپسوز .... — باغلاری یانندا چای کیم وار
اول چای کنارنه یتشدوم — الشکدن انوب اوراده دوشدوم
بر قدر چورک یبوب سو ایچدیم — سوردوم که سردرودی کیچدم
دوندوم که یول من دلفکار — اما دیمه کیم اوچارپادار
چوخدان دیمه سردروده یتمش — برنجشی مکاندن انزل ایتمش
دوشمش اورادا یولوی کوزلر — مندن اوتور آه درار ایلر
من میوهٔ نخلهٔ حماقت — من بیدل و هوش و بی فراست
نه برجه اونا ایدیم نظاره — نه او باخا بر من نگاره
القصه که سردرودی کیچدم — راه الم و بلایه دوشدیم
کوکان یولونی دوتوب کیدردم — اول چاروداری سراغ ایدردیم
دیرمزدی خبر کلوب کیدنلر — قالدیم من اوچولده زار و مضطر

ناکه کنه شاهد شبانه — زلف سیهنه ویردی شانه
کون اولدی غریق بحر ظلمت — آواره کوهسار غربت
مه چهره سنی هم ایتدی گیزلین — چکدی یوزینه نقاب مشکین
بر تیره گیجه اولوب نمایان — جان الچی همچو زلف خوبان
بر تیره گیجه مثال یلدا — اولدی من زار ایچون هویدا
قورخی او گیجه قرارم آلدی — وهم الده کی اختیارم آلدی
دنیاده که هر نه وار اونوتدوم — کوک سمتنه الّریمی دوتدوم
عرض ایلدیم ای رحیم و رحمان — ای خالق وحش و طیر و انسان
رحم ایله خدا الگکسزم من — بیچاره و عاجزم من
من بیکسه یوخدو برجه رهبر — نه برجه معین نه برجه یاور
من نابلدم منه بلد یوخ — ارتوخدو مصیبتم غمیم چوخ
اللهه بو طوره عرض ایدردم — بزلردیم اولاغی یول کیدردم

شوریله ایدردیم آه و افغان
بو بیتی اوخوردوم ای عزیزان

یارب قیلوم نه چاره که باچار قالمشام — دشت بلاده زار و دلفکار قالمشام

عیشم کونوم دونوب گیجم کیمی قرا
حالیمه چو زلف سیه کاره قالمشام

پروانه‌ام که شمع دل افروز دن جدا
یا بلبلم که حسرت گلزاره قالمشام

سیمرغ خجسته‌یم که قاف فراغت نشیمنیم
دام بلاده ایندی گرفتاره قالمشام

برآدمم که روضهٔ رضوانییدیم
ایندی بو چولده سوخته ناره قالمشام

نه دار ده همدمیم نه بر مونس شفیق
صحرا بیلده بیکس و غمخواره قالمشام

بو غم چولونده خضر کرک رهبریم اولا
آواره یاده دیدهٔ خونباره قالمشام

یوخ خضردن بو دردیمه بر چاره دکر
محتاج لطف حیدر کراره قالمشام

یا مرتضی علی ایله بو دردیمه علاج
غم بسترنده خسته و بیماره قالمشام

قربان اولوم مروّت ایله‌سن اگر
بنده سکوهیم که بیله زاره قالمشام

کچدی گیجه دن بر ایکی ساعت
چوکدی یوزیمه غبار وحشت

ناگاه نه کوردوم ای عزیزان
رفتار ایلر عیار نادان

توکدوم کوزیمون اودقا طویاشین
دوندوم دولادیم آقاجه باشین

که بزلدیم اونکا ویردوم
بر ایکی قدم کوجیله سوردوم

بریرده دایاندی دوردی یاتدی
شلاقی دوشیمه ویردی یاتدی

یاتدی یره چکدی بر قراقین
بر رحمته آتدی ال ایاقین

اویانه بو یانه بر اوزاندی
تپراقه غباره بر بولاندی

اکلشدی ایکی الینی بوکدی
گویا او بیله دیزه چوکدی

یاران من دلکباب اولان
اولدوم بونی کورجکین هراسان

اوت دوتدیم اوچولده یانه یانه
کیچدیم بر اویانه بر بو یانه

ویردیم من آقاجیله بزیله
کاهی تپو کیله که دزیله

که التنه یغدیم ال ایاقین
که ویردیم آقاجه باش قولاقین

که قویردوغنی دوتوب چکردیم
که بزیله قولتوقین سوکردیم

که قوزایه بیدیم کوکه عزیزان
ال چکچک اولوردی خاکه یکسان

ایتدیم نه جفالر اول اولاغه
ترپشمدی دورمادی ایاغه

کوردوم داخی یوخ براز که چاره
عجز ایله دیدیم من اول حماره

دوربرجه ایاغه ظالم ایشک
رحم ایله قادون من الیم ایشک

قولاریمی کردنینه سالدیم
بیرحم لعین من اوندا آلدیم

کوزدن من زاری بیله سالما
تقصیریمه سوزلریمه قالما

الیشونده بو طور مهمل اولما
یا تکا دور ایاغه تنبل اولما

بو چولده نه برجه رهبریم وار　　نه همدم و یار و یاوریم وار
اوارام ای الاغ امان دور　　بیچاره ام ای اولاغ امان دور
قورخوم بودو کیم گلور حرامی　　رفتیمی سویار آلور عبامی
بو سهلدو کیم گیده لباسم　　اماندیم بودور هراسم
توکسون کوزیمون او قانلو یاشین　　کسسون منن ایندی یاشین
کور نا تنجه زاروناتو انم　　رحم ایت اقاضر که من جوانم
تبریزده ایدی آشنالر　　کوزلوله منی اماندور ای خر
خلق ایچره منیم بر حرمتم وار　　کوکلومده منیم چوخ حسرتیم وار
بیرحم ایله ای جفالو یولداش　　اولما ایچی قاره اوره کی داش
اوز اشیدی دوروب اوتوردی　　کویا که بیله جواب ویردی
قاچ گیت کوزیمون ایونده دورما　　سکدیرمه دام حیله قورما
ایستر منه یالوار ایستر اغلا　　ایستر اورکون باشینی داغلا
ایستر کوزون یاشین یره توک　　ایستر زیله قابورقای سوک
ایستر باشی کس ایستر اولدور　　ایستر دریمه سامانی دولدور
اولسون قسم اول خدای پاکه　　بو چولده اگر گیدم هلاکه

سالام باشی بو طور اشاقه　　اوگم داغی دورارام ایاقه
ارتورمانم غم و بلامی　　آخر منه نه گلور حرامی
ایکی کوزوی اویار بمن چه　　بو چولده سنی سویار بمن چه
نه داشاقما گر بو بانشون　　توکز نه سکیمه قانلو یاشین
چوخ تازه جه پالتاریم سنون تک　　تا هر کیمه یالواریم سنون تک
وار دور منم امیدی پالانم　　کتله وداقورتولور بو جانم
خوف ایلرم حرامیدن من　　تو فیری ندور حرامی یاسن
بو چولده اگر حرامی گلسه　　من زاری سنون الوندن الس
تنبل منی چون گورر حرامی　　بو چولده قویوب گیدر حرامی
بو چولده فراغتا وتلارام من　　هم شاد اولورام هم اوینارام من
چون فهم ایلدیم زبان حالین　　توکدوم کوزیمون سرشک آلین
عرض ایلدیم ای حمار سرکش　　بو خامه سالما بیله آتش
گیرم که بو چولده من دو تولدوم　　گیدیله بو باشی من اولدوم
گیرم گرسن ای قراگوز ایشک　　قالدون بیله چولده یالقوز ایشک
بر قوت گله ایله سن نه چاره　　بو جسموی ایته پاره پاره

بو عرضی چون ایتدیم اول حماره — بو یوردی من ذلیل و خواره
ای اشکر کلخن حمام قت — ای هنرم بیشه مشقت
یانوپدوسنون الونده جانم — یلمن طیله کسمن امانم
که یوک چاتاسان کهی تر سن — که بیزیله قولتوقتم سوکرسن
نیلوم که الونده من اسیرم — بیچاره و زار دستگیرم
نه قاشماقا واردو منده جرأت — نه دورماقا واردو تاب قدرت
باللهی که جانه گلمشم من — هم مرکمه راضی اولمشام من
خوشدور بو حیاتدن هلاکم — جان الچی کرکدن نه باکم
کرکک یره توکرسه قانم — قالماز که بیله بلاده جانم
بر گلمزا جل اولوپ کیدیدم — غمدن داخی قورتولوپ کیدیدم
اولدوم چو بو سوزلره خبردار — عرض ایلدیم ای حمار بیعار
بولدوم که سنون حماقتون وار — بولدوم که نه چوخ سفاهتون وار
بیهوش و بی خیالمش سن — بیفکر و بی کمالمش سن
ایشتممسن مگر سن ای خر — هر خیر یله روبرو دو بر شر
هر کنجله برجه مار وار دور — کاشنده گلیله خار وار دور

هر راحته وار دو برجه زحمت — هر زحمته وار بر استراحت
بو زحمتی ایلدی کیم چکرسن — عزم ایله راحته یترسن
یا تما کوروسن هوا سو یوخدور — کوکان بو دوران بورا یوخدور
اولمابیله ناتوان بو چولده — اولمابیله باغری قان بو چولده
بو چولده تاپولماز ایمدی حیوان — نه ادت نه علف نه ارپامان
ارپامانی سنه من الآم — بر ایستجه یره سنی سلام
اول اشکه چون دیدیم چو و کاه — کوک سمته باغدی چکدی براه
آرپا دیدی دوشدی اغلاماقه — یلمن نازیله دوردی هم ایاقه
لطیفله سریمه سالدی سایه — قویدی قدم اول ره بلایه
رفتاری یواش یواش ایلدردی — کسلکت اولوپ کهی کیدردی
ایتدیم او حمارلن من زار — القصه نحوره کهی رفتار
ناگاه نه کوردوم ای عزیزان — بر طرفه رباط اولوپ نمایان
صد شکر من ایلدیم خدایه — کلدیم من او کاروانسرایه
دوکدوم قاپونی من دلفکار — اچدی قاپوسنی بر دالاندر
کوردوم اونی پیر ای عزیزان — هیتلو چو شیر ای عزیزان

بر دکانیده اولیدوم نخوش
ده ر ایکی طبق ایکیسنده بوش

عرض ایلدیم ای عمو چورک وار
دیدی بالا بر قدر کپک وار

دیدیم عمو سنده هیچ یوقورت وار
دیدی بالا بر قدر قوروت وار

دیدیم عمو سنده وار دو قارپز
دیدی بالا قاریز الما روخ بز

دیدیم عمو بر چراغ یاندور
دیدی بالا آزمنی اوتاندور

دیدیم عمو باری بر جه یر وبر
دیدی بالا کیت او دخمه یه گیر

دیدیم عمو جان اوراسو یوخدور
دیدی نه غمی سحر یوو خدور

القصه من ذلیل و نالان
اول دخمه یه گیردیم ای عزیزان

اول ایشکی منیخه یاغلادیم من
یاخدیم یوزینه چوخ آغلادیم من

گوردوم که او لاغ منم کیمی آج
اوار پیه منده نانه محتاج

دوشدوم که نجه خیال له
که داد ایلدیم که آه و ناله

قویدوم باشمی یره نباچار
یاتدیم بهزار غم من زار

نه باش و نه دوشک نه یورقان
چیلاق و برهنه لوت و عریان

گوردوم که سووق گر امانم
گوردوم که قورورسو خداغم

دوردوم او حمار بی زبانین
چکدیم من اوزاو ستمه پالانین

گ

که بابا دالی مزجو انلار
که دای بابانی سرجو انلار

گلدوم او سو خداجانه اولدوم
بر طوریله قدری راحت اولدوم

چون باد صبای راحت افزا
جان بخش چو نفخهٔ مسیحا

اول قاصد یار دلستان تک
یا همدم زار عاشقان تک

بیدل لره خوش خبر یتوردی
عاشقلره مژده لر گتوردی

ناگاه ز شرق محبت
خورشید بصد هزار عزت

گوستردی یوزین چو ماه کنعان
هم تلرین ایلدی زرفشان

اولدی که برکو نور نمایان
چون روز وصال کوی جانان

اچدیم الاغین ایاغنی من
چخدیم هم او کاروانسرادن

ناگاه او چارو ادار نمایان
اولدی منی ایتدی شاد خندان

گورجک اونی دل مفرح اولدی
گویا غ چراغمه قویولدی

بر بیره اودمده ایتدوخ
درد دل و شکوه گیلوخ

دوشدوخ غم و ناله و فغانه
اولدوخ کنه بیز یولا روانه

ایکی کیجه ایکی گونده کیتیدوخ
تا اینکه مراغیه تیشدوخ

اولوندی مراغه چون نمایان
ناگاه نه گوردوم ای عزیزان

ارغاجه یاتان قویون قوزی تک — هر برینه سوکشوپدو وجدک
خلقی بوروپوپ کوکون بلاسی — افلاکه یتر فغان صداسی
خلق آه وفغان ایلر اغلار — بو حاله بریله کوکلر اغلار
برسی ویردی اوغلوم ایوای — برسی دیر عیسم اوغلوم ایوای
بری دیراه قارداشم وای — بری دیراه یولداشم وای
چوارینی کوردولر تاپولماز — استارچقینی سالاردی بر آز
تابوت الوردی اهل ناسوت — کوکلره یتیشار اهل لاهوت
کرکورسه له تخته شکسته — دعوالر اولور او تخته اوسته
چوخ مرده نی هم او قوم خسته — قویموشدیلار دبانلار اوسته
کوردوم ایله کیم بو ماجرانی — خلق ایلین آه و والامانی
بیلدیم که اورا بلا دوشوبدور — خلقون ایچه وبا دوشوبدور
کوردی منی چون بچشم خونبار — رحم ایتدی او دمده چارپادار
من بیکس وزار بینوایه — کتدی منی کاروانسرایه
سرمنزله چونکه من یتشدیم — بر حجرده هم او دمده دوشدیم
ایکی کیجه با هزار زحمت — اول حجره ده ایتدیم استراحت

اجراو غمه کتوردیم تاب — بی تاب ایلدی منی او کرداب
بیلدم من اوستنده بمشهور — الماچوان آدلو قریه وار دور
چون روز ازل من دلفکار — بیلمشدیم اوکنده بر غلام وار
تاب ایلمدیم غم وبلایه — ایتدیم کنه برادلاغ کرایه
دوشدوم یوله کنده من یتشدیم — کیتدیم غلاموم ایونده دوشدیم
غلام منی کوربکینی اولوب شاد — اولدی غم وغصه‌دن همم آزاد
بیچاره دوروپ یوزومدن اوپدی — شوقیله ایکی کوزومدن اوپدی
هم اهل وعیالی واره واره — خوش کلدون ایدوب من فکاره
چای وچمنده چوخ کزردیم — سیر ایله صفایه چوخ کیدردیم
بر کون که شادمان وخرم — کوکلومده تاپولمازیدی بر غم
دورموشدوم او کند ایچنده حیران — ناکه کورومه ساتاشدی یاران
بر طرفه غزال عنبرین مو — خورشید لقا هلال ابرو
بر طرفه کوزل بت پریوش — پر عشوه وناز وغمزه ودلکش
بر آهو باخشلو قاره کوزلو — بر کپک روشلو لاله یوزلو
بر قامتی سرو یا صنوبر — کلچهره وغنچه لب سمن بر

گورجک منی اول گل رعنا کت — تاثیر ایلدی اونا محبت
مادام که شمع نارہ یانماز — پروانه نی نارہ یاندرا تماز
هم بزم وصاله محرم ایتدی — هم کوکلومی شاد و خرم ایتدی
ایلردیم او مایه کشف رازی — هم کاربعز اولدی عشق بازی
برکون که او ماهی کورسیدیم — اول زلف سیاهی کورسیدیم
افلاکه چیقاردی ناله وزار — عالم کورمه اولوردی هم تار
کچدی بو سیاقلن ایکی آی — ازقالدی اولام اوکتده رسوای
هرچند منه دکل بو برعار — اولسام من خسته عاشق وزار
قورقدوم که بو امری بیلیه اغیار — شرمنده اولا او ماه رخسار
دوردوم که نه با غم والم من — ایرلیدیم او غنچه لب صنمدن
فریاد چکوب یولی کیدردیم — بو بیتی دلمده ذکر ایدردیم
منی یار بیمروت نو غم و ملاله سالمش — که اچوب دقاره زلفین کیه بمه جماله سالمش
ایردی کعبی کلدین لوب تشنه لدن — اپاروب قراریم الدن منی کورتله سالمش
قویوب غنچه سینی حسرت گل گلستانی زه — زغن غراب مشکین چمن وصاله سالمش
ویرم اولوم ایلا قیلن سعد دم ایم دودا قلن — منی کر منتم اما طمع محاله سالمش

نیه زاهد ریالی یوردو نوردد همیشه — اونی فرس تک زمانه دیه جون اکه سالمش
القصه مرانجه قاییتدیم — بازارده بر دکان دوتادم
کلدوم او دکانده اوتوردوم — اشیاقمی هم بساطه ویردوم
القصه بیش التی ایدا یاتدیم — اشیاقمی مایه سینه ساتدیم
هرچند ساتولدی مایه سینه — چیقدی اوداقال کرایه سینه
بر قدر کرایه دکانه — بر قدرینی هفته لوق یقانه
بر قدرینه بال و قیماق الدیم — سرمایه نی بلغنی دا شه چالدیم
بر قدرینی ویردیم اق دوشه — بر قدر چلو پلو کبابه
قاییتدیم اویه غرض الی بوش — برجه کوزه قیماقیله دلخوش
من غمزده بو سفرده یاران — اولدوم بیله لات و لوت و عریان

نعرو تدوم اکرچه باشوری من
عفو ایلیون ایدی لطف اذرلین

لطایف و ظرایف شکوهی

بسم الله الرحمن الرحیم

چون در عهد دولت ابد مدت پادشاه جم جاه السلطان ناصر الدین شاه قاجار خلد الله
ملکه از کثرت امنیت اهالی ایران مشغول عیش و عشرت و طالب صحبتهای فرح انگیز
میباشند هرچند که شخص عاقل عمر عزیز خود را بغیر از عبادت خداوند عالم و سوای
شنیدن مدح و منقبت ائمه اطهار علیهم السلام و مصایب ایشان صرف نمیکند
لیکن در مجالس و محافل گاهی باشد که بعضی معاصی از قبیل صحبتهای کدورت آمیز
و حسد انگیز و غیبت میشود که باعث سیه روئی دنیا و آخرت میگردد [illegible]
لهذا کاتب الحروف اقل الحاج مهدی تبریزی الاصل الساکن بالمراغه المتخلص بشکوهی
چند ورقی از حکایات و سرگذشت وغیره برسم اختصار میگذارد که برخواننده
و شنونده مایه خوشوقتی بوده و در روزگار یادگاری بماند اگرچه شعرا اهل روزگار را
فرق کلی هست همه کس حال کلام را نمی فهمد و چاشنی مطلب را نمی چشد [illegible]
سخن را روی باصاحبدلان است

باب اول در حکایت پادشاهان

پادشاهی از در باغی میگذشت باغبانی از در باغ خارج شده همین که پادشاه را
دید مضطرب و سراسیمه لاعن شعور دسته ریحانی که در دست داشت پیشکش اعلیحضرت کرد
شاه حالت باغبان را مشاهده کرده مبلغی ترحماً عطا فرمود باغبان دیگر واقعه را
شنیده بزن خود گفت از قراریکه معلوم میشود پادشاه کج سلیقه و کم عقل است

زیرا

زیرا ریحانی را که اینقدر پول داده اگر چغندر ببرم چه قدر میدهد زن گفت بسیار چغندر
مرغوب بنظر میاید مرد باغبان بصوابدید زن با طبقی پیاز روپوش بر سر کشیده
در گذرگاه شاه ایستاد شاه رسید حکم کرد روپوش را برداشتند دید پیاز است
فرمود پیازها را یکایک بر سر باغبان زدند مرد باغبان دران حالت رو بآسمان
کرده مشغول تشکر شد شاه پرسید این چه جای تشکر است گفت مرا چغندر میاوردم زنم
نگذاشت تشکر دارم که اگر چغندر آورده بودم سرم شکسته بود

حکایت

والده شاه عباس ثانی بزیارت مکه رفته بود شاهقلی خان از سفارت روم مراجعت کرده
بحضور شاه رسیده پرسید والده شاه را در کدام منزل ملاقات کردی گفت در
در ارزنة الروم مقاربت اتفاق افتاد

حکایت

کریم خان زند را شاه بازی آوردند گفت این مرغ چه کار دارد گفتند شکار کبک و کبوتر میکند گفت
چه میخورد گفتند روزی یک مرغ گفت رها کنید برود خودش بگیرد و خودش بخورد

حکایت

نادرشاه افشار در مجلسی بود که واعظ در منبر توصیف بهشت
میکرد نادرشاه پرسید واعظ آنجا غلبه بر خصم هست گفت آنجا خصم نیست تا غلبه شود
نادر گفت بیا پایین که آنجا جائی نیست

حکایت

نادرشاه افشار از رعایای تبریز شخصی را خواست تا سوال و جوابی کند بسکه سفاک بود کسی جرئت نکرد

بدر

پیرمردی را طلب شد مردم هزار تومان پول به پیرمرد دادند پیر پولها را
با اهل عیال خود سپرد که اگر بسلامتی آمدم فبها والا عمرم گذشته مردن من
سهل است که اهل و عیال من استراحت کرده باشند پیر بعد از پوشیدن لباس
شایسته بحضور نادرشاه رسیده تعظیم کرد نادر گفت از تو چند سوال دارم اگر راست گفتی
خلاص شدی والا تو را بقتل میرسانم پیر گفت بفرمایید نادر گفت در رشادت من افزونترم
یا رستم زابلی پیر گفت البته شما افزونتر هستید چون رستم پهلوانی بود تابع امر و نهی
پادشاهان کیان لیکن امروز پادشاهانی که از کیانیان افزونترند تابع امر و نهی تو
شده اند نادر گفت خیلی خوب دیگر بگو من افزونترم یا شاه عباس صفوی پیر گفت قربانت شوم
اولا شاه عباس را سلطنت ارثی بود شما بزور شمشیر خود بسلطنت رسیده اید
وثانیا شاه عباس بنده در بود حیله میکردند و با لباس درویشی عمل خود را پیش میبرد
شما را با این همه لشکرکشی و جهانگیری احتیاجی بحیله و تدویر نیست البته شما افزونترید
نادر گفت خوب گفتی من هم قبول کردم دیگر بگو که من افزونترم یا علی ابن ابیطالب
پیر گفت ای نادر از این غلط بگذر که پدرت امامقلی پوستین دوز خورده باشد از آن
لطفی ان راه استغنی ترا چه حد است که از این مقوله دم زنی نادر گفت ای پیرمرد بارک الله
مرحبا را امتحان میکردم اگر سوای از این که گفتی میگفتی ترا میکشتم خلعتی داده مرخص کرد

حکایت شاه عباس ثانی در لباس درویشی در کوچه‌های اصفهان
گشت میکرد در خرابه مردی را دید که آلت خود را بطرف پایین خم میدهد گویا
که میخواهد داخل ماتحت خود کند انهم نمی‌شود هرچه سعی کرد ممکن نشد ناامید شد
و برخواست و بخانه خود رفت شاه فقط او را نشان کرده اسم او را بهمسایه‌ها
پرسید گفتند اسدالله آقا است شاه فردا صبحی چند نفر فراش روانه کرد که در
فلان کوچه فلان خانه اسدالله آقا منزل است حاضر نمایید چون حاضر کردند شاه پرسید
که دیروز در فلان خرابه این چه عمل بد بود که مرتکب میشدی در صورتیکه
در اصفهان منظمه کاف و نون بها بمشهور یکعباسی نرخ شاهی بوده باشد اینقدر زحمت
با نفس خودت لزومی ندارد اسدالله آقا عرض کرد قربانت شوم النجاة فی الصدق
در حقیقه تجربه رسانیده ام هر کسی را که کرده ام در درخانه شاهی بمنصب عالی رسیده
میخواستم که لامحاله تاثیری در نفس خودم هم بوده باشد شاه را خوش آمد فرمود
تو را اسد بیک کردم و سالی پنجاه تومان مواجب تو قرار گذاشتم و داخل اداره
فراشان خلوت بوده باشید اسد فی الجمله خوش حال شده و هر روز در خانه
حاضر میشد تا اینکه روزی شاه را خبر فتحی از ولایتی رسیده بود که پادشاه
خوشحالی داشت اسد بیک فرصت یافته عرض کرد تصدقت شوم الحمد لله تا تر

عمل من بشما معلوم شد که با جزوی ساییدن بمرتبه بیکی رسانید شاه را اگر
زیاده از حد خندان و خوشحال شد حکم کرد که اورا هزار تومان مواجب و لقب
خانی در فرمان نوشتند اسد خان شد حکایت شاه مزبور روزی
بتماشای خزینه رفته بود شاعری که شانی تخلص داشت قصیده در مدح
مولا خوانده همین فرد خوش شاه را خوش آمد اگر دشمن خورد باده و گردد دوست
بطاق ابروی مردانه اوست شاه فرمود مقابل جثه شاعر زر مسکوک صله
دادند شاعر دیگر همین واقعه را شنیده مدحیه ساخته بحضور شاه در اصطبل همان
رسانیده و شعرش را خوانده شاه فرمود مقابل این مرد سرگین با دهند شاعر
عرض کرد قربانت شوم چرا شانی را زر مسکوک مرا سرگین اسب شاه فرمود این توفیر
خزینه و طویله است والا شما را فرقی نمیگذارم حکایت شاه عباس
اول را شاهبازی بود که بسیار دوست میداشت و شرط کرده بود که هرکس
از مرگ شاهباز مرا خبر بدهد اورا بقتل میرسانم از قضا شاه در سفری بود
که شاهباز فوت شد قوشچی را خوف عظیم روی داد کل عنایت که در لحاف شاه
بود مبلغی از قوشچی رشوه گرفت که مرگ شاهباز را بشاه برساند عنایت
به پیشواز شاه رفت شاه بعد از تعارف از عنایت پرسید که شاهباز من سلامت

است عرض کرد الحمد لله سلامت است لکن دو سه روز است طعمه نمیخورد شاه
گفت سایر احوالش را بگو عنایت گفت بر سر پا هم نمی ایستاد و بال و پرش را
جمع نمیکرد چشمانش را نمی گشود شاه گفت یک کلمه بگو مرده است گفت استغفر الله
زبانم لال باشد که این حرف را بگویم من حالتش را عرض کردم شاه بعد از لمحه بخنده
او خندید و عنایت از واهمه خلاص شد حکایت شاه روزی
بناف کنیزی نی نهاده و تکان میداد کنیز عرض کرد که شاید عنایت در دم نی حجره
بوده باشد شاه صدا کرد عنایت گفت بلی گفت انجا چه میکنی گفت دعا میکنم
گفت چه دعا گفت دعا میکنم که خداوند اسب نیزه شاه را تیز کن که بخودش سوراخ
تازه باز نکند و آن کهنه را بمن ببخشد شاه بخندید و کنیز را باو بخشید حکایت
روزی شاه عباس به وزیر خود که حاتم خان اردوبادی بود گفت اهل قیافه
گفته اند و بتجربه رسیده که صوت درشت و آواز بلند علامت شجاعت است
وزیر با صوت بلند گفت بلی تصدق شوم چنین است شاه گفت تو این نیستی
...... آهسته بگو که پرده گوشم را دریدی حکایت پادشاهی
با وزیر بشکار میرفتند در اثنای راه پیرمردی را دیدند که چشمانش را بسته
و با دولاغی سوار شده بطرف شهر روان است وزیر بخنده خوش آمد شاه

خواست با پیرطراقی بزند گفت عوض این شهر چرا امیروی گفت بجهت مداوا
بچشمهایم گفت قدری آهک شکفته و قدری سنگ کبود زاج سفید بهم مخلوط
کرده و سائیده چند روزی با میل آتشین بچشمهایت بکش انشاء الله خوب خواهد شد
پیر ضرطه داد و گفت علی العجاله همین حق النفس را باشد انشاء الله بعد از خوب شدن
باهتر از این بخدمت خواهم رسید شاه خندید و وزیر منفعل شد

حکایت

پادشاهی روزی داخل حرمخانه شد یکنفر از اهل حرم را دید که لباس فاخته پوشیده
بالبدیهه مصرعی گفت سرو من طرح نو انداخته یعنی چه مصرع ثانوی را
نتوانست بگوید بدیوانخانه آمده ملک الشعرا را طلب کرده گفت مصرع ثانی همین شعر را
بگو ملک الشعرا گفت جامه را ساخته فاخته یعنی چه شاه در خشم شده گفت این ملعون
از کجا دانست که حرم من لباس فاخته پوشیده ملک الشعرا بعد از خوردن مشت
و سیلی رها شده بطرف خانه میگریخت در اثنای راه بملا رسید ملا چون اورا
با حالت دیگرگون سینه چاک و کلاه وارون دید احوال پرسید ملک الشعرا
واقعه را نقل کرد ملا گفت هم پادشاه هم تو غلط گفته اید چون حرم پادشاه
زن است یعنی چه بایست بگویند تاء تانیث لازم است قاعده نحو را ملاحظه
نکرده اید

حکایت

پادشاهی را شبی که در مجلس همه اهل طرب حاضر بودند

خوشحالی

خوشحالی روی داد حکم کرد صندوق نقدی را بکشایند و هرچه که آلت طرب است
مملو از زر نمایند چون صورناچی طلای بر سر صورنا نهاد آن هم بزمین افتاد و فرد شد
شاه را بدمستی روی داده بجلادان فرمودند که هرچه آلت طرب است بکون
صاحبش فرو کنند دف را بکون پیرمرد هرچه تکان دادند نشد و قدری
زور زدند دف شکست پیرمرد خلاص شد صورنا به تکان جزئی بکون جوان فرو
رفت جوان بعد از خلاصی صورنا را شکست و هرچه منع کردند قبول نکرد گفت در گرفتن
زر ناتوان و در در رفتن کون روان است

حکایت

پادشاهی از وزیر پرسید که هیچ چه معنی دارد وزیر هیچ را هرچه معنی کرد شاه قبول نکرد شاه گفت
معنی هیچ را باید بمن بفهمانی والا ترا عتاب خواهم کرد وزیر از خدمت شاه مهلتی گرفت
و مرخص شد مرد دهاتی که با وزیر رجوعی داشت از این واقعه مطلع شد و بوزیر عرض
کرد که اگر مرا بحضور پادشاه برسانی من معنی هیچ را خواهم گفت و بلکه خود اقرار خواهد کرد
که هیچ را فهمیدم وزیر قبول کرد مرد دهاتی را بحضور شاه آورد و عرض کرد که این مرد
هیچ را میداند شاه گفت بگو به بینم دهاتی گفت باید بگوش پادشاه عرض شود
شاه گفت بیا بگو دهاتی رفت و آهسته بگوش شاه گفت قربانت سوم نصف صورنا
زدن تعلیم گرفته و نتوانستی صورنا بزنی شاه گفت گفت این بنده را در بزرگی است

کربا

که بارد بیل رفته آن هم نمی تواند صورتها برند شاه از این حرف مطلبی نفهمید فوراً پرسید
قربانت شوم چه گفت شاه گفت هیچ وزیر گفت الحمد لله که هیچ را گفته اتفاقاً اشخاصیکه با طول
کلام مبتلا هستند همیشه هیچ را معنی میکنند حکایت یکی را از سلاطین صفوی
نقل میکنند که در وقت تعمیر عمارت چهل ستون اصفهان بتماشای بنا و فعله آمده جوانی تنومند را
دید که مشغول خاک بیختن است چون شاه با تمام عمارات اکثرت شوق داشت قدغن
کرده بود که در وقت تشریف آوردن کسی از کار خود دست نکشیده و مشغول کار خود باشد
چون جوان را خیلی گردن کلفت دیدند از انفیه دان مرصع جیبی بر داشته که نخود
عمداً به کنار جوان انداختند جوان حب را بر داشت و خورد بعد از لحظه شهوت
بجوانی غلبه کرد از کار دست کشیده خودش را بخانه رسانید دید زنش در خانه نیست پرچه
سعی کرد زنش پیدا نشد خودش را بطویله انداخت که خر ماده بود از ظهر تا عصر مشغول وطی
الاغ شد تا فی الجمله ساکت شد بحمام رفت و بعد از آن بخانه آمد بیان واقعه را از برای زنش
نقل کرد که جای شما خالی خیلی اوضاع غریبی بسرم آمد جوان فردا رفته در عمارت شاهی
مشغول عمل مقرری خود شد که شاه تشریف آورده مثل روز اولی حبی با نخود پیشش
انداختند چون حب را برداشت وقت شام بخانه آمد زنش گفت بر خیز بروی
پنجه و جمالت را آرایشی داده باشید که از حب دیروزی به کیرم آمده زن لوازمات را

بعمل آورده جوان حب را خورد بعد از لحظه دید گوشش خارشی دارد قدری اطراف
و انصراف دوید چاره نیافت عاقبت از دکان سبزفروشی یکچند تا هویج خریده
بخانه رفت تا نصف شب چوبها را بخودش عمل کرد تا فی الجمله خارش گوشش
ساکت شد جوان بخانه آمد و خوابید صبح رفت پی کارش شاه باز تشریف آوردند
جوان را بیدماغ و افسرده دیده سرگذشت دوروزه را پرسیدند جوان با کمال خجالت
تمام ماجرای دوروزه را کما کان بشاه نقل کرد شاه بعد از خندیدن پول
گزافی بجوان بخشید حکایت پادشاهی سر زانوی دلقکی گذاشته بود
از دلقک پرسید که تو دیوثان را چه میباشی گفت بالش حکایت
سلطان محمود غزنوی در مجلسی بود واعظ گفت فردا روز قیامت ملوط
بگردن لاطی سوار شده از پل صراط خواهد گذشت سلطان متفکر شد ظریفی گفت
قربانت شوم غصه مخورید که شما هم سواره خواهید گذشت حکایت
پادشاه عصر خلد الله ملکه در سفرنامه فرنگستان نقل کرده اند که در فرنگستان
تصویر حماری را بصد لیره قیمت کرده بودند من گفتم چه باعث شده که خود الاغ
ده لیره تصویرش صد لیره گفتند چون کاه و جو نمیخورد گفتم اگر کاه و جو نخورد
بار هم نمیبرد حکایت مشهدی کاظم نامی نقل کرد که در طهران بازاری

بازاری آراسته کرده بودند شاه هم بهمان بازار بخرید تشریف آوردند هر کس چیزی
و متاعی گذاشته بود من هم طاقه شالی که بیست و سی تومان قیمت داشت در دست
گرفته بودم شاه پرسیدند که قیمت شال چند عرض کردم صد تومان فرمودند چه نام
داری عرض کردم مشهدی کامل فرمودند ماشاء الله در گران فروشی کامل هستی
حکایت چند نفر از رعایای شهری در حضور پادشاهی از حاکمی اظهار تظلم کردند
پادشاه طرف حاکم را ملاحظه کرده گفت من از کثرت عدالتی که دارم و کثرت مرحمتی
که مخصوصاً برعایای شهر شما دارم همین شخص را بشما حاکم کرده ام یکی از رعایا عرض کرد
چون عدالت و مرحمت قبله عالم باید عمومی بشود استدعا داریم که هر سال بشهری
همین شخص را حاکم نمائی تا همه رعایا از عدالت قبله عالم حصه برند شاه خندید و
حاکم را معزول کرد حکایت شخص قصیر القامه در حضور پادشاهی اظهار تظلم کرد
پادشاه گفت آدم کوتاه مظلوم نمی شود عرض کرد قربانت شوم شخصی که بمن ظلم کرده از من
کوتاه تر است پادشاه خندید و بعرضش رسیده گی کرد حکایت در مجلس
پادشاهی واعظی گفت که حضرت امیر علیه السلام از آب کوثر بکسی میدهد که گوشش
درست باشد پادشاه گفت بتمام که خودش کاسه ریخته خودش بخورد حکایت
شخصی ادعای پیغمبری نمود بحضور پادشاه رسیده گفت حضرت رسول فرموده لانبی

بعدی

بعدی گفت بلی صحیح است اسم من لا است و بعضی سند بعد از رسول پیغمبری
من واجب و لازم است حکایت زنی پیغمبری را ادعا کرد گفتند
حضرت رسول فرموده لانبی بعدی زن گفت نفرموده لانبیه بعدی حکایت
شخصی ادعای الوهیت کرد بحضور پادشاه آوردند شاه گفت پارسال یکی ادعای
پیغمبری میکرد بقتل او فرمان دادم تو هم توبه کن والا ترا هم بقتل میرسانم گفت خوب
کرده که او را کشته من او را به پیغمبری مبعوث نکرده بودم پادشاه خندید و او را
بزندان فرستاد چندی در زندان ماند روزی پادشاه او را پیام فرستاد که
که تو چه طور خدائی که در زندان مانده جواب فرستاد که ای پادشاه خاموش
باش که خدا در هر جا پیدا شد حکایت شخصی بپادشاهی عریضه نوشت که
من خدایم و عرضی دارم پادشاه بحضور طلبید و گفت تو چه طور خدائی گفت
ده خدا و خانه خدا و باغ خدا بودم عمال تو ده و خانه و باغ را از من گرفته
خالص خدا شده ام حکایت چنگیز خان به پادشاهزاده که بحضورش
دست بسته آوردند گفت خداوند عالم مرا بهمه اهل روی زمین پادشاه
خواهد کرد تو چرا بمن یاغی شد شاهزاده گفت بلی اگر در روی زمین کسی زنده
بماند و بامر تو بقتل نرسد حکایت خاقان مغفور را سیدی عرض

کرد

کرد که صد تومان قرض اگر قبلهٔ عالم بدهد آسوده خواهم شد شاه فرمود قبول کردیم لیکن
هر وقت که مرا دیدی ده تومان بگیر سید گفت حالا که دیدم شاه گفت قبول دارم
فرمود ده تومان دادند چون سید از فرمایش شاه شوخی استنباط کرد زود از سمت
دیگر خودش را بگذرگاه رسانید گفت قربانت شوم دیدم شاه فرمود ده تومان
دیگر هم دادند سید از سمت دیگر باز بگذرگاه شاه رسید عرض کرد قربانت شوم
دیدم شاه ده تومانی هم دادند و غدغن کردند سید را نگذارند سید سراغ
شاه را در باغ لاله زار شنیده راهی نیافت اطراف باغ را گشت گرد چشمه
دید که بباغ جاری میشود لباسش را برکنده بان طرف باغ انداخته خودش داخل
چشمه شد بان طرف گذشت لباسش را پوشیده ببالای درخت رفت شاه را
دید با جمعی از خواجه سرایان و اهل حرم گشت میکند دستمالی به چشم بسته با صدای بلند
گفت قربانت شوم دیدم شاه آواز سید را شنید و امر شد او را بنزد
سید آمد گفت چشمانت چرا بسته گفت حرم در حضور شاه بود ادب ملاحظه کردم
فرمود با این زیرکی که داری هیچ کسبی و کاری از دست تو میاید عرض کرد
خوانندگی میدانم فرمود بخوان به بینم سید عرض کرد سی تومان میگیرم میخوانم
شاه قبول کرد سید آوازی که داشت مشغول آوازه خوانی شد شاه فرمود

بس است

بس است تمام کن عرض کرد سی تومان دیگر میگیرم و تمام میکنم شاه قبول کرد صد تومان
بالکلیه داد و از دست سید خلاص شد حکایت از حکیمی حقیقت اکسیر و کیمیا را
پرسیدم گفت مثل سیمرغ اسم بی مسما است طالب نمی شوند مگر اکثر نجبای مندرس
که بلکه با اصل وجهی بدولت آبا و اجداد خود رسیده باشند گفتم اکسیر آموختن حضرت
امیر علیه السلام و نخود طلا ساختن و به آتش انداختن معاویه چه کیفیت است گفت
در کتابی نوشته اند و انگهی مگر طلا را مردم قبول نمیکردند که بهر کس فراخور حال خود
داده باشد داش را ضایع و خراب نماید و زحمت نخود ساختن زرگری در به نماند
حکایت پادشاهی را گفتند درویشی آمده جیوه را عقد میکند پادشاه تمهید کرد
و بقدر ده و پانزده عدد از زر خالص قران مسکوک کرده جیوه مالیدند که مثل نقره شد
و به پیشخدمتان باختلاف الاعداد سپرده فرمود که در وقت خواستن همین قرانها را
بدهید درویش را حاضر کرد گفت غلام مولا اینکه سلطنت اکبر اعظم است خداوند
بمن عطا فرموده و علاوه اکسیر را که مس و نقره را طلا کرده باشم میدانم لیکن در تربیت
جیوه عاجزم عقد کردنش را نمیدانم درویش عرض کرد عقد زیبق را من میدانم
لیکن اول شما هر خود تان بخرج بدهید بعد از آن بنده شاه قبول کرد فرمود
دم و کوره حاضر کردند بوته ماش که آتش کند شده فرمود هر کس قرانی دارد بدهد

بدهد قرارهای معین به بوته ریخته شد از جیوه بقدر یکمن سقط چیز سفید شگفته در او د
و با چاقو بقدر پر مگسی به بوته ریخت بعد از آن بوته را خالی کرد درویش دید که زر
خالص شده و اکسیر جیوه را ملاحظه کرد که اگر هزار خروار مس یا نقره باشد طلا کفایت خواهد کرد
درویش گفت جیوه هم بیاورند یک کره از آن جیوه آوردند از همان سفیدی خرج اوزدند
بجیوه زد نقره صاف شد شاه گفت اول من ترا تعلیم بکنم درویش گفت چون تو پادشاهی
و عمل تو شمسی است البته باید اول من تعلیم کنم بشرطی که صداقتی باشد پادشاه قسم
خورد که بقراریکه از دست خودم جاری شده تعلیم خواهم کرد خلوت کردند
شاه از درویش بعد از آموختن و تجربه کردن گفت غلام مولا اگر میخواهی یکی جالی
بزنی بده از خالص قران برنند و جیوه بمالند و به بوته بریزند و از جیوه از شوره
و بوره بیاور چنانچه که بدرویش نقل کرد درویش گفت چه فایده که پادشاهی
دیگر نمی توانم بگویم شاه گفت بس که ...... درویش برخواست و رفت
سها دا درویشی بود که سالهای دراز در پی همان درویش افتاده بود تعلیمش نمیکرد
شنید شاه از درویش عمل را یاد گرفته کشکولی پر از جیوه کرده در گذرگاه شاه
با داد و فریاد اظهار تظلم کرد شاه گفت ترا کدام کس ظلم کرده کشکول جیوه را
نشان داد و گفت یا مرا بکش این را آسوده کن و یا این را بکش مرا خلاص کن شاه

مطلب را فهمید درویش را آورد و تعلیمش کرد درویش دیگری هم در جلو که قصد آنکس
شاه میرسید دادن داد و بعد از شهادتین گفت اشهدان الزیبق حی لایموت
شاه متغیر شده او را هم کرد حکایت پادشاهی از طرف باغی عبور
میکرد باغبان سالخورده را مشغول کاشتن درخت کرده دید گفت ای پیر
مگر به عمر خود چه قدر امید داری که درخت کرد و بعد از ده و یا پانزده سال حاصل
خواهد داد و عمر تو گذشته پیره مرد عرض کرد قربانت شوم چون کاشتند خوردهام
باید ما هم بکاریم تا بخورند شاه انعامی داد پیرمرد رو باسمان نمود و شکر نمود و گفت
مردم حاصل درخت کرده را بعد از پانزده سال میخورند من در حین کاشتن خوردم
شاه دو باره مبلغی عطا نمود پیرمرد باز شکر کرد و گفت مردم حاصل درخت
کرده را سالی یکدفعه میخورند من دو دفعه خوردم شاه باز انعامی بخشید و اسب را
رکابی زد و گریخت و گفت اگر فی الجمله توقف نمایم این پیرمرد مرا [illegible] خواهد کرد
حکایت پادشاهی دیوانه را دید که کودکان دسته بدسته به دنبالش
افتاده یکی رنجش میدهد و یکی سنگ میاندازد پادشاه دیوانه را صدا کرد
و آمد و در جلو شاه بقدر یکفرسنگ رفت و هرچه شاه پرسید عاقلانه جواب داد
شاه از حالت اول و شوریدگیش و از حالت ثانوی و موزونیش متعجب شد

و پرسید چه باعث شده که با من بیش از سایر خلق رفتار میکردی دیوانه گفت چون مرا
از خودم پر زور و از خودم کم عقل دیدم لهذا با تو مدارا کردم مبادا چیزی بعقل تو
رسیده دکوئی که برید و این بر اکشید توقف داد فریاد می بجائی نمی رسید
پادشاه بخندید و مرخصش کرد **حکایت** پادشاهی قصب مصری
برسم خلعت به ندیمی داد که لا اله الا الله نوشته بود ندیمی گفت چرا محمد رسول الله در
ننوشته اند چون موافق دلخواه ندیم نبود گفت قبل از محمد بافته اند **حکایت**
کل عنایت از شاه عباس که دلقک او بود خرقه ترمه خلعت گرفته و در کوچه های
اصفهان خرقه را از یکطرف فرش کرده در روی زمین کشان میرفت خواتونی خرقه را
دید که مرد دیوانه خاک آلود کرده میبرد گفت عموجان این خرقه را چه میکنی گفت میفروشم
گفت بچند گفت به یکبار کردن خواتون گفت بیا برویم بخانه معامله را بگذرانیم آمدند
خاتون خانه را از کنیزان خلوت کرده عنایت در زیر خوابید خواتون بر بالای
خود برداشته بعد از اتمام عمل خرقه را برداشت که برود خواتون گفت چرا خرقه را
نمیدهی گفت تو مرا کردی من که ترا نکردم خواتون گفت پس خرقه را نمی فروشی
گفت چرا گفت بچند گفت اول عرض کردم به یکبار خواتون گفت باشد بیا خواتون آن
در زیر خوابید عنایت به بالا چون عمل ثانوی هم تمام شد عنایت خرقه را

برداشت که برود خواتون گفت چرا نمیدهی گفت یکبار تو مرا کردی یکبار من ترا
دیگر خرقه را چرا بتو بدهم گفت پس خرقه را نمیفروشی گفت اول عرض کردم که به یکبار
میفروشم خواتون خوابید عنایت بالایش افتاد عمل سیمی هم تمام شد عنایت بهانه
نیافت لابد از خانه بیرون شد و در دم در صاحب خانه رسید عنایت را دید از شدت خجلت
گفت چرا زحمت کشیده باینجا تشریف آورده گفت شاه خرقه خودش را بمن انعام کرده بود
میفروختم کنیزان باندرون برده اند که اگر خواتون پسند کند بخرد از بد صاحب خانه
آمد زنش را مذمت کرد که خرقه مال شاهی و این شخص از مقربان سلطنت است
ما را انقدر پول و یا ان جسارت کجا میباشد که چنین خرقه را خریده باشیم آورده با
هزار عذرخواهی تسلیم کرد **باب دویم در حکایات امرا و خوانین**
جوانی را بخدمت امیری آوردند که با امیر شباهت کلی داشت امیر از راه شوخی از
جوان پرسید که مادرت بخانه امرا تردد داشت بدلالی و یا مشاطه گی جوان گفت
مادرم زن عاجزه بوده از خانه بیرون نمی شد لیکن پدرم بباغچه برای بزرگان
باغبانی و گل کاشتن میرفت از گفته خود خجل و پشیمان شد **حکایت**
خانزاد لکی بود روزی با داد فریاد داخل مجلس شد و عرض کرد که در
فلان ده ملا ...... نامی مرا وطی کرد باید داد مرا ستانی خان گفت بچه ها

بیایید با این بروید ملا ..... را بگیرید این عوضش را بکنید دلقک گفت از اینجا
تا ده ملا ..... بگفر سیخ را هست و من امروز خسته و خراب شده ام طاقت برا حجت ندارم
لکن التفات داشته باشید از پیشخدمت های خاصه سرکاری یکی را من در اینجا بگیرم او در دو
از ملا قربان عوض بگیرد خان گفت مگر عمل تجارت است که برات میدهی

حکایت سید ترکی از خانی که اهل فارس بود طلبی داشت مطالبه کرد
خان گفت جناب آقا دو سه روز صبر کن انشاءالله میرسد سید گفت سرکار خان
من میرسد را نمی شناسم من بتو داده ام یا بمیرسد

حکایت خانی را
مهمان بسیار از اعیان و خوانین بود دید در توی خورش موشی افتاده و آشپز
نفهمیده گفت آشپز را حاضر کردند گفت قورومساق این چه چیز است که بخورش افتاده
آشپز اصفهانی و زیرک بود موش را برداشت و بدهن خود گذاشت و گفت من
استادی کرده صنعت بخرج داده از گوشت مجسمه ساخته و پخته ام باید هزار انعامی
بدهی به آقائی که حسن خدمت را نفهمد خدمت کردن حرام است قهر کرده بخانه خود
رفت مهمانان هم خان را مذمت کردند که انصافا خوب طبخ کرده چرا قلب او را
شکستی خان بعد از رفتن مهمانان آشپز را طلبید بجهة زیرکی که کرده بود انعامی
داد

حکایت میرزا نبی خان که از بزرگان قزوین بود ضیافتی داشت

به آشپز گفت اگر خوب طبخ کردی ده تومان انعام خواهم داد و الا صد چوب میزنم
از قضا آشپز خان طبخ بد کرد که کسی لقمه نتوانست بخورد بعد از رفتن مهمانان خان
بملازمان گفت که آشپز را حاضر کنند که پدرش را بسوزانم ملازمان هر چه جستجو
کردند آشپز را نیافتند معلوم شد گریخته بعد از ساعتی دیدند آشپز سرخود حاضر و داخل
مجلس خان شد خان گفت زن قحبه کجا رفته بودی گفت رفته بودم شام بخورم گفت
گفت مگر اینجا شام نبود گفت بلی که بد بود نتوانستم بخورم خان از صداقت او و اقرار بتقصیرش
زیاده از حد خندان و خوشحال شد یازده تومان موعودی را عطا فرمود

حکایت ...... بیگلربیگی ... دلقکی بود بیگلربیگی ببازدید خان
حاکم میرفت بدلقک خود سپرد که مبادا بد لحنک خان حاکم حرفی بگوئی که او را
خجل میکنند دلقک بفرمایش بیگلربیگی اعتنا نکرده همین که وارد مجلس شدند بخان
حاکم عرض کرد که دلقک شما کیست دلقک را نشان دادند دید مرد ژولیده و
کوسج و قصیر القامه است گفت من با یک اشرفی بدهن این مرد تغوط میکنم دلقک خان
حاکم گفت من مرد فقیر و کاسبم با یک فلوس اجرت هم بدهن تو و هم بدهن پدر و مادر تو
و بلکه بدهن آبا و اجداد تو و بلکه بدهن جمیع خویش و اقربای تو تغوط میکنم و از بستگان
این جمیع شرط میکنم که دیگر ادعای غلبن هم نداشته باشم مردم خندیدند دلقک

دلقک بیکلربکی خجل شد حکایت دلقکی تقصیری کرده بود آقاش حکم کرد
پاهایش را بفلک بستند و یکنفر از نوکرها را فرستاد که چوب بیاورند چوب آمدن
چوب دیر کشید دلقک که پاهایش در فلک بود به نوکران حاضر گفت چرا
معطل شده اید گفتند پس چه بکنیم گفت لامحاله تا آمدن چوب با لگد و مشت
و سیلی مرا بزنید تا اینکه چوب برسد آقا خندید و گفت رها کنید این را
آقای خان رفت بصحن حرمخانه که بیلداران تخم گل میکاشتند دلقک گفت
حالا میروم خان را می خندانم آمد و عرض کرد فدایت شوم درین مرزها
چه میکارید چون خان را در آن وقت قهر و غضب کمتر شده بود گفت کیر خر
گفت دست رس کیرزان کیر خر کاشتن مصلحت نیست والا اختیار با سرکار است
خان دوباره خندید و از تقصیرش بالکلیه درگذشت حکایت
سیدی را خانی کره اسبی بخشید کره سرکش بود سید گفت من این کره را
نمیخواهم که عقب عقب میرود خان گفت بتو چه فرق دارد طرف دمش را
بسمت خانه ات برگردان حکایت سیدی از خانی کره اسبی
گرفت سوار شد و بشکار رفت روباهی زنده گرفت بفتراک بست
کره از روباه رم خورده سید بزمین زد روباه برخواست و در

سرزمین

سر زمین نشست کره و اسب بخانه خان آمد خان دید که کره آمد لیکن سید خود را
بصفت روباه انداخته بازیگری میکند خان از دست و پای روباه بوسید
و گفت آقا سید این منظور بازیهای شایسته شان شما نمی باشد البته این بازی را
موقوف کرده بگذار آل افتاده باشید حکایت خان زاده در تسخیر
جن در خانه خلوتی خطی کشیده و نشسته مشغول اوراد بود خان خبردار شده چوبی
برداشت و رفت که تنبیه اش کند خان زاده چون پدرش را دید پنداشت
که جن است در صورت پدرش ظاهر شده گفت بیا قوروق ذره خوف
ندارم در صورت اژدها و شیر بیا احتیاط ندارم خان از ترسش چوبی زد گفت
بزن قوروق عهد کردم بعد از تسخیر طایفه شما تلافی خواهم کرد حکایت
خانی به نوکر خود گفت اسب سرخ مرا بگو زین کنند نوکر گفت اسب سرخ را
میگویند گفت کهر باشد فردا بهمان نوکر گفت جبه کهر مرا بگیر و بیاور نوکر گفت
جبه را سرخ میگویند خان گفت پدر سوخته هرچه میگویم برعکس میگوئی
حکایت نوکر خانی نصف مرغ را خورده و نصف دیگر را بخورد
خان میداد خان گفت چرا این مرغها یکپای بلند دارند نوکر گفت در زمستان
مرغان را نصف نمی باشد روزی خان با همان نوکر از جائی میگذشتند

که

که چند مرغ از شدت سرما بر سر یکپا ایستاده بودند نوکر گفت از این غافل
میشوم که یکپا دارند خان تعجب کرده مرغان را کش کرد مرغان هر دو پا بر زمین
گذاشته گریختند خان گفت حالا دو پایی شدند نوکر گفت من کش نکرده
خریده بودم حکایت خان بحمام رفت آب خزینه گرم بود گفت
بچه ها بیائید تف کنید بلکه آب خزینه سرد شود حکایت خانی روزه
گرفته بود از نوکرش پرسید که آفتاب غروب کرده یا نه نوکر گفت هنوز
در سر کوه سهند از پرتوش باقیست گفت نان بیاور که من نصف شب در آنجا
پرتو آفتاب دیده ام حکایت خانی هم روزه گرفته بود و اول
رمضان ماه بود بنوکرش گفت برو ببین آفتاب غروب کرده یا نه نوکر آمده گفت
هنوز غروب نشده گفت نان بیاور بلکه آفتاب نصف شب غروب کند من
از گرسنگی نخواهم مرد از قراریکه معلوم می شود دیروز در همین وقت
دو ساعت از شب گذشته بود حکایت خانی لبسیدی گفت هر قدر
از اسم پیغمبران کعی بهر یک یکعدد قران میدهم شنید بچه از اسامی پیغمبران که
در حفظ داشت از قبیل عیسی و موسی و ابراهیم و غیره گفت بهر یک یکقران
گرفت دیگر اسم پیغمبری بخاطرش نرسید گفت سرکار خان چهار قران بده

که چهار پیغمبر بزرگ بخاطرم رسیده که آنها شداد و نمرود و فرعون و دقیانوس اند
خان گفت آنها که پیغمبر نیستند گفت چه قدر احمقی آنها ادعای الوهیت میکردند
تو به پیغمبری قبول نمیکنی خان را خوش آمد چهار قران هم داد حکایت
خانی از کردی پرسید خدا چند است گفت خدا یکی است خان گفت من
میگویم دو تا است تو چه دلیل میگوئی یکی است گفت قربانت شوم من
دلیل نمیدانم و خدا را یکی میدانم هر کس خدا را دو تا بگوید زن......
حکایت خانی که همیشه دروغ میگفت و کسی حرفهای او را باور نمی کرد
روزی از نوکرش آب خواست نوکر اعتنا نکرد مکرر کرد باز گوش نداد
دفعه سیم از روی خشم گفت چرا آب نمیدهی که بنوشم گفت پنداشتم
که دروغ میگوئی حکایت خانی که بچه باز بود بنوکرش گفت که
برو بچه بچه من بیاور نوکر رفت هرچه گردش کرد و جستجو نمود بچه بگیرش
نیامد فاحشه مفلوکی دو چارش شد و لابد او را بمنزل خان آورد
خان چون فاحشه را دید بنوکر تغیر کرد گفت من بچه خواسته بودم تو چرا این ضعیفه را
آورده نوکر گفت چون وقت تنگ بود فرصت نشد که بهمه جا سر گشی نمایم یک
امشب را با این ضعیفه بسر برید انشاءالله فردا از صبح تا شام تلاشش کرده بچه پیدا

کرده خواهم او در خان گفت ای ناپاک تو کمینه هستی که من شبها بکون
بچه بگذارم و با قضیبش بازی بکنم خوابم نمیبرد نوکر گفت امشب علی العجاله بکون این
ضعیفه بگذارید و با قضیب من بازی بکنید تا خواب شمارا ببرد فردا انشاءالله
حسب الخواهش شما عمل کرده تلافی مافات خواهد شد حکایت
خانزاده را گفتند اطاعت پدرت را چرا نمیکنی خداوند اطاعت پدر را
به پسر واجب کرده رب صغیر فرموده گفت رب کبیر را چه طاعت دارم تا
برب صغیر چه رسد حکایت مرد تاجری در خصوص مطلبی که از خانی
داشت رقعه نوشت غلط خوانش را مخدوما قلمی کرد خان تغیر کرد که چرا مرا مخدوم
نوشته در جواب نوشت که طلب مرا بده ترا پروردگار انبویسم
حکایت خانی در مجلسی بکسی فحش داد گفت قورمساق سرکینی جز بکس
زنت با اهل مجلس خندیدند خان گفت خواستم کیر خر بگویم از کثرت غلطی
که داشتم سرکین بدهنم آمد حکایت مرد بچه بازی بچه را زور آورده
بود ادعای بچه در حضور خانی اظهار تظلم کردند خان مرد بچه باز را باهر
فاما نش احضار کرد از طرفین قیل و قال بسیار شد خان را نوکر کار گذار
و زرنگی بود فهمید مقصود خان بچه رشوتی که گرفته اسکات دعوا است در میان

ان

ان همه جمع کثیر خان را عرض کرد که مفعول و غیر مفعول را می شناسم خان گفت
از کجا می شناسی گفت در حضور شما و این همه جماعت با ثبات میرسانم گفت
خیلی خوب فی الفور طشتی پر از آب حاضر کرد کون بچه را در میان آب گذاشت
بعد از لحظه در آورد گفت این بچه مفعول نیست هر چه میگویند دروغ و افتراست
خان گفت از کجا معلوم شد که بچه را نکرده اند و این هم فتی نبود نوکر خان زود
شلوار خود را بر کند و کون خود را بمیان طشت گذاشت آب مثل دیک
جوشیدن گرفت گفت کونی که کرده باشند این چنین می شود مردم خندیدند
دعوا کم شد حکایت خانی بیست نفر بچه خوشگل و بیست نفر زن
خوبرو داشت و بقدر چهل نفر هم نوکر و فراش داشت و هر شب تا چهار ساعت
از شب گذشته در دیوانخانه می نشست و دقیقه افراط و تفریط نمیکرد و اگر در
چهار ساعتی باندرون رفتی نوکران هر یکی از بچه ها یکی را در آغوش کشیده بخوابیدند
و اگر در دیوانخانه میخوابید از نوکران داخل اندرون شده هر یکی با زنی
از اهل حرم هم آغوش شده میخوابیدند از قضا شبی ساعت کم کرده و یا خان
غفلت نمود پنج ساعت از شب گذشته داخل اندرون شد دید اهل حرم هر
یکی در آغوش نوکری خوابیده یکنفر را تنها ندید بدیوانخانه مراجعت کرده

بچه

بچه‌ها را مثل زنان هر یکی را در آغوش یکنفر مشغول بوس و کنار دید جائی نیافت که
بخوابد بیچاره در گوشهٔ انگشت حیرت بدندان گرفته نشست و گفت سبحان الله
عجب آورد و برد است **حکایت** خان حاکمی حکم کرد در بازار جار
کشیدند هر کس بکسی بدهنت بگوزم گفته باشد یکعباسی جریمه دارد رندی
حاضر بود جارچی را گفت بیا هم بدهن تو و هم بدهن رفیق تو بگوزم بگیر این
دو عباسی را **حکایت** خانی پای راست خود را برکاب گذاشت
و با از طرف راست اسب خواست سوار شود گفتند سرکار خان چپ سوار
شده‌ای گفت من براست سوار شده‌ام اسب را چپ زین کرده‌اند
حکایت رجبعلی نامی که خوش آواز بود نقل کرد که در مشکین بخانی
عریضه نوشتم که اسم من رجبعلی و خواننده‌ که دارم اگر مرا درخرو ملازمان
محسوب دارند التفات است خان عریضه را خواند گفت آقا رجبعلی تونی
گفتم نه اسم بنده رجبعلی است گفت من هم رجبعلی میگویم گفتم نه شما رجبعلی
فرمایش کردید لیکن اسم بنده رجبعلی است خان تغیر کرد گفت خاموش باش
رجبعلی زنقحبه من دیدم که در سر اسمی منازعه کردن معنی ندارد عرض کردم
قربانت شوم من کج فهمیدم شما راست فرمایش کردید اسم بنده رجبعلی است

بگفت

گفت بارک الله آقا رجبعلی بیا بالا و شعری در نغمهٔ سل بخوان من رفتم و نشستم هر چه
فکر کردم نغمهٔ سل را ندانستم من زابلی و کابلی و ماهور و راک و شهناز هر نغمه
که خواندم قبول نکرد گفت اینها سل نیستند من بعضی قره باغی و افشاری
و کردی و کرایلی و کری و کوراوغلی هر چه خواندم قبول ننمود گفت زنقحبه اگر
امروز سل نخوانده باشی پدرت را می سوزانم من عجز و الحاح کرده
یکساعت مهلت گرفتم آهسته آهسته زمزمه میکردم تا اینکه شعر سعدی بخاطرم رسید
که سل المصانع رکباً تهیم فی الفلوات در نغمهٔ حجازی شروع بخواندن کردم
خان گفت مرحبا آقا رجبعلی همین است مبادا شخصی همین شعر را در حجازی
خوانده خان سل قصیده خان خیری بمن داد مرخص نمود و همین گذارش را
در عالم خود حمل بر تقلب من کرد **حکایت** خانی دو عشر خرمن مرد
رعیتی را ده خروار مطالبه کرد مرد رعیت دو خروار قبول کرد خان گفت
من خرمن ترا پنجاه خروار برآورد و تخمین کرده‌ام باید ده خروار دو عشر داده
باشی مرد رعیت گفت ده خروار حق جملتان ما حصل خرمن شده دو خروار
شما میشد خان تغیر کرد و گفت تو با این ریش که داری چرا دروغ میگوئی مرد
رعیت گفت تو علی الظاهر ده مثقال موی ریش مرا تخمین کرده بخرج

میاوری از همین قرار اگر ده خروار عرض من کرد پنجاه خروار حساب کرده باشی
اضاف و گزاف تقریر فرموده خان خندید دفع آن حمله ساکت شد **حکایت**
خانی رقعه برسم برات نوشته و بنوکر خود داده بود که بگیرد مضمون رقعه چنین بود
مخدوم مکرم مبلغ سی تومان برافع بده بمن قبول است و خودش بطهران رفته
نوکر بهر حجره که رسید پرسید که مخدوم مکرم تویی هیچکس قبول نکرد بیچاره نوکر
از صبح تا شام گردش کرد مخدوم مکرم را نیافت خسته و خراب بحجره ما آمد منت کردم
که چرا اسم مخدوم مکرم را تحقیق نکردی گفت من تحقیق کردم گفت در برای بزرگ
پیدا شد حالا نتیجه مخدوم مکرم پیدا نمی شود

باب سیم در حکایات

بعضی از علما شخصی نقل کرد که در سال هزار و دویست و هشتاد و هشت که در عموم خطه ایران
آثار قحط و غلا بود ملا ابوالحسن نامی را که عارف مسلک بود دیدم که در بازار در سکوی
دکانی نشسته و از گرسنگی طاقت رفتن ندارد با خود حرفهای درشت و سهمناک
میزند ناگاه در آن اثنا روضه خوانی با خرقه خز و عمامه ترمه و جمعی از شاگرد و نوکر
سوار بعبور کرد اخوند مزبور را حالت منقلب شد و بیش از حالت اول آغاز درشت
گویی کرد گفتم جناب اخوند با که عتاب و خطاب داری گفت برو پی کار خود تو را
بهیچ نه گفتم تا فی الجمله از غضب افتاد و آرام شد بعد از آن گفتم ترا بخدا با که گله

میکردی گفت با خدا گفتم چرا گفت با مخلوق خود ملاحظه رفتار ندارد و تفوق آخوند
روضه خوان که گذشت بمن نیست مگر طرف گیری خدا که او صاحب ملک و
مال شده و من محتاج قوت لایموت گفتم بخدا چه میگفتی گفت میگفتم اینطور
خدایی نمی شود اگر فی الواقع از عهده نمی توانی برآیی بگذار بزمین گفتم اگر بزمین
بگذارد چه می شود گفت خودم قبول میکنم مرد واحد العین فقیری حاضر بود
گفت اخوند ملعون کفر نگو اینحرف میزنند اخوند گفت خوب شده که
ترا دولتی و روئیتی نداده که چنین هوادار شده من چیزی باخوند دادم و گذشتم
بعد از چندی همان اخوند را دیدم که فی الجمله اوضاعی فراهم آورده گفتم
جناب اخوند با خدا آشتی کرده یا نه گفت خداوند عالم را امتحان و نظری نیست
لیکن یکدو احوالش خوب بنظر در نمی اید یکی اینکه مرد را محتاج نامردی کند دوم
اینکه عارف و عامی را توفیر نمیگذارد بلکه شخص عاقل و کامل را زیر دست
و محکوم بحکم مرد جاهل و نادان میکند **حکایت** دو نفر عشر خوانی
که یکی خوش اواز بود بی سواد و دیگری کریه الصوت بود با سواد با هم شریک
شدند و قرار گذاشتند که خوش آواز در مجلس قرآن بخواند در هر جا که
غلط خوانده باشد ملای با سواد سرفه بزند تا ملای بیسواد تامل کرده جای

غلط را یا قه درست بخواند تا محل ایراد مردم نبوده باشد روزی به مجلس تعزیه
رفتند ملای خوش آواز جزوی را برداشت که بخواند از قضا اول جزو سوره
ق والقرآن بود همینکه اخوند خوش آواز گفت قاف ملای با سواد عادت با
در سماع صرفه زد خوش آواز ساکت شد قدری فکر کرد گفت قوف ملای با
سواد دید که حرف راست را غلط خواند عمداً صرفه زد خوش آواز بعد از تامل
بسیار گفت قیف با سواد باز صرفه زد خوش آواز هر چه فکر کرد چیزی بخاطرش
نرسید از جای خود برخواست لگدی بسینه اخوند با سواد زد گفت قود و میق
قاف غلط قوف غلط قیف غلط پس چه باید بخوانم بعد از زد و خورد بسیار مردم
مطلع شدند که محل نزاع چه بوده حکایت یکی میگفت ملای نادانی
میگفت که اعجب از اینکه ملای رومی کافر است فاسق هم بوده چه بجهت اینکه گفته
از نفیرم مرد و زن نالیده اند من میگم شیخ سعدی هم مثل او بوده اینکه گفته
چون فرو میرود ممد حیات است و چون بر میاید مفرح ذات حکایت
از ملای پرسیدند یا گفت دهان تو یا بوی لادن است چه معنی دارد
گفت لادن شهریست که در انجا یابوهای تند رو مثل یابوهای چرکس
میباشد شیخ گفته دهان معشوقه را به یابوی لادن تشبیه کرده که زود

بلغم

از ملای پرسیدند که کس رحلت زده دهل حکایت بمشام عاشق میرسد
بارنساخت چه معنی دارد گفت غالبا نسخه های گلستان غلط بوده باشد چون
کس رحلت صحیح بنظر نمیاید رحلت اسم زنی است که چند شوهر رفته جامه شد
بعبارت اخری یک کس رحلت زد و بچه نگرفت حکایت از ملای پرسیدند
که گوساله را در زبان عرب چه میگویند ملا هر چه فکر کرد ندانست گفت عجل
گوساله را اسم نگذارند تا اینکه گاو می شود انگاه بقر میگویند حکایت
ملای در کاغذی مادیان را اسب کندر نوشته بود یکی گفت اخوند اسب
کندر غلط است گفت کسش را ای بیم صحیح میشود حکایت دو نفر
ملا بهم رسیدند یکی پرسید حوالتچون است گفت بد نیست هر کاغذی که مینویسم
صد دینار حق القلم میگیرم چون میبرند مجلس نمی توانند بخوانند بعد میاورند
صد دینار دیگر میگیرم و میخوانم ان یکی گفت الصد دینار اخری قسمت من
نمی شود کاغذ مرا مجلس نمی توانند بخوانند میاورند خودم هم نمی توانم بخوانم
حکایت عزیزی یک صفحه از گلستان دادند که ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز
نوشته بودند عرب هر چه نظر کرد چیزی نفهمید یکی گفت یا اخ العرب هر چه
بنظرت میاید بخوان گفت نوشته اند ایَّ مرغَ سَحَر عشق زبیر و انّه

حکایت

حکایت شیخ بهائی گویا ضعیف الجسم و کوسج بود روزی در جوانی به مجلس علما
که در در خانه شاه عباس اجتماع و مباحثه داشتند که از پیش افتاد علمای بحث ظاهر
چند تن علمای لبنان شیخ کردند شیخ آمده در بازار اصفهان حلاجی را
یافت که ریش بزرگ و قامت بلند داشت حلاج را عمامه و ردا و عصائی
مهیا کرده و در مدت چند روز همین دو لفظ را آموخت که هر چه از تو پرسند
روی بمن کرده بگو قل یا ولدی تا اینکه روزی آخوند حلاج را به پیش انداخته
خودش نوکروار چوبوقی برداشته وارد مجلس علمای مذکور شدند علما شخص آخوند را
دیده با تعظیم تمام در صدر مجلس جا دادند ناگاه کاسه شربتی باخوند حلاج آوردند
بعد از نوشیدن اهل مجلس گفتند هنیئاً مریئاً آخوند حلاج چیزی در جواب
نتوانست بگوید آهسته که کسی نشنوند گفت باغ القاسم جرتیما یکی از علما جرئت
کرده عرض نمود که جناب الفاظ شریف را نفهمیدم اگر فضولی نباشد معنی من علمنی حرفاً
قد صیرنی عبداً آخوند حلاج حرف قل را فراموش کرده بشیخ گفت قل یا ولدی
اهل مجلس گفتند مشکل دو تا شد قل چه معنی دارد شیخ سر را نوشته از اول
تا آخر با ادله و براهین با قواعد نحات و متکلمین باثبات رسانید که در محل قل
قل گفتن جایز است بعد از چند مجلس بعلما معلوم شد که شیخ همه چیز دارد الا ریش بزرگ

هیچ ندارد حکایت ملائی بی سواد مکتبدار بود مثلاً ابجدخوان را
بقرآن خوان و قرآن خوان را بکتاب خوان شاگرد کرده بود در آخر که یکی کتاب
خوانده بود اینها را هم سازش داده بطور استادی محل مکتب را به [illegible] روزی
زنی را کاغذی از شوهرش که در سفر بود رسید زن کاغذ را بخدمت آخوند
مکتبدار آورد که بخواند آخوند مطلب را فهمیده رو و عبا را برداشت که [illegible]
برود زن دامن آخوند را گرفت و گفت هنوز ظهر نشده کاغذ را بخوان آخوند بیچاره
کاغذ را وارونه در دست گرفت متفکر بود که چه بگوید زن دید آخوند هیچ حرف
نمیزند و متفکر است گفت یقیناً شوهرم مرده است آخوند سر شرا جنبانید زن از
سکوت آخوند یقین حاصل کرد که شوهرش مرده زن کاغذ را گرفت و بخانه
رفت شیون آغاز کرد مردم جمع شده بنای عزاداری گذاشتند شخص با سوادی
کاغذ را خواند دید که شوهرش نوشته صحیح و سالم هستم و بسته قماشی از فلان مکاری
فرستادم دریافت نمائید زن دوباره کاغذ را برداشت و پیش آخوند آمد
گفت ای آخوند ملعون و کذاب چرا دروغ گفتی که شوهرت مرده اینک شوهرم
بسته قماشی بجهه من سوغات فرستاده و خودش صحیح و سالم است آخوند گفت
مرا مذمت مکن بسته قماش را بجنازه شوهرت حمل کردم و سرش که ده نبود تا

بدانم که قماشش با نعش مرده زن چون بی سواد بود قبول کرد که ادم اینجور اسب سه اما نیست را
نمی کشید حکایت وقتی در اصفهان تصنیفی میخواندند دختر تلاچار ما زن ما
میشی آری نه واعظی که از مشهورین بود همین تصنیف را شنیده در سر منبر مرد مرا لعنت
کرد و گفت این شعرا غم از اینکه غلط است شرعی هم نیست اینکه صیغه اخوند علاوه
اربع زوجه ما مشوی نعم ولا اول افرار بعد نکاح و در شریعت نبوی جایز نیست
حکایت وقتی که نایب السلطنه مرحوم بجنگ روسیه میرفت شیخ..... نجفی
بعزم جهاد در اردوی شاهزاده بود از قضا دران جنگ شکست فاحش بلشکر
اسلام رسید از شیخ پرسیدند که از برکت قدوم میمنت لزوم جناب اسلامیان
پناهی بایستی که فتح و ظفر بلشکر اسلام روی میداد چه باعث شده که نتیجه برعکس
بخشید جناب شیخ فرمودند که لشکر اسلام حرکات شرعی نداشتند یشربون الخمر
ویضربون الطنبور ویقولون من اول اللیل الی اخره هزاران بنده دارد عابدین بیک
لب پر خنده دارد عابدین بیک حکایت واعظی در بالای منبر
گفت جناب محمد صلعم صلواة الله علیه واله گویا صلعم را که در بعض کتب عوض
صلواة مینویسند یکی از القاب حضرت فهمیده بود حکایت واعظی
در بالای منبر گفت جناب اقدس الهی صلواة الله وسلامه علیه حکایت

مردی از عالمی پرسید که در صبح رمضان با زن خود معاشرت میکردم در میان
با چه او سینه بسینه نهاده و آلت رجولیت خود را بسمت فلان جایش گذاشته
لحاف بر سر کشیده بودم مادر زنم آمد لگدی از پشت من زد که برخیزید وقت
نماز گذشت لگد زدن همان غایب شدن حشفه همان در این صورت تکلیف چیست و گناه
از کیست عالم گفت از قراریکه معلوم میشود طرف مقابل خیلی فراخ بوده که با حرکت جزئی
عمل تکلفی در گذشته حکایت واعظی در سر منبر میگفت که هر کس با پسری لواط
کند عرش بحرکت میاید جوانی که غریب بود و منزلی نداشت با خود گفت که از واعظ
اهلی برکسی در این شهر پیدا نمی شود همان شب بخانه واعظ آمد مهمان شد نصف شب
واعظ خود را بر خواب جوان رسانید جوان گفت تو آن نیستی که امروز در منبر میگفتی که هر کس
با پسری لواط کند عرش بحرکت میاید واعظ گفت بلی صحیح است لیکن من چنان
میکنم که لحاف هم بحرکت نمی آید حکایت زنی را طلاق میدادند مشهور رسید
که اسم تو چیست گفت گنجه بانو گفت دار چه با تو اگر می بودی ترا طلاق نمیدادند
حکایت از ملائی پرسیدند که شاهباری بچاهی افتاده و مرده باشد چند
دلو آب باید کشید تا آب چاه پاک بوده باشد چون بقانون شریعت بلد نبود
گفت شاهباز چندان بزرگ است که هرگز بچاه نمی افتد حکایت از

ملائی پرسیدند که در فصل زمستان شخصی بصحرا رفته جنازه را دیده که در زیر برف بعضی از پوست عضلاتش ریخته در اینصورت او را چه طور تغسیل و تکفین باید کرد ملا گفت آن شخصی را اگر بصحرا رفته و جنازه را دیده تنبیه باید کرد که در فصل زمستان در صحرا چه کار داشت که چنین تکلیف بذمه اش آمده باشد

حکایت شیخ حسین نامی که از فحول علما موقوفات مدرسه را از آقا رمضان نامی که ملازمش بود لطلاب میرسانید طلاب بخدمت شیخ عرض کردند که چه میشود وجه معین را بدون بدون وساطت آقا رمضان لطف فرمایند که شایبه حیف و میل نبوده باشد شیخ فرمودند که من اسم نویسی کرده قسمت هر حجره را فراخور احوالش خودم میرسانم در حقیقت آقا رمضان آلت من است

حکایت دو نفر در حضور حاکم شرعی که عظیم الشان بود مرافعه میکردند یکی صد تومان از دیگری مطالبه میکرد بعد از قیل و قال بسیار دل صاحب طلب از بسکه سوخت بحاکم شرع گفت جناب آقا چرا بدین لامذهب بالصراحه نمیگوئی که قورمساق زن ترا بگایم برو طلب این بیچاره را بده

حکایت دو نفر مرافعه میکردند یکی گفت فلان ملک مال من است این مرد غصب نموده آن یکی گفت من متصرفم حق کسی را

نمیدانم مدعی گفت هر کس دروغگو است کیر مبارک آقا بکس زنش شد

حکایت شخصی الاغی خریده مغبون شده بود صاحبش قبول نمیکرد رفتند به محکمه ملائی معتبر را گفتند ملا از خریدار خر پرسید که تو او لاغرا تصرف کرده یا نه مرد خریدار عوام بود هیچ نگفت صاحب الاغ گفت بلی تصرف کرده دو سه روز هم برده نگاه داشته ملا گفت چنین است تو او لاغرا تصرف کرده یا نه مرد خریدار گفت اولا او الاغ نر است ماده نیست دوم اینکه من در جوانی او لاغرا نگرده ام تا به پیری چه رسد

حکایت ملائی نقل کرد که دو نفر مرافعه آمدند یکی مدعی شد گفت ملا این مرد دبر مرا خورده است چون بزغاله زرد ساله را دبر میگویند ما خندیدیم بعد از گفتگوی بسیار عیال ایشان را بدو سه هزار دینار مصالحه کردیم در حین رفتن مدعی گفت ملا من در بند دو سه هزار نیستم اگر دبر مرا مثل تو آدم دیگر خورده بود حرفی نمیگفتم نه اینکه اینطور آدم دزد نامسلمان

حکایت شخصی در محضر حاکم شرع حاجی معتبری را جرح کرد و گفت بچه باز است حاکم شرع گفت بچه بازی اینها شسته شان حاجی نمیباشد شخص تغیر کرد گفت شاهد بهتر از من که خود مرا گاییده است

حکایت مردی حاجی علی نامی را جرح کرد که کوسج است حاکم شرع گفت کوسه که اصلا نقصی بدین دیانت ندارد گفت پس چرا در حضورش کوسه میگویند

بدرش میاید حکایت ملایی کهن سالی بود که چلوخوری و شهادت
دروغ کردی پسری آمد و گفت که پدرم ترا در فلان چلوپزخانه منتظر است
که تشریف آورده چلو بخورید و شهادتی در حق فلان تاجر بکنید گفت طلب
شما را هنوز نداده گفت نه از ما طلبکاری میکند گفت چه ملعون است که
طلب مردم را نداده علاوه طلبکاری میکند حکایت دو نفر بحضر عالمی آمدند
یکی مبلغ خطیری از دیگری ادعا کرد آن دیگری انکار، عالم بمدعی گفت
شاهد داری بیار مدعی گفت ندارم گفت حق قسمی داری گفت قربانت شوم
اینمرد قسم میخورد طوری کن بلکه پول من وصول شود عالم را بمدعی رحم آمد
گفت پول را در کجا باینمرد داده گفت در زیر درختی خارج از شهر گفت تو
که شاهد داری چرا نمیاوری گفت آنجا کسی نبود که شاهد شود گفت همان
درخت شاهد است من رقعه مینویسم ببر بهمان درخت آمده ادای شهادت نشان بده
نماید گفت هرچه فرمایش میکنید که درخت میاید لیکن هیچ عقلم باور نمیکند
که درخت آمده باشد گفت من هرچه میگویم عمل کن عالم رقعه نوشت مدعی
برداشت و رفت عالم بعد از یک ساعت در اثنای درسی که بطلاب میداد
پرسید که مدعی چرا نیامد مرد مدیون گفت از اینجا تا درخت یکفرسنگ

راه است بعد از یک ساعت دیگر همان آمده باشد عالم هیچ نگفت و مشغول تدریس شد
تا اینکه بعد از ساعتی مدعی آمد و عرض کرد قربانت شوم رقعه شما را با شاخه درخت
گذاشتم و خودم هرچه زبانی التماس کردم نیامد حتی در برگشتن چند دفعه بعقب نگاه
کردم ببینم که درخت میاید یا نه دیدم از جای خود ذره حرکت نمیکند و نمیاید
عالم گفت خواطر جمع باش بعد از رفتن تو درخت آمد و بالصراحه ادای شهادت
کرد و رفت بعد از آن بمرد مدیون گفت اگر حرف مدعی وقوعی نداشت توچه
میدانستی که درخت در کجا است و تا آنجا چه قدر راه است حکما طلب مدعی را
از مرد مدیون بحکم داوری گرفت و رد کرد حکایت مرد دانائی که
کارخانه شعربافی در دم خانه خود داشت صبح برخواست که وضو گرفته نماز بگذارد
دید در کارخانه باز است متوجه شد دید شب دزد آمده هرچه ابریشم بافته و غیر
بافته که در دستگاه کارخانه موجود بود همه را برده مرد شعار در کارخانه را بست
وضو گرفته نماز کرد به زن و فرزند خود اظهار نکرد و عمله و کارگران را هم خبری
نگفته هرکسی که آمد مرخص کرد و گفت امروز تعطیل است بغیر از خود کس احدی
از مطلب مطلع نشد مرد شعرباف بنای گردش گذاشت بهر جا که گمان میبرد پنهانه رفت
و چیزی نگفت و چیزی نشنید تا اینکه طرف عصر بخانه شخصی که از آشنایانش بود رفت

در اول ورود همان شخص گفت فلانی شنیدم که کارخانه ترا دزد برده است آیا از جائی
سراغ گرفته یا نه گفت تا بحال سراغ نگرفته و نیافته بودم الحال هم سراغ گرفتم و هم یافتم
مرد شعار برخواست و رفت پیش حاکم کیفیت را کماکان عرض کرد که احدی از
دزدیده شدن کارخانه من واقف نیست این شخص از کجا فهمیده حاکم قول مرد شعار را
تصدیق کرده خسارت او را از همان شخص گرفت و رد کرد حکایت ملای
صاف ضمیری بود که هرچه میگفتند قبول میکرد دو نفر بمرافعه آمدند یکی گفت مبلغی
از پسر میخواهم نمیدهد گفت راست میگوید ملعون چرا طلب این بیچاره را نمیدهی آن
دیگری گفت من مدیون نیستم من شرارت میکنند گفت تو راست میگوئی
ای ملعون چرا از شرارت دست نمیکشی زنش از پس پرده گفت جناب آخوند
مرافعه چنین نمیشود لا محاله یکی را تصدیق و دیگری را تکذیب کن تو هر دو را تصدیق
میکنی ملا گفت ای زن بخدا تو هم راست میگوئی حکایت ملائی که نحوی
بود در کشتی از ناخدا پرسید که نحو خوانده گفت نخوانده ام گفت نصف عمرت
در معرض تلف است از قضا کشتی در گرداب افتاد که هر کس شنا میکرد خود را
به ساحل نجات میرسانید ناخدا از ملای نحوی پرسید که شنا میدانی گفت نه
گفت بخدا تمام عمرت در معرض تلف است حکایت ملائی شاگردان را

تعلیم

تعلیم کرد که بجای ضرب عمرو زیدا یکی گفت ضرب زید عمرا مشهور است تو چرا
بر عکس تعلیم کرده گفت قصاص در شریعت جایز است سالهای سال است
که زید عمرو را زده است و کسی به داد عمرو نرسیده بعد الیوم من قدغن کرده‌ام
که عمرو زید را بزند تا تلافی شود حکایت ملا بابا نامی نقل کرد که بزن
کدخدای دهی دعائی نوشته بودم که حامله شده و پسری زائیده بود
روزی مرد مهمانی با زن خود بخانه همان کدخدا آمده بود که بشهر میرفتند که از
کشیش دعائی بگیرند بلکه ایشان را پسری بوده باشد کدخدا ایشان را مانع می‌شد
و از روی نصیحت میگفت که بشهر رفتن و از کشیش دعا آوردن لزومی ندارد
اینک ملا بابا که حاضر است از کشیش و از جهود صاحب نفس‌تر است من اعتقاد
بکشیش و جهود ندارم ملا بابا هم کشیش من است و هم جهود من است حکایت
معلمی را پسری خوشگل شاگرد بود معلم را حیا مانع شده و یا جسارت نکرده که زبانی
اظهار مطلب کند رقعه نوشت که نور چشما داعی الکلفه کون لازم است اگر التفات
نمائید عین محبت است پسر رقعه را شب به پدرش نشان داد پدرش آمد و گفت
ای ملای ملعون این چه رقعه است که به پسرم نوشته معلم گفت مگر در املای
رقعه غلطی پیدا شده گفت نه گفت پس تغیر را چه باعث شده گفت به پسرم بچه

بازی

باری کرده گفت حیف که این همه سعی من در حق پسرت ضایع شد من مشقی بود که
به پسرت نوشتم که در اسلوب میرزای استاد باشد اینکه نوشته ام مخلقه کون یا هیچ
کس از اهل قلم همین عبارت را نه فهمیده اند پدر پسر ساده لوح بود حمل بر صحت کرده
عذر خواست و برگشت شاعری هم تبعیت ملا کرده چنین گفته

سیره پیلکی بو ملارون قرضة　　لیتعلم اطفالکم قرضة
بو حلقه کون کس بود دستگاه　　فلنجیه زوج او وزنة
بر آلت اگرچه بس القابها است　　از انها یکی منتخب قبضة
لواطه نم دستحق دان جستو ست　　جماع وز نانته لغة

حکایت معلمی آلت خود را بدست بچه داد شخصی دید گفت ملعون چرا
آلت خود را بدست بچه داده گفت پس چه بدهم اگر قلمتراش بدهم دست
مسلمان را میبرد اگر مقراض بدهم بچشم میزند و آسیبی میرسد حکایت
شخصی معتبر را دید که چوب کوتاهی و چوب درازی و کوچه و شیپوری در نزد خود
گذاشته پرسید که اینها را چرا نگاه داشته گفت بچه را با این چوب کوتاه میزنم چون
عقب میرود با ان چوب دراز میزنم چون خیلی عقب رفت با کوتش میزنم
و این شیپور را احتیاطا نگاه داشته ام مبادا بچه ها اجماع کرده باشند

که را بکشند و کسی نباشد که مردم را خبر کند انوقت همان شیپور را میزنم تا همه مردم
مید انند و میشوند حکایت معلمی همه بچه ها را مرخص کرد پسر را نگاه داشت
خواهر پسر که کوچکتر بود از نیمه راه مراجعت کرده بمکتب آمد تا بداند چه باعث شد
که برادرش در مکتب مانده از در مکتب دید معلم سوار برادرش شده معلم چون
دختر را دید استغفر الله استغفر الله گویان از پسر جدا شد پسر و دختر هر دو بخانه رسیدند
دختر اوضاع واقعه را بمادر خود نقل کرده گفت مادر جان آخوند از کون داداش
بقدر بازوی من استغفر الله بیرون آورد حکایت در قریه ایرانه که در
حوالی تبریز است ملائی بود شجاع و همیشه ادعا میکرد که در دل من خوف نیست روزی
جنازه را بمسجد گذاشتند و همان ملا را آوردند که در سر جنازه تا صبح قرآنی
بخواند هرچه التماس کردند که رفیقی در نزد ملا بگذارند قبول نکرد که من و اهمه
ندارم مردم رفتند ملا مشغول تلاوت شد دو نفر از رفقای ملا برای امتحان
نصف شب با تغیر لباس و فتیله های آتشین که از کله و دوشهای خودشان
مرتب کرده بنفت و هر یکی گرزی نفط آلود آتشبار در دست از چپ و راست
ملا داخل مسجد شده و صدای مهیبی زدند که ای ملا من ربک ملا ایشان را
چون دید با دل قوی گفت که ایها الملکان المقربان سلام الله علیکما من

هنوز نمرده ام اگر سوالی خواهید فرمود جنازه همین است و امروز تا طرف شام مرده نمیشوم
سوالی نکرده اند رفقا هر یک گرزی به کلّه ملا زده گفتند تا مربوط حرف مزن مرده
تو نه وجوابی بده من رنگ ملا گفت من نمرده ام وجواب دیگر ندارم گفتند زود
باش ما را معطّل مکن دیگر ملا گفت لا اله الا الله صبر میکنم شما چه ملکان نادانید
که مرده را گذشته از من سوال وجواب میخواهید رفقا چرخی زده هر یکی گرزی زدند
ملا را آشنا کردند ملا چون شیر خشمناک از جای خود برخواست رفقا تاب مقاومت
در خود ندیده رو بگریز نهادند ملا را خشت پاره بدست آمد و سر بگیر زدن همان
وجان دادنش همان مگر رو بگریز نهاده درمیان ده میگریخت و فریاد میکشید
مسلمانان مرا کشتند از یکطرف فتیله های سر و دستش شعله میکشید و از یکطرف
سگهای ده صد بصد داده از عقبش میرفتند از یکطرف ملا سر و پا برهنه با اینطرف
و انطرف میدوید مردم از خانه بیرون شده ملا را گرفتند مگر از هولناکی هلاک شد
از ملا بیان واقعه را پرسیدند ملا گفت بگذارید من آمده مرده را گذشته از من
سوال میکردند من بکر اکنون گشته ام ویکی همان بود که گریخت آمد در مسجد کاشف معلوم آمد
که هر دو نفری مخفی بوده اند درخصوص خوبیهایش تنقّد کرده بودند نفهمیده ام
علما فتوی دادند **حکایت** خادم پیشنماز را در حین بر چیدن سجاده

مارونی از بغل افتاد پیشنماز گفت ای ملعون آلت قمار را به مسجد آورده خادم گفت
شما چرا آلت زنا به مسجد آورده اید **حکایت** ملائی بود که خیلی وسواس
داشت جوانی چند روز هر صبح آمد بر در ملا تغوط کرد ملا چون در را میگشود
و غایط را می دید از صبح تا شام مشغول پاک کردن نجاست میشد تا اینکه ملا
به تنگ آمد صبحی در کمین نشست دید جوانی آمد نشست که تغوط کند ملا رجست و از
هر دو پا و دوش محکم گرفت و چند لگدی زد جوان گفت مرا مزن که همشیره زاده
خادم ملا جوان را آورد بر در مسجد گفت اگر فی الواقع حرف تو راست است بر در
خانه وی تغوط کن **حکایت** در نقل دزد قاضی که مشهور است همین فقره
خالی از مزه نیست که دزد عمامه قاضی را برد قاضی گفت بر خدا برکت بدهد گفت
یعنی اینقدر برکتش نمی شود که از بیت زرع چلواری یک پیراهن بدوزند
حکایت راهزنی ملائی را لخت میکرد همه لباسش را گرفت تا نوبه شلوار
و پیراهن رسید ملا با عجز و الحاح گفت که این ها را من بخش که در خانه شلوار و پیراهن دیگر
ندارم راهزن گفت زود باش بیرون کن اگر عربانی تقی و نقی را که بنده زاده
کانند دیده باشی از چشمهایت آتش بر میخیزد **حکایت** ملائی که زن صاحب
سواد بود و بملا مسلط شعری که مشهور است میخواند زن و اژدها هر دو در خاک به

جهان پاک از این هر دو ناپاک به   در غیاب زن میخواند زن و اژدها در اینجا
زن از در در آمد ملا گفت هر دو پیغمبر بند گویا شعر را چنین خواند
زن و اژدها هر دو پیغمبر بند حکایت ملائی را زنی و کنیزی بود روزی
بخانه آمد دید زنش بجائی رفته و کنیز در خانه تنها است در را بسته و با کنیز در
در باغچه مشغول معاشرت بود که زن رسید و در را بشدت کوبید ملا گفت
صبر کن آمدم زن بشدت کوبید ملا بعد از اتمام عمل رفت در را باز کرد
زن گفت قورمساق در باغچه سرا چه میکردی گفت تغوط میکردم گفت چرا
بخلا نرفته بودی گفت عجله داشتم خلا دور بود گفت بیا غایط را بمن نشان
بده آمدند بباغچه ملا غایط سگی را یافت و گفت اینک غایط من زن
گفت این غایط سگ است ملا گفت تو بمن انقدر فرصت ندادی که غایط
انسان ریده باشم از عجله همین را ریدم حکایت ملائی که دو زن
داشت شبی بخانه در آمد و کاغذ نیم ورق ممهور از بغل در آورد که فرمان شاهیست
از طهران آمده و حکم شده هر کی مردی که دو زن دارد باید شبها با زن کوچک
بخوابد زن بزرگ با دهن ضرطه کرد زن کوچک گفت ای بی ادب فرمان
شاهی را ضرطه میکنی اگر فردا ...... چه جواب خواهم گفت حکایت

ملائی با کنیز جماع میکرد ناگاه خاتون از در در آمد کنیز گریخت ملا شلوار خود را
پنهان کرد و برخواست بنماز خاتون دامن قبای ملا را بکنار کشید و ذکر ملوث او را
دید پنجه به ملا زد و گفت قورمساق با این ذکر ملوث نماز میگذاری زود قبول
میشود حکایت ملائی که سواد عربی تحصیل کرده و نحو میداند بملا بابا
ئی رقعه می نوشت که نوکر شما پیراهن مرا برده که پینه نماید ما و زن ما هم در
خانه شما است بگو هر دو را بیاورد چنین نوشت اخوند مع جدید اخم
شما شیخ جدید ما را برده که شم لا نماید و ریح المرئه ما هم در خانه شما است بگو هر
دو را بیاورد حکایت طلبه چوب خطی یافت بدکان قصابی برد
که گوشت بخرد قصاب گفت این چوب خط دکان من نیست با این چوب
خط گوشت نمیدهم بعد از قیل و قال بسیار طلاب جمع شدند و گفتند بابا
جان چوب الخط من حیث انه چوب الخط چه تفاوت دارد قصاب را زدند
و گوشت را بردند مرد قصاب جمع کثیری از قصاب و سلاخ فراهم کرد آمد
بمدرسه هر طلبه را که میدیدند میزدند و میگفتند طلبه من حیث انه طلبه چه تفاوت
دارد حکایت شخصی نقل کرد که در موصل در مسجدی نماز جماعت
میکردند پیشنماز را دیدم که پوستین وارونه پوشیده و یک لیش را در هوا انداخته

کرده که بربالین بگذارد از کفنم بهتر است بدرد فقره را پرسیدم گفت چون پوستین را دزدیده است
بملاحظه اینکه صاحبش نشناسد وارونه پوشیده و یک پیشش نجس و ناپاک است اگر بزمین
بگذارد حصیر مسجد نجس میشود گفتم در اینصورت چرا دیگر را پیشنماز نکرده اند گفت اگر
دیگری پیشنماز شود این ملعون در آخر صف می ایستد در رکوع یا در سجود کفش
مؤمنین را می برد **حکایت** ملائی نقل کرد که به عتبات با دو سه نفر رفیق
میرفتیم در همدان از بچه بقدر نیم من دوشاب خریدیم و خوردیم بعد از ساعتی بچه آمد که ظرف
دوشاب را ببرد یکی از رفقا گفت ای بچه اگر از همین دوشاب بوده باشد باز همین قدر
بیاور بچه گفت این دوشاب را موشی افتاده بود در آن خمره از آن فروختم والا دوشاب
پاک داریم مادام باین قیمت نمیدهد یکی از رفقا برخواست از روی بچه سیلی زد و ظرف
دوشاب را بزمین انداخت و شکست بچه گریه و زاری بسیار کرد من بچه را بکنار کشیدم
و دلداری نمودم و رفیق را مذمت کردم بچه گفت آخوند امن بجهت سیلی گریه نمی کنم
گریه من بجهت ظرفیست که شکست چون ظرف بول مادرم بود که عجوزه ناتوانی است
شبها توی همان ظرف بول میکرد و روزها می انداخت **حکایت** ملائی
نقل کرد که در کربلا عربی همیشه بیاکاشه ماست میفروخت چند روزی نیاورد
روزی در بازار عرب را دیدم گفتم چرا دیگر ماست نمیاوری گفت قد مات الحمار

معلوم شد که همه ماست خر بوده **حکایت** ملائی نقل کرد که در کربلا اعرابی را
دیدم که در سراوجاق نشسته ریسمانی بتوی یخنی ما انداخته گفتم یا اخ العرب این چه
ریسمان است بتوی یخنی ما انداخته و چه کار داری گفت محکم گرفته ام بمطبوخ شما
مخلوط نمی شود و روغنش یخنی شما را لذیذ میکند من رفتم و بزور بیرونش کردم دیدم
موش بزرگ صحرائیست **حکایت** ملائی بود اصفهانی دو دختری داشت که
باسم باکره بچند شوهر داده و حق الصداق گرفته بود در اصفهان مشهور شد و بطهران
آمد و دختر را باسم باکره بشوهر داد شب زفاف منتظر نشسته بود دید در را بشدت
کوبیدند ملا گفت بابا جان چه خبر است یکی گفت بیا دخترت را صاحب شو
گفت چرا گفت دختر نیست گفت پس پسر است گفت نه دختر است لیکن کس داده
گفت پس بایستی کون بدهی گفت نه بدیگری داده گفت پس بایستی بمن دادی
گفت دخترت قبل از این شوهر رفته گفت پس بایستی بعد از این شوهر برود
حکایت مردی نقل کرد که در شهر مرو دیدم به تابوتی محکم بسته بقبرستان
میبرند همان مرده میدیدم سرش را بعد از تکان بلند کرده میگفت ای جماعت شاهد باشید
که من نمرده ام مرا زنده دفن میکنند من تعجب کردم رفتم پیش قاضی شهر همین
واقعه را پرسیدم گفت همان مرد در سفر بود دو نفر شاهد عادل از مردن

ادای شهادت کردند که مرده است من مالش را ما انزل الله درمیان ورثه
قسمت کردم زنش را بشوهر دادم حالا آمده که من نمرده ام من ملاحظه کردم که اگر
قول او را تصدیق کنم چه قدر خسارت و دماغ سوخته گی خواهد شد و انگهی هنوز
عدلین جرح نشده و علاوه زنش حامله شده هنوز وضع حمل نکرده و از اموالش
بعضی تلف و بعضی مایه توکل وارثان شده و حکم بدون خسارت در حق او نخواهد شد
بناء علی هذا حکم کردم که تو مرده و فرمودم تا او را دفن کنند تا مردم آسوده شوند

حکایت همان قاضی را عمرو آمد و عرض کرد که زید سنگ زده یک چشم
مرا کور کرده فرمود زید را حاضر کردند حکم کرد یک چشم زید را در قصاص عمرو کور کنند
زید عرض کرد که تقصیر در فلان حاجی میباشد که از دیوارش که محکم نساخته
بود سنگ افتاده و من برداشتم زدم چشم عمرو کور شد حاجی را آوردند
که سنگ دیوارش محکم نبود حکم شد یک چشم او را در قصاص چشم عمرو کور
کنند حاجی عرض کرد دیوار را ابنا ساخته تقصیر در بنا میباشد که دیوار را محکم
نساخته باید از عهده قصاص برآید حکم شد بنا را حاضر کردند بنا عرض کرد
که من زن و عیال دارم اگر یک چشم من کور شود و سر دیوار از طرف چشم کور میافتم
لیکن صیاد در وقت انداختن تفنگ یک چشم خود را می پوشد و با یک چشم می اندازد

اگر یک چشم او کور شود چندان عیبی ندارد قاضی فرمود صیادی حاضر کردند و حکم کرد
که یک چشم او را در قصاص چشم عمرو از حدقه درآورند صیاد چون مطلب را فهمید عرض
کرد بلی در انداختن تفنگ با یک چشم می اندازم لیکن در بسیار اوقات اگر دو چشم را نداشته
باشم در کوه و سنگ گشتن من مشکل است لیکن دوک سازی در اینجا نشسته یک چشم
خود را پوشیده با یک چشم دوک را راست میکند یک چشم او بمصرف نیست و فرمود
دوک سازی حاضر کردند دوک ساز ماجرا را فهمید عرض کرد صحیح است یک چشم من بمصرف نیست
لیکن آدمی هست که از من مستحق تر است که اگر دو چشم او را کور کنند ضرری ندارد شیخ
گفت کیست گفت صورناچی که هر دو چشم خود را پوشیده دم بصورنا میزند شیخ قبول کرد
و فرمود صورناچی را حاضر کردند و حکم کرد یک چشم او را در قصاص چشم عمرو از حدقه درآوردند
بیچاره صورناچی بهانه نیافت تسلیم شد و یک چشم او را در عوض چشم عمرو کور کردند
تا قصاص شرعی بعمل آمد **حکایت** واعظی که از اهل سنت بود در
کاشان در اثنای موعظه گفت جبرئیل هزار دفعه بحضرت رسول نازل شد
جوانی که شیعه بود برخاسته و خنجری کشید و گفت بگو ببینم به حضرت امیر چند دفعه
نازل شد واعظ مرد نجیبه بود گفت دو هزار مرتبه چنانچه حضرت رسول فرموده
انا مدینة العلم و علی بابها البته شخصی که بقلعه رفت و برگشت یکدفعه در رفتن

از در قلعه عبور میکند و یکدفعه در برگشتن حیوان خوشحال و ساکت شد
حکایت واعظی در اثنای موعظه گفت که اعمال حسنه .... با اعمال
حسنه جمیع کاینات در ترازو سنجیده نمطابق آمد بهلول حاضر بود گفت یا در ترازو
عیبی بوده و یا ترازوکش تقلب کرده والا عقل باور نمیکند حکایت
ملا نصر الدین شبی از خواب بیدار شد گفت ای زن برخیز چراغ روشن کن
و عینک مرا بیاور که خوابی دیده ام درست در نظرم نیست بلکه بواسطه عینک
و چراغ درست برسیده که پیدا نمایم و بخاطر آورم حکایت ایضاً
روزی اسبی بمیدان برد که بفروشد اسب بدخو بود هر کس که از پیش آمد بادمن
قاپید و هر کس که از پس رسید با لگد زد مردم گفتند ملا اسب تو نمیگذارد که
بدهانش نگریسته و سالش معلوم شود گفت مقصود من فروختن اسب نیست بلکه
بدانند که من ازین اسب چه زحمتها کشیده ام حکایت نیز
گاوی داشت میفروخت مشتری گفت گاو تو پیر است گفت بیست
سال است که این گاو در دست من است کسی او را پیر و لگد خورده نگفته تو چرا
در یک ساعت او را پیر گفتی حکایت یکی گفت ملا زن تو از تو
بزرگتر گفت من هم از و نمی ترسم حکایت پرسیدند سن تو

چند است گفت سی سال گفتند ریش تو سفید شده باید متجاوز بوده باشد گفت بسیار
وقت است که از سی سال نگذشته ام حکایت روزی ملا نصر الدین
از کوچه میگذشت ناگاه پایش از طرف دیواری بگودی گذشت از همان گود
نگاه کرد دید جایی است که پر از گاو خر است مبادا همان جا طویله شخص متمولی
بوده فی الفور سنگی و علامتی بر سر آن گود گذاشت تا گم نشود رفت بخانه و بزنش
گفت ای زن مژده بده که خزانه گاو خری یافته ام شاید از عهد دقیانوس مانده
باشد حکایت روزی زنش پرسید ملا آن چه صدا بود که از بیرون
خانه در آمد گفت صدای جبه من بود که از بام بزمین افتاد گفت جبه در وقت
افتادن چنان طراق نمیکند گفت من هم در توی جبه بودم حکایت
روزی زنش پرسید چرا دیر آمدی گفت همه لباسهایم بچاه افتاده بود
گفت مگر عریان شده بودی گفت نه خودم هم در توی لباسها بودم
حکایت ملا قوه حافظه نداشت از اول ماه تا آخر هر روز یک
سنگ ریزه بتوی توبره میانداخت هر کس که از چندم ماه میپرسید
سنگها را شمرده جواب میداد روزی مرد ظریفی در غیاب ملا یکچند
سنگ ریزه بتوی توبره ریخت چون ملا آمد از چندم ماه پرسید

ملا سنگ توبره را شمرد متعجب و متفکر شد و گفت نمیدانم در سر این ماده چه ملائی
هست که سنگها از سی عدد گذشته خودش در بیست چهار یا در بیست پنج
توقف کرده. حکایت مولانا سید نعمت الله جزایری در زهر الربیع
نوشته که شخصی را از زهاد دیدند که در اذکار خود چند دفعه لا سبحان الله
ذکر میکند جهة لاء ناهیه سبحان الله را پرسیدند گفت بایستی سی و سه دفعه
سبحان الله گفته باشم سبحه را شمردم دیدم دفعه اضافه شده است که
برگشت میکنم حکایت نقل کرده اند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله
ظرافت میکردند از جمله پای مبارک خود را که پای چپش بود دراز کردند
و باصحاب فرمودند که این پای من بچه چیز شباهت دارد یکی عرض کرد
بساق عرش میماند فرمودند نه یکی گفت به درخت طوبی فرمودند نه یکی
گفت قربانت شوم شما خودتان فرمایش کرده باشید حضرت پای
راست خود را دراز کردند و فرمودند که باین پای من شباهت دارد اصحاب
خندیدند حکایت مشهور است که حضرت بیکی از اصحاب فرمودند
که فلان عمل را که کرده در بهشت ترا بچه شتری خواهند داد گفت چرا شتر
نمیدهند حضرت فرمودند که شترها همه بچه شترند حکایت و هم چنین مشهور است

که پیره زنی عرض کرد قربانت شوم دعائی کنید که من به بهشت بروم فرمودند
پیره زنان به بهشت نمیروند پیره زن مضطرب شد حضرت فرمود پیره زنان را
جوان کرده به بهشت میبرند حکایت حضرت در موعظه فرمودند که
در حین وضع حمل زنان ملکی آمده موضع معلوم را آنقدر فراخ میکند که بچه بیاید
بعد از آن ملکی آمده بحالت اولش میاندازد یکی از اصحاب عرض کرد
فدایت شوم آن دومی بخانه ما در نیامده حضرت تبسمی کرد و فرمود ما حکم میکنیم
که بیاید بعد از آن زن آن مرد همیشه باکره شد حکایت مجتهد عظیم الشأن را
در مجلسی که جمع کثیر حاضر بودند و سفره نهار انداخته شده بود و از جمله مطبوخها پاچه
در کاسه آورده بودند مجتهد از حضار پرسید که از پاچه ها کدام یکی مطبوع
میباشد یکی گفت پاچه گوسفند یکی گفت پاچه بزغاله مجتهد گفت پاچه سفید
مردم خندیدند حکایت حاجی .... را عرض کردند که در باغچه
سرا چاهی که کنده ایم خاکش را کجا بریزیم گفت چاه دیگر بکنند خاکش را
بهمان چاه بریزند گفتند خاک آن چاه را کجا بریزیم گفت چاه دیگر بکنند
خاکش را بهمان چاه بریزید گفتند خاک آن چاه را کجا بریزیم ملتفت شد
و تبسمی کرد گفت تسلسل لازم آمد حکایت نجاره میرزا ......

شبی دزد آمده بعضی مخلفات خانه اش برده بود سحرگاهان دزد را حاضر
ساخته از دست شکوه و تغیر داشت و میگفت ای ملعون ترا چه حق آن بوده که
بدون اذن من داخل خانهٔ من بوده باشی در صورتیکه ترا در خانهٔ من نامحرم
هست و عیال دختری دارم **حکایت** حاجی .... و میرزای
...... که هر دو از اشراف و اجلهٔ سادات تبریز بودند روزی در مجلس
شاهزاده میرزای .... وارد شده خواست که از حاجی ....
بالاتر نشیند جایش نداده و گفت بچه چه میخواهی که از من بالاتر نشینی
اگر دولت ملاحظه شود هم در تو هست و هم در من اگر سیادت ملاحظه
شود هم در تو هست و هم در من اگر منصب ملاحظه شود که پادشاهزاده هم
در تو هست و هم در من اگر کمال ملاحظه شود نه در تو هست و نه در من مردم
خندیدند میرزای ...... خجل شد **حکایت** ملای عظیم الشأنی را
نوکری بود خوش آواز که گاه گاه او را خواننده‌گی کردی روزی
در خانه یکی از دوستان محرمش نوکر آهسته آهسته مشغول زمزمه و غزلخوانی
بود ملا مجتهدی قبل از آن از صاحب خانه اذن حاصل کرده بود غفلتاً
وارد مجلس شد ملا همین که مجتهد را دید بنوکر گفت قطع کن ملعون غنا نیست

مجتهد گفت چه کیفیت است ملا گفت این مغنی آدم شاهزاده حاکم است نزد من
فرستاده بود که بخواند به بینیم خواننده‌گی شرعی دارد و یا اینکه غنا است
من که غنا دانستم نوکر را گفت یکفرد دیگر هم بخوان تا به بینیم آقا چه حکم میکنند
نوکر یکفرد دیگر خواند هر دو حکم کردند که غنا است **حکایت** جمعی
از ملایان زهد پیشه را مجلسی بود خوش آواز را گفتند بجهة تفریح یکچند غزلی
بخوان مشروط بر اینکه زنگوله مزن که غنا می شود تا اینکه مرتکب فعل حرام نموده
باشیم مغنی مثل اذان اهل تسنن صدای کشیده و درازی کشید گفتند این چه
نغمه و چه هوس است که خواندی گفت بدون حرکت صوت غیر از این خواندن
ممکن نمی شود **حکایت** در عهد شاه عباس یکنفر فرنگی آمد و بعرض رسانید
که در حالت صمت چند مسئله دارم باید کسی باشد که با ایما و اشاره جواب مرا
بگوید ملایی را آوردند که در رد مسئله‌های من در آورده زیر چاق بود فرنگی
اشاره کرد ملا میخ اولاغ خود را بزمین کوفت فرنگی پیازی انداخت ملا
دو تا کرده انداخت فرنگی برخواست و رفت مردم و شاه متعجب شدند بعد از
رفتن فرنگی شاه پرسید آخوند اولا بگو اسم تو چه چیز است گفت ملا
رطل بوق ابن شمر و پانزده گفت این اسم را پدر و مادرت گذاشته گفت

خودم بمناسبت وضع کرده ام چون اسم اصلی من ملا منصور ابن موسی است
عربی من رطل فارسی صور بوق این رطل بوق میباشد اسم پدرم که موسی است
موی پشم گفته ام سی را نصف کرده پانزده گفته ام بجهة احترام پدرم که نصف
کمتر بوده باشم نمست که اسم من رطل بوق ابن پشم و پانزده شده شاه
گفت آفرین بر تو ثانیاً بگو که با فرنگی با ایما و اشاره چه سؤال و جواب کردی
گفت فرنگی از من پرسید که قطب زمین کجاست من او لاغ خود را
بزمین زدم که همین جا گفت از کجا معلوم کنم گفتم شش جهة را ذرع کن تا معلوم
تو شود فرنگی پیازی انداخت که در الصورت ظلی میباشد من دو عدد
گردکان انداختم که خایه های من حکایت دو نفر ملائی با هم بحث
کردند یکی کوز داد ان یکی اسم دهی را گفت انقدر کوز داد که ان
یکی اسم دهی نیافت عاجز شد گفت چرا اسم ده نمیگوئی گفت بخاطرم
نمیرسد گفت بگو این ده ان ده انقدر اسم گفت که به تنگ آمد اند بکری
گفت توبه ازمن است یک کوز لاینقطع داد گفت چرا اسم دهی را
نمیگوئی گفت تو قطع کن و فاصله بده تا من اسم دهی را بگویم گفت عادت رشید
بار اسم دهی را بگو گفت هشترود گفت هشترود اسم محالی است گفت لایق تو

کوز تو محال است نه ده **حکایت** شخصی نقل کرد در عقب پیشنمازی با چند
نفر نماز جماعت میکردیم در ثنای سجده از پیشنماز بادی آمد که بعضی شنیدند
من بعد از اتمام نماز قبل از همه با پیشنماز مصافحه کردم و گفتم تقبل الله اعمالکم
پیشنماز تبسمی کرد و من در عقب پیشنماز بودم دیدم که مردم همهمه دارند از پیشنماز
مسئلت کردم که جناب اقا در ثنای نماز از من بادی در آمد و اعاده نماز
از آنجا که باد آمده نماز را تمام کنم یا از اول گفت از اول مردم فهمیدند
که باد از من آمده ساکت شدند چون بخانه رسیدم نوکر پیشنماز برات یک خروار
گندم اورد و بمن داد امسال هم گرانی بود از دولت کوز اقا فی الجمله افاده ما را
حاصل شد **حکایت** خوش نویسی بود که قران را دخل تصرف میکرد
شخصی پول زیاد داد که مداخله نماید چون قران نوشت و تمام کرد صاحب
قران امد گفت چرا باز در چند جا تصرف کرده و مداخله نموده گفت من
راست نوشته ام و الا یا جمیع نسخه ها را تحریف کرده اند و یا از آسمان غلط نازل شده
از جمله من نوشته ام و خر عیسی ضعف بدیهی است که عیسی را خر بوده موسی را
والبته عیسی درگاه و جوق غت کرده بود و ضعیف شده بود و مریم در خدمت
انجاها بالصراحه فرجها نوشتن خلاف است انجاها که نوشته ام معلوم است

که کجا است الکنایه ابلغ من التصریح دیگر اینکه نوشته‌ام وجه الجنتین دانما نیست
وان خلافست وانما تبرکی یعنی الکفار تکن دیگر شعفتار باشد رسید نوشته‌ام آ
البته درست نشد بهتر است دیگر حدت دو به ازری نشد و به ازری
صحیح است چون ذرت کی "دد قوره ماق" را گویند لیکن معاویه هم خیلی "دد" بود

حکایت حضرت موسی علیه السلام بکوه طور میرفت خرسی عارض شد
که فدایت شوم اگر زحمت نباشد عرض این حیوان بیزبان را بحضرت احدیت
برسانید که اخر تاکی دراین جلد مانده از ادمی و از اول حیوانات محبوب بوده
چه می شود بعالم بشریت قدم گذاشته از افراد الناس محسوب شده باشم حضرت
موسی قبول کرد در مراجعت خرس را گفتند در خصوص تو خطاب از جانب رب
العالمین رسید که چه مضایقه او را در جرد نبی نوع انسان میتوانم بکنم بشرط اینکه
باید در محکمه‌های علمای ...... وکیل مرافعه بوده باشد عرض کرد قربانت شوم
من از جلد خود درمیایم و نه چنان لعنت و بیدینی را قبول میکنم

حکایت به زیرکی بچه کوچکی خوشم آمد که معلم گفت هاشم آقا بیا درست را بخوان
واز ادشو گفت اخوند امن الجنة والناس در سم همین است که ابر دوردا نیست
احتیاج باوردن و گذاشتن بدارد

حکایت ملائی مهمان شد آنحضرت

امیر علیه السلام را در جهان جانقل کرد و گفت چون زنده شد حضرت رسول فرمودند
یا علی بخواه از من هر آنچه راستی را بگو امشب در کجی بودی

حکایت ملائی نقل کرد که از صحرائی سواره عبور میکردم کبکی را در سر راه دیدم قیچی را انداختم
که شکارش کنم قیچی بگردن کبک پیچید بهمان طور پرواز کرد و رفت سال
اینده باز از همان جا عبور میکردم کبک بچه‌های چند یرا دیدم که در گردن
هر یکی بقدر انگشت کوچک قیچی‌های پیچیده است معلومم شد که بچه‌های
همان کبک بوده اند یکی از اهل مجلس گوش خدا باد در همسایگی ما تبعی مرا
پسری متولد شده تعجب دارم که چرا دستهای او مثل دست پدرش
کبود و رنگ آلود نشده گفت البته در خلقت انسان و حیوان فرق کلی پیدا شد

حکایت بکلوی زاهدی زور اشرابی بخشیدند مست شد خواب لطف
شب بهوش آمد دلی نوشید و گفت طوطی بچه چه خوشگواری آب همین است
میخورید

حکایت عالمی که حکیمی و بیچیز و مجهول القدر و گذشته سال بود
گفت اگر بار دیگر بدنیا آمده باشم تحصیل نمیکنم مگر اصول جمع نمیکنم
مگر پول

حکایت فقیهی در کشتی با نصرانی هم جلیس بودند نصرانی
شراب خوردی یک پیاله به فقیه داد فقیه بی تامل گرفت و خورد نصرانی

گفت اینکه خوردی شراب بود گفت از کجا دانستی که شراب است گفت غلام من از شخص
یهودی خریده گفت عجب مرد احمقی ما درباره فحول مجتهدین تردید و تامل داریم
بروایت دو سه نفر یهود و نصرانی چه اعتماد توان کرد نه خوردم از انکه بجهة
ضعف سند و روایت حکایت واعظی همیشه در منبر توصیف بهشت را
میکرد یکی گفت جنابا چرا از جهنم و از اوضاع او هیچ نمیگوئی گفت انجا را
خودمان رفته و خواهیم دید احتیاج بتوصیف ندارد حکایت واعظی
گفت که در بهشت انارهائی هست که دانه هایش از یاقوت یکی گفت هرگز
من نمیخورم که دندانهای مرا میشکند حکایت شخص عوام و بی سواد
سجع مهر اخوند ملا یحیی که یا یحیی خذ الکتاب بود میخواند یا یحیی خذ الکباب
حکایت عالمی که اسمش احمد بود سجع مهر خود را احمدک یارتی کرده بود
بعد از مردنش پسرش که محمد بود سجع مهر خود را محمدک یارتی کرده بود حکایت
شخصی با آقا سید محمد نام مجتهدی عرض کرد که جناب آقا سه فقره صفت جناب مصطفوی را
در تو می بینم یکی اسم تو محمد و اسم حضرت رسول هم محمد است دویم حضرت هاشمی
شما هم هاشمی هستید سیم ان حضرت را سایه نبود شما را هم چنین سایه نیست
حکایت قلمی از قلمدان ملائی افتاد شخصی گفت جناب آخوند قلمک خود را

بردار

بردار ملا گفت این قلم است نه قلمک گفت هر چه است خانه مرا اباد و ویران
کردی حکایت ملائی با پسرش در خانه مهمان بود در اثنای طعام
پسرش اب خواست و خورد چون بخانه امدند ملا پسر خود را مذمت نمود که تو
چرا در اثنای طعام اب خوردی که بسیار نخوردی پسر گفت نه بابا جان
اب خوردن معده را فراخ و اشتها را پر زور میکند گفت پس چرا
بمن تعلیم نکردی که من هم مثل تو بوده بسیار خوردمی حکایت
زنی در حین مقاربت از شوهر خود پرسید که هیچ میدانی ملایان چه طور جماع
میکنند شوهر گفت نمیدانم بعد از لحظه با خود اندیشید که چون جماعت زنان
سفیهند و ناقصة العقل میباشند مبادا بملائی میل کند که جماعش برسم علیحده است
اینکه گفتم من جماع ملائی نمیدانم دور از حرکات عاقلانه بود گفت ای زن
الطور جماع ملائی که من میدانم هیچکس نمیداند گفت چه میباشد که با من هم جماع
ملائی کرده باشی شوهر گفت جماع ملائی مخصوص شب جمعه است پس امشب
موقوف باشد انشاء الله شب جمعه اینده با تو جماع ملائی خواهم کرد زن
ساکت و صامت شده عشرت نقد را بنسیه داده منتظر شب جمعه شد
چون شب جمعه رسید زن جمال خود را اراسته و خانه را پیراسته منتظر نشسته

اکر تو

که شوهر آمد بعد از صرف طعام و قلیان شوهر گفت ای زن برخیز تجدید وضو کرده
دو رکعت نماز حاجت آوریم زن تبعیت کرده دو رکعت نماز بجا آوردند
بعد از آن شوهر گفت ای زن برخیز تقویم را بیاور تا ملاحظه نیک و بدی
ساعت شود زن تقویم را آورد شوهر نظر کرد گفت امشب ساعت خوب
بنظر در نمیاید زیرا که مشتری راجع و زهره در برج حمل با مریخ قران کرده
امشب بسیار بد ساعت است باید امشب را موقوف کرده باشیم تا شب جمعه
اینده بماند زن از گفته خود نادم و پشیمان شده لابد هیچ نگفت چون شب جمعه
اینده رسید زن بقرار سابق جمال خود را زینت داده و منتظر نشست که شوهر
آمد بعد از اکل شام زن گفت برخیز نماز حاجت را بگذاریم چون نماز را گذاردند
تقویم را نگاه کرد و گفت هر چند که امشب ساعت سعد بنظر در نمیاید لیکن از
نحوست خالی است جماع کردن عیبی ندارد ولیکن کلام الله را استخاره باید کرد
گفت ای زن ما اعتقاد داعی بموجب حکم همین آیه که آمده و لا تقربوا الزنا که آیه
نهی است امشب جماع کردن بمنزله زنای محصنه میباشد اجتناب از چنین فعل
شنیع واجب بلکه اوجب است انشاءالله جماع کردن ما بماند بشب جمعه اینده
زن در دل خود هزار نفرین بملای آن کرده مشغول شمردن روزهای هفته شد تا شب

جمعه

جمعه رسید شوهر طرف شام داخل خانه شده بقرار شبهای گذشته بعد
وگذاردن دو رکعت نماز تقویم را نگاه کرد گفت ای زن مژده باد ترا که امشب
زهره در برج ثور با مشتری نظر دارد بسیار بسیار خوب ساعتی است بعد از آن استخاره
قرآن کرد گفت هزار شکر خداوند عالم را چه عجب آیه مناسبی در آمد که احل
لکم لیلة الصیام الرفث شوهر برخواست و شلوار را کنده در میان دو زانوی
زن نشست و گفت ای زن بگو اللهم زن گفت اللهم شوهر گفت بگو برضائک
زن گفت برزائک شوهر گفت ملعونه غلط شد بگو برضائک زن گفت
برزائک شوهر گفت ملعونه ضاد بگو برضائک زن زود از جای خود بر
خواست و از خانه بیرون شد و در را از عقب بست و گفت اگر مرا بکشی دیگر با تو جماع
ملائی نمیکنم قسم بجان تو بجماع یک طاقت و تحمل دارم بجماع ملائی طاقت ندارم
شوهر دید که زن عن قریب از جماع ملائی متنفر شده با عجز و الحاح آورده مشغول
مشغول جماع رسمی شدند حکایت ملای نحوی فی بیوت اذن الله
ان ترفع را فی بیوتُ یعنی مرفوع میخواند و می نوشت و میگفت خداوند عالم
خودش اذن داده اینکه نازل شده فی بیوتٌ باید مرفوع خواند و شود
حکایت واعظی گفت یک در خانه نگاه ندارید که ملک در نمیاید

یکی

یکی گفت اگر ملک در نمی آید دزد هم در نمی آید **حکایت** شخصی نوکر
خود را فرستاد که از شخص فاضلی قدری کاه بگیرد فاضل گفت بخدای لم
یزل و لایزال که در متبن ما انقدر تبن نمانده که عصافیر مناقیر بطوح بنوت
کشند نوکر گفت جناب آقا نفهمیدم که چه فرمایش کردید گفت اعاده
عبارات هم اولوا الالباب نیست نوکر مراجعت کرد گفت که من هر چه گفتم آیه
قران خواند **حکایت** ملای روضه خوانی که بچه باز بود نقل کرد که تی
که بچه خوشگلی داشت در آن مجلس خوابیده بود نصف شب برخواستم و
برخت خواب بچه ایرش بردم همین که دست به بند شلوارش رسانیدم بچه بیدار
شد و فریاد کرد خان بیدار شد و واقعه را فهمید خنجری بدست گرفت و گفت
پدر سگ ساکت باش حالا بسینه این خفتگان دست میگذارم دل هر کس که طپید با
این خنجر البته او را پاره پاره خواهم کرد من دیدم که دل من مثل مرغ بدام
افتاده در طپش است غیر از این چاره ندانستم که شلوار خودم را از پا کندم و از
آب دهن حوالی کون خودم را تر کردم سرم را پایین و کونم را بر بالین گذاشته
خوابیدم خان یکان یکان خفتگان را امتحان کرد چون نوبه بمن رسید دست
بکونم زده دستش تر شد گفت ای وای این بیچاره هم گائیده اند **حکایت**

که

کدخدای با ملای دهی عداوت داشت وقتی که کدخدا مرد بملا گفتند بیا تلقینش بده
گفت من نمیدهم شاید بحرف من گوش ندهد حمل بر غرض نماید **حکایت**
طلبه بلیدی میخواند قال الکلب جلد الشیخ لا یصلحه الدباغه **حکایت**
پیشنمازی بجهة ضرورت نماز را قطع کرد دیگر از ماموین را در جای خود گذاشت
الشخص همچنین ساکت و صامت بماند ماموین چون دیدند که از وجودش کاری
حاصل نشد همه یک قصد انفراد کرده نماز را تمام کردند و همان شخص را ملامت
نمودند که چرا سر پا مانده نماز نکردی گفت من گمان کردم که شاید آقا
پیشنماز جای خود را بمن سپرد که نگذارم کسی جای او را غصب کرده باشد
حکایت واعظی گفت زنی را اگر فرج حلقه بریده بکوچه انداخته باشند و مردی
او را یافته وطی دکر خود کند در اینصورت آیا همان مرد را غسل واجب میشود
خاصه در ایام رمضان آیا کفاره لازم میشود یا نه مسئله غامض است غیر از داعی
کسی جواب نمیداند پیر مردی گفت هفتاد سال است عمر کرده و در کوچه ها گردش
کرده ام هرگز فرج مقطوع به گیر من نیامده تا این مسئله بمن لازم بوده باشد
حکایت واعظ جوانی از طهارت وعظ می کرد پیری گفت ما احمقان را نظر کنید که در
شصت هفتاد ساله که به مسجد مشغول شده ایم که از جوان نا مرده شستن کون خود را تعلیم گرفته باشیم

جناب

باب چهارم در حکایت عرفا و شعرا و ظرفا

حکایت شمس تبریزی در میدان صاحب الامر تبریز طباخی را دید
که در تابه گنجشک بریان کرده میفروشد گفت یکی چند گفت یکعباسی گفت
یکی صد دینار گفت برو ای نیکی گفت اگر ندهی افسونی میخوانم که گنجشکها
بپرد گفت مضایقه مکن افسونی خواند گنجشکها پریدند طباخ صدا کرد جماعت
بیائید امام است شمس دید مردم کافر می شوند رو بگریز نهاد مردم از
عقبش هجوم آوردند شمس خود را بدرخت نارونی رسانید و گوزی داد
مردم متفرق شدند که این درویش بی ادبیست مبکی کشیده است طباخ خود را
بپای شمس انداخت و گفت فدایت شوم خواه گوز زده خواه تغوط کن اما
بلکه امام امامی **حکایت** مرشدی که زحمت کشیده و بسیار مرید جمع کرده
بود روزی در میان مجلس عمداً گوزی داد نصفی از اهل ارادت
متفرق شدند که عجب مرد دیوانه و بی ادبی است نصف دیگر را گفت
امروز باید اولاغ ماده بمن بیاورید تا رفع عذوبت کنم آن نصف دیگر هم
مثل فرقه اول لعنت کنان متفرق شدند نماند مگر یکنفر رفت اولاغ

مصری آورد گفت مولانا بفرمائید مرشد گفت باید در زیر قبه [illegible]
تا بسهولت اولاغ را بکنم مرید خواهش چون نشستم مرشد به پشت [illegible] رسید
مکاشفه شد و هرچه در زیر زمین از عجایب و غرایب و از فرقهای جن همه
دید بعد از آن مرشد گفت سینه ات را پس کن چنان کرد هرچه در افلاک از عالم
ملکوت تا عرش همه را دید مرید عرض کرد فدایت شوم با این همه کشف و کرامت
که دارید در میان اصحاب آن چه حالت بود گفت هرکه بادش آورد بادش برد
کاتب الحروف گوید دو فقره حکایت را که نوشتم اعتقاد ندارم لیکن آنچه بچشم خود
دیده ام جای تعجب نیست در خارج طهران با چند نفر از رفقا گشت میکردیم یکنفر مرشد
که از مشهورین بود هم صحبت ما شده از دور چند نفر سواره نمایان شد از مرشد
پرسیدیم که این سوارها چه کسانند که می آیند مرشد گفت من نشانی از این سوارها
بشما خواهم گفت لیکن خواهش دارم که مرا بشهرت نداده باشید ما قبول کردیم
گفت در جلو این سوارها عالمی است از اهل آذربایجان بعزم زیارت خراسان
می آید و در درخانه شاهی عمل مستمری دارد و سایر سوارها از نوکر و متعلقات او
هستند یکی گفت مولانا چه میشود که اسم او را هم بالصراحه فرموده باشید
گفت اسم او را واضح نمیگویم لیکن اسم او از جمله اسامی دوازده امام است

ما انقدر صبر کردیم که سواره ها رسیدند دیدیم یکنفر فرنگی و چند نفر ارمنی از
ارامنهٔ گرجستان پرسیدیم اسم یکی قوقاس یکی اراکیل دیگران را نفهمیدیم
دیگر نرس سفید در سر غرش بندی به قونسول روسیه سوقات میبردند یکی
گفت مولانا از فرمایش شما اثری ظاهر شد گفت یا هو کلام کهلین تاویل
دارد **حکایت** در منطق الطیر مرقوم است که رندی لاابالی در اصفهان
جمعی را دید که از گرسنگی میمیرند — گفت ای دارندهٔ عرش برین
چون نداری رزق کمتر آفرین — هم در خراسان غلامهای عمید را
دید که همه زرین کمر و با اسبهای کلری سوار گفت — ای دارندهٔ عرش مجید
بنده پروردن بیاموز از عمید **حکایت** سربازی نقل کرد که در
زنجان جماعت بابیها را که میکشتند از پس دیوار شنیدم که یکی میگفت
خداوندا اینچنین که تو مردم را بکشتن میدهی زود صاحب بنده میشوی
حکایت سه نفر عارف غیبت خدا را میکردند یکی گفت کج سلیقه است
روغن کره را گذاشته بزیتون قسم خورده والتین والزیتون دومی
گفت فی الجمله خنکی دارد تو حلوی یکدو تومانی را بر حضرت ابراهیم زده
که و فدیناه بذبح عظیم سیمی گفت شاید نظر بازیهم باشد که حضرت ذکریا را

با منشار دو نیمه کردند نفر یاد دش رسید که ریش بلند داشت جبرئیل را امر کرد
که یوسف را در میان چاه بگیرد و الا ترا از تقرب می‌اندازم **حکایت**
خواجه حافظ را در حضور شاه شجاع مقصر و واجب القتل کردند که گفته
گر مسلمانی همین است که حافظ دارد — آه اگر از پس امروز بود فردایی
خواجه را حاضر کردند که تو در همین شعر بروز جزا شک آورده و کافر شده خواجه
همین شعر را فی الفور خواند و از مهلکه خلاص شد — این حدیثم چه خوش آمد که سحرگه میگفت
بر در میکده با دف و نی ترسایی — چون سخن کفر آمیز را نقل قول کردند
معصیتی ندارد **حکایت** عارفی تناسخی بود گفت سگ در جنم اول
فراش ترکی بود چون دمش به قیمه شباهت دارد و چخ که اصطلاح ترکی است
میفهمد یکی گفت چه فایده فارسی حرف میزند که در بانگ کردن عف عف
نه نه میگوید **حکایت** میرزای طهرانی در مجلسی از راه شوخی گفت انصافاً
در تبریز بچهای خشگل و قشنگی هست چه فایده بد معامله هستند میوه یکموی این ها میچسبند
یکی گفت سرکار میرزا بچه های این ولایت را به بچه های طهران قیاس مکن که پول
اگر نباشد مفت میدهند لیکن سهل البیع نیستند. **حکایت** در طهران
در قهوه خانه که مخصوص ترک بود با همشهریها نشسته بودیم جوان تازه وارد

شده بودم بچه خوبرویی با مردم شوخی میکرد خواست که مرا خفیف کند گفت فلانی
یک استکان چای بمن بده تا ترا بوسه بدهم گفتم نه یکسر چلو تو میکردم یک کون القات
نمایند مردم خندیدند بچه خجل شد **حکایت** ابراهیم نام شاعری که مظلوم
تخلص داشت گفت شعرای طهران مرا خفیف کردند چون وارد مجلس ایشان شدم
یکی از من پرسید اسم تو چیست گفتم ابراهیم گفت چه تخلص داری گفتم مظلوم گفت
ابراهیم مظلوم مناسب نیست اگر چنین بودی عیبی نداشت تو از قرآن تخلصی اخراج کن
گفتم شما استخراج فرمایید گفت باید از همین آیه استخراج شود که یا نار کونی برداً
و سلاماً علی ابراهیم در حقیقه همین آیه علی التخلص نمی شود که علی ابراهیم برداً و سلاماً
تخلص ایشان یکی نگذارد یا نار بشرح لیکن کونی بر وزن روحی تخلصی است در حق
شما از آسمان نازل شده **حکایت** شخصی گفت در رود کرج من سگ آبی
دیده ام ظریفی گفت شاید آلتش خیلی صاف بوده یعنی عکس خود را دیده
حکایت مفخر شاعری بود که اول از شعرهای رسمی میگفت چیزی نمیدادند
بنای مسخرگی گذاشت که مقبول و متنعم شد از جمله اشعارش مژده ایدل که میرزا اسمعیل آمد
الم تر کیف فعل ربک باصحاب الفیل آمد وایضاً کعبه مفخر دارد تو بکرمی آیه
لا اله الا هو الحی القیوم لا تأخذه سنة و لا نوم له ما فی السموات و ما فی الارض

یکی

یکی گفت اگر سماوات و الارض در آیه الکرسی نبود شعر تو متقن نمی شد گفت سوره
جمعه سماوات و الارض در خاطرم بود تا آنجا میرفتم و نیز یکی در هجو باب گفت
آسمان از ستاره شد منقوش مفخر مصرع ثانی را بگو گفت القارعة ما القارعة
یوم یکون الناس کالفراش المبثوث و تکون الجبال کالعهن المنفوش گفتند چرا
منفوش نگفتی گفت ترسیدم که مصرع ثانی از اولی زیاد بوده باشد **حکایت**
عبید زاکانی را چهار پسر بود و خودش پیر شده بود هیچیک از پسرانش اعتنا
بشان او نمیکردند روزی تدبیری کرده یکان یکان در خفیه پسرانش را
گفت که من خاطر ترا از دیگر برادرانت دوست میدارم وصیتی دارم که
برادرانت را اعلام نکنی در زیر همین مسند که نشسته ام خمره ایست که مملو از سیم
و زر است بعد از مردن من بدون اطلاع برادرانت در آر و چیزی در راه
خدا بمن مصرف کن باقی بالکلیه مخصوص تو باشد هر چهار پسرش را جدا جدا باین مضمون
وصیت را کرد و پسرانش هر چهار نفر هر چه تحصیل میکردند در خفیه بخدمتش می
آوردند و او با فراوانی خرج میکرد تا اینکه عمر عبید باخر آمد و وفات
کرد پسرانش فرصتی میجستند که خمره را در آورند تا اینکه یک پسرش فرصتی یافته
مشغول کندن شد که خمره شد دان سه نفر برادر در کمین بودند رسیدند بعد از

تفصیل

قیل و قال کاشف بعمل آمد که هر چهار نفر را همین وصیت شده و قرار شد که حمزه را در آورند
ما انزل الله قسمت نمایند حمزه را در آوردند دیدند خالی است و چیزی در توش
نیست مگر کاغذی که مرقوم شده ٭ خدای داند و من دانم و تو هم دانی
که یکفلوس ندارد عبید زاکانی **حکایت** جهدی یک شقی را نقل
میکنند که بمجلس فتحعلی خان ملک الشعرا در لباس شقی وارد شده و در جنبش
نشست ملک الشعرا آمد و او را دید گفت برخیز ای مرد احمق اینجا چرا نشسته
گفت چه باعث شده که من برخیزم تو بنشینی گفت چون من شاعرم گفت من هم
شاعرم گفت شاعر چه چیز است گفت پس شاعر چه چیز است گفت شاعر شعر نظم
میکند گفت شاعر هم شعر نظم میکند گفت شعر چه چیز است گفت پس شعر چه چیز است
گفت شعر مثل اینکه ای زرفشارت خجل در کوهساران کشته کبک گفت
ای زرفشارت مجل در کوهساران کشته لبک گفت مجل چه چیز است گفت
پس خجل چه چیز است گفت خجل یعنی حیا کرده خجالت میکشد گفت مجل هم حیا
کرده و هم خجالت میکشد ملک الشعرا خندید و فهمید که اهل حال و صاحب
کمال است این دو شعر را باو نسبت داده اند کفلت گر نهی بسنگ مزار
مرده در گور محتلم گردد کوه الوند شهر همدان در دیده ور شود اسهال گردد که این کون من است

حکایت یکی شعر نظم میکرد که مطلعش این بود چرا البرز نهی تاج پادشاهی را
بمن گفت بکفر دی تو هم بگو گفتم تو با چنین کفل آهسته بر زمین منشین
که ترسمت شکنی پشت گاو ماهی را **حکایت** شخصی بعارفی گفت که
بمن شعری بخوان گفت از شعرای متقدمین و یا متأخرین گفت از متأخرین
گفت از خیالات خودم بخوانم یا از سایرین گفت از خیالات خودت گفت از زبان
گفت عربی بخوانم یا فارسی یا ترکی یا کردی گفت فارسی گفت قصیده بخوانم یا غزل
یا دوبیت یا رباعی یا از سایر اقسام شعر گفت دوبیتی بخوانید گفت عارفانه
یا عاشقانه گفت عاشقانه گفت رزمیه بخوانم یا بزمیه گفت بزمیه بخوانید گفت
از حقیقی بخوانم یا از مجازی سایل به تنگ آمده گفت نخواهم هیچ مخوانید
حکایت امیر سهیلی که از اعاظم ترکستان و شاعر غرا بود که انوار سهیلی
منسوب او است روزی در مجلسی همین شعر را میخواند شب غم دیو باد از هم اژدها
برد گردون را فرو برد اژدهای سیل اشکم ربع مسکون را یکی از حضار گفت
امیر اشعر میخوانی یا ادم میترسانی **حکایت** عبید زاکانی با سلمان
ساوجی هم معاصر بود سلمان عبید را هجو کرده بود گویا همین شعر را گفته بود
جهنمی و هجاگو عبید زاکانی مقرر است به بیدولتی و بیدینی اگرچه نیست

زقزوین و روستا زاده است   دلیک میشود اندر حدیث قزوین

گویا آن وقت ادم نادان را قزوینی میگفتند عبید شنید و رفت بمجلس سلمان مشغول صحبت شد سلمان چون اورا ندیده بود دید که شخص روستا نسبت است اما در شعر فهمی فی الجمله معرفتی دارد پرسید چه اسم داری و از کجائی گفت از مردم قزوینم گفت از اشعار سلمان در انجا شنیده گفت یک رباعی مشهور است

من خراباتیم و باده پرست   در خرابات مغان عاشق مست

میکشندم چو سبو دوش بدوش   میبرندم چو قدح دست بدست

لیکن به اعتقاد من که همین شعر از اوش گفته باشد که بخودش چندان مناسبتی ندارد

حکایت این دو بیت را جامی در حق شاعری گفته

شاعری گفتا که دزدان معانی برده اند   هرکجا در شعر من یک معنی خوش دیده اند

دیدم اکثر شعرهایش را که یک معنی نداشت   راست میگفت اینکه معنی را ازو دزدیده اند

حکایت شاعری بنائی تخلص در هجو جامی که بمکه میرفت بدگفته

اوضاع سفر چو ساز کردی   اهنگ ره حجاز کردی

بردی سخنان کهنه و نو   از گفته انوری و خسرو

دیوان ظهیر فاریابی   در مکه بدزد اگر بیابی

حکایت

حکایت غواصی نام شاعری بود که هر روز هر قدر می توانست بنویسد شعر میگفت و همین شعر را در تعداد کتابهای اشعار خود گفته

ز شعرم انچه حالا در حسابست   هزار و نهصد و پنجه کتابست

اکثر اشعارش در طرز همین بیت است که در ساقی نامه گفته

بیا تا ازان کشتی می بدست	که از صرصر ناخوشی نشکست
مرا کشتی عمر در بحر غم	شده غرق در بادبان ستم
برایم چو از دور زورهای آن	نهم رو بگرداب دشت عدم
ز دنیا و فیها فرامش کنم	نهم بر لبم جام خامش کنم

روزی در مجلسی گفت که من اول قوه شاعری نداشتم شبی حضرت رسول را در خواب دیدم که اب دهن خود را بر دهان من انداخت از ان وقت مرا قوه شاعری پیدا شد یکی از حضار گفت غالبا آب دهانش را بر ریش تو میانداخت اتفاقا بدهن تو افتاده

حکایت

تذکره از شعرای اسلامبول را دیدم هیچ لطفی نداشت مکرر دو نفر شاعر که باهم مطایبه کرده اند یکی کشفی بوده و یکی محرم محرم گفته

کشفی منکوحه سینه بر آدی   الدوقی بر ازجه سر گیدی

کورجک اولدی چونکه خواتونی　　دیدی بوندن نه سنغی یکدی

کشفی گفته

محرمون محرمی برایو الدی　　سوادی غرفه سین اوطاقه سی
غرفه سین ایتدی مسکن مخصوص　　وقف عام ایلدی اشاقه سنی

حکایت　شاعری گفتند چرا شعر قاآنی را دزدیده گفت در طهران مبلغی از من قرض کرد و نداد من بعد از مردنش از شعرهای او تقاص کردم

حکایت　شاعری گفتند چرا شعر سعدی را دزدیده گفت سعدی سنی بود من شیعه مال سنی بشیعه حلال است

حکایت　شاعری بخانه مهمان رفته بود که صاحبخانه درخانه نبود این فرد ترکی را بدیوار نوشته بود

ای قویان مهمانی یالقوز خانه دن بیزار اولان　　گل ایوونده برا اوردن ملک خانه بیزار الکلوب

شاعر ترک زبانی گفت که شبی این شعر را نظم میکردم

سر زلف گفاره بردل دیوانه تاپشوردوم　　ایدوب زنجیرله پابسته بر سلطانه تاپشوردوم

ناگاه مهمان مناسبی در آمد این فرد را هم گفتم

نه داروغه نه شش لقیم ایودن نه خواتوندن نه مهماندن　　اوزوم کیتدیم ایوی خواتونیلن مهمانه تاپشوردوم

حکایت

شاعری بخیمه صحرا نشینی رسیده زنی از خیمه بیرون شده گفت شاعرا سواره آمده یا پیاده شاعر گفت پیاده زن گفت توکه آمدی پیاده کس من بدهنت گونم زیاده　شاعر گفت من آمدم پیاده کیرم بکس تو خایه‌ام بکون تو زیاده زن گفت بیا مهمان شو که تو مرا ابستی　　محمدعلی خان ملک الشعرا

تریاکی بود همین فرد را در خلا گفته　　ای سته صبا زحسرتت مرد
آخر تو بیا نخو همت خورد　　شاعر نیز هم گفته
یکی تریاکی اندر خلا خفت　　کلاغی با زبان حال میگفت
که ای هم صحبت که در چه حالی　　گهی در فکر و گاهی در خیالی
جوابش داد کای زاغ سخن گوی　　مرا این راه گون شرمنده دارد
درآمد هر در را بخشنده دارد

حکایت　کلیم شاعری بود دو رباعی که یکی در مدح و یکی در مذمت اسب گفته که هر دو رباعی را خوب گفته

اسبی که رسنگ برق بجا ماندازد　　هنگام روش باد صبا ماندازد
پیچیده بموی دم او رنگ حنا　　ترسد که زپویه اش جدا ماندازد

در عرصه شطرنج اگرش می تازی　　در نیمه ره زنگاهی می ماند
از بام اگرش بزیری اندازی　　شعر مذمت نیز

حکایت　شاعر جوانی همین شعر را گفته بود　　هلال نیست که بر طاق چرخ جا کرده

فلک بگشتن من تیغ برهوا کرده   شاعری در جوابش گفت

مناره نیست که پهلوی طاق جا کرده   زلمن لگادن تو کیر برهوا کرده

حکایت   لسحاق اطعمه که از جمله اشعارش این فرد بسیار معمول و مشهور است

کوپی پران دی که سر دیگ وا کنند   ایا بود که گوشه چشمی بما کنند

چون ارزدوان خربزه اکه نشدی   هر کس حکایتی بتصور چرا کنند

ندیم پادشاه عصر خود بود سه روز بحضور شاه نیامد شاه پرسید در این سه روز
چه واقع شد که بحضور من نیامدی گفت یکروز پنبه داشتم محلوج میکردم
گفت دو روز دیگر چه باعث شد چون ریش بلندی داشت گفت پنبه ریش
خود را پاک میکردم   حکایت   برندق نام شاعری بود پادشاهی را
قصیده با لطیفه گفت پادشاه ترکی زبان بود فرمود بیش یوز التون
العامش بدهند در ترکی التون طلا را میگویند که پانصد تومان باشد
لیکن منشی دویست تومان در براتش نوشت همین قطعه را به شاه فرستاد

شاه دشمن گداز و دوست نواز   ان جهانگیر گو جهاندار هست

لطف سلطان به بنده بسیار است   بیش یوز التون مرا نمود انعام

سیصد از جمله غایب است کنون   در براتم دویست دینار است

یا

یا مگر من غلط شنیده ستم   یا که منشی ز من غلط کار است

یا مگر در عبارت ترکی   بیش یوز التون دویست دینار است

شاه دو مقابلش داد   حکایت   رشید وطواط طبع شاعری
صغیر الجثه و ضعیف اندام و در قلعه هزار اسب سکنی داشت پادشاهی
از سامانیان قلعه را محاصره کرد رشید این فرد را به تیری نوشته به میان
اردوی لشکرش انداخت

شاها شود از لشکر تو رستم گرد
یکخر ز هزار اسب نتوانند برد

از قضا قلعه مسخر و مفتوح شد پادشاه حکم کرد
رشید را هشت پاره کنند رشید با وزیر سابقه داشت وزیر را شفیع کرد و شاه عرض
کردند که رشید وطواط اگر هشت قسمت بوده باشد جزء لایتجزی می شود
پادشاه مرحمت شعار و کرم پیشه لامحاله چهار قسمتش نماید پادشاه خندید و از
سر خونش درگذشت   حکایت   درویشی را گفتند چرا کار نمیکنی
گفت دو رکعت نماز آدم را نمیکشد لیکن دماغ ندارم   حکایت
عارفی را گفتند چرا نماز نمیگذاری گفت اگر زبان فارسی بلد هستی در فارسی
نماز یعنی مار مکن اگر بنماز میگفتند من هم میکردم   حکایت
دو نفر درویش در خانه نجاری در شبی بودند تیشه بزمین افتاده بود

یکی

یکی گفت تیشه افتاده را بردار و بر تو برافکن آن دیگری صدا بصدایش پیوند کرده
و گفت من در آن فکر و خیالم یا علی موسی الرضا حکایت مروی
درویشی را دلالی میکرد و گفت غلام مولا شد درویش گفت ای والله
حکایت درویشی بچه ناتوانی را میکرد بچه تاب مقاومت نداشت
جرع و فزع میکرد درویش گفت از مرشد همتی بخواه حکایت
شخصی گفت که درویشی را میکردم در اتمام عمل از من پرسید که پاک در آوردم
گفتم بلی بسیار خوشحال و پیشانیش گشاده شد که گویا فتحی کرده
حکایت درویشی در مجلسی که جمع کثیر خوابیده بودند نصف شب
برختخواب پسری یورش برد و تا بیدار شد نشش بند کرد پسر داد فریاد کرد
درویش پیش جوابی کرد و گفت ای بابا امشب از تنگی جا گیر من رفته بگو این
بنده خدا حکایت درویشی که در هر خانه مهمان میشد برختخواب
عیال صاحبخانه یورش میبرد در قریه سنگفرد حاجی مهمان شد شب برسم
خودش برختخواب عیال حاجی یورش برد زن حاجی شوهرش را بیدار کرد
حاجی بدون اینکه کسی از واقعه مطلع بوده باشد درویش را بیرون کرد و در را
بست و پرسش پسر دگر چون تو چیزی نشده که باعث بیغیرتی شود در صورت

پنهان کردنش مصلحت است درویش بقریه علیحده رفت و شب را در خانه کسی
مهمان شد و باز بقرار خودش بجای زن صاحبخانه رفت صاحب خانه بیدار شد
درویش را گرفت که خدا درویش مفسدی است ده را مطلع شده صبح درویش را بچوب
بسته کوتک کاری میکردند از قضا همان حاجی را بهمان معرکه گذر افتاد درویش را
دید و گفت نزنید این با درویش نمک بحرام را یکی گفت جناب حاجی تو باید مصلح
باشی نه مفسد این درویش توجه کرده درویش در زیر فلک با صدای حزین گفت
آخر شب گذشته هم مهمان همین حاجی شده بودم مردم خندیدند و حاجی
منفعل شد حکایت درویشی قدری برنج شال کمرش بسته از جلو
خانه عبور میکرد در دل خود گفت خداوندا جمیع عقده ها را بگشا خاصه عقده
من بیچاره را چون از زود خانه گذشت دید بند شال کمرش گشوده برنج بباد
رفته گفت خداوندا هزار سال است خدائی کرده عقد برنج را با عقده دل هنوز
نمی شناسی حکایت درویشی کیوه در پا نماز میکرد دزدی گفت کیوه
در پا نماز نمی شود درویش گفت نماز نمی شود کیوه که می شود حکایت
آخوند ملا عباسعلی بنای مرحوم که سر آمد عرفا بود کسی دو زوج جوال امانت
خواست که گندم بجایی ببرند آخوند جوالها را حاضر دید ولی عیبت بخودم

امروز ما لازم نیست لیکن بدون غذا نخسبید هم **حکایت** درویشی در جائی
نگشن ...... و ...... را دید نقف بروی ..... میان درخت خطا کرد بدامن
..... افتاد سخت دلگیر شده روی بگلشن ...... کرد و گفت تو که پهلوی این فلان
فلان شده نشسته سزای تو همین است **حکایت** مرد کاهل و تنبلی بود
که بکار نمیرفت روزی زنش گفت که خدا ضامن روزی است تو امروز
برو خدا میرساند مرد کاهل رفت و تمام گردش کرد چیزی بدستش نیامد و شب
از خجالتی بخانه نیامده در صحرا در سر درختی خوابید صبحی درویشی آمد و در کنار چشمه
چشمه که در زیر درخت بود نشست و مجسمه چندی از گل ساخته در برابر خود گذاشت
از انجمله یکی را آورده خطاب کرد که ای شیطان با دم سجده نکردی سهل است نبی
آدم را چرا اغوا میکنی جمله تقصیر از تو است مشتی بر سر او زد با خاک یکسانش
کرد بعد از آن مجسمه پیش خود کشید که ای ..... چرا ..... غضب کردی مشتی
زده او را هم کشت یزید و هند را با شمر بعد از کشتن اینها مجسمه را آورد که یا علی
ذو الفقار در دست و ضرب دست پر زور چرا معاندین را نکشتی همه تقصیر در تست القصه
مجموع انبیا و اولیا را هر یک تقصیری ثابت کرده همه را کشت نماند مگر مجسمه
که آن را هم پیش خود کشیده گفت ای خدا جمله تقصیر در تست فرعون را

و نمرود را چرا خلق کردی تا بروی تو عاق شوند ابلیس را چرا خلق کردی یزید و معاویه را
چرا خلق کردی هزار تقصیر ثابت کرد عصای خود را بلند کرد که بزند مرد کاهل از
درخت با صدای مهیبی گفت مزن که عالم خراب شد درویش پنداشت که صدای
آسمانی است زهره‌اش چاک شده جان داد مرد کاهل از درخت پایین آمده
دید در جبه‌ی درویش مبلغی زر و سیم است همه را برداشت و بخانه آمد و در
و در پیش زنش بزمین گذاشت زن گفت ای مرد بتو نگفتم که خدا ضامن روزی است
تو برو خدا میرساند گفت عجب نرساینده است از اجل ناگهانش خلاص کرده‌ام
حکایت شخصی بمزاری رسید که پر دراز بود پرسید گفتند قبر علمدار لشکر حضرت
رسول است گفت معلوم که با علمش دفن کرده‌اند **حکایت** خر سواری
میرفت یکی پرسید بکجا میروی گفت بنماز جمعه گفت امروز چهارشنبه است گفت
گفت این خر مرا تا جمعه همین بجامع میرساند **حکایت** از شخصی پرسیدند
کی آمده گفت فردا گفتند فردا هنوز نشده گفت تعجیل داشتم یکروز پیش آمدم
حکایت شخصی نوشته بود دستغر بیک فلانسی گویا اسم غلامی بوده
از دره قرآن گریخته او را اگر گرفته دست بسته ارسال دارید کاغذ را چنین فهمیده بودند
که نوشته دستغر بیک فلانسی از دره قرآن گریخته او را اگر گرفته ارسال دارید

حکایت کچلی را کلاه در حمام دزدیده بودند حمامی گفت شاید بیکلاه
آمده کچل گفت مسلمانان این سر را بیکلاه بجایی می‌توان برد حکایت
استاد بنایی نقل کرد که در خانهٔ میرزایی که فصیح و عبارت پرداز بود و در معماری
و طراحی مهارت تمام داشت کار میکردم روزی مرا گفت که در فلان کنج دیوار
دو سه منفذ بگذار بعد از رفتن میرزا فراموش کرده دیوار را ساده باتمام
رسانیدم طرف عصر فرمایش میرزا بخاطرم رسید چون کار از کار گذشته بود و عصر
از این علاجی نیافتم که در سوال و جواب خود را اعجمی کرده و تجاهل نمایم میرزا
وقت غروب آمد دیوار را دید گفت استاجان چرا بدیوار منفذ نگذاشتی گفتم
منفذ را نیاورده بودند تا بگذارم گفت سبحان الله منفذ شیئی خارج است گفتم شیئی
خارج بوده باشد شیئی خارج را هم نیاورده بودند و الا هر دو را میگذاشتم گفت
ناودان سوراخ است که من میگویم گفتم ناودان سوراخ را هم نیاورده بودند و الا من
زحمتی نبود خواه شیئی خارج خواه منفذ خواه ناودان سوراخ الحمدلله از دولت
سرکار گچ و آجر بسیار و خودم با زرشته و دست اندرکار میرزا از کثرت
تغیر که داشت تبسمی کرد و گفت بخدای لایزال قسم که در خودم آنقدر قوه
ندیدم که تو مطلبی بفهمانم همین را گفت و داخل اندرونی شد و بخنده من

خلاص

خلاص گشت حکایت میرزا کریمی بود از عرفا گاهی به بعضی از علما و غیره میگفت
میخواهی ترا چنان بسوزانم که دود آن باسمان رسیده باشد میگفتند بچه طور
میسوزانی میگفت هر چیزی و هر مطلبی که میگویی نمی فهمم حکایت مرد دولتمندی
از طایفهٔ ثقفی در حضور شاهزاده عمیدالدوله با مجتهد شهر و در سر دهی که مرافعه
میکردند خود را از کثرت پختگی و زیرکی و دانائی به نادانی و عوامی زده مجتهد را
خراب و حق خود را ثابت کرد عرض کرد شاهزاده قربانت شوم اینکه میگوید من
مجتهدم اگر یکنفر از اهل ولایت و غیره باو تقلید بسته باشند ده من او را اجلال است
شاهزاده گفت عموجان از کجا معلوم می‌شود که کسی باو تقلید کرده یا نه بلکه من
باو تقلید بسته‌ام عرض کرد قربانت شوم نه البته کسی گفت که من مجتهدم لامحاله
او را بیاضی میباشد یعنی مقصودش از بیاض رساله بود انهم اگر مجتهد است بغیر از
بیاضش را بیاورد شاهزاده خندید گفت این مرد صاف و صادق است
البته مجتهد به این مرد ظلم کرده است حکایت دزدی بخانهٔ درویش
آمد و در ظلمت شب دست بدیوار و طاقچه زد که چیزی بیابد و ببرد درویش گفت
آقای دزد زحمت بیجا مکش که در روز روشن در این خانه چیزی بدست نمی‌آید
تا بشما چه رسد حکایت دزدی ساعتی را دزدیده و برده بود در

بازار

بازار بفروشد ناگاه کیسه پول از بغلش در آورد نشانش پرسید ساعت را
بچند فروختی گفت بهمان قیمه که خریده بودم **حکایت** دزدی برای
خود را فرش زمین کرد که هرچه بگیرش آمده باشد بپوشش گذاشته ببرد صاحبخانه
غلطید و بپالایش افتاد و خوابید دزد هرچه جستجو کرد چیزی نیافت برگشت که ردا را
ببرد صاحبخانه را در بالا ردا خوابیده دید لاعلاج شد خواه نخواه میرفت صاحبخانه
گفت آقای دزد در را بپوش که دزد دیگر نیامده باشد دزد گفت آمدن دزد دیگر
بتو ضرری ندارد من بستر آورده‌ام باشد آن دیگری لحافی بیاورد **حکایت**
دزدی نردبانی در کوچه بدیوار شخصی گذاشته بود که بالا برود آن شخص مطلع شد و آمد
و گفت کیستی گفت آدم گفت این نردبان از کیست گفت مال من است گفت چرا
آورده گفت میفروشم گفت در نصف شب و آنهم در سر دیوار من چرا گفت نردبان
مال من است در هر جا و در هر ساعت اختیار دارم که بفروشم **حکایت**
دزدی شبی در خانه دست دراز کرد که چیزی بیابد ناگاه غربالی که از میخی آویخته بود
رها شد و بر سر دزد افتاد و از سرش زمین برخواست بزانو پایش هم لطمه زد دزد بگمان
بکنار گذاشت که از غربال رد شود به پایهایش بند شد سخت سرنگون بزمین افتاد
فریاد برکشید که ای صاحبخانه امان که اندکی نمانده این غربال مرا بکشد

حکایت دزدی را بحضور حاکم بردند حکم کرد گوش راست او را ببرند
بعد از آن فرمود پنج تومان هم بگیرند دزد عرض کرد قربانت شوم پول
ندارم پنج تومانی اگر از گوش چپ من بریده باشند دعاگو خواهم شد
حکایت اسب مرد ظریفی را از طویله خانه‌اش دزدیده بودند یکی
گفت گناه در مهتر بوده که اسب تو را متوجه نشده یکی گفت گناه در طویله‌چی بوده
که در را نبسته یکی گفت ریش سفید ابرو از در خانه متوجه نشده مرد ظریف گفت
در اینصورت بی تقصیر بوده است **حکایت** جنازهٔ مردی را به قبرستان
میبردند پسر کوچکش گریه و زاری میکرد و میگفت بابا جان ترا بجائی میبرند که نه در دارد
نه سقف نه آب دارد نه نان و نه چراغ دارد نه فرش جوحی با پدرش در تشییع جنازه
حاضر بود به پدرش گفت معلوم میشود که این جنازه را بخانه ما میبرند اینهمه که این
پریشان میدهد علامتهای خانه ماست **حکایت** سه نفر رفیق
که یکی تریاکی و یکی بنگی و یکی شرابی بود خواستند که از شهر بیرون بروند وقت شام بود
رسیدند بدروازه قلعه که بسته بودند هر یکی فکری کرد شرابی گفت هیچ اشکالی ندارد بیائید
اتفاقا هر یکی لگدی بزنیم و در قلعه را بشکنیم و بیرون رویم بنگی گفت نه بیائید
انقدر خودمان را کوچک نمائیم که مثل موش شده از سوراخ یا از شکاف

در قلعه بکذریم رباکی گفت نه نباید در همین جا بنشینیم و به آسوده کی قلیان و چوبوق کشیده و صحبت نمائیم تا صبح شود آنوقت وزیر میکشیدند یک قلیان تکله دو قلیان دیگر هم کشیده بعد از آن برویم

باب پنجم در حکایات زنان و روستائیان و طبیبان

روستائی از دکان طباخی هریسه خرید در رقاشوق نمد پاره آمد باشتر گفت از هریسه گوشت بیرون میاید از طبخ تو نمد پاره گفت تو از یکعباسی اضافه نداده توقع داری که اطلس و یا زربفت بیرون آمده باشد

حکایت شخصی نقل کرد که با چند روستا از بازار عسکران میگذشتم دیدم که همه ایشان می خندند بمرتبه که طاقت رفتن ندارند از یکنفر ایشان سبب خندیدنشان را پرسیدم گفت بازور هر چه تمام کور میدهیم کسی نمی شنود

حکایت

کسی نقل کرد که بسلطانی از طایفه شقاقی مهمان بودم گاهی با من ظرافتی میکرد از جمله شبی گفت که یکنفر از شقاقی میمرد پسرانش برسر او جمع شدند و گفتند بابا جان چون آخر نفس تست هر وصیتی که داری بگو گفت عمده وصیت من همین است هر کجا که ترکی بدلت شما بیفتد بکشید گفتند اگر تقصیری داشته باشد یا در بی تقصیری هم کشته باشیم گفت آه آه من از فهم فراست شما نا امید شدم ترک بی تقصیری شود من نفهم یکنفر از...... مرده بود دیگری آمده سوال کردند که من ربک گفت ذلک خالکه

یعنی حرف خود را بگو دیگرین بفهمید ملا آمدند بخدمت حضرت موسی عرض کردند که در شریعت تو طایفه هست که خدا را ذنگ خامگه گفته باشد گفت من چنان امتی ندارم حضرت عیسی را هم دیدند بلکه یکان یکان جمیع انبیا را دیدند تفتیش کردند هیچکدام قبول نکردند و گفتند ما چنان امتی نداریم تا بخدمت حضرت رسول علیه السلام رسیدند و ماجرا را عرض کردند حضرت فرمود من چنان امتی ندارم بروید هر غلطی که میتوانید در حق ایشان بکنید نمائید در مراجعت شیطان را ملاقات کردند از او هم پرسیدند که یا شیطان شخصی مرده هر چه سوال میکنیم در جواب ذنگ خامگه میگوید غالبا از تابعین شما بوده باشد شیطان تغیر کرد گفت از دست شما بکجا بگریزم و چه چاره کنم هر گونه بهتان و افترا که بمن گفته اند تحمل کرده ام حالا میخواهید که این گه را هم بپای من مالیده باشید من این قوم را کجا دیده ام و چه میشناسم

حکایت دو نفر نذر کردند که فلان عرب را خرما در یک نشستن میخورد خرما را خریده دو زنبیل بخانه عرب ما خوس بردند عرب ناخوش بود گفت بیائید بنشینید صحبت بکنیم نذر شما بوقت دیگر بماند زنبیل را پیش عرب گذاشته مشغول صحبت شدند عرب در اثنای صحبت مشغول خوردن خرما بود ناگاه دید که در زنبیل چیزی نمانده پرسید که شما با دانه نذر کرده بودید یا بدون دانه گفتند بدون دانه نذر کرده بودیم گفت من عمل باحتیاط کرده با دانه خورده ام

دیدند دو کن خرما تمام شده و یکی نمانده **حکایت** یکی به رفیقی گفت

انار میخوری گفت بده بخورم گفت اگر باشد **حکایت** مسلمانی با ارمنی

آش میخوردند ناگاه شخصی از مسلمانان داخل مجلس شد مسلمان از خجالت با ارمنی

خطاب کرد بد مذهب از طرف خود بخور از طرف من قاشق را دراز مکن

حکایت مسلمانی خروسی را گشت دید که ذبح شرعی نشده انداخت ارمنی

که همسایه اش بود خروس را برداشت و دو دانه و روغن بریان کرد و مشغول خوردن شد و برادرم

از روی تعجب میگفت ای احمق مسلمان چه چیز و کدام عضو این خروس حرام شده

حکایت دو نفر بچه از بازار بطرف خانه آمدند یکی گفت انگشتر که داری

بمن هم بده که همراه تو ام آن یکی گفت هر دومان بخانه میرویم تو بخانه خودتان من

بخانه خودمان دیگر انگشتر چرا بدهم **حکایت** در طهران بچه ای را

بچه پرسید یکی گفت ای ناپاک بازیگوش چه کار میکنی گفت تو چه بچه خودت

حکایت در مجلسی پیش حاجی توصیف زیرکی پسرش را کرد شخصی گفت شاگرد

من که هم سن پسر تو است از پسر تو زیرک تر است بمرتبه که پسر برابر دو دفعه خبر داد

نخورده میاورد حاجی گفت امتحان باید کرد شاگرد را فرستادند حاجی زاده گفت

از آب نیمه نشستم شاگرد گفت او را نمیگذارم تا نیا اگر بخوری بار من خواهم گفت که گرسنه ام جز رشتم

بنوشند

بنوشند پس مصلحت آنست که برگردیم تا پی پا دریم تا شاهد بوده در مجلس صدق و کذب را

از او تحقیق نمایند حاجی زاده قبول کرد دوم جهت کردند حاجی زاده چون داخل

مجلس شد ماجرا را نقل کرد اهل مجلس خندیدند و زیرکی شاگرد را پسندیدند

حکایت ظریفی از پیری سؤال کرد که این کدام پیر است که از بادیه سمانش از

گوشت پاشنه را نشان کرده از پیش سر کوری داد که همین است **حکایت**

جوانی از پیری پرسید که این کدام مرده است که چون قبر خود را دید زنده می شود پیر گفت

آن مرده درمین یافت می شود قبرش بر تو **حکایت** شخصی نقل کرد که

با بزازی در روز عید مصافحه کردم گفت تشریف دادید دلاک بصبر ام گفته بی گفتم دلاک

گفت لیکن درست نفهمیدم شما بیان واقعه را بگوئید گفت در حمام دلاک

در حین شکستن رگهای پشت من گوزی شدیدی خارج شد از خجالت در حمام نقدر

نیستم که دلاک کیسه و صابون بکشد آمده بدکان نشستم دلاک از دور خندید تو گفتم تمیز

مهمانه عید با من مصافحه کرده اند و مبارک باد گفتند معلوم میشود که رسوای عالم شده ام

دیدم که بیچاره را واهمه غلبه کرده چیزی نمانده که دیوانه شود تسلی دادم و رفتم

حکایت صاحبخانه در نزد مهمان گوزی داد بنا کرد بدزدیدن جامه که

مهمان مشتبه شود مهمان گفت زحمت بی جا مکش که من چندسال بزازی کرده ام اصدای

کون

کون دیگر کس را خوب می‌شناسم **حکایت** نوکر شخصی کوری را دید با

کردکفش بزمین میمالیدن یکی گفت چرا کفش را بزمین میمالد آقایش گفت کور پا مال میکند

حکایت دلاکی از ضعیفه خون میگرفت ناگاه ضعیفه گوزی داد آهسته آهسته استاجان

این از زیادی خون است گفت نه از فراخی کون است **حکایت** دلاکی از

مریضه خون گرفت در حین بستن رگ مریضه گوزی داد گفت استاجان از حوالم چه

گفت خانم خونت را می‌گرفتم بادت هم بیرون شد ته مانده بگیرم **حکایت**

زن کردی گوزی داد مهمانان که نشسته بودند زن بزبان کردی بشوهر خود گفت که ای مهمان

عیب شد شوهرش گفت هیچ خجالت مکش مهمانان ترکی زبان است کردی را نمی‌فهمند

یعنی گوز تو کردی است **حکایت** عروسی در شب زفاف گوزی داد

از داماد خجالت کشید داماد بجهة دلداریش گفت هیچ خجالت مکش گوز عروس در شب

دلیل است بر نزول برکت و وسعت رزق عروس گفت حالا که اینطور است پس خیلی خیلی

می‌فرمائی گوز دیگری بدهم گفت چون خزانه متصل است گنجایش این همه برکت ندارد اکتفا

باید کرد که از زمین نبوده باشیم **حکایت** دو نفر رفیقی براهی میرفتند

یکی گفت تو از پیش برو با اهل کاروان که میآیند هر دروغی که میتوانی بگو من از عقب رسیده

بنوعی تصدیقش میکنم که مقبول افتد آن یکی در جلو رفت چون باهل کاروان رسید

گفت به تبریز رفته باشید مرحمت نمائید که در تبریز مردم را به آسمان

میکشیدند اهل کاروان فی الجمله متردد شدند آن دیگری از

عقب رسید پرسیدند که یکی چنین گفت آیا صحت دارد یا نه گفت من

آدم را در آسمان ندیدم لیکن ریسمان و جوال میانداختند و فریاد

مردم بلند شده بعضی میگریختند بعضی را میگرفتند **حکایت**

دو نفر یکی گفت در حوالی حمامی ساخته بودند که گنبدش یک طرفش پیوست

هندوستان بود آن دیگری گفت پای ستونهایش هم از هیچ بود

حکایت دو نفر رفیقی براهی میرفتند یکی گفت تخم خربزه بگوش کسی رفته

نشسته بود که بیرون آورد آب کشیده و ریشه افکنده و بوته با خربزه بیرون

بهلش شد آن دیگری گفت در وقت آمدن من خربزه‌ها تازه تازه

گل شکفته بودند **حکایت** یکی نقل کرد که در حاجی طرخان سالی

سرمای زمستان چنان شدت کرد که بیرون صدای مردم حتی

جمیع حیوانات بلکه صدای توپ و تفنگ بالکلیه در هوا یخ کرد

و بسته شد و کسی نشنید آن دیگری گفت نوروز آمدی و

خبردار نشدی چون از نوروز چهل و پنجروز گذشت و هوا را

اعتدال شد صداهای که گنج کرده بودند با دو سه روز صداهای مختلف حتی
صدای توپ و تفنگ که از آن وقت مانده بود می‌شنیدم **حکایت**
دو برادر که یکی از طرف استانبول آمده بود آن دیگری نصیحتش میکرد و میگفت
اینکه در مجالس میگوئی که یهودی در مملکت اوروپا صد هزار گله دارد آیا
دو سه گله داشته باشد محصولات ما از قبیل روغن و کشک و پشم کم خواهد شد
و یا اینکه میگوئی هزار دیوان دارد و هر یکی صد تومان آیا هیچکدام سالخورده و توتوق
زن و یا عیب عمده ندارد که همه یک صد تومان قیمت دارد و املی برأس المال که نمی
فروشی اگر ده تومان بوده باشد بما چه ضرر دارد علاوه تعصب یهود در آخر میکشی
که هر قدر بی‌چیز بوده باشد سود اسلامیان است **حکایت** روزی
از هشترود آمده بودم از رفقا بدیدن من آمده بودند یکی از من پرسید از اینجا تا ده
چند فرسخ است من از راه شوخی خود را تجاهل زده گفتم ده هست یک فرسخ راهی است
هر ده فرسخ کدام ده را می‌پرسی گفت آن ده هشترود که تو به آنجا رفته و آمده گفتم از راه
خشکی و یا از دریا گفت سبحان الله مگر از اینجا تا هشترود دریائی هست گفتم چرا که راه دریا است
از اینجا میرود به تفلیس و اسلامبول و جده و بندر عباس و شیراز و اصفهان و زنجان
و میانج و هشترود و آنچه راه خشکی است از نخجوان و گنجه و عشق‌آباد و خراسان و اصفهان

و همدان و مراغه دارد و هشترود میشود گفت چه مناسبت مثال تو است
مثل آنمرد قره‌داغی که یکی پرسید گوش تو کدام است دست راست
خود را از بالای سر دور گردانده گوش چپ خود را نشان داد که همین است
در هشترود چه خورده که هذیان میگوئی **حکایت** ظریفی گفت
پرسید که آیا درختی دیده اید که میوه اش از نر حیوانات از قبیل شیر
و پلنگ و فیل و کرگدن و یا اسب و خر و گاو و شتر بوده باشد گفتند
ما که ندیده ایم گفت من هم ندیده ام سهل است که چنین چیز را بلکه
هیچ مدمد نشنیده ام **حکایت** علی‌العلی طبیب مشهور شمس الحکما
در خصوص طبابت کتاب کرد خود تعلیم حکمت کرده چند شعری گفته همین
دو سه فرد در خواطرم بود

خاصه آن مرده که در قبر است ۰ گر بمرده دوا دهی جبر است
وارثان را دگر اماله مکن ۰ بعد مرگ مریض ناله مکن
فصد از رگ اماله از کون است ۰ چاره سازی بگو بمیت چون است
چار چیزی که قاتل است همه
تیر و شمشیر و خنجر است و قمه

حکایت سالی تبریز رفته و اشتم بسکه مزاجم... طبیب ایرانی بمن مسهل و منضج داد اندکی نمانده

بود از ضعف مرده باشم در آخر جناب آقا علی یعنی شمس الحکما که گذرد از دو روز مرحوم شد
این دو سه بیت ترکی را در آنوقت گفته بودم بو بوردی میرالاطبا بیزرا ....

مریضه ویرمیون ایشلمه‌نی پیاله ایله | توکون بوغازنه زوریله بر شربت
رجوع ادلمسون اصلا اون دیناایله | سکوهی ایلمسون فکرسنده اخلاط
دانحتشام من اودون آسیس اما ایله

حکایت حکیم فرنگی

کاسه مسهلی را که بمریض میدادند دید و گفت مریض این دوا را از طرف بالا
آورده یعنی قی کرده یا از طرف پایین یعنی ریده است یکی گفت این دوا است
که اطبا ایران بجهة خوردن مریض درست میکنند گفت این کاسه شربت را اگر
بآدم صحیح المزاج بدهند بالقطع مریض خواهد شد درینصورت بچه جرئت بمریض
میدهند مریض که خوراک ریمی خودش را میل ندارد بیچاره این دوا را چطوره
بخورد

حکایت ترکی زبانی از حکیم فارسی سوال کرد که در دل
من کرک هست چه چاره کنم حکیم گفت یک بچه بیع کن

حکایت شخصی بطبیبی نوشت که مسهل خورده بودم از من یکچند کرک آمد

حکایت در تبریز از قصابی فارسی زبانی بره خواست گفت استاد
قصاب بره داری قصاب گفت هم شهری بره ندری ایمدی بره آمد

من کرفتی سن تیر آمدی گوخیا ادرکه سنه فروشی

حکایت فارسی از ترکی سوال کرد که دنبی دارم چه چاره کنم گفت از آن نی پاپر انجها
که در کنار خیامی تیر ازنهای بدربیا لاش پالشد ور

حکایت طبیبی بمریضی گفت که فردا بول را بیاور تا من نگاه کنم مریض
علوم بود غایط خود را در کاسه چینی با سرپوش و مجمعه پوش ترمه بجد مت
طبیب فرستاد طبیب با چوبی بمیان کاسه خطی کشید که باید این حصه را بخورد
مریض هرچه عجز و الحاح کرد که نمی توانم بخورم طبیب قبول نکرد تا اینکه
مبلغی گرفت که در عوضش دوای علیحده لب زد

حکایت ندیم پادشاهی با حکیم باشی عداوتی داشت روزی در حضور پادشاه
از حکیم باشی سوال کرد سبب چیست که اطبا بجهة تشخیص مرض از نبض انسان میکنند
حکیم باشی گفت چون در نبض همه رگها جمع است و از همه اعضا و قوی
مطلع میباشد گفت غالبا چنین نبوده باشد اینکه تو میگویی ضعف آلت رجولیت
است که همه رگها در او جمع و در حالت جماع از همه اعضا خبر میدهد
درینصورت بجهة تشخیص مرض اگر از آلت رجولیت مریضی بگیری از نبضش
بهتر است پادشاه خندید و ندیم را تصدیق کرد حکیم باشی منفعل شد

پادشاه بندیم گفت چه میشود که سؤال خودت را جواب بگوی گفت
اینکه آلت رجولیت از نبض بجهة تشخیص امراض بهتر است در او حرفی
نیست لیکن نبض را بجهة عمومیت استثنا کرده اند که مرد و زن و خواجه
در نبض یکسان استند و در همه جا حکم اغلب را میباشد پادشاه قبول کرد

حکایت شخصی از حکیمی پرسید که نرخ تبریز سرد تر است یا نرخ اردبیل
گفت سؤال تو از هر دو سرد تر است

حکایت از طبیبی
پرسیدند که چرا درد سر را با شوربا تجویز میکنی گفت نمی خواهم مرد را در میان آورند
ریشش میریزد

حکایت یکنفر عرب و یکنفر فارسی یکنفر ترکی
رفیق بودند و هر کس زبان خود را تعریف و بد رفیق دیگر خود میکرد
و همیشه در این خصوص در میان ایشان مباحثه و جنگ و جدل بود
سیاحی که جهان دیده و شخص کامل بود بمیان ایشان اصلاح داد
و گفت هر سخن جائی و هر نکته مقامی دارد آنکه ادعیه و اذکار
است منوط بزبان عربی است آنکه عشقبازی و دلنوازی است
زبان فارسی در کار است آنکه فحش و دشنام و بگیر و بزن است
زبان ترکی است چنانکه حضرت آدم را از بهشت وقتیکه بیرون میکردند

ملائکه بزبان عربی گفتند اخرج یا آدم گوش نداد بفارسی گفتند برو بیرون شو
برخیز و برو اعتنا نکرد همینکه به ترکی گفتند قالدر اناسین یدقدم فی الفور
برخواست و بیرون شد

حکایت زنی قوس و قزح
دید از شوهرش پرسید که این چه چیز است که بر سر کوه افتاده گفت
این قوس قزح است گفت بچه جهة بر سر کوه افتاده گفت هر زنی
که از زیرش بگذرد مرد میشود گفت بگذار من هم بروم از زیرش بگذرم
تا مرد شوم گفت زحمت بیجا مکش تو آزموده منی اگر مرد هم شوی
ترا خواهم گائید

حکایت بیرتیبی نقل کرد که امشب
از کثرت گرما در جای مخصوص خود نتوانستم بخوابم رختخواب خود را ببالای بام همسایه
که حاجی بود نقل کردم زن حاجی با بچه هایش در سکوی صحن خانه و خود حاجی
در کوشکی که من در بالای بامش بودم خوابیده بودند چون پاسی از شب
گذشت حاجی صدا کرد طوطی بکم بیا شب کلاه مرا بده زن گفت حاجی
شب کلاه در میانه دم بالش و متکا است بردار بعد از لمحه دیگر حاجی گفت
طوطی بکم چوبوق کیسه مرا بده گفت حاجی چوبوق و کیسه و کبریت فرنگی همه کی
در کنج خانه طرف متکای تو حاضر است بردار و بکش حاجی ساکت شد

العبد لله دیگر گفت طوطی بیگم بیا انفیه‌دان مرا بده گفت انفیه‌دان دم
اینه طاقچه بالای سر شما است بردار هاجی العبد لله دیگر گفت بیا آب بده
بنوشم گفت کاسهٔ آب یخ در اینطرف تکیه‌گاه پنجره دست رس شماست
بردار بنوش هاجی العبد لله دیگر گفت طوطی بیگم با الصراحه بیا ترا خواهم
گایید **حکایت** دو سه نفر در خانهٔ مرد دهاتی مهمان بودند
یکی از ایشان نصف شب بیدار شد دید که مردی آهسته در آهسته
کلچهره نامی را صدا میکند فهمید که رفیق زن صاحبخانه است آمد دم
در آهسته بصدای زنانه گفت چه میگوئی رفیق گفت کلچهره در را
بیایم گفت در خانه دو سه مهمان هست امشب نمیشود گفت کلچهره
چرا نمی‌پرسی که چند روزی کجا بودی گفت کجا بودی گفت به
تبریز رفته بودم گفت پس مرا چه آوردی گفت هرچه در این دستمال
بگیر مهمان دم در را فی الجمله وا کرد دستمال را گرفت که چند تا انار
و سیب و چند زرع چیت فرنگ بود باز در را محکم کرد رفیق
گفت کلچهره لامحاله بوسه بمن بده مهمان فکر کرد که اگر بوسه بدهد
از سبیل و ریش مطلب واضح خواهد شد زود شلوار خود را کنده یکطرف

کفلش را دم در گذاشت و گفت بگیر رفیق بوسهٔ طولانی گرفت
که دهانش را نمی‌کشید مهمان بادی از موضع معتاد که بعید البود رها
انداخت رفیق دهانش را کشید و گفت کلچهره چه خورده که از دهانت
بوی بد آمد گفت سیر خورده‌ام رفیق گفت کلچهره از دم در دست خود را با
ینطرف دراز کن مهمان دست خود را دراز کرد رفیق آلت خود را بدست
مهمان داد مهمان گفت تو هم دست باینطرف کن رفیق دراز کرد مهمان
آلت خودش را بدست رفیق داد چون دست رفیق بآلت مهمان رسید
واقعه را فهمید خواست بگریزد مهمان از آلتش محکم گرفت با آن را
صدا کرد گفت بیائید که کیری را با کیری معاوضه کرده‌ام چند انار
و سیب و چیت فرنگ اضافه گرفته‌ام **حکایت** زن مرد دهاتی
مرده بود دعوت غلبه کرده خر را مقاربت کرد ناگاه ضابط مطلع شد
و او را گرفت دو سه تومان جریمه کرد چون مرد دهاتی از گیر و دار خلاص شد
بر سر قبر زنش رفت و فاتحه خواند و گفت ای مرحومه از اینقرار که معلوم شد
صد هزار تومان حق تو در ذمهٔ من بوده **حکایت** در اکثر
بلوکات آذربایجان رسم است که عروس با پدر شوهر خود

زبانی مکالمه میکند اگر سوال وجوابی داشته باشد مثل آدمهای لال با ایما
واشاره میفهماند روزی اسب ما در میان مردم دهاتی زائیده بود از
عروس پرسید که مادیان زائید با سر اشاره کرد که بلی گفت نر زائید
یا ماده عروس ما زدی جیب خود را از مرفق با دست راست خود
گرفت و نشان داد که گویا نر زائیده **حکایت** یکنفر دهاتی نقل
کرد که به تبریز رفته بودم و سفرم طول کشیده بود چون بخانه رسیدم
زنم را دیدم که به تنور خم شده شوار از کشی نماید فرصت یافتم از عقب
شوارش را کشیدم و بما تحتش بند کردم مبادا خواهر زنم آمدن مرا
شنیده در همان ساعت داخل خانه شد من نتوانستم که برخیزم بهانه
کرده زنکه را با مشت و سیلی زده گفتم که چرا خانه را بیجا روب و بی
سامان نگاه کرده خواهر زنم از دستهای من گرفت و گفت
چند وقت است که رفته و زحمت خانه را بعهده خواهرم انداخته
این کومک کاری را در عوض دلداری و مهربانی میکنی تکان دادن
همان و آلت من از ما تحت زن با شدت تمام بیرون شدن
همان بیچاره از خجالت نعره کشید و گریخت **حکایت**

مردی از سفری آمد زنش خورجین او را ملاحظه و جستجو میکرد که بفهمد سوغات است یکمر
گفت ای زن در خورجین چیزی نیست از این خجالتی دارم لیکن انشاء الله
شب بدست تو چیزی خواهد رسید **حکایت** مردی
از سفر آمده بود شب زنش شوار را کنده داخل رختخواب شد شوهر چون از
زحمت راه خسته و خراب بود بزن اعتنایی نکرده خوابید صبح زن شوار را می
پوشید و با خود میگفت کسی نیست که از من بپرسد که این شوار را چرا کندی
و باز دوباره چرا پوشیدی **حکایت** زنی با شوهرش
براهی میرفت رفیقش را گفت تو از پیش برو و در فلان دره مثل هدهد
بوبو بوکن رفیق در همان دره بوبو بوبو میکرد که ایشان رسیدند زن
در آنجا از شوهر رخصت گرفت که تماشای هدهدی که بوبو میکند
کرده زود برگردد چون آمدن زن دیر کشید شوهر از عقبش رفت دید
مردی هست که زن را بگار گرفته شوهر با همان مرد که هدهد گویی
شده بود دست بیخه شدند و کشتی میکردند گاهی که شوهر بر او
گاهی غلبه میکرد و او را بزمین میزد زن میگفت مکش این بیچاره
سگ را که کجا دیده اند که هدهد گاهی زن مردم را بگاید گاهی

که هر چه کواهی بشوهر غلبه میکرد زن میگفت بکشش این پدر سگ را خود ا
میگاید و نمیگذارد که هر چه کواهی کاینده باشد **حکایت** سودا
گری صبحی که آفتاب نیامده بود از زن خیمه نشینی طلبکاری نمود زن
گفت عموجان انقدر مهلتم ده که زحمت کیر از یادم برود تا بفکر تو پیفتم
حکایت دو نفر زن صحبت میکردند یکی گفت خداوند عالم در
حق زنان اجحاف کرده چنانچه یکنفر مرد را در نکاح مقابل چهار نفر زن کرده
و در ارث یکمرد را مقابل دو زن و در باقی چیزها همچنین ان دیگری گفت چون
صد و بیست و چهار هزار پیغمبر و دوازده امام و اوصیای ایشان همگی مرد بودند روز
ازل در درخانهٔ خدا جمع شدند که قانون شریعت را بگذارند فرقهٔ زنان را
در ان روز وکیلی نبود البته طرف خودشان را ملاحظه کرده اند زن اولی
گفت چون خودش ضمیر را مذکر میاورد چنانچه فرموده قال الله تبارک و
تعالی معلوم میشود که خودش صفت مرد را دوست میدارد در اینصورت ما غیر از
تسلیم و رضا چاره نداریم **حکایت** در توضیح یکی را میدانی دیگرا
نمیدانی نقل میکنند که مهمانی صاحب خانه را دید که نصف شب داخل
اندرون شد و بعد از ساعتی با دلخوشی و خوشحالی آمد و در نزد مهمان

در بیرونی خوابید و بعد از لحظه دوباره باندرون رفت و دو جدکیمان بار آمد مهمان
پرسید که در اندرون مگر چه واقع شده که هر دم میروی و باز میائی گفت
زن بیگانه در خانه ما امشب مهمانست دو دفعه رفته با او مقاربت کرده
امده ام اگر تو هم میل داشته باشی برخیز و برو که زن خوابش برده در
اندرون است مهمان بقراریکه صاحبخانه نشان داده بود رفت و زن را
گاینده آمد بعد از لحظه صاحبخانه دفعهٔ سیم به اندرون رفت که زن را
باز مقاربت نماید زن گفت ای مرد مگر امشب معجون خورده که تا حال
سه دفعه مرا کرده باز میخواهی عمل چهارم را بجا آوری صاحبخانه دید که
که زن خودش بوده است گفت ای زن پس زنکه مهمان کجاست
گفت زن مهمان بعد از خوردن شام رفت بهمسایه در اینجا نخوابید
صاحب خانه فهمید که کار غلط کرده جماع مهمان را از کیسه خود داده
ملول و محزون به بیرونی به بیرونی به نزد مهمان رفت مهمان چون
صاحبخانه را پریشان و اوقاتش را تلخ دید گفت مگر چه واقع شد
که بسیار بسیار تر افسرده و بید ماغ می بینم گفت هیچ مگو که یکی را
میدانی دیگری را نمیدانی **حکایت** هارون الرشید را

دو نفر کنیزک که یکی باکره و یکی غیر باکره بود داورد ند غیر باکره خوشش کلتر بود خلیفه باکره
نبودنش را تعجب خورد و غیر باکره فهمید گفت ما بینی و بینها الا لیلة واحده باکره
گفت لیلة القدر خیر من الف شهر **حکایت** مرد سفیهی را زنش بهانه
از خانه بیرون کرده بود عاشقی مطلب را فهمید مرد سفیه را گفت زنت رفیق
دارد آهسته داخل خانه شو تا عمل برا معلوم شود مرد سفیه پنهانی بخانه خود آمد
از پنجره نگاه کرد زن خود را با بیگانه هم آغوشش دید آهسته آمد بالای بام مرد
بیگانه افتاد و صدا کرد ای زن برخیز چراغ روشن کن زن برخواست
که از شوهر با بیگانه را می‌بامم گفت ای زن بیا تو این مرد بیگانه را بگیر که فرار
نکند من خودم چراغ را روشن میکنم زن آمد تا روشن شدن چراغ بیگانه را
گریزاند و گوساله را آورد در جایش خوابانید مرد در روشنی دید بجوانه زنش
گوساله بوده تعجب کرد زن گفت چون گوساله ماده گاو ما خوشش بود در اینجا
خوابانیده بودم که عرق نماید گفت ای زن با چشم خودم در اینجا مرد بیگانه
دیدم حالا تعجب دارم که این چه حالت است گفت معلوم می‌شود که تو
خواب دیده گفت شاید خواب دیده ام گفت بمرگ تو خواب دیده بگو
تعبیر کنم گفت ای زن در خواب مرا یکی گفت که زن تو رفیق دارد گفت انشاء الله

از تهمت خلاص خواهم شد گفت آمده ام ترا با بیگانه خوابیده دیدم گفت انشاء الله
بخت تو بیدار خواهد شد گفت من خودم بالای بامش افتادم گفت انشاء الله
بدشمن غلبه خواهم کرد گفت تو چراغ را روشن نکردی من خودم چراغ را روشن
کردم گفت انشاء الله بروشنی خواهیم رسید **حکایت** زنی در خانه
پنبه بحلوج میکرد و کیر حلاج از شکاف شلوار چون باینطرف و انطرف میرفت
دو تا بنظرش آمد تعجب کرد که دو تا کیر دیگر دارد از عجایب است ببهانه حلاج را
شب نگذاشت خانه اش برود و مهمان کرد نصف شب در آغوش شوهرش
که خوابیده بود حلاج را بطرف دیگرش دید و در مشغول جماع شد دید که
آلت حلاج یکی است گفت با هر دو بکن حلاج هرچه قسم خورد که غیر از
یکی ندارم زن قبول نکرد گفت با هر دو با هر دو شوهر از صدای زن
بیدار شد حلاج برخاست که بجای خود بگریزد کیرش لطمه به پیشانی
شوهر زد شوهر برخاست و رطوبت پیشانی خود را پاک کرد و از
زن پرسید که چرا با هر دو با هر دو میگفتی گفت خواب دیده ام
ای مرد تو خیر باد گفت خیر باد گفت ترا در دریای شنا در دیدم
لیکن با یکدست شنا میکردی من ترسیدم که مباده غرق شوی

باشی صدا میکردم با هرد و با هرد و یعنی با هر دو دست گفت ای زن راست
میگویی وقتیکه من بیدار شدم یکماهی تر از دریا برخواست و لطمه به
پیشانی من زد **حکایت** زنی که عفیفه و خوشگل بود بشوهر
خود گفت که فلان مرد همسایه در سر کوچه مرا اظهار تعشق کرد شوهر گفت
اگر تو بتدبیر من عمل کرده باشی من زن او را در برابرش میکنم زن
قبول کرد شوهر طرح صحبتی بزن خود تعلیم کرد که در وقت ملاقات با زن
او گفتگو نماید و جواب بیاورد اتفاقا روزی در حمام زن مرد فاسق را
ملاقات کرد چنانکه رسم زنان است در گوشهٔ مشغول صحبت شدند زن
خوشگل از قرار تعلیم شوهرش گفت من یاد امیکه بخانهٔ همین شوهر که دارم
نیامده بودم مثل تو بدگل بودم و سیاه چهره چون شوهرم با من
جماع کرد تاثیر آلت او مرا چنین خوشگل و سفید چهره کرده است لکن
اکثر زنان همین مطلب را فهمیده اند ب زنی که سیاه و زشت و بد
روئیست بهشت میاید شوهر من که یکدفعه او را بگایید ش من سفید
و خوبرو میباشد بناءً علی هذا طایفهٔ زنان مرا در جماع مجال نمیدهند
از آنجهة بسیار دلتنگی دارم زن مرد فاسق گفت چه میشود در عالم

خواهری بمن ترحم کرده چون شوهرم بتجربهٔ زشتی و سیه رویی مرا چندان
دوست نمیدارد فی الجمله نیازی هم بیاورم که شوهرت حرمت
قبول کرده مرا مثل تو وجیه و خوشگل نماید زن خوشگل گفت باید
بشوهرم بگویم اگر قبول کرده باشد من مضایقه ندارم زن خوشگل از
حمام آمد بیان واقعه را بشوهر نقل کرد شوهر گفت ای زن فردا شب
اول وعده زن را بخانه بکن بعد از آن وعده مرد را زن بگفتهٔ شوهر
عمل کرد اول زن بدگل را اخبار کرد که بشوهرم گفتم قبول کرد اگر
فرصت کرده باشی امشب بیا بعد از آن در سر کوچه مرد بیگانه را گفت
در سر کوچه مرا هیچ حرفی مگر کلمهٔ رسوا نیست لیکن امشب شوهرم بمهمانی
خواهد رفت وقت شام تنها بیا در بزنید که خلوت است مرد بیگانه از
کثرت شوق بخانه رفت و بزن خود گفت که امشب منتظر من مباش
مهمان خواهم رفت زن خودش چون وعده داده بود از این خبر
خوشحال شد خلاصه وقت شام مرد بیگانه داخل خانهٔ زن خو
شگل شد همین که نشست شوهر در را کوبید زن گفت ای وای
کوبنده در شوهر من است مرد بیگانه گفت پس من کجا بگریزم

زن نباتبدبیر شوهرش گفت چون خانه ما منحصر با و طاق و دهلیز است و جای
خلوت ندارد لیکن در دهلیز قدری گل درست کرده ام که دردم اجاق زیر
چراغ لازم تو پا بنشین گل را به بدن تو زده امر را شوهر شبهه کرده زیر
چراغ بخرج داده باشم مرد قبول کرد زن با تعجیل تمام گل را به بدن مرد
مالید و رفت در را بگشود شوهر آمد داخل دهلیز شد و گفت ای زن
این چه چیز است که در دهلیز ساخته گفت زیر چراغ است گفت هر چند
بسیار زحمت کشیده لیکن خیلی کلوفت باری گذشته شام بیار بخوریم
زن شام را آورد مشغول خوردن شام بودند که در را کوبیدند زن
رفت در را گشود که زن را آورد در دهلیز و بشوهر گفت فلان دختر
که شما وعده کرده اید که خوشگل فرموده باشید شوهر گفت به مصالقه
ضعیفه بیا شام بخور بعد از آن به عملت رسیده کی میشود زن بدگل
با واز حزین گفت نه خدا ترا عمر بدهد چون بخانه ام بی صاحب است
مرخص خواهم شد شوهر چراغ را برداشت بر سر زیر چراغ گذاشت
زن بدگل را آورد در مقابل زیر چراغ و در میان دو زانوی او
نشست مشغول آورد و برد شد مرد بیچاره که زیر چراغ شده بود

با دقت تمام نظاره گر شوهر و فرج زن خود میکرد و از خوف نفس نمیکشید تا شوهر
از عمل فارغ شد بعد از آن زن خود گفت این زیر چراغ بسیار کلوفت
تیشه که حاضر کرده بود برداشت از دوش راست زیر چراغ زد که قدری
نازکش نماید مرد از خوف هیچ نگفت تیشه دیگر بلند کرد که از دوش چپ او
بزند طاقت نیاورد دید شوهر با زیر چراغ در خود ندید برخواست بود در زد
در را شکسته و گریخت داخل خانه خود شد دید که زنش آئینه در مقابل
خود گذاشته تماشای جمال خود میکند که آیا خوشگل شده یا نه چون شوهرش را
عریان و گل آلود دید حیران و هراسان شد گفت ای مرد این چه حالت است
مرد گفت ای زن خاموش باش در جائی که ترا خوشگل میکردند در اینجا من بیچاره را
چنین بدگل کرده اند **حکایت** در اکثر بلوکات آذربایجان در
دهات گنبدی یا بقعه یا سنگ بزرگی یا مکانی را بگوشان زیارتگاه
کرده پیر خطاب میکنند و بعضی از زنان و حلوا با نجا نذر میبرند اتفاقا در دهی
دو بابا پیر بود یکی در بالای کوه و یکی در دامنه کوه مرد عزبی در بام پیر کوه
ایستاده بود از دور زنی را دید که بزیارت میاید خود شرا در گوشه پنهان
کرد زن رسید بعد از بوسیدن در و دیوار گفت ای پیر ده قرص فطیر

ویک کاسه روغن بخدمت تو آورده ام تا اینکه یهودی مرا بکشی مرد غریب
که پنهان شده بود گفت با اینقدر مختصر ضعیفه را نمی کشم اگر دست بند و
گردن بند خودت را اضافه کردی میکشم والا فلا زن گفت من ترا
از پیر پالین عالی همت دانستم که باینجا آمدم والا پیر پالین باینمختصر یهودی را
میکشد بلکه کون مرا هم میخورد **حکایت** زنی که بدو شوهر رفته
بود شوهر دویمش در حالت نزع بود زن گریه و زاری میکرد گفت تو
که بمیری آخر من بیچاره را بکه می سپاری گفت بدیوث چهارمی
حکایت زنی بشوهرش گفت ای دیوث مفلس گفت
درینصورت مرا تقصیری نیست مرا تو دیوث کرده خدا مفلس
حکایت زنی در شب اول از شوهرش پرسید که من تازه
بمیان اهل و عشیرهٔ تو وارد شده ام روی خودم را از که بپوشم
و بکه نشان بدهم چون بدگل بود شوهر گفت از من بپوش بهر کس
نشان میدهی بده **حکایت** پیره زنی را در رهگذر دیدم که از
اهل روزگار شکوه میکرد که همه اوضاع دنیا را تغیر داده اند حتی
خدا را که ما ماری میگفتیم حالا اقدس الهی میگویند **حکایت**

زنی که موی زهارش را نکنده بود شوهرش گفت اینجا که من محرم [illegible]
اگر ما محرمی بپند مایهٔ مجانی است **حکایت** زنی که پیر بود و شوهر
جوان خود گفت پیش از من و تو لیلی و نهاری بوده شوهر گفت قبل از
من صحیح لیکن پیش از تو گمان ندارم **حکایت** مردی گوشت
گرفته بخانه در آورد زن با همسایگان و مصاحبان خورد شب شوهر گفت
گربه خورد شوهر گربه را گرفت و در ترازو کشید نیم من شد گفت اگر این گربه است
گوشت کو اگر گوشت است گربه کو **حکایت** مرد فقیری از حضرت
موسی استدعا نمود که از درگاه احدیت در طور سینا التماس نماید سه دعای
مرا مستجاب نماید حضرت موسی در مراجعت مژده داد که سه دعای تو مستجاب
خواهد شد مرد فقیر پیش زن خود آمد و مصلحت کرد که دعای ثلاثه را در کدام
معیشت خود بجا آورده باشم زن گفت چون التذاذ عیش و عشرت با جماع است
و آلت رجولیت تو کوچک و بیفایده است چه می شود که از دعای ثلاثه
یکی را صرف آلت خود کرده باشی تا اینکه فی الجمله بزرگ شود مرد قبول کرد دعای
اول را صرف کیر خود نمود فی الفور در بزرگی ستونی شد دعای ثانی را بجهت کوچک
بودنش کرد از غصه خر با کوچکتر شد دعای سیمی را کرد که مثل اوّل [illegible] باشد

باشد کیرش مثل سابق شد الغرض هر ثلثه دعا را صرف کیر خود نموده دفعی علاج آید

حکایت زنی در توی باغ بود و جوانی در خارج باغ در سر سوال و جواب

جوان کفت حالا میایم و ترا میکایم زن کفت ای پدر سک در باغ بسته است

از کجا میایی مکر اینکه کردش کرده در سمت شرقی باغ سوراخی هست از انجا بیایی و الا

در قوه پدرت نیست حکایت وکیل باشی ترک نقل کرد که در

طهران زنی کرفتم که هیچ ترکی نمیفهمید شب اول در حین مقاربت قالتاق

زینی که داشتم بزیر کونش کذاشته عمرا با تمام رسانیدم چون من هم بفارسی چندان

بلد نبودم هر چیزیکه میکفتم زنکه نمی فهمید قالتاق را می آورد حاضر میکردم من هم که

تا نجابتی با او نرسد ممانعت میکردم کاهی که آب میخواستم قالتاق را

میاورد از ترس قالتاق بعض شبها مثل آدمهای لال هیچ نمیکفتم مکو درد قیمت

مصرف قالتاق حکایت مرد پیری بطبیب کفت که تشنه زن

دارم و همیشه کرم درد میکند چه بخورم کفت معجون نسخه طلاق حکایت

دو نفر از اوباش فاحشه را شب بمسجد برده بودند فصل زمستان بود و یکی

در پستوی مسجد زن را بکار کرفته یکی هیزم را میسوخت که کرم شود انکه در پستوی

بود دودی بدماغش رسید صدا کرد که ای نیده چه میسوزانی که بوی هر غلطه

میاید اندیکری کفت که کناه اهل مسجد را میسوزانم حکایت ۲۳۵

از شخصی پرسیدند که چرا اطفال تو شاشبند ندارند کفت همسایکان

نمیکذارند حکایت مردی از سفر آمد دید کفشهای زنش تازه

مانده پرسید که ای زن چرا این کفشهای تو چنین تازه مانده است

کفت جوانان همسایه همیشه پاهای مرا در هوا نکاه داشته اند لحظه بر زمین داشته

نکذاشته ام حکایت زنی بشوهرش کفت که فردا چند

نفر را ضیافت کن خاصه علی خیاط را که تا حال دوخته نان لباس

ما را نخورده شوهر قبول کرد مجلسی فراهم آورد بعد از طعام

علی خیاط افتابه برداشت آمد زنش دیر کشید شوهر از عقبش رفت

دید داخل اندرون شده با زنش مشغول است علی خیاط برخواست

که بکریزد شوهر دست دراز کرد که بکیرد کیرش بدست شوهر آمد

چون تر بود رفو درها شد و کریخت شوهر از عقبش هم کریزان شد

تا بکیردش نتوانست علی خیاط بخانه رسید در را بست شوهر برکشت

و بخانه آمد دید زنش ملول و محزون نشسته کفتا ای زن اینکه

کفتی بر سر علی خیاط ضیافت کن کردم و شام امیرانه دادم تو

بلاغ مخصوص بشهر دادی من آمدم همراه او را پل بردم و تعقیبش افتاده صحیح و سالم آوردم
اکنون ایستاده‌ام در هر آنچه که از لوازمات خدمتش بود قصوری بنظر در نمیاید
در اینصورت باعث کم التفاتی در اعلا خاطر شریف چیست حکایت مردی
زنی گرفت در یکماه پسر زائید مرد ببازار رفته قلمدان و دفتری و کتاب
بجهت پسر خرید و آورد زن گفت اینها برای چیست گفت طفلی که در یکماه
متولد شود در یکماه دیگر البته بمکتب خواهد رفت و اینهمه لازم خواهد شد
حکایت مردی همه شبها در نزد پسر دو ساله خود جماع میکرد و بعد از آن
میخوابید روزی چند نفر مهمانش بود و پسرک در آغوش پدرش بود گاه
گاهی میگفت باباجان برخیز بخوابیم پدرش اعتنا نمیکرد و مشغول صحبت
مهمانان بود پسرک به تنگ آمد با گریه گفت باباجان برخیز مادر را بگای
بخوابیم مهمانان خندیدند و رسم شبهای گذشته صاحبخانه را فهمیدند
حکایت دزد جوانی بخانه رفت صاحبخانه مرد بچه باز بود که چند نفر
ساده پسرش ملازم او بود از جمله اسم یکی شهباز بود صاحبخانه خود را
نیم خواب کرده و از روی تجاهل گفت شهباز بیا پای مرا مال دزد
لابد از خوف جان رفت پای او را مالش کرد بعد گفت شلوارت را

بکن بیا بر من دزد چنان کرد بعد از اتمام عمل گفت شهباز برو در را ببند و
در بیرونی بخواب دزد رفت و از در گریخت چون بخانه خود رسید یکی
پرسید که امشب چه کردی گفت امشب بخانه فلان آقا رفته بودم گفت در آنجا
چه کردی گفت من پای او را مالش دادم او کون مرا خارش حکایت
یکی نقل کرد که در استانبول با زنی رفاقتی داشتم روزی من از خانه او بیرون میشدم
که شوهرش از خارج رسید یخه مرا گرفت و من ترسیدم گفت باباجان
چرا زن نمیگیری که چشم و دلت سیر و هر کس محتاج تو بوده باشد
حکایت وقتی در تبریز بچه زن فاحشه که از مسلمانان و در خانه یکنفر
ارمنی گرفته بودند مسلمانان اجماع کرده ارمنستان را غارت کردند هر اراذل و الواط
بهانه پیدا شده و صدا بصدا داده نعره میکشیدند که دین از دست رفت
یکنفر لوطی داخل خانه پیرمردی ارمنی شد دید همه اوضاع خانه بتاراج رفته
نمانده مگر خم پنیری شال کمر خود را محکم بمیان خم بست و پیرمرد ارمنی را گفت
...... بیا این خم پنیر را به پشت من بده که دین از دست رفت
حکایت کردی گفت عزرائیل را من نمیگذاشتم که پدرم را بکشد
چه فایده که من مشغول گرگ گوسفند بودم فرصت یافته پدرم را کشت

چون خبردار شدم لبکان صغیر زدم کار گذشته بود که رفته بود
حکایت از کنار قریه که شتر ندیده بودند شبی چند قطار شتر
گذشته بود سحرگاهان به نقش پای شتران نگاه کرده حیران ماندند
عقلا و ریش سفیدان قریه گفتند که بالقطع و الیقین کاروان کون
گذشته که از نقشه معلوم است حکایت لک لکی از صحرا گرفته
بدهی آوردند اهل ده تماشا کرده و متعجب شدند ریش سفید ده
حکم کرد بکوجب از پاهایش ببرند گفت حالا مرغ دو دو عدد طو
هم بانفع شد حکایت اهل دهی از ریش سفید پرسیدند
که ماه نو که آمد ماه کهنه را چه میکنند گفت ستاره و اختر تراشند و
به آسمان میپاشند حکایت با کاروانی از اهل واکراد
شقاقی همراه بودم یکنفر از من پرسید که اهل تبریز لذت دهان خود را
نمیدانند گفتم چه طور گفت در بازار تبریز بادمجان میفروشند
به یک عباسی چند تا بادمجان خریده در جوال گذاشتیم که در راه
میخوریم چند نفری که همراه بودیم هر کس یک عدد دو عدد بازور
خوردیم باقی را بیند اختم گفتم اعادت کرده ایم مثل ترک

تریاکیان

تریاکیان حکایت بگردی پالوده دادند چون یک قاشق
خورد کلاه خود را بزیر خود گذاشت گفت چنین که روان رفت میترسم
که از زیر من برآید لامحاله فرش ملوث نشود حکایت روستایی
یکقطعه زمینی داشت که گندم میکاشت و در وقت رسیدن حاصل ابر
میآمد و تگرگش میزد روستا به تنگ آمد سالی همان زمین را هیچ نکاشت
ناگاه بقرار سنوات سابقه در همان فصل ابر آمد و تگرگ باریدن گرفت روستایی
با خاطر جمعی تمام گفت ای خدا آن خیالی که تو داری از آن در گذشته مگر
اینکه ملایک را بفرستی با دندان یکان یکان برکنند حکایت
در شهر ورد بحاجی آقا محمد نامی مهمان بودم از قرار تقریر خودش در جلوس آقا
محمدشاه متولد شده بود من حساب کردم از نود سال متجاوز سنش بود خرافت
پیری عقلش را زایل کرده بود در اینجا نقلی بخاطرم رسید حکایت
پیری به بالای پشته میرفت و دم بدم گوز میداد و با خودش میگفت امان
از پیری و سالخوردگی چون باینطرف و آنطرف نگاه کرد دید کسی نیست
گفت الحق در جوانی هم کمی نبودم حاجی مزبور گفت که امشب واقعه دیدم
گفتم خیر باد چه دیده گفت خدا را در خواب دیدم که قبای زرد بردی

پوشیده

پوشیده از پسرانش یکی گفت حاجی بابا استغفار کن کفر گفتی و کافر شدی خداوند
جسمی ندارد که قبا پوشد انهم مال یزد باشد روی بمن کرد و گفت فلانی ببین
پسرانم چه قدر احمق و تنگ چشمند خداوند لباس مردم را قبای دارائی و ماهوت
میدهد خودش یک قبای یزدی نمی پوشد باعتقاد ایشان باید قبای مدقال
بپوشد و ان یزدی را بایشان بدهد **حکایت** گاوی از دست
روستائی گریخت و داخل مدرسه و مشغول خوردن گل و گیاه صحن مدرسه شد
طلاب جمع شدند و روستا را زدند که چرا گاو را بمدرسه راه داده روستائی
گفت گاو حیوانست کمال ندارد که سر خود بمدرسه آمد من آدمم کمال دارم
هرگز بمدرسه نمیایم **حکایت** در دهات اشترود رسم است
که در عید جمع شده اول بخانه کسی که امسال مرده میروند و او را صدا کرده
بر دم در ایستاده فاتحه و سر سلامتی میدهند وقتی در عید علی الرسم مردم
گردش میکردند جوانی از راه شوخی بمردم گفت که رجب عمو که امسال تازه بده
مانده مادرش در ولایت خودش مرده هنوز عیدش تازه نشده واجب است
که او را هم سر سلامتی داده باشیم مردم اجماعا آمده رجب عمو را حاضر
کرده فاتحه و سر سلامتی دادند رجب عمو متعجب شد که کسی از من فوت نشده

این چه واقعه است از همان جوان که در نزدش ایستاده بود آهسته پرسید که چه عرض
شده که من هم از اهل عزا محسوب شده ام گفت رسم ما این است هر کس را
حیوانی فوت شده باشد داخل عزادارانست چون از شما هم در زمستان کره
خر سیاه فوت شد رجب عمو آهی کشید و گفت حیف آن کره خر سیاه که
مجهول القدر و در نظر بیعرضه بود مبادا در این ده خویش و اقربای کلی و
احترام و عظم شانی داشت **حکایت** روستائی در نزد حاکم
شرعی مدعی الاغی بود که مال من است حاکم شرع پرسید که الاغ تو
نر است و یا ماده گفت نر دیدند الاغ ماده است حاکم شرع گفت
برخیز و گفت جناب آقا الاغ من هم چندان نر نبود **حکایت**
در هشترود مثل است که همه کس خر گاید هیچکس مثل نوروزخان رسوا نشد
گویا نوروزخان پیرمردی بود در دره که خر گایید همان دره را دهی کرده اند
اسمش را نوروزآباد گذاشته اند و در حالی که این عمل اتفاق افتاده
تاریخ کرده اند مثل تاریخ سلجوقی و از اولاد نوروزخان حکام اشترود
سالی چیزی میگیرند که فراموش ایشان نشود **حکایت** مردود هاتی
خر را میگایید شخصی غفلتا رسید گفت ای ناپاک این چه کار میکنی

گفت گوشش خواهم برید یعنی زبان کاری کرده تقصیر کلی دارد بمحض گاییدن
اکتفا نخواهم کرد **حکایت** مردی اولاغی را که کرّه ماده اش هم
بود میکرد شخصی دید و گفت ای ناپاک تو که خر میکنی لامحاله آن کرّه را مکن
گفت قاضی قاضی فرمایش میکنی مثل تو عقلی ندارم اخر کرّه میگریزد دست
نمیدهد **حکایت** خری را مردی میکرد و دسته گیاهی در دست داشت
هردم بطرف دهانش میگرفت خر سرش را خم میکرد که از گیاه بخورد از روبش
میرسید شخصی دید گفت اینکه از وطی اولاغ ترا حظّی حاصل است حرفی نیست
لیکن از نوبه اش چه حظّی داری گفت من انصاف نیت خود را بخرج خواهم داد
دو خر بوده باشد **حکایت** شخصی گفت من امروز معنی هیچ را فهمیدم
گویا هیچ خر گاییده نیست یکی گفت از کجا میگوئی گفت بسر کشی اسبم بطویله رفتم
مردی خر میگائید گفتم چه کار میکنی گفت هیچ فهمیدم که هیچ خر گاییدن است
حکایت پیرمردی از اهل شهر ود بکربلا رفته آمده بود بحضاری که
بدیدنش آمده بودند نقل میکرد که آنقدر امام بقتل آوردند که بوصف در نمیآید
چه در مسجد کوفه علیه السلام چه در سامره و بغداد علیه السلام و چه در کربلا و نجف
علیه السلام اما یکنفر را ما هم عقلی کرده که از دست قاتلین گریخته خود را

بچاهی انداخته و خلاص شده یکی گفت کربلائی وسعت چاه چه قدر بود گفت
هفت و هشت خروار جو میگرفت و بعد در اثنای صحبتی که میکرد گفت چون بسر پشت سلام
رسیدیم گوشهای کربلا نمایان شد گویا مقصودش مناره های گنبد مطهر بود
یکی از اهل مجلس منع کرد و خاموش شد **حکایت** روستائی خر قلیلی
داشت به قلعگی از قبیل خر شکایت کرد قدری فشار در کاغذی باو داد که
در بیرون از شهر بکون خر عمل کن راهوار میشود روستا چون از شهر خارج شد قدری
از فشار در داخل کون خر کرد خر از شدت سوزش فشار در رو بگریختن نهاد روستا
از عقب خر هرچه گریخت بخر نرسید روستا قدری از فشار در هم بکون خودش عمل
کرد که بلکه بخر برسد بیچاره هم از کثرت سوزش بنا کرد بگریختن اولاغ از خودش
یکطرف راه خودش از یکطرف میگریختند چند سواره پیاده مرکب راندند
اولاغ را گرفتند دیدند که روستا باولاغ اعتنا نکرده میگریزد صدا کردند
عمو جان اولاغت را گرفته ایم دیگر اولاغ را گذاشته بکجا میروی گفت
من قربان شما مال من از اولاغ بزرگتر است اول مرا بگیرید بعد از آن اولاغ
حکایت روستائی را شخصی یکی از محلهای اسلامبول برد روستا
دید که بر در بعضی از خلوتهای حمام فوطه آویخته اند سببش را پرسید همان شخص

گفت دران خلوتها ادم درست میکنند رستم رخصت کرد واز گوشه
خوطه باندرون نگاه کرد دید مردی به پسری سوار شده بکونش فرو میبرد
همان شخص پرسید که در اندرون خلوتی چه دیدی گفت حرف تو صحیح بود
مردی پسری درست کرده بود وهمه اعضای پسر را تمام کرده بود مگر سوراخ
وقتیکه من نگاه کردم دیدم کونش را سوراخ میکنند **حکایت**
یکنفر از اکراد دو تا سیب را یکدفعه بدهان خود میگذاشت ومیخورد یکی گفت
چرا نمک نمیخوری گفت انچه نمک میخورند خربزه وهندوانه است
حکایت سه چهار نفر از زیر خاک صندوقچه یافتند گفتند بیائید
این صندوقچه را هم چنین سربسته قسمت نمائیم هرکس بردارد مال او باشد
هر چهار نفر قبول کردند ودر میان خودشان بحراج گذاشتند تا قیمتش بصد
زمان رسید یکنفر قبول کرد مبلغ معین را اورد قسمت کردند چون
مال مختص یکنفر شد رفقا التماس کردند که در حضور ما صندوقچه را
واکن تا نفع وضرر بخت تو بما معلوم شود رفیق سر صندوقچه را واکرده
درتویش هیچ نبود لیکن کاغذی هست که نوشته اند یکدفعه ریشش را
از طرف پایین ببالا شانه کردن بهتر است از ده بار از بالا بپایین

شانه کردن **حکایت** رند شعبده بازی در توی حجره خالی
تغوط کلوفی مثل بازوی ادمی کرده ودر حجره را پرده انداخته وخودش در بالای
صندلی دم حجره نشسته وجار میکشید که در این حجره چیزی هست که از عجایب است
ودیدن تماشایش صد دینار است چون توصیف کلی وقیمت جزئی بود همه
کس میرفت ومیدید واز خجالت چیزی نمیگفت وبلکه خودش هم توصیف میکرد
حکایت مردی گفت که امسال میدانم که پارسال چگونه خر بوده ام وسال
اینده خواهم دانست که امسال چگونه خرم **حکایت** جوانی از طایفه کرد
امده در تبریز مسلمان شده بود مادام که بیریش وخوش صورت بود الواط شهر
او را پول میدادند وهر شب بمقامی میبردند ودر خوابیدن با او نوبت میکشیدند
چون ریش در اورد چندان اعتنائی نکردند عسرت وتنگدستی کشید لابد بولایت
خود مراجعت نمود اهالی روسته از سرگذشت او پرسیدند گفت مسلمانان عجب جماعت
بدینیست که هم کیرم را بریدند وهم کون مرا دریدند گفتند بریدن کیر رسم ایشان است
دریدن کون را در مذهب ایشان نشنیده ایم گفت طایفه مسلمان بسیار احمق
ونادان میباشند مادام که من ریش نداشتم خیال میکردند که من زنم مرا با اشتغال
انگاشته هر شب وروز مرا پول داده وطی میکردند چون ریش در اوردم

معلوم ایشان شد که من مردم تشعا غنیمتم دست از بچه من کشیده رجوعی نشد حکایت
جوان خوشگلی از بقالی شفتالو خرید در پول دادن بقال گفت من شفتالو را بتو
قرض میدهم پول نمیگیرم هر وقت که میخواهم عوضش را میگیرم جوان گفت ارنت
از تو کریمه و سخیه الطبع است که همیشه شفتالو را بمن بعوض میدهد حکایت
مسلمی در ماه رمضان در طرف صحرا کباب کرده میخورد ناگاه شخص یهودی آمد و یکی
از سیخهای کباب را برداشت و مشغول خوردن شد مسلم گفت در مذهب شما
گوشت حیوانی که مسلمان ذبح کرده باشد حرامست گفت بلی چنین است لیکن مثل تو
یهودی هم در میان طایفه یهود حکایت بچه بازی با جنده بازی مکالمه
میکردند بچه باز گفت در قیامت مکافات عمل من از تو سهلتر است چون
هر کس که آمد عوض کون خود را خواهد کون خودم حاضر است از عهده می توانم
برآیم جنده باز گفت من هم فکری کرده ام چون در روز جزا زن که در این عالم راضی شده
نخواهد آمد شوهرش آمده مطالبه خواهد کرد من هم می توانم بگویم که فرج ندارم
لیکن کون موجود است البته در ناچاری و لاعلاجی قبول خواهد کرد حکایت
دو نفر با هم رفیق بود یکی دختری را خواستگاری میکرد ان یکی مانع شد که من
مردی را دیدم از روی همان دختر بوسید بعد از چندی همان رفیق همان دختر را

خودش گرفت رفیق اول گفت تو نگذاشتی دختر را بگیرم که از رویش بوسیده
چه باعث شد که بخودت گرفتی گفت من تحقیق کردم همان مرد که از روی
دختر بوسید پدرش بوده حکایت از شخصی پرسیدند که بکجا میروی
گفت بحکم آباد گفتند حکم آباد در طرف غرب تبریز است تو بطرف شرقی
میروی گفت خاموش باش که در توبره گربه است او را باشتبه میکنم
حکایت شخصی تری گرفته بود آورده در صندوق گذاشت زنش
گفت تر را بصندوق چرا گذاشتی گفت ترسیدم که گربه او را بخورد گفت
سبحان الله گربه را در کجا دیده اند که تر خورده باشد گفت گربه را من
خوب شناخته ام جایی که به یک مثقال گوشت طمع نماید به یکمن تر اعتنا نمیکند
حکایت رند قماربازی شب در مجلسی هر چه که داشت همه را
باخت روز در سر بام مقبره که در سر کوهی و زیارتگاه مردم بود خفته
بود چون بیدار شد دید مرد فقیری آمد بعد از زیارت در دو دیوار
گفت خداوندا بحرمت همین امام سی صد تومان بمن پول بده
که صد تومان خانه و اوضاع خانه صد تومان صرف عروسی صد
تومان سرمایه رند گفت لبیک لبیک ای بنده من دعای ترا

مستجاب کردم مرد فقیر بعد از سجدهٔ شکر عرض کرد خداوندا از کجا خواهد رسید گفت
هرچه هیمه که درین کوه خشک شده و بمصرف مانده مال مختص تو شد
فردا الاغ آورده ببر درین شهر بفروش صد تومان ازین محل بگیر تو میاید
مرد فقیر فی الجمله مایوس شد عرض کرد خداوندا اگرچه این صد تومان مشقت کلی
دارد بنا بفرمایش قبول کردم آن دویست تومان از کجا خواهد رسید گفت
صد تومان دیگرش بهمین قرار سنگهای این کوه را در همین شهر بفروش که
وصول خواهد شد مرد فقیر دید که دویست تومان بمحل لا وصول حواله شد
عرض کرد خداوندا بعزت و جلالت قسم میدهم که صد تومان باقی را نقد
التفات فرمایند گفت به یگانگی و وحدانیت خودم قسم چنانکه ایستاده ام
بیفلوس نقد قدرت ندارم هرچه که نقد داشتم همه را امشب باخته ام
اگر حواله و بجک بکار تو میخورد مضایقه ندارم والا در نقدی [illegible]

حکایت از شعث طماع پرسیدند که از خودت آدم طمعکارتر دیده
گفت ندیده ام مگر یکنفر که در خانه راهبی میکذشتم در بر مطبخی باد
گفتم هرکه دروغ میگوید کیر این بکون او باشد همین که راهب شنید
فنزل الراهب قضیبه بیده فقال این الکاذب حکایت

عربی پیش از همه بمکه رفت و دعا کرد اللهم اغفر لی قبل ان یزحمک الناس

حکایت باغبانی بر سر دیواری خار میگذاشت که جانور بباغ
نیاید جوانی گفت موی چند از صد بار خار تیزتر است اگر موی بر
دیوار بگذاری همه متفرق میشوند حکایت در مجلسی از
فاعل و مفعول صحبت میشد شخص معظمی لا عن شعور گفت کون دادن
چیز بدی نیست مادر کشیدن فی الجمله سوزشی دارد اهل مجلس خندیدند آن
شخص منفعل شد مجبر اینکه در مجلس علیحده دیگر همین حکایت را میکردند شخصی
گفت من اصلا سوزش ندیده ام هرکه گفته دروغ است حکایت
در ماه رمضان شخصی را گرفتند که تو روزه خورده گفت از ماه چند گذشته
گفتند بیست روز گفت چند باقی مانده گفتند ده روز گفت پس من بیچاره
ازین میانه چه چیز خورده ام حکایت عوامی در تاریکی شب وضو
میگرفت اول دست چپ را شست یکی گفت چرا اول دست چپ را
می شوی گفت صاحبخانه چراغ روشن نکرده تا آدم چپ و راست خود را
به بیند حکایت در کاروانسراهای تجارنشین تبریز سه چهار مبرز
درست میکنند تا مردم معطل نشوند تاجری نقل کرد که به خلا خواستم داخل

شوم صرفه کردم آهسته صدایی آمد من درست نفهمیدم داخل شدم بکغیر
یاکی را که فی الجمله آشنائی داشتم نشسته دیدم زود برگشتم چون مرا دید گفت
جناب حاجی سلام علیکم احوال شریف عنصر لطیف چه طور است تعارف
واحوال پرسی وخصوصیت کلی بخرج داد من افتابه را در مد نظرش بزمین
گذاشتم تا او بیرون شده من بروم چون مطلب را فهمید گفت جناب حاجی
با تو دوستی دارم تو هیمه تر نمی توانم بخوردشم بجهة من معطل نباشید که من کار
دور و درازی دارم **حکایت** ونیز تاجری نقل کرد که داخل
یکی از دو تا خلائی که روبرو بودند شدم دیدم که دو تا بچه که یکی آن دیگری را
وطی میکند چون آن بالائی مرا دید با مشت وسیلی از زیر دستان زیری
مشغول زدن شد من گفتم چرا این بیچاره را میزنی گفت حاجی عمو من در خلای
روبرو نشسته بودم این پسرک گاه بروی من نیچه میزد و گاهی دهن مرا کج
میکرد **حکایت** مشهدی تاریوردی نام توپچی در حالت مستی ازریاست
کردن خود را چنین نقل میکرد که خدا بشما هم قسمت کند در اول ورود
بمشهد مقدس بدلاکی دادم که روی مرا پاک تراشید و با صابون
شستم زخم بضریح مبارک انقدر مالیدم که آنچه نخانده بود مجروح شود

حکایت

حکایت مهمانی نمیرفت صاحبخانه به تنگ آمده تدبیری کرد و به شخصی
که از دوستانش بود گفت من که در خانه در نزد مهمان نشستم تو بیا از دیوار و بام از در
نعشگی خالی کن تا من مهمان را بترسانم بلکه از سر من رفع شود چون آمد و در نزد
نشست همان شخص از جائی نعشگی خالی کرد که گلوله در طرف مهمان بدیوار خورد
بزمین افتاد مهمان پرسید که این چه شخص و چه گلوله بود گفت چون من یکنفر
مهمان او را کشته ام میخواهد عوض و تلافی نماید لیکن غلط خیال کرده تو آرام
بنشین و هیچ احتیاط مکن اگر خدا نکرده ترا بکشد من ده نفر مهمان او را
در عوض تو خواهم کشت خاطر جمع باش مهمان زود برخواست ورفت
و گفت تو این تعصب را در حق مهمان دیگری بکش **حکایت** زنرا
شوهرش عجز والحاح کرد که مقاربت نماید زن دست نداد شوهر نومید شد
آمد پاهای خود را به تنور انداخت نشست زن دید که شوهر ملول شد گفت
ملول نشین بیا هرچه میخواهی بکن گفت دیگر لازم نیست این تنور از مال تو
هم گرمتر است و هم تنگتر **حکایت** پیرمردی از طایفه [illegible]
ودر حالت احتضار بود و در میان جمع کثیری از اقربا و دوستانش که بر
سراو جمع شده بودند گوز میداد پسرش گفت بابا خان حیا و ادب را حفظ

وخودت را جمع کن گفت خواموش باش که آخر نفس است

این قورومساق ها را نخواهم دید **حکایت** حاجی قهرمان نامی که
متمول و صاحب جاهی بود روزی مهمانی بخانه اش وارد شد و تفنگی داشت
شب پسر حاجی قهرمان تفنگ مهمان را برداشت و بجهه مهمی از ده خارج شد
از قضا بچند نفر دزد دوچار شد تفنگ را از دستش گرفتند و بردند چون
مراجعت کرد و رفتن تفنگ معلوم شد حاجی قهرمان بمهمان گفت غرامت
تفنگ چند است من بدهم تا بتو ضرر نرسد گفت مال من نیست امانت
بود هرچه بنظر تو بیاید بده بدهید تا من برده صاحبش را راضی نمایم گفت
دو تومان منتها سه تومان لیکن احتیاطاً چهار تومان میدهم اگر بگیرد راضی
گردید اضافه را بمن برسانید چهار تومان را داد مهمان برداشت و رفت
بعد از چند ماه آمد گفت من چهار تومان را دادم راضی نشد چون آدم
اهل و از دیوانیان است حاجی قهرمان گفت پس چه قدر پول باید بدهم
تا راضی شود گفت من هرگز راضی نیستم که پول اضافه بدهی لیکن برآ
تنگ آورده اگر بیند و را از دست این بی انصاف خلاص و آسوده
مهمان
نمائید نوعی از ثواب است حاجی قهرمان در باره هر قدر پول داد

راضی نشد تا اینکه هشت تومان دیگر هم گرفت و رفت بعد از پنج و شش ماه دیگر آمد
و گفت جناب حاجی چون دزدیدن تفنگ را بی انصاف ملعون فهمید و راضی نشود
حاجی قهرمان بعد از قیل و قال بسیار و عجز و الحاح مبلغ هفت تومان دیگر هم داد
مهمان رفت بعد از چند ماه دیگر هم آمد و در خانه حاجی نشست حاجی مهمان را دید رنگش
تلخ شده گفت چرا آمده گفت حاجی جان با این قیمتها راضی نمی شود عین تفنگ را میخواهد
چون آدم قولچماق است مرا فحش میدهد و رسوا میکند با سی و چهل تومان نمیگذرد
حاجی قهرمان از علما و ریش سفیدان حول و حوش مجلسی فراهم آورد و در
میان مجلس داد و فریاد کرد و گفت جماعت قیمت تفنگهای رسمی که نمره
اولش عمل حاجی مصطفی با یسار یعنی هر کدام که قیمه اعلا دارد تفنگ
این مرد مهمان را از مهمان قرار حساب کرده پولش را از من گرفته باو
بدهید و مرا خلاص نمائید مهمان گفت حاجی عمو اینهمه داد و فریاد در عوض
خونبهای من است که دو سال است هی میروم و می آیم بلکه میان تو و صاحب
تفنگ اصلاحی داده باشم نه تو از پول میگذری و نه آن قورومساق
از تفنگ دست میکشد من بیچاره در میان سرگردان مانده ام
حضار مجلس هرچه التماس کردند که عمل تفنگ را قطع کنند و ترک

دعوای بکرند مهمان راضی شد و گفت صاحب تفنگ نیستم که ترک دعوا
داده باشم باید صاحبش راضی بود و بعد حاجی فرمایش کرد که قیمه تفنگهای ریختی را
بدهد صحیح است لیکن صاحب عین تفنگ را میخواهد و عرضش هم حق است خلاصه
ختم مجلس قرار شد که ده تومان دیگر پول بدهد برود صاحب تفنگ را راضی کرده
آمده بحاجی قهرمان ترک دعوا بدهد و حق القدم مختصری هم بکرد مهمان
پول را برداشت و رفت از قضا از تأثیر دعا و آمدن بخت حاجی قهرمان مهمان
از زور ها مریض و مشرف بموت شد جمعی از خویش و اقربا و دوست و آشنا بر سر
مهمان جمع شدند و از وصیتش پرسیدند گفت نه قرضی دارم و نه در کسی طلبی
دارم یکی گفت این جمع کثیر از صغیر و کبیر که عیال تست چیزی از ترکه جمع نکرده
که بعد از تو محتاج مردم نبوده باشند گفت بخدای لاشریک قسم اگر در وثاق من
رشدی و فراستی باشد دعوای تفنگ حاجی قهرمان مادام العمر ایشان را
کافیست

حکایت

نقل میکنند که در تبریز شخص تاجری که صاحب
دولت و حاجی معتبری بود پسری ظاهر الصلاح داشت که حاجی باطنا از فراست
او نا امید و مایوس بود که او را با مر و عمل تجارت خود مداخله نمیداد جمعی از
دوستان و آشنای حاجی او را مذمت کردند که او را سرمایه داده و به تجارت مشغول

دارد

دارد حاجی لاعلاج شد و سه هزار تومان مال فرنگ خرید تحویل حاجی زاده داد
و او را روانه اصفهان نمود حاجی زاده بمجرد ورود مال را در دکان [illegible] از قرار دیگر
فروخت و سیصد تومان نفع کرد چون شنوا از کرف [illegible] احتیاط کرد که مبادا
برگشت شود و باعث اعتبار باشد که باعث [illegible] و نقد آورد [illegible]
خطر در بازار اصفهان گشت میکرد که بلکه از متاع اصفهان چیزی خرید کند که
از آن طرف هم نفعی عاید شود در دکان دواگری بوق حمامی دید که بسیار
فروشند چون حاجی زاده مثل [illegible] بوق را در سر حمام خودشان [illegible] بود بسیار
خوشحال شد فکر کرد که اگر همه تنخواه را بوق خرید نماید بالمضاعفه منفعت خواهد کرد
خلاصه مجموع صنف دواگران را جمع کرد هیچ اندازه بوق [illegible] هیچ قیمه که [illegible]
دکوچک و بزرگ و بچه گانه و منقش و ساده [illegible] تعدد [illegible] هزار تومان
با جماعت قطع کرد و فراخور هر یکی پول داد تا یکماه وعده گذاشت در سر وعده
بوقها را بصندوق گذاشت و شمع و شیشه گرفته که در راه عوارض [illegible] خورده
نشود و بمکاریان مقرر داد خودش بر سواری عازم تبریز شد و از تلگرافی [illegible]
خبر ورود خود را داد دوستان و خویشان یوم ورود حاجی زاده را پیشواز کرده
شب بر سر راه جمع شدند بعد از خوردن شام بیکاره کان رفتند و بکار [illegible]

بر دو قران

از حاجی زاده احوال پرسیدند گفت بسیصد تومان نفع مال فرنگ را فروختم حاجی
وغیره خوشحال شدند گفت دوباره خرید کرده ام امیدوارم که انشاء الله بالمضاعفه
نفع کرده باشد یکی گفت چه خریده تفصیل نیم ورقی از قرار ذیل ابراز کرد

تفصیل ۸ عدل بوق که در حمامهای حاجی قاسم سنگاری مرسول است

بوق حمام یکزرع دو کره مردانه اعلی
۴ صندوق هر صندوق ۶ دوجون
هر دوجون ۱۲ عدد اعلا [illegible]

بوق سه چارک کره مردانه وسط
۳ صندوق هر صندوق ۶ دوجون
هر دوجون ۱۲ عدد [illegible]

بوق نیم ازرع مردانه عصرانه
۲ صندوق هر یکی ۹ دوجون
هر دوجون ۱۲ عدد [illegible]

بوق یکزرع تمام مشبک شیشه دار زنانه
۱۲ صندوق هر صندوقی ۶ دوجون
هر دوجون ۱۲ عدد [illegible]

بوق نیمزرع دو کره منقش و زرنشان بچه گانه
۱۶ صندوق هر صندوق ۹ جون
هر دوجون ۱۲ عدد [illegible]

بیچاره حاجی متفکر و اهل مجلس متحیر شدند حاجی بعد از ساعتی گفت در تبریز
چند حمام هست که بهر یکی یک بوق لازم است ای پسر جوانمرگ تو لامحاله

بهر

۳۵۲

بهر حمام ده بوق میگرفتی نه اینکه بهر یک هزار بوق اینکه زنانه و مردانه و بچه گانه
خریده مگر مشتریهای حمام به بوق زدن میایند یکی از راه شوخی گفت
حاجی آقا شکر کن که نخریده گفت چون تازه جوانست انشاء الله
فی الجمله کامل شده که نخرید بیچاره حاجی آدم تعیین کرد در روز
ورود عدلهای بوق را اکبر بدریای شاهی بردند در بخشیدند و برگشتند حاجی آن
احتیاط کرد که اگر در ماهی یا در جای خاکی بر کند مبادا عاقبت بروز
کرده و بدست مردم افتاده باشد که تا صور قیامت مایه رسوائی اهل خانه
شد

باب ششم در حکایات جانوران و دیوانگان

حکایت سالی آذوقه نخودکان شد رسولی به خدمت پادشاه موران
فرستادند و نامه نوشتند که امسال از شدت سرمای زمستان عیالهای
بیسر و سامان نخودکان مضطرب و پریشان شده اند چون آذوقه امسالی
تمام است زندگانی با سیطایفه حرام در عالم اهلیت توقع اینکه بقدر کفاف
از حبوباتی که در انبارهای خاصه شاهی و یا رعایای آن سلیمان دستگاهی
موجود است بعنوان قرض حسن و یا بطریق مضاربه مرحمت فرمایند که
انشاء الله در بهاران که موسم وسعت زمانه و فراوانی نعمت خداوند

تمام

تمام نیست

بکار نیست … عذر و بهانه تو بجو دانه بده خوش شرابنده و رقص مشغول
اند آنکه … ترسنده خواهیم بود … ایلچی بحضور پادشاه موران رسید پادشاه
از ایلچی سوای از مضمون نامه بعضی بخبر دالحی جز بانی هم شنیده گفت بزنید این بیچاره
و بیحمیت را این بیعار و بیغیرت را که بیطالیفه در تابستان و در … که موسم کسب و
کار است و هنگام فراوانی نعمت خداوندگار در رود خانه و چشمه سار بر قصه
می نازند دایره و طنبور مینوازند خواهی میکنند و رقاصی جماعت کردن گلوها میزنند
و بیوقوف و هرزه درای عشق دارند و مشق میکنند نه شغل و پیشه و نه این چنین روزها
اندیشه حالا که زمستان است تو بره در یوزه بگردن انداخته امده اند بسم قرضی
که نخواهند داد کف سوال کشوده اند ایلچی غوکان سرگشته و زار و خسته بخدمت
پادشاه غوکان امد صورت ماجرا نقل کرد پادشاه گفت جماعت از روز ازلی
شوره بخت ما چنین امده و چنین خواهد رفت غفلت منمایید علی رغم عدو
بلند هم چو نی بگرید و تازه کسوتی

حکایت

شیری در بیشه مریض شده
بود جانوران در خدمتش حاضر و هر یکی بمعالجه و مداوای ناظر بودند مگر روباه که
از نقاهت وجود شاهی او را اطلاع و اگاهی نبود چون گرگ را همیشه با روباه
خصومت جبلی و عداوت کلی بوده فرصت یافته بخدمت شیر عرض کرده تنبیه
و گوشمال

و گوشمال روباه را نمود نمود در این وقت که وجود حضرت سلطان مریض و ناتوان
امثال ما بندگان را واجب و لازم است که در خدمت حضرت شهریاری مشغول خدمتگذاری
و جان نثاری بوده باشیم نه اینکه مثل روباه ترک خدمت و کفران نعمت کرده حقوق
ولی النعمی را فراموش و پنبه غفلت در گوش کرده در خانه … مشغول عیش و عشرت
بوده باشیم شیر بی اختیار قی روباه را تحقیق و تفحص گرگ را تصدیق نمود و عهد کرد که گر روباه
بیاید او را سیاستی نماید روباه از واقعه اگاه شده … داخل مجلس شده
شیر را تعظیم نمود شیر پرسید که ای هرزه گرد … نام و ای کج اندیش تا بحال کجا
درین عرصه مدت کجا بودی که از خدمتم غفلت نمودی روباه عرض کرد که این بنده
جان نثار که از غلام زادگان حضرت شهریاریست ذره ترک خدمت و تنها از درگاه
کسی درگاه همایون غفلت ننموده و نخواهد نمود لیکن چون نقاهت وجود مبارک را شنیده ام
… ابهر سود دویدم تا بخدمت جناب میرزا … طبیب تبریزی رسیدم اگرچه
دوای … سهو است و ممزوج … از بدن انسان در عوض علت غایط را مخرج
لیکن این بنده هیچوقت عادت … روی گرگ را تجویز کرده که سلطان بخاید بلکه چندی
مدت … نماید تا صحت یابد شیر … گرگ را خاییدن گرفت و گرگ
نالیدن گرفت بعد از خلاصی روباه را گفت که این چه نامردی و بی صفتی است و چه …

و بمیرد که شنیده ساختن و سمانیز انجه کلاه انداختن روباه گفت بعد الیوم باید صداقت
و راستی را پیشه کنی و از مکافات عمل اندیشه و الا جناب شیر را مغز سر گرگ را غذا فرموده

حکایت گرگی با شتری جمع المال شده بودند یعنی بچهای خود شانرا در یک
منزل جمع کرده برادرداری اتفاق و رفتار داشتند روزی اشتر در طرف صحرا مشغول
چرا گرگ فرصت یافته یکنفر از بچهای شتر را خورد و وقت آمدن شتر نالان و گریان استقبال
کرد شتر پرسید چه واقعه پیش آمده گفت از بچه های ما یکی معدوم الاثر است و مفقود الخبر
گفت از بچه های من یا از تو گفت در رفاقت و صداقت من و تو نمی شود خلاف راست
یکایکی و اتحاد در آفرینش گردی لیکن از آن گردن درازهای پاشنه پهن یکی ناپدید است

حکایت روباهی با ماری برادر شده بود گاهی که مار با پیچ و خم حرکت کردی
روباه ترسان و هراسان شدی روزی فرصت یافت با دندان از پس گردن
مار گرفت و آنقدر فشرد که مار بمرد بعد از آن بزمین انداخت دید که جثه
مار راست افتاده و کجی ندارد گفت تا حال از کج رفتاری تو ایمن نبودم الحال
برادر راست شده

حکایت گرگی و روباهی و شتری لقمه
نواله یافتند گفتند چون این لقمه در قسمت ما سه نفر را کفایت نمیکند پس هر کدام قسمت
یکی از ما بعمر است بجهه احترام در قسمت او باشد گرگ گفت تاریخ تولد

من معلوم نیست لیکن حضرت نوح از هر جنس حیوانات که بکشتی گذاشت آنوقت مرا با
جده ام در کشتی گذاشته بود چند سال است که زوجه من فوت شده من هنوز در قید حیات
هستم روباه بهانه های گریه کرد گفتند مگر چه واقعه رو داد گفت در کشتی نوح من هم
بودم یک پسر کوچک من که همسن تو بود غرق دریا شد بخاطرم افتاد دلم کباب شد
شتر دهان خود را دراز کرده و نواله را برداشت و بسوی آسمان گرفت و گفت از قراریکه
شما تقریر کردید گویا شتر با این بزرگ جثه بچه شیرخوار بوده است

حکایت خری
جان میداد روباهی آمد در بالا سرش نشست خر گفت چرا در اینجا نشسته گفت نشسته ام
که تو بمیری از گوشت تو بخورم گفت من تا چهار شنبه نخواهم مرد گفت من تا جمعه [illegible]

حکایت تاجری در هندوستان بشهری رسید دید که اهل شهر در خوردن
طعام چوبی نگاه کرده اند که موشان بزنند که موش ایشان را مجال نمیدهد گفت
مگر در این شهر گربه پیدا نمی شود گفتند ما گربه را ندیده و نشنیده ایم مرد تاجر در سفر
ثانی گربه آورد و بشهر رها کرد گربه همه موشان بعضی را خورد و بعضی فراری و متواری
کرد اهالی شهر حالت گربه را ملاحظه کرده سخت خوفناک شدند که بعد از خوردن موشان
نوبت خوردن اهالی شهر خواهد شد از شهر کوچ کرده در صحرا چادر زدند بعد از
چندروز یکنفر برسم جاسوسی آمد که از احوال گربه خبری برد گربه را از دور در سر دیوار

دید تریمان و لرزان گریخت و بابای شهر گفت که گربه را دیدم وقت به سبیلهای خود
میکشید گویا بزبان حال میگفت که اگر یکنفر از شما زنده بگذارم این سبیلها بمن حرام باشد
حکایت مرد کبوتربازی گربه را که از چپاولش خورده بود و نهبی کرده بود دو دست
پای گربه را در پوست گردو و با قیر محکم کرده بود گربه دست و پای خود را مثل اشخاصی
که کفش ساغری می پوشند حرکت میداد حکایت بچه روباهی از مادرش
پرسید که در هنگام گرفتاری در پنجه سگ کدام حیله بهتر است گفت حیله بسیار است
لیکن بهترین حیله ها آنست که چنان از سگ متنفر بوده باشی که نه او روی ترا و نه
تو روی او را به بینی حکایت کور صحرائی را گذار بکنار شهری افتاده و خرکسی را
که در کنار شهر مشغول چرا بود مشاهده کرد دید در همه عضاش بغیر از گلی باد دارد و لیکن ضعیف
و لاغر و پشت و کفلش مجروحست گفت ای هم جنس من چه باعث شده که بدین همه
صدمات و خدمات مردم تن در داده در صورتیکه برادرانش با ایل و عشیره و قوم و قبیله
هستند که در کوهسارها و جویبارها و در لاله زارها و در ییلاقات جبال بدون کلال
و ملال مشغول برتع و یلعب و از بنی نوع بشر همیشه در حذر هستم از ایشان زحمتی و خسارتی
نمیرسد مگر گاهی صیادی تیری بیاندازد آنهم یا خطا میکند و یا کارگر نمیشود اگر شود
از هزار یکی از امثال ما اتفاقی رسیده باشد آنهم از اجل مقرری و از قضای مقدری

محبوبست خر گفت هر چه فرمایش کردی صحیح و مقبول است لیکن دلخوشی لذتی که این بنده
را هست بقیه لذات دنیوی برابر و بلکه افزون ترهست گوره خر پرسید که آن کدام
است گفت مردمان این شهر در مقام فحش و دشنام و یا در تصدیق مطلب و مرام
و یا در اثبات صدق و کذب کلام گاهی بکنایه که آلت مرا حواله زنان و اطفال از
خود میکنند همین دلخوشی اینهمه زحمت و مشقت را از خاطرم فراموش و تلخیهای
حزین مرا مبدل بنوش میکند حکایت دو ماخر کوشی در صحرا یک گرگ
گرسنه دچار شدند مجال گریز نبود یکی که زیرک و دانا بود بدون واهمه پیش گرگ
رفت و نزدیکش رسیده و سلام کرد گرگ گفت از کجا آمده و بکجا خواهید رفت خر
گوش زیرک گفت ما هر دو برادریم پدر ما امروز ها برحمت خدا پیوسته و گله ای از قوچ
و گوسفند میراث گذاشته در سر قسمتش عمل ما به نزاع منجر شده چون بنده خلف ارشد
و زحمتکش و جانشین مرحوم میباشم البته چند راس از قوچ و میش و گوسفند و دو کیسه از زر و سیم
میوه و یا از ثلث باید بمن برسد که صرف خیرات و مبرات و خرج تعزیت مرحوم
کرده باشم این برادر بنا انصافی من ترا از خشنی حاشر گذاشته و یک بخت رسیده
و زحمت افزا شده ایم که خود سرکار والاتبار قدم رنجه فرموده بمرده بشایده فرموده
حضوراً ما انزل الله قسمت فرمایند خشم گرگ از نهم ده روشن شد گفت بلکه در نهایت

گفت در طرف همین باغی که نمایان است گفت اگرچه وقت نماز زوال
در پیش است و جماعت معتقدان در انتظار لیکن بمدلول المؤمنون اخوة فا
صلحوا بین اخویکم زود در مهمانی نمایند که وقت نگذشته عمل شما را اصلاحی
داده باشم خرگوش گرگ را بر در باغ آورد که بسته بود و در یک سمت باغ
سوراخی بود که بجز خرگوشها و سمع دیگری نمی‌شد ... بود قرار شد که خرگوشها
گذشته در باغ را گشوده گله را به خارج و بحضور گرگ بیاورند چون خرگوشها
از سوراخ گذشتند و از چنگ گرگ درنده خلاص شدند بعد از آنکه خرگوش
زیرک بر شاخ درختی آمد گرگ را دید که در سمت در باغ ایستاده بمضمون
الانتظار اشد من الموت در تفکر و تحیر است صدا کرد که سرکار پیر تعمد
اگرچه چند قدمی زحمت قبول فرمودید چون حسبتاً لله بود البته در نزد
خداوند عالم بی اجر نخواهید بود الحمد لله از برکت قدوم میمنت لزوم
در میان ایشان ازروی صداقت و راستی نفاق و عداوت
مبدل بصلح و آشتی شد و گله را جوخطان برادرانه قسمت کردیم گرگ
گفت البته صلح و سازش بهتر است از کدورت و مقصود من همین
اسلوب لیکن اگر گله را بیاورید و تشخیص روغن داغ و مهر داغی قیمت آنها

شرعی عمل شما قطع شود دنبه‌ای داده بوده باشد اصلح بنظر میآید گفت این بنده
از کثرت صداقتی که دارد تا بحال کسی را از خود ناراضی نکرده‌ام و نخواهم کرد
گفت بلی من هم از صداقت تو نه از گوشت شما ناراضی‌ام و نه از گله شما شاکی
حاضر هم گردم و رفتم **حکایت** زاغی پاره پنیری از جائی برداشت و پرواز
کرد و در سر شاخ درختی نشست روباهی دید خواست پنیر را بحیله از دست
زاغ بگیرد ... سلام کرد گفت اگر از منصف جان مرا طعنه و سرزنش میکنند که
رفیق تو لباده سیاه دارد و حال آنکه در نظرم از برف سفیدتر است چنانچه
زرک برف اگر ... تراقارتا که گذشته اند و در خوش آوازی در همه طیور
خوش الحان تر نظیری نیست ... ایند و مستعدی را غزلی در لحن هم آواز
بخوانید که غذای روح بوده باشد زاغ در ابتدای غزلخوانی پنیر را انداخت روباه
با عجله برداشت و بطرف صحرا گریخت زاغ دید که اینهمه مزاج گوئی و مداحی
محض تحفه پنیری بوده است که از دستش بیرون شد **حکایت**
او لولی کریم که از شوریدگان جنگلی عصر خودش مشهور بود این شعر را که هم منسوب باوست
دلی زنجیری قریبید و ریول آچون   ای اوشاقلار اولولی کلدی قاچون
گویند شخصی بگردنش سیلی سختی زد گفت عمو جان رسم است بگردن دیوانه

سیلی بزنند لیکن نه باین شدت **حکایت** شخصی از گردن دیوانه
سیلی زد دیوانه رفت از گردن مرد تاجری که میگذشت زد تاجر گفت بابا جان
چرا مرا میزنی گفت پس آن شخص چرا مرا میزند گفت تو مرا بی تقصیر زدی گفت او هم مرا
بی تقصیر زد گفت عمو جان من با تو رجوعی ندارم گفت من هم با او رجوعی ندارم
گفت سبحان الله آدمی نیست که این دیوانه را بزنجیر ببندد تا مردم را نزند بابا چرا
که هرچه بدیوانه خواهد گفت دیوانه عوضش را در حق آن شخص خواهد گفت
ساکت شد رفت **حکایت** دیوانه آدمی را کشته بود دیوانه را گرفته
پیش حاکم آوردند دیوانه گفت قربانت شوم عرضی دارم گفت بگو گفت
شنیده ام روزی هزار نفر میمیرد و هزار و یک نفر متولد میشود آیا صحت دارد یا نه
گفت شاید گفت هزار نفر را خدا میکشد و کسی او را رجوعی و بازخواستی نیست
یکی را من کشته باشم حاکم خندید و مرخص کرد **حکایت** ملا جبار نامی
که از علمای عصر بود دیوانه شده بود گفتند چرا دیوانه شده گفت دیوانه
نیستم که عاقل شوم **حکایت** سفیهی را عسس کردند در نصف النهار مرد
تاجری را گرفت که تو در بازار چه کار داری باید بداروغه بیائی بردی تاجر
داد و فریاد کرد مردم جمع شدند و از دست عسس خلاصش کردند و گفتند تو حق نداری

که در روز روشن چنین اشخاص را بگیری مگر در شبها گفت فرمایش شما
حق است لیکن در شبها این قرمساق از خانه بیرون نمی آید و الکی بیازار هیچ
نمی آید که او را می توانم بگیرم **حکایت** دیوانه در حمام فوطه را پیچیده
و مردم را از حمام بیرون کرده هر کس که بحمام می آمد مردم میگفتند که در حمام دیوانه
هست حمام بسته شد جوانی داوطلب شد او هم فوطه پیچیده داخل حمام شد دیوانه
بجوان حمله کرد جوان بدیوانه سیلی زد و خورد و جنگ مغلوبه شد در آخر جوان
غلبه کرد دیوانه گریخت و داخل خلوتی شد و درش را محکم بست مردم را خبر شد
که حمام مفتوح شده یکان یکان عریان شده میآمدند و چون اند در خلوتی
عبور میکردند چون مشرف در خزینه بود دیوانه سر از خلوتی بیرون کرده آهسته
بمردم میگفت که بخزینه مروید که در خزینه هست **حکایت** در دهی دیوانه [دیوانه]
محسن نام روزی زن کدخدای ده او را احضار داده بود که در هر جا فضل میکرد
حتی در حضور شوهرش جوانان ده گفتند که محسن این سرگذشته خود را بگو گفت هر
چند یکه از فلان شخص که حاضر است عیب است در خانه فلان شخص با...... خانم مشغول
خاکروبی بودیم بعد از آن تمام مرا گفت برو دست و پایت را در چشمه بشوی
و بیا تا آمدن تو نیز برای تو خوراک آورده من رفتم شستم و آمدم دیدم رئیس ده داری

ارکم

در سر در خانه حاضر است زنکه را خوابانیدم نر نر الطرف بخاری پا بهلیش را طرف پنجره بعد از اتمام عملش از طرف چپ دره نگاه کردم دیدم خود ... خانم است

حکایت اسمعیل بیک نامی که ضابط همان ده بود نقل کرد که من با اهل و عیال خودم را از تبریز بهمان ده آورده بودم و خودم در مجلس با جمع کثیری از رعایا دیگر نشسته بودم ناگاه همان محسن دیوانه وارد شد مرا دید و گفت اسمعیل بیک زن ترا دیدم ماشاءالله ماشاءالله لبیار لبیار اق و چاق و کاتیدنی است الضافاً خوب کذران میکنی کاش من در عوض تو بودم من از خجالت سر بزیر افکندم مردم او را از ده از مجلس بیرون کردند

حکایت ابلهی کلاهی در سر راه خود دید با خود گفت بیچاره صاحب کلاه بزمین فرو رفته که کلاه بقرار رسمی در زمین مانده

باب هفتم در تعلیم بعض علوم و در آن چند فصل است فصل اول در عجایب اتفاقیه

سه نفر از زیر چاهی سنک بر بیرون کشیدند ناگاه سنک زور آورده و یا اینکه لب چاه فرو ریخته یکنفر از زیر سنک و دو نفر از بالای سنک بچاه افتادند مردم مطلع شده کان کن و

ریسمان و دلو چرخ در آوردند شخصی که بالای همه افتاده بود دیدند مرده است بیرون کشیدند شخص دویم که بالای سنک افتاده بود آنهم مرده بود نعش او را هم در آوردند سنک را هم با هزار زحمت از چاه در آوردند آن شخص سیم هم که در زیر سنک مانده بود از قضای الهی آنهم مرده بود از غرایب آموزشی در دو بیست قدم کذاشته مردم جمع شده تفنک میاندازند مجلس نوبت بزنند ناکاه مرد ژولیده از کوشه پیدا شد و تفنکی در دست داشت که با ریسمان لوله آتش را به قنداق بسته بود و مجلس را گمان آن نبود که از چنان شخص هنری ظاهر خواهد شد بلکه استهزایش میکردند مرد فقیر فی الفور در سر زانو نشسته تفنک را خالی کرد آن بیچاره هم نتوانست بزند

فصل دویم در اخفاء بعد از آنکه شخص سه ماه متوالی الایام قایم اللیل و صایم النهار بوده و در روز آخر صد مرتبه انا انزلنا و صد مرتبه چهار قل و صد رکعت نماز حاجت و صد مسکین را طعام دهد و شرط بر اینکه قبل از شروع بعمل اخفا چاهی در توی شیب زمین کنده و حاضر کرده باشد چون از اعمال فارغ شد خانه را از ذی حیات مخلا کرده در خانه و شیب زمین را محکم بسته و با اندرون چاه رفته پنهان شود امید دارم که انشاءالله مجلس او را نخواهد دید

در احضار بعد از آنکه اعمال مزبور فوق را با تمام رسانید

هرکس را میخواهد که احضار نماید دو لا رقعه بنویسد اگر نیامد خودش برود و بگوید که کار واجبی دارم
واجب العرض شده ام اگر قبول ننماید بحاکم عارض شده ادعا نماید البته مأمور او را
در محضر حاکم حاضر خواهد کرد و اگر اینهم ممکن نشد در رهگذری بنشیند که گذرگاه او باشد
البته در آخر از آنجا عبور خواهد کرد **حکایت** روزی شخصی گفت بتجربه و توان
معطلی کلی دارم گفتم دعائی بتو بیاموزم که فردا پول بکثرت میاید خوشحال شد گفتم
امشب تا صبح احیا کرده بعد از نماز صبح صد مرتبه آیة الکرسی و صد مرتبه انا انزلناه و
صد مرتبه قل هو الله بعد از اتمام که آفتاب برآمد مجموعه مس و دو زوج سرقلیان نقره
یک زوج از خانه برداشته بهمراهی من میرویم پیش صرافی که گرو گرفته با هم بیچه پول
میدهد خندید گفت بلکه در آن صراف هم پول موجود نشد و یا اینکه نداد چه باید
کرد گفتم در بازار میفروشیم گفت چنان نمایان را نمی‌کشیم گفت بجان بین پیدا
مکن که اکبر اعظم است **فصل سیم در علاج موذیات** در مجلسی از
سرخه که ترکی جوجی میگویند که در اکثر خانهای تبریز پیدا میشد شکایت میکردند
من گفتم علاج او را میدانم اهل مجلس خوشحال شده التماس کردند که بمایم تعلیم
کن که ثوابش بیشتر است گفتم در هر خانه که پیدا شد باید آن خانه را از پای بست
برداشته بعد از آن از تازه با گچ و آجر عمارت و تعمیر نمائی امیدوارم که انشاء الله

دران عمارت جدید نخواهد بود یکی گفت خدا را عمر بدهد خوب تعلیم کردی باید
بمادرم مژده برسانم آن دیگری گفت بلکه در آن عمارت جدید هم پیدا شد گفتم
دوباره خراب کن محلش را یا حوض یا دریاچه بنا کن البته نخواهد شد **در علاج**
کیک قدری گرد نمد بتوی کاغذ ریخته در دم بالین رختخواب خود گذاشته
و شمعدان و کبریت فرنگ را هم در بالای سر خود گذاشته بتوی رختخواب رفته بخوابد
وقتیکه کیک را گرفت بایک دست محافظت کرده با دست دیگر چراغ را روشن کرده
از آن گرد کاغذ بچشم کیک ریخته رها نماید که بالیقین هر دو چشمش کور شده و از
دستش هیچ کاری نخواهد آمد **در علاج عقرب** کسی که عقرب را یافت
سر دم او را که نیش دارد با چاقو یا بمقراض قطع کرده رها کند که از دستش هیچ
کاری و زیانی نمیاید لیکن بهتر آن است که باز او را بریسمانی بسته از پنجره یا از جای
دیگر بیاویزد تا بمیرد که بدیگر عقارب عبرت بوده بچه‌اش هیچ مسلمان بدون
اذن صاحبش نیامده باشند **در افسون مار کنگ کرکوک**
مرکوک همین منتر را بخواند و بطرفی که مار هست بدمد بعد از آن بگریزد که از
مار آسیبی بدو نمیرسد لیکن بهتر آنست که مار را همین که دید و یا از کسی شنید
تا پای دیوار دیگر برود بعد از آنکه خسته شد و ایستاد آنوقت همان منتر را بخواند و

بطرف ماربد مدکه مجرب است **فصل چهارم در استدلال و براهین**

الف ظالم واو مظلوم چنانکه از مار و مور استنباط می شود الف پاک واو نجس

چنانچه از خاک و خوک واضح میگردد الف سنگ واو سگ لن چنانکه از کاه و

کوه معلوم می شود رنگ الف سفید رنگ واو سیاه است چنانکه از قار قره مستفاد

میگردد عرب در اسم خیر خطا کرده که قثاء نام گذشته و حال انکه در از است چنانچه

هندوانه را دارکفته بایستی مزار را دار میگفت ترک در اسم کدو خطا کرده که قاباق گفته

مناسبتی ندارد بایستی خیار را قاباق گفتی که فی الجمله شباهتی دارد و کدو را دالی اگر

میگفت باز مناسبتی داشت ترک در اسم باشماق و پاپاق اشتباه کرده که بایستی

پاپاق را کفش و باشماق را به کلاه میگفت بر عکس اسم گذاشته فارسی بینی را

خوب اسم نگذاشته یعنی مطابق واقع نیست زیرا که انسان بینی خود را تمامه نمی

بیند هم چنین حوچ را گزر گفته و حال انکه گزر ترک الجی داماد را خوب اسم گذاشته

چون کوره میکند کوره کن گفته هم چنین کوساله دوساله چون فی الجمله کامل شده

دانا اسم گذاشته **فصل پنجم فی الموعظة و النصیحة** رو به بالا

ادرار مکن که بول تو بر میگردد و لباس ترا ملوث میکند در بالای

بام کورانه حرکت مکن که از بام افتاده گردن تو می شکند از مرگ

پرهیزید که از قدیم مرگ را مکروه و ناخوش داشته اند شهادت کوران

در رؤیت هلال قبول نیست اگرچه در سرکوه بلند بوده باشند مرد عشقباز

باید در و دیوار خانه را ساده و سقف را منقش کند تا معشوقه را در

حین تماشا کردن سقف مجعب و بناگوش درست منکشف شده

و حسب المرام مشاهده تواند کرد استخوان تمام تراش که لب گردان

نباشد همین حکم را دارد احمقانه حرکت مکن که مردم از دنبا میگریزند

و با دم خر طبیعت میل کنند و دوست میدارند زنهار دیوثی را قبول

مکن یعنی دیوث شخصی را گویند که کون کسی را از کسی مضایقه کند در

حرف خود ایستاده که مکن که این صفت رسم زنان است که یکدفعه بلی گفته

مادام العمر در بلا باشند مرد بیت آنست که در هر روز بلکه در هر ساعت

به تقاضای وقت حرفی گفته باشد تا توانی کون دادن را شعار خود

مکن اینکه تعریف مردیرا از قدیم کرده اند فی زماننا هذا منسوخ والحمدلله بتجربه رسیده

کسانیکه داده اند مردمان زیرک و قیافه فهم و حراف و در مجالس مصدر

و بزرگوار و بلکه اکثر ایشان ..... ولایت و یا ...... شده اند و بلکه

از قدیم هم کسانیکه داده اند صاحب شهرت و اسم و رسم بوده اند چنانکه

در دیوان مولانا عبید زاکانی در وصف کون دادن رستم همین شعر را دیدم

تهمتن چو بگشود شلوار بند　　برانو در آمد یل ارجمند
عمودی برآورد هومان چو دود　　بدان که سیمرغ فرموده بود
چنان برزه کون رستم سپوخت　　که از زخم آن کون رستم بسوخت

فصل ششم در خواص اشیاء **چغندر** هرکس مداومت نماید چهار خاصیت دارد اولا در غربت نمی‌میرد دویم داغ پسر نمی‌بیند سیم رنگ او را نمیگیرد چهارم دزد بخانه‌اش در نمیاید توضیح آنکه صحت بدن او را نمی‌باشد تا سفر کرده و در غربت بمیرد حرکت او را نباشد که تا زن گرفته و پسر زاید درینصورت داغ پسر را نخواهد دید و از خانه بیرون رفتن او را نمیباشد و آنکهی همیشه با عصا براه میرود چگونه رنگ او را میگیرد چراغ او شب تا سحر روشن و مردم در سرا او جمع میشوند دزد هرگز بخانه‌اش در نمیاید **افیون** هرکس مداومت نماید چهار خاصیت دارد اولا موش بطعام او فضله نمی‌اندازد دویم حاکم او را جریمه نمیکند سیم در نماز او را شک و سهو نمیباشد چهارم بعد از مردن داخل بهشت می‌شود توضیح آنکه آنقدر طعام او را نمی‌باشد که باقی بماند تا موش فضله بیندازد رزق جدید یوم جدید و چیزی از مال دنیوی او را نمیباشد

تا حاکم

تا حاکم جریمه کند المفلس فی امان الله و حالت نماز کردن او را نمی‌باشد تا شک و سهو چه رسد و بحدیث موتوا قبل ان تموتوا عمل کرده البته داخل بهشت خواهد شد **الاطباء العتیق الایرانی** مریضی که بایشان رجوع کرد چهار خاصیت پیدا میکند اولا گل و گیاه صحن خانه‌اش بسیار و پربار میگردد دویم سیم و زر تفویض میکند سیم تسخیر جن او را ممکن میباشد چهارم زبان حیوانات را میداند توضیح آنکه بسکه خون از او گرفته بصحن خانه‌اش میریزد زمین قوه گرفته گل و گیاه را پربار میکند و در دواخانهای مخصوص ایشان مسهل و منضج در مقابل سیم و زر است البته مریض سیم و زر خورده و خواهد رید و مشهور است که هرکس خوراک خود را به بادامی رساند تسخیر جن او را ممکن است و حال آنکه مریض را از کثرت مسهل و منضج چنان بی‌رغبت کرده که بادامی نمیخورد و از تاثیر علقیاتی که بشکم او رفته هم جنس حیوان شده چون خر را چوش گفتند او میلیسد **التراب** مزاجا بارد یابس که از وهم چاه میکنند و هم مناره درست میکنند اگر دعوای اهل زمین در سرا او میباشد از سلاطین تا ادانی رعایا امانتدار بخیلان و همگنانست که در خر خود خود امانت بسیار از اهم فرو برده آسوده میکند **خواص** بجهة انبارداران و ضابطان دهات بمصرف میاید که بخوای گندم و جو کرده بخرج تحویلدار میدهند خاصه محصلان

الا در سالها

که در سالهای گرانی و قحط و غلا و از سنگ حاصل میشود که از موالید اوست
علافان تبریز به قیمت زغال میفروشند **الماء** بفارسی آب جسم بارد
رطب سیال در همه جا پیدا میشود مگر در تبریز خاصه در محله نوبر و در روی بعضی
از سادات که شهزادکان روی زمینند خاصه در روی بعضی که نه شغلی
دارند و نه پیشه و کاری و نه غیرت دارند و نه عاری در کوچه و بازار شخص غریب
یا بومی را که به گیر آورند رها نمیکنند اگر پول نمیباشد داد و فریاد و خدا و رسول تجر
والحاح اثر از قبول نمیباشد نه از سیاست حاکم میترسند و نه از مذمت عالم
خلاصه سخن بدراز کشید و رشته مطلب از دست رفت **الماء** از حوض و
دریاچه و دریا درست میشود برف و تگرگ و یخ از مصنوعات اوست تنباکو من
و مباشرین او در همه جا از اشقیای کربلا پیدا میشوند **خواص** یکقطره تجربه ترجمان
مرکب مجرب است و بعضی از مقدسین بجهة طهارت روزی ده من بمصرف
میرسانند امت حضرت مسیح احترامشرا ملاحظه کرده بکون خود نمیزنند و از اهل
مسلمین جماعت مکاریان و دهاتیان و صحرانشینان خاصه زنان و دختران
ایشان همین احترام را ملاحظه میکنند **القبله** بفارسی بوسه خوراکی
رطب حار و طعمش شیرین در رخسار و در لب و در سینه و غبغب دختران

دلبران کلعذار بحصول میاید تر و تازه اش لطیف است و مطلوب کهنه و پژمرده اش
نامرغوب قیمت معینی ندارد شئی پربها و غلط انداز است چون در جوانان ساده
لوح بحصول میاید قیمتش را ندانسته گاهی بمشتری خونین چشم به نقد جان نمیدهد به نا
اهل از روی غلطبخشی مفت میدهند اگر چه بعضی از خریداران مجبور بزحمت مشت
و سیلی و فحش و دشنام متحمل شده زورالکیندی می چینند باعتقاد من چیدن آن
مزه ندارد یکی نقل کرد که در طهران از لب جوانی یکی بکر من آمد که تا ورود
تبریز دهان مرا شیرین کرده بود و در راه ها از کثرت حلاوتش که داشت لبهای
من بیکدیگر می چسبید اگر آب نمیزدم از یکدیگر جدا نمیشد **الخواص** جواب
و خور که خاصیت حیوانی است زایل و محبت زر و سیم را باطل میکند و در
بعض مزاج قوه باهرا مقوی است **الحمار** بفارسی خر در دهستان
و شهرستان بلکه در هر صنف از اصناف مردم یافت میشود از جمله خطاط
که از معرفت بهره ندارند محض بقابلیت انگشت خود میازرد و میلافد
همچنین مکتبدار که از عهد شاه طهماسب آموختن قران باطفال رسم
و یادگار است یکی نتوانسته که در عوضش کتابی از نقل روباه
و گربه و غیره بنویسد و درس بدهد که هم بچه بالطبع میل کرده و هم احترام

قرآن ملاحظه شود همچنین بی رونقی مکتبها نسبت بملل خارجه و بی سوادی
اطفال که ده سال بمکتب میرود و هنوز فارسی را نمی تواند صحیح نوشته
و درست بخواند و در ملت اسلام عادی و بغیرتی نیست که اقدام
بگشودن مکتب خانه ها بطرز جدید نموده و خودمان را ازین ذلت و
خواری برهانیم در اینجا هم هزار درد گفتنی و مطلب نوشتنی است لیکن
از زمینه مقوله خارج میشود خلاصه هم جنس او در بنی نوع انسان دو فرقه درمیان
اند باطناً و بالذات ظاهراً و بالصفات هر دو طایفه را مردم دوست
میدارند **الخواص** الت او را در منازعه و مجادله حواله زبان
کلفدار خودشان میکنند که بجهة کلمات آتش قهر و غضب مجرب است
البوق صور مار اگویند دو قسم است مصنوعی و طبیعی مصنوعی را
در عروسیها و سورها میزنند طبیعی را بعضی اشخاص معتبر که صاحب جبه و
شال و کرامت و در مجالس محترم وعده واقع شده میزنند مثلاً شاه
بکربلا رفته تا سه سال نقل اراده کردن و اسب خریدن و سوار
شدن و تسبیح از دستش افتادن و منزل بمنزل بلکه قدم بقدم رفتن
او تمام نمیشود که نه مزه دارد و نه مضحکه **الخواص** کذا

فصل میقسم فی اللغه

الت مسخره ایست که قلب را تفریح میآورد

جبرئیل	چغل مخفی	دنیا	تماشاخانه
ملازاده	کتاب فروش	العجایب	قلمدان نگارگذار
الحمامی	قلدگر دار جماع	الطبیب	پیک اجل
بیمار	تخته مشق اطبا	بیمزه	تعارف بسیار
الف خلف	سید تاجیبی	همشهری	عیب گو
مردود	مهمان سرزده	طول	پدر درخانه دختر
مرتد	برادر در خانه خواهر	شعر	کار بیکاران
غلام باوفا	محرم خاتون	بوسه	کلید وطی
مهمان ناخوانده	بلای ناگهان	سوگند	داد رسی دروغگویان
مخبط	شعرخوان و بر سر خیرسان	قبای الاغ بکمبا تنگ بدنان	ترجیع بند ابهی
دور تسلسل	جماع	فلاکت	نتیجه علم
ربا	محصل قرض	زهد	پرده رندی
دین	تقلید متقدمین	فشار قبر	آغوش پیره زن
الابرام	حلال مشکلات	ناموزون	شعر بی بحر

الوق لغت	واه دیهیم ذرعه	فرجت	مرگ زنان
الخناق	مهمان دیمی	الرشوه	کارساز بیچارگان
قوز بالای قوز	مادر زن	نورٌ علی نورٍ	دختر با جهیز
الزیاره	بهانهٔ دلتنگی	العشق	بهانهٔ مفلسان
موت الحاضر	احتیاج	المدبر	کسیکه دخلش از خرجش بیشتر باشد
سقنقور	ساق زن بیگانه	حمق	جماع بی منت
القصیده	آلت گدائی	اکذب الکاذبین	مرثیه خوان
استهزا	دعای خیر	جماع حضوری	مهمان شدن
فاره	پسر ناخلف	داماد با دختر [illegible]	پدر زن
نسیه	مال ورثه	وطی الحمار	مصاحبت نادان

نامه ایست که یکی از دوستان که چندی در استانبول مانده
بعد از مراجعت اصطلاح خود را ترک کرده و بالسان اهالی
اسلامبول تقلم میکرد نوشته شده — مرحمتلو وعطوفتلو

افندیم حاجی .... آقا حضرتلرینه عرض اولنور که حجی زدن ا/ جعت

ایدندن

ایدندن بری شوق مملکتده بر اهل لسان گوره بیلمورز که برقاچ زمان لا
قیته مشغول اولایلم جنابوزدن التماس ایدروز که انشاءالله یاز موسمی که
چچکلر و چایرلار نمو ایدن و ایسیجاق روزگار اسن وقت اولیور بربیگره بولور
اولوب بو شورایه تشریف گتوره سوز که برقاچ زمان لاقیته مشغول اولایلم و
ینکی حیات تاپالیم آه غیرتون جامیلرنده اسلام دبیک ا وغلنون زوقا
قلارنده اخرستیان گوزلرین گورن کیشی مراغه نون شو خبابت دلسا تفهیم
ایتمز اختیارلرینه باقابیلورمی آه آه بیرده قالدی اوغلانلاردو چارسولاردا
قوندرا گیوب وشمسیه گوتورن گوزل گوزل چچکلردن خرتندن بارد ئعیم گوکلم
خیالیمه دوشدوکده پک جانیم سیقیلور

اشعاری است كه از مقدمهٔ دزد و كوثر و قمار بازكه مجموعه ایست علیحده انتخاب و ثبت شده

باخوب نه كوردی كه بر شهر دلكشا كوردم
دیار دلكش وخوش آب وخوش هوا كور ونور

نه شهر لطف بتان تك سواد اعظمدر
محبت اهلی ایلك برغریبه عالمدر

بهشت وار قصوری اولوب منازل حور
كه یوقدر حور وقصورنده بر جهتدن قصور

هامی فقیر وغنی معرض نیازه چوب
هامی اعاظم واشراف پیشوازه چوب

لباس عید كیوب ایلیوبله پیرایه
چقوبده جملار در و بام اوسته تماشایه

كه وار كه سولانوب عطر یله كلابیله
كل اوزلولر سوپوروپ لوخ مشك نابیله

قطعه ده زولوپ رهكذرده قربانلار
كه انتظار ایدوب قربانی اولمقاچون خلار

لب قماشی نفیس وزر حریر طراز
اچوبلار رهكذرنده ایدوبله پای انداز

نثار ایدوبلر لعل وكوهر ومرجان
نه بلكه شوقیله شاباش ایدیلر كوهر مرجان

جمال حقی كورر یا لمشاهده عرفا
ثنای خالقی ایدر یالمشاهده عرفا

اویاندی كوچه وبازار باغلانوب آیین
بو بلداكلشن صحرا ابان خلد برین

شكفته لاله وكل باغ دلكش وخرم
اولوبدر طرف چمن رشك كلستان ارم

بهاركاتبی تعبیر كیف یحیی الارض
چمنده خط ریاحینه ایدوبدر رقم

صدای

صدای نغمه جنبت كوش هوشه تیر
بو ذكری بلبل ایدر كلشن بهجه قدیم

ویروبدر كلشن ارشاخه نغمه عشق
اولوبدر باد صبا بوی عجب مسیحا دم

كل اولمستانه سنبل فشان دوشوبدر نسرین
عذار یاره دوشوب كیسوی ظلم خم

ایدوب آب بركه وسبزه زمین كلشنی دلكش
قوبا جناب ولایت با بلا قدم

ایدوب خیال كوهی برادر كه مطلعی ثبت
غم قلوب احبایه بیله چكدی رقم

[illegible]

ای دل بو دیاره قیل تماشا
بو نقش ونكاره قیل تماشا

رنك كل یاره قیل تماشا
طرح كل وخاره قیل تماشا

اچ چشم نظاره قیل تماشا

جنت بویره دكل برابر
پچول روح فزا هو معطر

توپراغی بیان مشك وعنبر
واشی وقومی در ولعل كوهر

بر راه كذاره قیل تماشا

كهساردده كبك ایدنده قهقه
كلزارده عندلیب جهجه

هر مرغ بر آوز كه ناله وه وه
كیمه داخی سنده هوشه كه كه

كل ناله زاره قیل تماشا

تمام

ریحان اکلوپدو سنبل اوسته — سنبل حم اولوپ قرنفل اوسته
بلبل اوزین اولدور ور کل اوسته — کل سایه سالوپدو بلبل اوسته

اوضاع بهاره قیل تماشا

الوان کیوپدو لاله اوزلر — شیرین حرکات شهد سوزلر
چوخ آهو باخشلو قاره کوزلر — سیرانه چخوپ دولوپدو دوزلر

برخیل نگاره قیل تماشا

کیسولری مشک عنبر آمیز — ابرولری جانستان وخونریز
جادولری شور وفتنه انکیز — لیمولری نورسا ونوخیز

برحسن نگاره قیل تماشا

عشق اهلنی ایدوپله دلخسته — برسحر وجادیه پای بسته
کل چهره لرون ممه‌لری اوسته — خم خم توکلوپدو دسته دسته

برطرّه ماره قیل تماشا

هر گوشه باغ باصفاده — برمجلس عیش اولوپ آماده
جمشیده اولور مباح باده — برمسند وکلرخان ساده

چشمان خماره قیل تماشا

چون بلبل خوش نوا شکوهی — اولسون سنه مرحبا شکوهی
چکدون نعجب نوا شکوهی — وار کورنقدر صف شکوهی

بونظم وشعاره قیل تماشا

درتعریف شبان

باشنده توکلی یاپاق وار النده بر دکنک — ایا خداقلی چاریخ چکنه سالوپ پاکنک
ییوپ قوورماجی ارسکوفندر بیونی — اوزی کسوب درهنی یوتوشا دیرپ قویونی
کیدر دوراق حین بویرنه دیاق ویردر — کدر کوراوغلی دیرکاه قفزاق ویرور

درتعریف بهار

شاعره طرف کلستانده برگ لاله وکل — چکردی ناله چمنده قمری وبلبل
طوبیله یاچره اوتورماردی کاه وچرخوا موش — کیدردی شوقیله یلاقه بیریه چاموش
یاغش یاغاردی اخاردی اولوردی نارنج — ناخور کیدردی چرایه کوتورکه تا نیجح
اکرزدی طرف چراکاهی انقرردی الاغ — داغلیشدی چوله میش دبره ایله اولاغ
چالاردی سیرکنان داغ اراسنده طوکی — قواردی وجدکلن کندرا کوبیک کوپکی
سولار بولانمش وشتعوانافدی ایدی اخسردان — اروردی هرددره دن قاو اولوردی سیل روان

الضاً

فصل بهار اولدی گوروم طرف باغده باغ   افاق سبز وخرم اولوب باغ وراغ باغ

چون خال گلرخان نجه محبوب دلفریب   هر بر چمنده لاله حمراده داغ باغ

چون چشم عاشقان نجه گریان اولور سحاب   هر بر طرفده چشمه وچای بلاغه باغ

سرزیر پر قفسده جگر غنده لیب زار   طرف چمنده بال وپر آچش کلاغه باغ

گلمز قولاغه نجه بلبل ای عجب   گلشن نجه نسده ناله وفریاد زاغه باغ

. . . .   ای بیحیا اوتان باشوی سال اشاغه باغ

ترکیبه باغ یازتقا باغ صور وشکله باغ   اندمه باغ یوزه گوزه باغ ال اغه باغ

عقل وکماله باغ ایلشه باغ ادعایه باغ   سقالیه باله باغ بویا باغ باش قولاغه باغ

دوره گوزوم ایو مده ایتسل گیت چشمه   بوینی بوغوندو پیره باغ قاش قباغه باغ

باغ بو کوبکده برساری سقالکو گوزه   صورتا بو رونه سرایله چرکین دماغه باغ

یاسنج اولوب اونی زنجیره بوطیان   ذنبک چلاند گردن باغ اوپیا دماغه باغ

سائب

از زبان دزد

نقدر ایو کسلورا وغروسی نیم گرم   نقدر یول کسلور وغروسی نیم گرم

نقیب اچوپ یره ورام کونوکی قاردا تکمشلار   جنابد یو قدر وغم تک تولوکی قاردا ییشلار

بونلاری جوخ اوغولسو جنابدن قوملام   کسوب یول دوشتی تقوبلر ملاغی یتورام

ایلن

برین سویام اوزین ولدریم تورو ساقم   یا شون برین گیرم بر توتره ساقم

کنه بو حالیتده برقلوسه محتاجم   بو یارده یولداش ایچنده آچام کرمن اجم

اگر ویره بزه همسایه‌لر قوور ماسین   اولورکه بزده بیک قوورشو ورباسین

اگر اوشوباتون اولسا ایچنده بر سوموکی   اولوریاتنجه منم اهل عیالمون موکی

از زبان کونی

اودم که توکسوزیدوم برجوانیدیم ده   منم کیمی یوخودی بو جهاندگونده

دوشردی چین چپن اوولان قار وبرچکیم چینه   دکردی گالگلون شقه‌سی کمرچینه

پنیرتازه کمی اقچه پیکریم ترایدی   یولا کیدنده بریم بتیر یدی

سوردیلر منی براق وچاق کیدیدم من   دوشردیرده الی هریانا کیدیدم من

یوز ومده غازه بوقمده قاره خال ایدی   غرض دیم مده اورکه مالوا ریدی

اووقته قویکاردیم ایچ مشتری کیجه من   ایشی یولونا وپرردیم دیر یدی هر بچه‌کن

بران داغیلشمدن تعنیفیم یوخودی   اووقته بزده بیلورسوزیدا غلیم چوخود

اووقته ایلشم جمع سیم وزر پایه   المدم ایدیده ذوردر هنوز اوپرپایه

اودم که توکسوزیدوم برجوانلاره غدر   من ایلدیم بر عجب مجلس ساعه گذر

اچاردی سیل دونلک اومجلس بجه براش   بویاندا جام صراحی اویاندا نقل کباب

بو یانمده چنگ دفی ساز ایدردی زنده — اودیانده سیدیه شهناز ایدردنو ازنده

باباجسی چالدی قول دده‌شی موید سی ایدر بوینا — یوزه یووخ بوغی بورادیروب بوینون بوینا

منی کورنده‌های اهل بزم اولوب خندان — چالوب چاغرماقا مشغول اولیوب چیدان

های چاغردی منی بیلمدیم هایانه کیدیم — کیمون یانینه کیدوب کلشوم چاره ایدیم

بری اودیانه چکردی بری بو یانه منی — بوکشمکش ارا الوقد اکوردی جانه منی

پیل ایتدی طلحه زبیره ولید علقمیه — خلاصه ایدیلر مجلس اهلی ال قمیه

ترحم ایتدی منه ایولیسی بو اثناده — الوب اولارون الندن یتشدی فریاده

دیگر

نه کوردی زلفی چین چین دسته دسته — توکولمش صفحه رخساری اوسته

یچو پیدور سینه سنده نارپستان — اولوب بر نازنین شوخ مستان

یوف قنده دوکولموش غنچه‌یدن خال — تو پوقونده دوزلموش طرفه خلخال

قزل قولباق و مرواری حمایل — لباس ال یاشل شیرین شمایل

عجیب قرلو فرلو نازنین دور — بزنمش کرده کرمش کلیسنه‌دیر

وله ایضاً

نه کوردی کوردی چکوب شانه زر کلینه — ویروب بله توب ایدوب چیخدی بالکونه پچینه

همه بابالیش زلفی لحاف قاری دوشک — گیجه کونوز ینخل دوشنده یاتی قشنک مرکش

قرادد قاشلاری خودرنک کهو سمه دور — ایاغدن باشه دین چم خمه مجسمه دور

جهانه کلمیوب اصلا بو عشوده شاهد — اونی کورنده یقین احتلام اولور زاهد

دیگر

نجه دگرنه دیم بر مناره ثانی — قو یولسا فوریزنیه ایشلدور دگرهانی

همیشه التفرصه جا یازارا اوبونا — مقابلنده یازار نور چشم بو اوانا

نیلسا مجلسه کلگا اسالگک عالی — اگر بو کلمه مجلسده صدر اولور خالی

ابو الحمار دورانخاریره ادتورتاب اگر — یا پوشینجه قولندن اوزلون بیش التی نفر

یولا کیدنده مدام ارقه سی اوسیه تمیل ایلر — مبادا نیکه بخلسون اگر سالا لنکر

سفرده دایم اولور خیمه قورماقا قادر — قوررار ستونی اودیندن قلیندرجی چادر

ابو الحمار نه لازم ستوتولسون اسبابه — طهارت الی سالو پوبه پچلا اینه

ابو الحمار ده دیرده پیدور خدا عجب چپه — که هیچ کمسه دوام ایلمز او لطفه به

دو امنی کتوتر جلس کوه البرزه — تیتشدی یانمه جون دوشدی چنه لرزه

از زبان قمارباز

عص او دنیا فلا ارا نو دی که من کیمی عاصی — لکاشن ورارام یوتوقا چورددرام عاصی

سالانه مهره نردی یره دوشرش درنج — اولوب بیر چهارم با بیشقت ورنج

پیاده خانهٔ شطرنجی بیل تک کیدرم — حریفه غصه ویرور رنج کشانی ت ایدرم

ورق چکنده حریف دودل اولور نالان — نه قدر نقد کورنسه من ایدرم تالان

اورک اورکده اولور چوخ منم کیم شغل — ال اوزادوب دوارام منصب بطلن مشکل

اگرچه اهل قمار ایچره بنده لیلاجم — ولی نه فایده برجه فلوسه محتاجم

تحریو پرنج عجب دوردوب رزم من — قمارخانه لردن بشقه سوروژم من

قماربازلردن هرکه سنده دورام من — پول ایله دنیاده چونکه بونی بورام

کنارده بالحرام صدق وکذبی سحرم — بری اقوربریسی اوتورور من آنده آچرم

چه توپلاش باش با صد هزار رغبت و شوق — درار قماره هامی هرکه هرکه جوق جوق

کیمیسی نرد کیمی گنجفه کیمی شطرنج — کیمیسی اوینار ایدی تام وجفت بیلم ورنج

که قاغی ولرده اشرفی و اپریال — توکوب برابرینه هرکسی جوال جوال

منم که دزده چه یوخ هیچ کسدن ایشم — همیشه چونکه قمار اوینامادی پیشم

کلوب او هرکه ده من شوقیله دیزه چوکدوم — نه پول که وار ایدی من برابره توکدوم

اولوب حریف له مشغول کار ناز رم — که اولدی معرکه بردن بتا که گرم

حریف اولمدی هنی اهل کار ایدی مندن — اپاردی نقدیمی چون چشقی ایدی مندن

او دم قه چونکه زر وسیمدن ارادم کسه — لباسی هامی قیمت ایدوب اوتوردم کس

مخلفاتمی یودن کیدوب کتوردی غلام — خلاصه ویردوم او مجلسده من قمار تمام

منی حریف قماری اپاردی پی در پی — که ایلدی منی عریان و مفلس ولاشی

نه قدر ذات خداوند لاه العز و جلال — نه قدر که وجودی اولا ادراکه محال

نه قدر پرتو که بو بقعه ده سیمرغ خیال — نه قدر وصف جلالنده اولور ناطقه لال

. . . .

. . . .

نه قدر ایلدی تعظیم پیمبر مولا — نه قدر دین رسولی ایدوب اظهر مولا

نه قدر واصل ایدوب دوزخه کافر مولا — نه قدر ایته شفاعت دم محشر مولا

نه قدر دهرده وار گنجد و داری خشخش — نه قدر فلک شرر وار اولا باری خشخاش

نه قدر قدرتی وار خلق ایده ناری خشخش — نه قدر ضرب ایده کس اوتاشماری خشخاش

نه قدر یار جفاکار قیلار عشوه و ناز — نه قدر عاشقی ره ایدر عجز و نیاز

نقدر یارزده پروانه ایدر سوز کذر
نقدر سیقلانه تارفه لی قیس ملیلی یاز

نقدر سبزه و سبزی و سماق و تره
نقدر ال و یاشل ری کوک اق و قره

نقدر سوزمه و ایران و شوربا خ دکره
نقدر شهر و ده و بحر و بر و داغ و دره

نقدر سرو و کل و بلبل نسرین و سمن
نقدر پاییز و قیش و صفاء رحشن و زاغ و زغن

نقدر عیش و طرب بغردمی چای و چمن
نقدر قار و سووق درد و ورم صدر و بغن

نقدر یاتسه کچن زلف چیبایه حسد
نقدر کور اپایار دیده بینایه حسد

نقدر لنک ایده رفتار دلارایه حسد
نقدر لال آپار نطق شکرخایه حسد

نقدر عبد شکم مایل اولور دنیایه
نقدر مفلس اولی حسرت اولور حلوایه

نقدر خوش کلوجوخ یاغلی پلو ملایه
نقدر اهل دستان سونوکر شوربایه

نقدر شیخ ایده پرهیز شراب ایچمکدن
نقدر رند اولور خرم می ناب ایچمکدن

نقدر حظ اولور مستیعه اب ایچمکدن
نقدر عیش تر کرده شراب ایچملدن

نقدر تازه لی کورچک حذر ایلر جرکوش
نقدر کرکه نخم میل ایلر کربه موش

نقدر خوف قیلار کورسه کبوتر قره قوش
نقدر نورشلو طبکاره سو و نمرادلا قوش

نقدر کلا اولور اهل و دهقان ایلک
نقدر یکسر اولور زمره لسوان ایلک

نقدر اوخشار ایلات اهمه حیوان ایلک
نقدر وطی قلار جاهل و نادان ایلک

نقدر کردقری یردن تاپا بحران صونور
نقدر تریاکی پر دود اولاقیی صع نور

نقدر یاید انچی ایچه ایران صونور
نقدر قرد و غان عورت قودغان اوغلان صونور

نقدر خلقه یرس حرو تل یالان
نقدر معرکه ده نقل ایده نقال یالان

نقدر نجبه یا خوب و لچی اچار فال یالان
نقدر اند ایچر صف فسه و دل یالان

نقدر خم و چین چین اولا کیسوی نکار
نقدر فتنه ایدر نرکس جادوی نکار

نقدر کجرو خونریز اولور ابرودی کمان
نقدر نرکس اولور قامت دلجوی فدان

نقدر بلبل و قمری دیه کوکو جه جه
نقدر کرکس و هدهد دیه بوبو که که
نقدر کبک و کبوتر دیه هوهو قه قه
نقدر خرکس و حتر دیه چوچو ده ده

نقدر قومی و کاشی اولور دعوادجیون
نقدر اهل خراسان ایده دعوا اوکدجون
نقدر اهل ... اولور المکر فنون
نقدر بچه .... الا رشوه دیره کون

نقدر صدر مجلسده کچوب پیچه چکک
نقدر باباسی چلیکت چولا مویدن اکی بیک
نقدر جوز باجی جوز باجالا خضار چکک
نقدر یکدیره لر قلتعیب اکچن خرج ایتمک

نقدر بورک اتا خام چوکیه قنق ایله نح
نقدر طاووقیه کیش کربیه بیشته ایته خج
نقدر جاشه اوهاخره حوش باقیه خج
نقدر سائل اولور شالی قرح بورکچه جرخ

نقدر بادمجان لفاسته تقلتی کلور
نقدر کره بیشک مطبخه تقلتی کلور

نقدر جوش ایتمه قینه سه تقلتی کلور
نقدر ایوده مریض اولسه کزرچلی کلور

نقدر هر کونلی ایوده اولوده کیمه دوک
نقدر کاسه دولا مال ایده تجی رخوه ک
نقدر دلباشلی او خلی ایوده پوخ اسقوحک
نقدر بورشلو دیرور کاه قزلکاه دوهک

نقدر کلّه ایده قر نقدر مرغ ایده پر
نقدر لشکر ایده جر نقدر کلب ایده مر
نقدر برکه جر نقدر مشک ایده شر
نقدر جاهل ایده فر نقدر پیر ایده تیر

نقدر عارفی دلتنگ ایده هم صحبت خام
نقدر منعمه مفلس ویره شوقیله سلام
نقدر شیخ مذورکه دیرور طول قیام
نقدر اولدی او زعصرنده شکوهی گمنام

در تعریف مساجد مراغه

قوی دیوم ماه محرمده ندن
هر خلیفه ایوینه الشکنه دن
چاق اولور فربه اولور جمله بدن
چکلن منّته ماشاء الله

مهمان قسمته قالدی هه دودک
خسته نان خشکه دوکچی خشک سوموک

برسوموک هر ایکی یولداشه دوموک	عزت وحرمته ماشاءالله
ترک چوانی ایدر چوخ مهمان ال ویرور یوز نفره بر قلیان	اکل ایدر خشکه‌کی لبکه یاوان مغز حضرته ماشاءالله
روضه خوان کرده دی تا ته دی اهل دنیا وسما واته دعا	ویرو برجند که امواته دعا صاحب همته ماشاءالله
فوج تن پرورشه شهدا اته یاغه پلوا نام خدا	نغشو مجلسه بی نطق وصدا اهل جمیعته ماشاءالله

فی الواقع رسم وقرار مساجد همین است که شکوهی مرحوم طاب ثراه بنظم کشیده

ولی کاتب بحر وحسب تغییر داده

تقصیر دربانوی مسجد وصاحبان احسان نیست بر مباشرین وبیکفایتان لعنة الله

این ماده تاریخ را جناب ادیب فاضل اقای عماد الاسلام

ابن مرحمت وغفران مآب آقا میر محمود طاب ثراه در وفات جناب حاجی

مهدی شکوهی مرحوم گفته وبتاریخ پدر بزرگوار خودشان

تلافی نموده اند

ادیب صابر ومداح اهل بیت شکوهی بزهد وعلم وادب عمر خویش صرف نمود	که داشت طالع مهدی وبود حافظ سادات وقت روان به خلد برین شد بسن شصت وهفت

برای سال وفاتش نوشت کلک عماد

ازاین جهان بجنان حاج مهدی شکوهی رفت

بسعی و اهتمام عالیجاه عمدة التجار و اشرف الحاج آقای
حاجی میرزا حسن خلف الصدق جناب مرحمت
و غفران مآب حاجی مهدی آقای بادکوبی
مرحوم طاب ثراه بطبع رسید

تم
هو المولی

برحسب خواهش جناب فخر الحاج و المعتمرین مزبور فوق قدوه الاعالی
بنگارش این دیوان قصاید و غزلیات جناب شکوهی مرحوم
پرداخته چون در حق و اصلاح هر کس بر این نوشته
نوشته جریان نیز داد خیلی شفقت داشته بخط خوش
نیفتاد از قلم این

التماس دعا و طلب مغفرت از درگاه خداوند احدیت دارد العبد المذنب العاصی محمد هاشم
ابن الله قلی قاجار اکن فی الطبع تمام تاریخ شهر شوال المکرم از سنه ۱۳۲۱ بعد الهجری

